

T. A36

JAARVERSLAG

van de

Anti-Revolutionaire Partij

over het jaar 1966

Uitgave

Antirevolutionaire Partij-Stichting
Dr. Kuiperstraat 3 — 's-Gravenhage
Telefoon 070—18 39 60

Jaarverslag 1966

J A A R V E R S L A G

van de

Anti-Revolutionaire Partij

over het jaar 1966

Uitgave

Antirevolutionaire Partij-Stichting
Dr. Kuypersstraat 3 — 's-Gravenhage
Telefoon 070—18 39 60

JAARVERSLAG

VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ OVER HET JAAR 1966

HOOFDSTUK I

HET CENTRAAL COMITE

Ereleden:

Dr. J. Donner (1961)

dr. A. A. L. Rutgers (1959 - overleden op 26 september 1966)

prof. mr. A. Anema (1961 - overleden op 18 februari 1966)

prof. dr. J. Severijn (1963 - overleden op 2 juli 1966)

1. De samenstelling van het Centraal Comité per 1 juni 1967

Stemhebbende leden van het moderamen:

dr. W. P. Berghuis, voorzitter De la Sabloniërekade 8	Kampen	05292—	2773
mr. A. B. Roosjen, ondervoorzitter Zach. Jansestraat 21	Amsterdam	020—	50360
dr. A. Veerman, ondervoorzitter Regentesselaan 5	Rijswijk Z.H.	070—	986712
S. Silvis, voorzitter Organisatie Commissie Binnenlandse Baan 24	Barendrecht	01806—	3851
prof. mr. P. J. Verdam, voorzitter College van Advies Willem Rooijaardsstraat 18	Amsterdam	020—	721250
J. Tjalma, penningmeester Van Limburg Stirumstraat 53	Hoogeveen	05280—	2733
prof. dr. ir. H. van Riessen Distellaan 21	Aerdenhout	02500—	42795

Adviserende leden van het moderamen:

mr. B. W. Biesheuvel (voor de Tweede Kamerfractie) Overste den Oudenlaan 8	Aerdenhout	02500—	40695
prof. mr. W. F. de Gaay Fortman (voor de Eerste Kamerfractie) Zuidwerfplein 7	's-Gravenhage	070—	850750
mr. J. H. Prins, directeur Dr. A. Kuypersstichting Ruychrocklaan 46	's-Gravenhage	070—	243796

mr. W. de Kwaadsteniet, secretaris Centraal Comité Vroesenlaan 49A	Rotterdam	010—288455
--	-----------	------------

H. A. de Boer (voor de ARJOS) Van Nieuwkoopstraat 30	IJmuiden	02550— 7714
--	----------	-------------

Leden, gekozen door de Deputatenvergadering:

W. C. Bakker Middenweg 96B	Haarlem	02500— 52809
-------------------------------	---------	--------------

dr. P. J. Boukema Fideliolaan 107	Amstelveen	02964— 11248
--------------------------------------	------------	--------------

ds. D. Biesma jr. Oosteinderweg 12	Aalsmeer	02977— 6000
---------------------------------------	----------	-------------

mr. G. C. van Dam Barnsteenhorst 152	's-Gravenhage	070—854830
---	---------------	------------

mevr. dr. F. T. Diemer-Lindeboom Juliana van Stolberglaan 17	Rotterdam	010—180937
---	-----------	------------

prof. mr. W. F. de Gaay Fortman Zuidwerfplein 7	's-Gravenhage	070—850750
--	---------------	------------

ds. P. M. van Galen Joh. Geradtsweg 90	Hilversum	02950— 11912
---	-----------	--------------

prof. dr. H. Jonker Fred. Hendrikstraat 8	Utrecht	030— 19135
--	---------	------------

mej. J. van Leeuwen Hendrik Ravesteynplein 44	Rijswijk Z.H.	070—985462
--	---------------	------------

H. de Mooy Azn. Vliet Z.Z. 3	Rijnsburg	01718— 4533
---------------------------------	-----------	-------------

J. Nieuwenhuis Weth. D. M. Plompstraat 35	Utrecht	030— 40935
--	---------	------------

mevr. C. M. Tonkens-Kaajan Reinier Vinkeleskade 37 III	Amsterdam	020—720960
---	-----------	------------

drs. R. Zijlstra Prins Bernhardlaan 64	Voorschoten	01717— 3925
---	-------------	-------------

Leden, gekozen door de Kamercentrales:

E. van Ruller Floresplein 8	Groningen K.C. Groningen	05900- 21865
--------------------------------	-----------------------------	--------------

W. de Boer Keppelstraat D 113	Dokkum K.C. L'warden	05190- 2089
----------------------------------	-------------------------	-------------

Th. Brouwer Parkstraat 21	Assen K.C. Assen	05920- 2505
------------------------------	---------------------	-------------

P. A. Nawijn Zuiderkade 21	Blokkzijl K.C. Zwolle	05272-	229
J. H. Dulfer Eekmolenweg 8	Wageningen K.C. Arnhem	08370-	3101
H. A. van Willigen Bernhardstraat 7	Haaften K.C. Nijmegen	04189-	201
H. C. Smit Joh. Brahmsstraat 33	Utrecht K.C. Utrecht	030-	30375
D. Barten Oosterstraat 55	N. Scharwoude K.C. Den Helder	02260-	2390
drs. J. Tamminga (wnd) Buziaustraaf 6	Amsterdam K.C. Amsterdam	020-	196080
C. van Stam Hoofdweg 1219	Nieuw Vennep K.C. Haarlem	02526-	452
ds. A. J. Kret Van der Brandelerkade 23	Leiden K.C. Leiden	01710-	31529
H. C. Schipper Het Zicht 35	's-Gravenhage K.C. 's-Gravenhage	070-	664612
H. A. Brokking Meeuwenlaan 11	Rotterdam K.C. Rotterdam	010-	186420
mr. W. Verheul Joz. Israëlslaan 96	Rijswijk Z.H. K.C. Dordrecht	070-	181640
A. Meulbroek Bleek 9	Middelburg K.C. Middelburg	01180-	3570
ir. A. Smid Hubertuslaan 9	Breda K.C. Tilburg	01600-	33684
mr. J. N. Scholten Julianastraat 4	Andel N.B. K.C. 's-Hertogenbosch	01832-	205
N. van Rooijen Burg. Waszinkstraat 112	Heerlen K.C. Maastricht	04440-	3572

Adviserende leden, gekozen door het bestuur van de jongeren-organisatie (A.R.J.O.S.):

H. A. de Boer Van Nieuwkoopstraat 30	IJmuiden	02550-	7714
J. van Houwelingen Ringweg Randenbroek 22E	Amersfoort	03490-	21224 (kantoor)

Adjunct-secretarissen Centraal Comité:

D. Corporaal Ruimzicht 170	's-Gravenhage	070-	672816
drs. K. Dobben Kempenslaan 34	Stadskanaal		

Prof. mr. A. Anema

Prof. dr. J. Severijn

Dr. A. A. L. Rutgers

*In 1966 overleden drie ere-
leden van het Centraal Comité
Prof. mr. A. Anema,
Dr. A. A. L. Rutgers en
Prof. dr. J. Severijn*

Eind 1966 was de samenstelling van het Centraal Comité als volgt:

Erelid: dr. J. Donner (1961)

Stemhebbende leden van het moderamen:

dr. W. P. Berghuis, voorzitter, mr. A. B. Roosjen, onder-voorzitter, dr. A. Veerman, voorzitter Organisatie Commissie, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, voorzitter van het College van Advies, J. Tjalma, penningmeester, prof dr. ir. H. van Riessen, J. van Eibergen, H. M. Oldenhof.

Adviserende leden van het moderamen:

B. Roolvink (voor de Tweede Kamerfractie), prof. mr. W. F. de Gaay Fortman (voor de Eerste Kamerfractie), mr. J. H. Prins (directeur dr. A. Kuypertstichting), mr. W. de Kwaadsteniet (secretaris Centraal Comité).

Leden, gekozen door de Deputatenvergadering c.q. het Partij Convent:

W. C. Bakker, A. C. van Beek, ds. D. Biesma Jr., mevr. dr. F. T. Diemer-Lindeboom, prof. mr. W. F. de Gaay Fortman, ds. P. M. van Galen, prof. dr. H. Jonker, P. Kapinga, mej. J. van Leeuwen, H. de Mooy Azn., J. Nieuwenhuis, mevr. C. M. Tonkens-Kaajan, prof. dr. H. N. Ridderbos, drs. R. Zijlstra.

Leden, gekozen door de Kamercentrales:

E. van Ruller, A. de Geus, Th. Brouwer, P. A. Nawijn, H. M. Oldenhof, H. A. van Willigen, H. C. Smit, D. Barten, dr. J. H. Jonker, C. van Stam, H. C. Schipper, ds. A. J. Kret, H. A. Brokking, mr. W. Verheul, A. Meulbroek, K. de Geus, mr. J. N. Scholten, N. van Rooijen.

Adviserende leden, gekozen door het bestuur van de jongerenorganisatie (A.R.J.O.S.):

H. A. de Boer, J. van der Ploeg.

Adjunct-secretaris Centraal Comité:

D. Corporaal.

2. De mutaties in het Centraal Comité

In de samenstelling van het Centraal Comité zijn in het jaar 1966 verschillende wijzigingen gekomen. In de vergadering van 12 maart 1966 werd mr. J. N. Scholten als afgevaardigde van de Kamercentrale 's-Hertogenbosch welkom geheten. De heer Scholten volgde als zodanig drs. J. Koning op. In de Centraal Comité-vergadering van 2 juli 1966 waren aanwezig de heren D. Barten en C. J. van den Heuvel, die als afgevaardigden van de Kamercentrales Den Helder en Leiden respectievelijk de heren A. Admiraal en C. Hobo opvolgden.

In de vergadering van het Centraal Comité van 2 juli 1966 vond, in verband met het mogelijke Tweede Kamerlidmaatschap van de secretaris van het Centraal Comité, mr. W. R. van der Sluis, de voorlopige benoeming plaats van mr. W. de Kwaadsteniet — adjunct-secretaris — tot secretaris van het Centraal Comité met ingang van 1 oktober. Ook werd ingaande deze datum de heer D. Corporaal, tot dusver secretaris van de ARJOS, benoemd tot adjunct-secretaris van het Centraal Comité. Bij brief van 9 september 1966 vroeg de heer Van der Sluis ontslag als secretaris van het Centraal Comité in verband met zijn benoeming tot lid van de Tweede Kamer.

Op 8 oktober 1966 volgde de heer A. Meulbroek de heer D. Geuze op als afgevaardigde van de Kamercentrale Middelburg.

In de vergadering van 4 november 1966 werd afscheid genomen van de heer A. Algra als afgevaardigde van de Kamercentrale Leeuwarden. Als plaatsvervanger van de heer Algra trad voorlopig op de heer A. de Geus.

Op 6 december volgde ds. A. J. Kret als afgevaardigde voor de Kamercentrale Leiden de heer C. J. van den Heuvel op.

De heer H. C. Schipper, die reeds als plaatsvervanger optrad van de heer A. C. Monster, als afgevaardigde van de Kamercentrale 's-Gravenhage, werd in de loop van 1966 definitief door deze Kamercentrale afgevaardigd.

3. Werkzaamheden van het Centraal Comité

In 1966 kwam het Centraal Comité zeven maal bijeen.

De eerste vergadering vond plaats op 26 februari. De

voorzitter, dr. W. P. Berghuis, herdacht het erelid van het Centraal Comité, prof. mr. A. Anema, die op 18 februari op 94-jarige leeftijd was overleden.

In deze vergadering werd onder andere gesproken over de moeilijkheden van kleine spaarders door de geldontwaarding, en de positie van het midden- en kleinbedrijf. Na een korte gedachtenwisseling sprak het Centraal Comité zich in twee persberichten als volgt uit:

Midden- en kleinbedrijf

„Het Centraal Comité van de A.R. Partij constateerde in zijn vergadering van zaterdag j.l. dat van Overheidswege een beleid wordt gevoerd dat ten aanzien van het midden- en kleinbedrijf op verscheidene punten tot voldoening stemt. Het Centraal Comité stelt daarbij vast dat de publicatie van het rapport „Ontwikkeling en sanering van het midden- en kleinbedrijf” bij vele betrokkenen verwachtingen heeft opgeroepen.

Door het uitblijven van nadere gegevens ten aanzien van de datum met ingang waarvan en de wijze waarop het fonds zal gaan functioneren komen vele ondernemers in het midden- en kleinbedrijf in grote onzekerheid te verkeren.

Het Centraal Comité constateert dat het herhaaldelijk is voorgekomen dat ondernemers, om aan deze onzekerheid een einde te maken, tot onberaden stappen overgaan i.c. tot sluiting van hun zaak.

Daarom acht het Centraal Comité het op grond van adviezen van de A.R. Werkgroep midden- en kleinbedrijf wenselijk dat spoedig een datum van inwerkingtreding van het fonds wordt genoemd en dat snel beslist wordt ten aanzien van de uitvoeringsregeling.

De A.R. Partij onderstreept nog eens nadrukkelijk dat de uitvoering van het ontwikkelings- en saneringsfonds op basis van vrijwilligheid moet geschieden, en dat het accent moet vallen op de ontwikkeling.

Ook spreekt het Centraal Comité zijn bezorgdheid uit over het uitblijven van een definitieve landelijke regeling van de schadevergoeding aan huurders van bedrijfspanden die door de overheid gedwongen worden deze panden te ontruimen.

Tenslotte meent het Centraal Comité dat bij de gemeentelijke planologie grote aandacht dient te worden besteed aan de belangen van de ambachtelijke ondernemingen”.

Geldontwaarding en kleine spaarders

„Het Centraal Comité van de A.R. Partij heeft zich in zijn vergadering van zaterdag j.l. opnieuw bezig gehouden met het vraagstuk van de inflatie. Het partijbestuur onderstreepte nog eens zijn uitspraak van 18 december 1965, waarin het wees op de verantwoordelijkheid die de regering ten aanzien van deze aangelegenheid draagt.

Het Centraal Comité rekent er op dat kabinet en volksvertegenwoordiging blijvend aandacht zullen besteden zowel aan de noodzaak van publieke voorzieningen als aan de risico's, die een voortgaande geldontwaarding ook voor de ontwikkeling van ons volksleven met zich brengt.

Het Centraal Comité heeft het College van Advies van de A.R. Partij verzocht op korte termijn de inflatoire ontwikkeling in het algemeen nader in ogenschouw te nemen en in het bijzonder de sociale gevolgen van de geldontwaarding voor de zogenaamde kleine spaarders in dit onderzoek te betrekken”.

Voorts werden mededelingen gedaan over de activiteiten, welke centraal werden ontplooid ter gelegenheid van de Provinciale Statenverkiezingen op 23 maart. Van de beschikbaar gestelde affiches werden 108.600 exemplaren door de kiesvereniging afgenomen. Ook werden 254.000 verkiezingskranten (een speciale editie van „Nederlandse Gedachten”) besteld. Op de zogenaamde „Instructiedag-Statensstembus”, welke op 9 februari te 's-Gravenhage werd gehouden, waren 65 personen aanwezig, die te voren een uitvoerige documentatie ontvingen.

De vergadering van 16 april stond in het teken van nabeschouwingen over de gehouden Statenverkiezingen. Per brief van 14 april deelde de heer A. Admiraal mede, in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Bussum, te moeten bedanken als lid van het Centraal Comité voor de Kamercentrale Den Helder. Medegedeeld werd dat aan 133 adressen in het buitenland in totaal 462 exem-

plaren van het beginsel- en algemeen staatkundig program in de engelse vertaling werden toegezonden.

Op 2 juli vond een morgen-vergadering plaats, waarin onder andere werd gesproken over de brief d.d. 30 juni 1966 van de Dr. A. Kuypersstichting betreffende de incorporatie van het College van Advies in de Dr. A. Kuypersstichting. Besloten werd deze zaak ter bestudering in handen te geven van de Commissie-Veerman. Verder werden mededelingen gedaan over de globale opzet van de verkiezingscampagne 1967, opgesteld door het Algemeen Organisatie Comité.

Verder werden besproken de voorzieningen op het partijsecretariaat door de te verwachten benoeming tot lid van de Tweede Kamer van de secretaris, de heer Van der Sluis.

Het Centraal Comité benoemde unaniem de heer De Kwaadsteniet, adjunct-secretaris van de partij, als zijn opvolger. Tot adjunct-secretaris werd benoemd de heer Corporaal, tot dusver secretaris van de Arjos. Tevens werd besloten een tweede adjunct-secretaris te benoemen.

Vastgesteld werden de balans en jaarrekening 1965 en het rooster van vergaderingen behorende bij het schema van termijnen en handelingen inzake de Tweede Kamer-verkiezingen 1967.

In de vergadering van 10 september kwam het aftreden van minister J. Smallenbroek ter sprake. Kennis genomen werd van een schrijven van 9 september 1966 van de heer Van der Sluis, waarin deze in verband met zijn benoeming tot lid van de Tweede Kamer ontslag vraagt als secretaris. De voorzitter feliciteerde hem met deze benoeming en sprak zijn waardering uit voor het gedurende negen en een half jaar verrichte werk. Het verheugde de voorzitter, dat de heer De Kwaadsteniet de heer Van der Sluis zal opvolgen. Ook de heer Corporaal, tot adjunct-secretaris benoemd, werd welkom geheten. Ook werd in deze vergadering de concept-begroting voor het jaar 1967 behandeld.

Het Centraal Comité sprak zich met betrekking tot de lijstaanvoering bij de a.s. Kamerverkiezingen in zeer grote

meerderheid uit voor één lijststaanvoerder en wel mr. B. W. Biesheuvel.

De vergadering van 1 oktober was hoofdzakelijk gevuld met de behandeling van het concept-Program van Actie Kamerverkiezingen 1967. Ook werd het advies van de Commissie-Veerman betreffende de positie van het College van Advies besproken. Nadere studie werd gewenst geacht.

Op de vergadering van 29 oktober werd beraadslaagd over de samenstelling van de kandidatenlijst en over de inmiddels uitgebroken kabinetscrisis werd uitvoerig gesproken.

Ook de laatste vergadering van dit jaar op 4 november was grotendeels gewijd aan de candidaatstelling voor de Kamerverkiezingen. In deze vergadering werd afscheid genomen van de heer A. Algra, die jarenlang voor de Kamercentrale Leeuwarden lid was van het Centraal Comité.

Het moderamen van het Centraal Comité kwam in 1966 20 maal bijeen, en wel op 14 januari, 4 februari, 25 februari, 26 maart, 15 april, 18 mei, 27 mei, 10 juni, 1 juli, 2 september, 19 september, 14 oktober, 28 oktober, 4 november, 8 november, 18 november, 25 november, 9 december, 14 december en 23 december.

Op 18 mei ontving het moderamen A.R. Staten-leden uit de provincie Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Zuid-Holland in verband met de candidaatstelling voor de Eerste Kamer. Dit gesprek werd voortgezet op 27 mei.

De bijeenkomst van 2 september was voor een deel gewijd aan de (jaarlijkse) ontmoeting met het dagelijks bestuur van de Arjos.

Op 18 november werd een gesprek gevoerd met enkele A.R. middenstanders uit Amsterdam.

HOOFDSTUK II

DE PARTIJ CONVENTEN

1. Het voorjaars-Partij Convent op 14 mei te Utrecht

De voorzitter, dr. W. P. Berghuis, heet speciaal de vice-voorzitter van de K.V.P., de heer F. C. van der Gun, hartelijk welkom, en verheugt zich er over dat aan de uitnodiging het Partij Convent bij te wonen, gevolg is gegeven. De voorzitter van de K.V.P., mr. P. J. M. Aalberse en de voorzitter van de C.H.U., drs. A. D. W. Tilanus, konden tot hun spijt niet aanwezig zijn.

Ook waren aanwezig minister Smallegenbroek en staatssecretaris Grosheide. Op de middagvergadering kon ook minister Diepenhorst welkom worden geheten.

De openingsrede van de voorzitter is in brochurevorm gepubliceerd onder de titel „Blijvend houvast”.

Herdacht worden prof. mr. A. Anema, erelid van het Centraal Comité, ds. J. Fokkema, oud-lid van de A.R. Tweede Kamerfractie en de heer J. W. Bos, lid van het Partij Convent voor de Statencentrale Appingedam, die in de afgelopen periode zijn overleden.

Vervolgens worden de jaarverslagen 1965 van het Centraal Comité, de Arjos, het College van Advies, de Dr. A. Kuypersstichting en de beide Kamerfracties behandeld, en na enige discussie goedgekeurd.

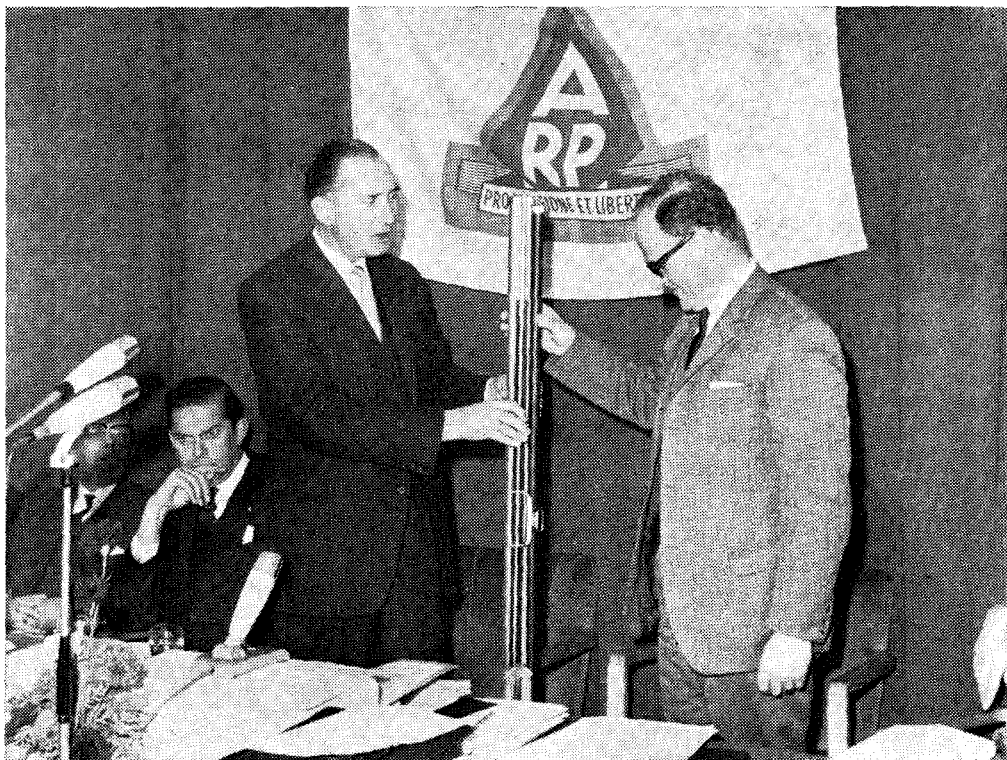
Na de lunchpauze bracht de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, de heer B. Roolvink, verslag uit over de werkzaamheden van de A.R. Tweede Kamerfractie. Deze rede is eveneens opgenomen in de brochure „Blijvend houvast”.

Nadat een uitgebreide discussie had plaatsgevonden sloot de voorzitter deze zeer geanimeerde bijeenkomst.

2. Het najaars-Partij Convent op 15 oktober te Utrecht

Weer was „Esplanade” de vergaderplaats van het Partij Convent. Daar op 14 oktober het kabinet-Cals was afgetreden bood deze vergadering een unieke gelegenheid tot discussie en informatie over deze kabinetscrisis.

De voorzitter, dr. W. P. Berghuis, kon alle A.R. bewindslieden verwelkomen. De vergadering herdacht twee

Dr. W. P. Berghuis biedt de scheidende secretaris Mr. W. R. van der Sluis een passend geschenk aan

ereleden van het Centraal Comité, dr. A. A. L. Rutgers en prof. dr. J. Severijn en de leden van het Partij Convent de heren J. W. Koning en M. R. Bentum, die in de afgelopen periode van ons heengingen.

De openingrede van de voorzitter is in druk verschenen onder de titel „De toekomst in”.

Er werd afscheid genomen van mr. W. R. van der Sluis, als secretaris van het Centraal Comité. De dank van de partij werd tastbaar omgezet door het overhandigen van een cadeau aan de scheidende secretaris en door het aanbieden van bloemen aan mevrouw P. van der Sluis-Cnossen.

De heer Van der Sluis dankte voor de goede samenwerking met zovelen in de partij. De voorzitter verwelkomde mr. W. de Kwaadsteniet als secretaris en de heer D. Corporaal als adjunct-secretaris in hun nieuwe functies.

Daarna werden de financiële jaarverslagen 1965 van het Centraal Comité, de Arjos en de Dr. A. Kuypersstichting, behandeld evenals de begrotingen 1967 van deze organen. De penningmeester, de heer J. Tjalma, beantwoordde enkele vragen, waarna de financiële stukken werden goedgekeurd.

Vervolgens wordt een voorstel inzake aantallen en groepen van lijsten bij verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in 1967 (art. 1 lid 3 en 4 reglement candidaatstelling) goedgekeurd. Het voorstel luidde als volgt:

1. Aan de verkiezingen voor de leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke in 1967 zullen worden gehouden, neemt de Anti-Revolutionaire Partij deel door indiening in elk der achttien Kamercentrales van een candidatenlijst, bevattende dertig namen, welke lijsten worden verbonden.
2. Al deze lijsten dragen op de plaatsen 1 tot en met 10 dezelfde namen, waarbij de volgorde van deze namen op de lijsten verschillend kan zijn, onverminderd echter de nader te nemen beslissingen omtrent de lijstaanvoering.
3. Al deze lijsten dragen op de plaatsen 11 tot en met 24 dezelfde namen in dezelfde volgorde.

Mr. B. W. Biesheuvel

Dr. I. A. Diepenhorst

J. Smallenbroek

Prof. mr. P. J. Verdam

De A.R. bewindslieden in het kabinet-Cals en het interim-kabinet Zijlstra. Op 31 augustus 1966 trad minister Smallenbroek af. Prof. mr. P. J. Verdam volgde hem op. In het interim-kabinet-

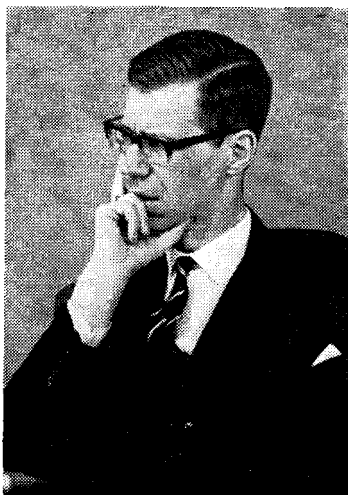
Prof. dr. J. Zijlstra

Drs. J. A. Bakker

A. van Es

Mr. J. H. Grosheide

Zijlstra was de minister-president prof. dr. J. Zijlstra tevens minister van Financiën en drs. J. A. Bakker minister van Economische Zaken.

4. De aanvulling der lijsten voorzover het de nummers 25 tot en met 30 betreft, geschiedt door elke Kamercentrale met inachtneming van artikel 8 van het reglement op de candidaatsstelling. Deze aanvulling dient ingevolge het door het Centraal Comité vastgestelde schema van termijnen en handelingen uiterlijk op 12 januari 1967 te geschieden.

De uitslag van de stemming ter voorziening in de vacatures van twee leden van de Organisatie Commissie (de heren K. J. de Jong en C. J. van den Heuvel) luidde als volgt:

dubbeltal:

J. van Leeuwen	80 stemmen
J. H. Dulfer	36 stemmen
blanco	2 stemmen

dubbeltal:

T. Hopman	99 stemmen
A. J. Stolp	18 stemmen
blanco	1 stem

Daarna volgt de rondvraag. Van de gelegenheid om ook te discussiëren over de politieke situatie werd door vier leden gebruik gemaakt.

In de middagvergadering ging de heer B. Roolvink als voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie op deze vragen in. Zijn rede is eveneens gepubliceerd in de brochure „De toekomst in”.

Na deze kabinetscrisisperikelen hield de minister van Onderwijs en Wetenschappen dr. I. A. Diepenhorst, een humoristisch, maar vooral klemmend betoog: „Te beantwoorden uitdaging”. Deze rede is eveneens opgenomen in de brochure „De toekomst in”.

Deze najaarsvergadering was bijzonder druk bezocht en het euvel van staanplaatsen deed zich gelden.

3. Het besloten Partij Convent op 23 december 1966

In verband met de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen op 15 februari 1967 was een extra Conventsvergadering noodzakelijk, welke een besloten karakter droeg. De agenda vermeldde de vaststelling van de kandidatenlijsten voor de verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-

Generaal, als ook de vaststelling van dubbeltallen ter (her)verkiezing door de Deputatenvergadering van stemhebbende leden van het Centraal Comité, de leden van de Commissie van Beroep en hun plaatsvervangers alsmede de voorzitter en penningmeester van de Dr. A. Kuypersstichting.

Na behandeling van de overgebleven amendementen van Kamercentrales en kiesverenigingen op het Program van Actie 1967-1971 werd dit program voorlopig vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de Deputatenvergadering.

4. De samenstelling van het Partij Convent eind 1966

Stemhebbende leden:

Stemhebbende leden Centraal Comité	39
Gekozen door de Kamercentrales	61
Gekozen door de Statencentrales	115
Leden Organisatie Commissie	7
De door het Centraal Comité benoemde leden van het A.R. Vrouwencomité	8
Dagelijks bestuur Dr. A. Kuypersstichting	10
Dagelijks bestuur Verband van Ver. van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders	5
Dagelijks bestuur A.R.J.O.S.	6
	<hr/>
totaal	251

Adviserende leden:

Adviserende leden Centraal Comité	6
A.R. leden der Staten-Generaal	20
Secretaris Centraal Comité en directeur Dr. A. Kuypersstichting	2
Financiële Commissie	3
Commissie van Beroep	6
Redactie „Nederlandse Gedachten en A.R. Staatskunde”	14
Leden Algemeen Organisatie Comité	17
Leden A.R. Vrouwencomité aangewezen door de Kamercentrales	31
Hoofdbestuur A.R.J.O.S.	15
	<hr/>
totaal	114
	<hr/>
totaal-generaal	365

Opgemerkt moet worden, dat in deze cijfers een aantal dubbeltellingen voorkomt. Zo zijn bijvoorbeeld enkele Kamerleden tevens lid van het Centraal Comité. Wanneer de dubbeltellingen geëlimineerd zijn blijven er 232 stemhebbende leden van het Partij Convent en 108 adviserende leden over, waardoor het totaal-generaal komt op 340.

Mr. J. Algera lid van de Raad van State, oud-minister van Verkeer en Waterstaat, overleed op 8 december 1966

HOOFDSTUK II A

DE BUITENGEWONE DEPUTATENVERGADERING OP 12 FEBRUARI 1966.

De buitengewone Deputatenvergadering van 12 februari 1966 vond plaats onder buitengewoon slechte weersomstandigheden en stond in het teken van de te houden Staten- en Raadsverkiezingen terwijl ook zeer belangrijke huishoudelijke zaken aan de orde waren.

De voorzitter, dr. W. P. Berghuis, hield onder de titel „taak en perspectief” een deputatenrede, welke in een gelijknamige brochure is uitgegeven.

Op deze vergadering waren o.a. aanwezig de A.R. bewindslieden mr. B. W. Biesheuvel, dr. I. A. Diepenhorst, J. Smallenbroek, drs. J. A. Bakker, A. van Es en mr. J. H. Grosheide en het erelid van het Centraal Comité, dr. J. Donner.

Vastgesteld werden het gewijzigde reglement voor de voorbereiding van de candidaatstelling voor de verkiezing der leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, het nieuwe reglement voor de vaststelling van het Program van Actie ter gelegenheid van de Tweede Kamerverkiezingen, alsmede de gewijzigde artikelen in de Statuten van de Anti-Revolutionaire Partij.

Eveneens werd een voorstel van het Partij Convent d.d. 30 oktober 1965 betreffende het koppelen van de contributieafdracht aan het Centraal Comité aan de index van de regelingslonen goedgekeurd, waardoor het Centraal Comité zonder voorafgaande machtiging van de Deputatenvergadering jaarlijks een correctie op de contributieafdracht kan bevorderen.

In de middag-vergadering spraken achtereenvolgens mr. B. W. Biesheuvel over „reformatie zij onze leuze”, B. Roolvink over „de blik vooruit” en mr. A. B. Roosjen over „hou en trou”.

Drs. G. N. Lammens besloot deze drukbezochte Deputatenvergadering met een toespraak: „de partij van morgen”.

Deze redevoeringen zijn eveneens opgenomen in de brochure „taak en perspectief”.

Muzikale medewerking werd verleend door het zangkoor van de kweekschool „Rehoboth” te Utrecht onder leiding van de heer H. Kwakkel, de violisten mej. R. Ruiter en W. Kwakkel en de organist Anne Kalkman.

Ondanks de barre winter waren de Deputaten present

HOOFDSTUK III

DE ORGANISATIE COMMISSIE EN HET ALGEMEEN ORGANISATIE COMITE

De Organisatie Commissie

a-1. De samenstelling (eind 1966):

dr. A. Veerman, voorzitter; T. Hopman; J. van Leeuwen; mevr. G. van Tuinen-Scheepsma; J. van Vliet; drs. B. Witteveen; mr. W. de Kwaadsteniet (secretaris); D. Corporaal (adj. secretaris).

a-2. De samenstelling (heden):

S. Silvis, voorzitter	Binnenlandse Baan 24 Barendrecht	01806—	3851
T. Hopman	Hesselt van Dinterlaan 2 Pijnacker	01736—	2978
J. van Leeuwen	Meidoornlaan 2 Wierden	05496—	1984
mevr. G. van Tuinen- Scheepsma	Michelangelostraat 11 Amsterdam	020—	798291
J. van Vliet	Magnoliastraat 7 Dordrecht	01850—	40412
drs. B. Witteveen	Mozartstraat 9 Groningen		—
mr. W. de Kwaadsteniet (secretaris)	Vroesenlaan 49a Rotterdam	010—	288455 kant. 070—183960
D. Corporaal (adj. secretaris)	Ruimzicht 170 's-Gravenhage	070—	672816 kant. 070—183960
drs. K. Dobben (adj. secretaris)	Kempenlaan 34 Stadskanaal		— kant. 070—183960

b. De werkzaamheden

De Organisatie Commissie kwam in 1966 vier maal afzonderlijk bijeen, namelijk op 4 mei, 14 juli, 30 oktober en 14 november. Daarnaast vonden er, voorafgaande aan de vergaderingen van het Algemeen Organisatie Comité, korte voorbesprekingen plaats van de Organisatie Commissie.

Bovendien werd op 5 januari in het Kuyperhuis te 's-Gravenhage een speciale bijeenkomst gehouden in ver-

band met de voorbereiding van de Provinciale Staten-verkiezingscampagne. Hierbij waren aanwezig, behalve de leden van de Organisatie Commissie, de anti-revolutionaire bewindslieden mr. B. W. Biesheuvel, drs. J. A. Bakker, A. van Es, mr. J. H. Grosheide en J. Smallenbroek, de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, de voorzitter van de Tweede Kamerfractie van de A.R. Partij, de heer B. Roolvink en de directeur van de Dr. A. Kuyperstichting, mr. J. H. Prins.

Verder organiseerde de Organisatie Commissie, onder auspiciën van het Centraal Comité, op 9 februari een Instructiedag-Statensstembus, met de bedoeling een aantal personen in staat te stellen zich te oriënteren omtrent hetgeen tijdens de verkiezingscampagne van hen en hun medewerkers wordt verwacht.

Vergadering d.d. 4 mei

- Besproken werd onder andere de resultaten van de verhoging der financiële bijdragen, de leden- en abonneewerving en de kosten van de verkiezingen.
- De Organisatie Commissie hecht er haar goedkeuring aan de kiesverenigingen en de centrales een brief te zenden betreffende te beleggen zogenaamde presentatiebijeenkomsten. Deze brief bevat een aantal praktische wenken om het contact tussen kiezers en te kiezen kandidaten te verbeteren.
- Bij de gemeenteraadsverkiezingen wordt centraal een brief tot de predikanten gericht.
- Uitgebreid worden de propagandistische aspecten van een verkiezingscampagne besproken.
- In verband met de Tweede Kamerverkiezingen van 1967 bepleit de Organisatie Commissie:
een Kaderinstructiedag, een Program van Actie en een verkort program, dezelfde affiche als voor de Statenverkiezingen, meer advertenties, slechts één folder, een intensief gebruik van radio en televisie, één lijststaanvoerder.

Vergadering d.d. 14 juli

Deze vergadering is grotendeels gewijd aan een nadere bespreking van de opzet van de verkiezingscampagne 1967. Het Centraal Comité was op 2 juli reeds accoord gegaan met de voorlopige opzet van het campagnevoorstel. Tevens verklaart de Organisatie Commissie zich accoord met de brief aan de kiesverenigingen betreffende een advies over het vergaderrooster voor de periode 1 oktober 1966 tot 1 januari 1967.

Vergadering d.d. 3 oktober

- Besloten wordt als gespreksgroepenonderwerp voor het seizoen 1966/1967 voor te stellen het onderwerp „De functionering van de democratie”.
- Het is gewenst meer aandacht aan kaderscholing te geven. Daartoe dient in samenwerking met de Dr. A. Kuypersstichting en de Arjos een concreet plan op tafel te worden gebracht in de loop van 1967.
- Aan de hand van een ontwerp-begroting wordt de verkiezingscampagne besproken. De conclusie is dat de kosten vrij goed zijn gedekt
- Er zal op 25 februari 1967 een kaderinstructiedag worden gehouden in de Expo-hal te Hilversum.
- Op de vergadering van het Algemeen Organisatie Comité zal naar voren worden gebracht de wens van het A.R. Vrouwencomité te komen tot de benoeming van twee contact-dames in de besturen van de kiesverenigingen.
- Er wordt voorgesteld een tweede dame te benoemen in de Organisatie Commissie.

Vergadering d.d. 14 november

Aan de hand van de verkiezingsbegroting worden de verschillende onderdelen van de verkiezingsactie besproken.

2. Het Algemeen Organisatie Comité

a. De samenstelling

In dit comité hebben zitting, naast de leden van de Organisatie Commissie, de volgende afgevaardigden van de Kamercentrales:

Groningen	:	P. B. Tillema	Prinsesseweg 4 Hoogkerk	05900-	65389
		A. Drost	Hoofdstraat 117 Uithuizermeeden	05954-	2282
Leeuwarden	:	drs. W. K. de Roos	R. Westrastraat 8 Sexbierum	05179-	402
		drs. G. v. Veenen	Statenweg 48 St. Anna Parochie	05180-	252
Assen	:	H. Scholtens	Kapelstraat 23 Emmen	05910-	1024
		J. Bakker	Oosterhoutstraat 36a Assen	05920-	2991
Zwolle	:	P. A. Nawijn	Zuiderweg 21 Blokzijl	05272-	229
				kant. 05272-	333

	A. Sein	Getfertsingel 127 Enschede	05420- 4987
Arnhem	: J. G. Köhler	Verkeersweg 4 Harderwijk	03410- 2255
	J. H. Dulfer	Eekmolenweg 8 Wageningen	08370- 3101
Nijmegen	: H. A. v. Willigen	Bernhardlaan 7 Haaften	04189- 201 kant. 04189- 235
	A. Wildeman	Corleseweg 2 Winterswijk	05430- 2191
Utrecht	: L. W. H. de Geus	Raadhuisstraat 18 Linschoten	03480- 2602
	A. van der Stelt	Kerkstraat 3 IJsselstein	03478- 1775
Amsterdam	: A. Niemants- verdriet	Lord Kelvinstraat 11 II Amsterdam	020- 52408
	drs. J. P. Feddema	V. Woustraat 18 I Amsterdam	020-799060
Haarlem	: P. Brune	Westerparkstraat 27 Zandvoort	02507- 2546
	M. Kamper	Hoofdweg 295 Hoofddorp	02501- 290
Den Helder	: K. Holwerda	Oostkanter 3 Heiloo	02200- 30346
	A. Brandsma	Molenweg 11 Heiloo	02200- 30129
Leiden	: A. C. van Beek	Meerkoetlaan 1 Woerden	04380- 3931
	G. C. Karssen	Burg. v. Dobben de Bruijnstraat 3 Bodegraven	01726- 3610 of- 2138
's-Gravenhage	: W. v. d. Kamp	Govert Bidlostraat 107 's-Gravenhage	
	W. Verburg	Norenborg 97 's-Gravenhage	070-856338
Rotterdam	: J. In 't Veld	Graaf Florisstraat 104B Rotterdam	010-250923
	L. L. Blok	Meijenhage 402 Rotterdam	010-176413
Dordrecht	: G. van Galen	Lindelaan 114 Zwijndrecht	01850- 26574
	P. B. Bakker	Beneden Molendijk 31 Oud Beijerland	01860- 2526

Middelburg	: A. Meulbroek	Bleek 9 Middelburg	01180- 3570
	J. Scheele	Emmalaan 8 Terneuzen	01150- 2762
's-Hertogenb.	: drs. J. Koning	Van Hogendorplaan 17 Eindhoven	04900- 22082
	G. Crielaard	Hoofdgraaf 16 Andel (N.-Br.)	01832- 382
Tilburg	: A. Kroon	Allerheiligenweg 40 Breda	01600- 30283
	A. Koster	Rozenlaan 104 Breda	01600- 33684
Maastricht	: mevr. A. van Rooijen- Van der Veer	Burg. Waszinkstraat 112 Heerlen	04440- 3572
	K. A. Santing	Panhuisstraat 15 kant. Hoensbroek	04490- 9111 toest. 6698
voor de Arjos	: mevr. P. C. Lodders-Elfferich	Kerkstraat 20 Oeffelt	08856- 538
	P. v. Tellingen	Mient 264 's-Gravenhage	kant. 070-183960
P.C. Nrd. Holland	: D. A. J. Spek	Delftlaan 35 Haarlem	02500- 50720

b. De werkzaamheden

Het Algemeen Organisatie Comité kwam in 1966 drie keer bijeen, namelijk op 9 juni, 19 oktober en 7 december.

Tijdens deze vergaderingen werden in hoofdzaak de punten besproken, die reeds onder de werkzaamheden van de Organisatie Commissie zijn vermeld. Daarnaast kwamen enkele onderwerpen in behandeling, welke hierna worden genoemd.

Vergadering d.d. 9 juni

- Bespreking van het overzicht van financiële bijdragen, leden- en abonneewerving, verkiezingsmedia bij Provinciale Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen, debiteuren kiesverenigingen 1964, 1965 en 1966.
- Nabeschouwing propagandistische activiteiten in verband met de Statenverkiezingen.
- Bespreking opzet Kamerverkiezingscampagne.

- Het Algemeen Organisatie Comité gaat in verband met de kosten van de verkiezingen accoord met een hoofdelijke omslag van f 2,50 per lid, waarvan de inning plaats vindt via de Kamercentrales.

Vergadering d.d. 19 oktober

- De voorzitters der Kamercentrales hebben een brief ontvangen met het verzoek aandacht te schenken aan die kiesverenigingen, welke hun contributie over 1965 nog niet hebben voldaan.
- Het Algemeen Organisatie Comité gaat unaniem accoord met het voorstel te bevorderen, dat er per kiesvereniging twee contactdames worden benoemd, die zo mogelijk deel gaan uitmaken van het bestuur der kiesvereniging. Dit moet worden bevorderd door de besturen der Kamercentrales, die in hun eigen bestuur het voorbeeld moeten geven.
- Het Algemeen Organisatie Comité voelt er niet voor het gespreksgroepenonderwerp nú rond te zenden, aangezien er zeer waarschijnlijk vervroegde verkiezingen zullen worden gehouden.
- De reservering voor het verkiezingsfonds is de afgelopen jaren te laag geweest; per lid moet daardoor thans nog een vrij hoog bedrag gevraagd worden. Gewenst is grotere reservering zo nodig gepaard gaande met een hogere contributieafdracht.

Vergadering d.d. 7 december

- Door de kabinetscrisis moest de procedure voor de verkiezingsactiviteiten worden versneld. Daartoe werd op 28 november reeds een tijdschema verkorte procedure Tweede Kamerverkiezingen 1967 toegezonden. In elk geval zal de procedure met betrekking tot het Program van Actie in het vervolg een half jaar eerder moeten beginnen.
- Er komt een persoonlijk gerichte brief van de lijstaanvoerder.
- Er worden mededelingen gedaan over een meer definitieve vormgeving van de verschillende elementen van de verkiezingscampagne, zoals raambiljetten, documentatie, persoonlijke brief, Program van Actie, enz.
- De Kaderinstructiedag te Hilversum gaat niet door, aangezien de verkiezingen reeds op 15 februari zullen plaatsvinden.
- Een voorlopig plan voor de centraal geplande verkiezingsbijeenkomsten wordt besproken; enkele wijzigingen worden toegebracht. De definitieve lijst zal zo spoedig mogelijk worden toegezonden.
- De partij vergoedt f 300,- van de gemaakte onkosten voor elke centrale partijvergadering; de Arjos regelt de financiering van haar vergaderingen zelf.
- Het plaatsingsplan van de advertenties wordt besproken.

HOOFDSTUK IV

HET A.R. VROUWENCOMITE

1. De samenstelling

a. Door het Centraal Comité benoemde leden:

mevr. dr. F. T. Diemer- Lindeboom (pres.)	Jul. van Stolberglaan 17 Rotterdam	010-180937
mevr. G. van Tuinen- Scheepsma (vice-pr.)	Michelangelostraat 11 Amsterdam	020-798291
mevr. A. M. Bangma- Van Es	Schrans D 93 Leeuwarden	05100- 26406
mevr. C. A. Drayer- Velema	Simon Stevinweg 144 Hilversum	02950- 47655
mevr. W. M. Ridderbos- De Rooy	Van Breestraat 14 Amsterdam	020-724275
mej. J. van Leeuwen	H. Ravesteynplein 44 Rijswijk (Z.H.)	070-985462
mej. T. Marissen	Koendersweg 50 Groningen	
mevr. C. M. Tonkens- Kaajan	R. Vinkeleslaan 37 III Amsterdam	020-720960

b. Door de Kamercentrales aangewezen vertegenwoordigsters:

P.C. Groningen

mevr. I. A. de Vries- Dijksterhuis	Zijlsterweg 16 Ezinge	05941- 217
mevr. M. J. v. d. Veen- Duvekot	Van Houtenlaan 158a Groningen	05900- 29038

P.C. Friesland

mevr. A. M. Bangma- Van Es	Schrans D 93 Leeuwarden	05100- 26406
mevr. J. Quarrée - Reitsma	Molenstraat 15 Berlikum	05186- 347

P.C. Drenthe

mevr. J. M. Fousert- Bijloo	Pesserstraat 16 Hoogeveen	05280- 2446
mej. A. R. van Dellen	Marconistraat 20 Assen	05920- 5265

P.C. Overijssel

mevr. A. M. Visser- Visser	J. H. Trompmeesterstraat 25 Steenwijk	05210- 2781
mej. drs. M. B. Volten	Parkweg 25 Almelo	05490- 3427

K.C. Arnhem			
mevr. A. Timmer- Hondema	Jul. van Stolberglaan 47 Ede		
mevr. E. H. Achter- straat-de Ruiter	Lisztsstraat 20 Arnhem	08300-	26626
K.C. Nijmegen			
mevr. H. Norg- Mijnheer	Kwikkelstraat 24 Dinxperlo	08355-	251
mevr. M. v. d. Schans- Wijsmuller	Slijkwellosestraat 20 Well-Ammerzoden	04199-	283
P.C. Utrecht			
mevr. A. J. van Hou- welingen-v. d. Ploeg	Ringweg Randenbroek 22 E Amersfoort		
K.C. Amsterdam			
mej. G. J. van der Pol	Joh. Jongkindstraat 45 Amsterdam	020-	154663
mevr. J. C. Korenhof- Van Heun	Linnaeushof 13 Amsterdam	020-	346505
K.C. Haarlem			
mevr. Chr. Aschoff- Van der Gaast	Spaarndamseweg 14 Haarlem	02500-	62791
K.C. Den Helder			
mevr. C. C. Kakes- Veen	Provincialeweg 362 Zaandam		
mej. T. T. Smith	Bankastraat 21 Den Helder	02230-	3986
K.C. Leiden			
mevr. T. H. Attema- Roosjen	Nw. Duinweg 54 Katwijk	01718-	3079
mej. G. Beimers	B. G. Cortslaan 4 Leiderdorp		
K.C. Den Haag			
mevr. mr. W. R. Derksen-Koppe	Van Thedingerbrouckstraat 21 's-Gravenhage	070-	244811
mevr. A. Jonker- Visser	Segbroeklaan 412 's-Gravenhage	070-	395636
K.C. Rotterdam			
mevr. M. v. d. Laan- Barreveld	Essenburgsingel 68 Rotterdam	010-	230110
mevr. J. Buesink- Oskam	's-Lands Werf 11 Rotterdam	010-	124258
K.C. Dordrecht			
mevr. G. C. van Vliet- de Groot	Magnoliastraat 7 Dordrecht	01850-	40412
mevr. J. Bik-Meima	Geestbrugweg 80 Rijswijk (Z.H.)	070-	905038

P.C. Zeeland

mevr. A. Fraanje- Voorbij	Middelburgsestraat 36 Goes	01100-	5103
mevr. N. van Hoeve- De Hamer	Spoorstraat 51 Sluiskil	01157-	475

K.C. 's-Hertogenbosch

vacature

K.C. Tilburg

mevr. J. Jonkers- Tiemensma	Tilburgseweg 162 Breda	01600-	38788
mevr. C. M. Stappers- Van Kampen	Oosterhoutseweg 81 Raamsdonksveer		

P.C. Limburg

mevr. A. van Rooijen- Van der Veer	Burg. Waszinkstraat 112 Heerlen	04440-	3572
---------------------------------------	------------------------------------	--------	------

Het secretariaat werd waargenomen door het partijsecretariaat.

De vergaderingen werden ook bijgewoond door mej. mr. J. C. Rutgers, Joh. Vermeerstraat 69 hs., Amsterdam, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. De werkzaamheden

De eerste vergadering in het jaar 1966 van het A.R. Vrouwencomité werd gehouden op **26 januari**, in Huize St. Jan te Utrecht. Tijdens de ochtendbijeenkomst werd een aantal huishoudelijke zaken afgehandeld, waarbij een belangrijk punt was de samenstelling van het programma van de grote verkiezingsbijeenkomst van A.R. vrouwen op 16 maart 1966 in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

's Middags hield mej. C. H. G. Ydenburg, apotheker te Beverwijk, een causerie over het onderwerp „Enige aspecten van de nieuwe wet op de geneesmiddelenvoorziening”.

Vervolgens werd nog kort gesproken over het rapport Kunstmatige Inseminatie van het departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid, waarin werd gesteld, dat de kunstmatige inseminatie behoort tot de taak van de geneeskunde. Mevrouw Diemer-Lindeboom had een minderheidsnota ingediend, waarin zij dat bestreed.

Tenslotte werd door haar hartelijk in de belangstelling

Een overzicht van de bijeenkomst van het A.R. Vrouwencomité op 16 maart 1966 in verband met de Prov. Statenverkiezingen

aanbevolen de Protestantse Stichting voor Verantwoorde Gezinsvorming en het door deze stichting uitgegeven blad „Gezond Gezin”.

Op **16 maart** vond de A.R. Vrouwenbijeenkomst plaats te Utrecht in verband met de Provinciale Staten-verkiezingen. De presidente van het A.R. Vrouwencomité, mevrouw dr. F. T. Diemer-Lindeboom, wees in haar openingsrede op een aantal paradoxale ontwikkelingen in het maatschappelijke leven, die vragen om een hervorming van ons denken.

Een hoogtepunt van deze bijeenkomst was de overhandiging door mevrouw Diemer-Lindeboom van een dossier, met de namen van ruim duizend nieuwe vrouwelijke leden, aan de voorzitter van het Centraal Comité dr. W. P. Berghuis. Deze bracht in zijn begroetingswoord dank aan het A.R. Vrouwencomité, erop wijzend dat de partij de steun van de vrouwen nodig heeft.

Verder werd op deze verkiezingsbijeenkomst nog het woord gevoerd door **mej. J. van Leeuwen** en de heer **B. Roolvink**.

Op **27 oktober** kwam te Utrecht het A.R. Vrouwencomité voor de tweede keer in 1966 bijeen. Tijdens de morgenvergadering sprak mej. mr. J. C. Rutgers, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over „Actuele problemen”. De hoofdnoot van dit thema werd gevormd door een bespreking van de kabinetscrisis.

's Middags werd een overzicht gegeven van de groei van het aantal vrouwelijke leden van de partij per Kamercentrale. In totaal bleek sinds 1 januari 1966 dit ledenaantal te zijn toegenomen met 1397.

Mevrouw G. van Tuinen-Scheepsma zette vervolgens uiteen, dat het gewenst is, dat elke kiesvereniging twee contactdames benoemt in haar bestuur.

Door het Centraal Comité zal aan alle kiesverenigingen, Staten- en Kamercentrales een brief worden gezonden met betrekking tot deze zaak.

De presidente, mevrouw Diemer-Lindeboom, lichtte de ontwerp-nota „De toekomst van het Nederlands Vrouwen Comité” toe en mevrouw J. Jonkers-Tiemensma gaf een

verslag van de door haar bijgewoonde conferentie over de Europese vrouwen en hun vrije tijd.

Tenslotte werd nog vermeld, dat een leatuurplan is gerealiseerd. Een achttal dames zal ieder een tijdschrift lezen waarin voor vrouwen belangrijke zaken worden behandeld. Het is de bedoeling, dat deze dames een of twee keer per jaar bijeen komen onder leiding van mevrouw C. M. Tonkens-Kaajan om, ervaringen uit te wisselen, die eventueel in Nederlandse Gedachten kunnen worden gepubliceerd of het onderwerp kunnen vormen van een inleiding voor het A.R. Vrouwencomité.

HOOFDSTUK V

HET COMITE VOOR VARENDEN

Het Comité voor Varenden adviseert het Centraal Comité op welke wijze de belangen van schippers, zeevarenden en vissers het best behartigd kunnen worden en ook het contact tussen de A.R. Partij en geestverwanten van deze bevolkingsgroep zo goed mogelijk kan worden onderhouden.

De leden van het Comité en de adviserende leden zijn dagelijks door hun contacten met de varenden bij deze zaken betrokken, terwijl de leden van de A.R. Eerste en Tweede Kamerfracties die in de Kamers speciaal de belangen van binnenvaart, zeevaart en visserij behartigen, op de vergaderingen aanwezig zijn.

Door deze wederzijdse informatie is het mogelijk wensen en verlangens, welke bij deze bevolkingsgroep leven, bij de behandeling van de diverse begrotingen in de Staten-Generaal onder de aandacht van de bewindslieden te brengen.

Ook op de vergadering van **24 oktober 1966** is weer gebleken, dat de problemen rond binnenvaart, vervoer op de Rijn en binnen E.E.G.-verband gecompliceerd liggen.

Mr. C. W. Kroes behandelde in zijn inleiding tot de discussie o.a. de kwestie van de tarieven en capaciteitsregelingen, de evenredige vrachtverdeling, het vervoersvraagstuk binnen de E.E.G. en pleitte voorts voor een passende credietregeling bij vervanging en nieuwbouw van schepen.

Bij dit overleg waren aanwezig de Kamerleden dr. C. Boertien, G. A. Kieft en M. W. Schakel.

Op deze vergadering werd ook een onderdeel van het concept-Program van Actie voor de Kamerverkiezingen 1967 besproken en wel speciaal hoofdstuk XXII, waarin over de scheepvaart en het wegvervoer enkele zeer belangrijke punten zijn opgenomen.

Ook het onderwijs aan schipperskinderen kwam ter sprake.

Enkele voorgestelde amendementen werden bij het Centraal Comité ingediend en in hoofdzaak overgenomen.

Tevens werd besloten een speciale folder samen te stellen ter verspreiding onder varenden, waarin de in het Program van Actie opgenomen punten nader worden toege-

licht. Ook werden de nodige voorbereidingen getroffen om zoveel mogelijk varenden in de gelegenheid te stellen door middel van het stemmen bij volmacht aan de Kamerverkiezingen deel te nemen.

De heren G. Zielstra en R. Ubels te Groningen waren genoodzaakt als lid van het Comité te bedanken. Jarenlang hebben zij door hun contacten met varenden een bijdrage kunnen leveren voor het werk van het Comité. Dit geldt ook voor de heren J. A. Nap en D. Jansma, die eveneens als lid van het Comité moesten bedanken. Hun medewerking in allerlei opzicht hebben wij zeer gewaardeerd.

In verband met deze vacatures werden op voorstel van het Comité door het Centraal Comité als lid benoemd de heren mr. G. Janssen te Rotterdam en R. Hassefras te Lobith. In enkele vacatures dient nog te worden voorzien.

Eind 1966 was de samenstelling van het Comité voor Varenden als volgt:

Ds. G. J. van Kamp, voorzitter, Fred. Hendrikplantsoen 102 II, Amsterdam-Oud West, 020-87281.

Mr. W. de Kwaadsteniet (secr. Centraal Comité), Vroesenlaan 49a, Rotterdam, 010-288455.

E. Termorshuizen (secretaris), Riouwstraat 198, 's-Gravenhage, 070-110378.

J. Boeyenga	Troelstrakade 5a	Sneek
J. H. van Dijk	a/b „IJsselmeer” p/a Burgwal 55 I	Kampen
H. Fernhout	Dennenlaan 175	Zwanenburg post Halfweg 02907-5424
B. Hageman	Mercuriusstraat 24	Delfzijl 05961-2505
R. Hassefras	Berenicestraat 11	Lobith-Tuindorp 08365- 508
C. de Jager	Boslaan 161	Katwijk aan Zee 01718-5398
mr. G. Janssen	Stuivingastraat 21	Rotterdam 010-204916
G. Runhaar	Ten Oeverstraat 10	Zwolle 05200-7547
L. Schelhaas Jzn	Hoofdstraat 98	Hoogeveen 05280-2552
L. Schuman	de Montigny laan 5	Lopik 01823-397
J. Tjalma	Van Limburg Stirum- straat 53	Hoogeveen 05280- 2733

L. Vermij	Nessestraat 66	Dordrecht	01850-5716
E. Zielstra	Nw. Willems haven 9a	Harlingen	
Ds. K. S. G. Zijlstra	Statenweg 159c	Rotterdam	010-281371

Adviserende leden:

G. van Hoeven	Rijksweg Zuid 143	Sittard	04490-5066
mr. C. W. Kroes	Stevinstraat 174	Scheveningen	070-541061
		kant.	010-118660
B. W. Touw	Abeelweg 302	Rotterdam	010-185198

HOOFDSTUK V A

DE CONTACTCOMMISSIE HERVORMD-GEREFORMEERDE A.R.

Deze op 27 oktober 1959 geïnstalleerde commissie, werkzaam onder auspiciën van het Centraal Comité, voor contact met en ter activering van de Hervormd-Gereformeerde groep, bestaat uit de volgende personen:

J. Tjalma, voorzitter	Van Limburg Stirumstraat 53 Hoogeveen	05280- 2733
mr. W. Aantjes	Koningslaan 78 Utrecht	030-17336
J. van Eibergen	Majellapark 29 Utrecht	030-30308
P. C. Elfferich	Rotterdamseweg 160 Delft	01730-24446
prof. dr. H. Jonker	Fred. Hendrikstraat 8 Utrecht	030-19135
ds. A. J. Kret	Van der Brandelerkade 23 Leiden	01710-31529
E. J. Mathies	Van Brakelstraat 74 Zoetermeer	01790- 4152

Als secretaris der commissie treedt op mr. W. de Kwaadsteniet, secretaris van het Centraal Comité.

In 1966 kwam de commissie niet bijeen.

Mag dat, oorlog voeren ?

Nu we weten van kernbewapening en de verschrikkelijke mogelijkheden daarvan, is het moeilijker dan ooit op die vraag een kant en klaar antwoord te geven.

Trouw wil meehelpen inzicht te geven in deze en andere brandende problemen van deze tijd.

Deskundigen van verschillende kerkelijke en politieke achtergrond, maar één in uitgangspunt, dat zij nemen in de bijbel, leveren in gedegen en boeiende artikelen een bijdrage tot het bepalen van een standpunt.

Daarnaast verschaft Trouw betrouwbare informatie over wat in binnen- en buitenland gebeurt en snelle berichten gaan vergezeld van pakkende reportages.

Trouw volgt op de voet wat op cultureel gebied gebeurt — er is aandacht voor muziek, literatuur, toneel, film en kleinkunst — en geeft een kritische doorlichting van de nieuwe ontwikkelingen op kerkelijk en politiek gebied.

Abonneer u vandaag nog op

Trouw

'n opmerkelijk ochtendblad

TROUW

Postbus 859

AMSTERDAM

HOOFDSTUK V B

DE WERKGROEP MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF

De werkgroep midden- en kleinbedrijf werd begin 1966 door de voorzitter van het Centraal Comité geïnstalleerd en is als volgt samengesteld:

Dr. N. Tiemstra, voorz.	Rooseveltplaan 13	Voorhout
T. de Boer	Tomatenstraat 134	Den Haag
H. Borst	Waterweg 192	De Bilt
Jac. van Domselaar	Traay 29	Driebergen
K. J. de Jong	Alma Tademastraat 12	Leeuwarden
Mr. M. G. van de Kaa	Bilderdijklaan 73	Rijswijk Z.H.
Drs. J. de Koning	Pr. Mauritslaan 52	Voorschoten
Mej. J. van Leeuwen	Hendr. Ravesteynpl. 44	Rijswijk Z.H.
A. Niemantsverdriet	Lord Kelvinstr. 11 II	Amsterdam
Mr. J. Roos	Breitnerlaan 70	Den Haag
H. J. Vermeulen, vice-voorzitter	Postjeskade 233 I	Amsterdam
Drs. G. B. Wielenga	Victorieplein 32 I	Amsterdam
Dr. J. P. I. v. d. Wilde	Veurselaan 66	Voorschoten
C. Brouwer	Van Aerssenstraat 22	Vlaardingenv
F. de Vries	Kon. Wilhelminal. 513	Voorburg
P. F. van Herwijnen (verzorgt het secretariaat van de werkgroep p/a Dr. Kuypersstraat 3 Den Haag)		
Mr. J. C. Berghuis	Rijksstraatweg 98f	Haren Gr.
D. Linzel	Zijpendaalseweg 43a	Arnhem
Drs. A. Schouten	Huiskampweg 37	Boekend gem. Venlo.

Haar taak luidt: het nauwgezet volgen van de problematiek van het midden- en kleinbedrijf in al zijn aspecten en het Centraal Comité daarover voortdurend te informeren en te adviseren.

Dit laatste heeft de werkgroep gedaan in de vorm van resoluties, welke dan meestal door het Centraal Comité als persbericht werden gepubliceerd.

Van de onderwerpen die in de resoluties ter sprake kwamen noemen we: het ontwikkelings- en saneringsfonds, het wetsontwerp zware geneeskundige risico's, het loon- en prijsbeleid, warenweteisen, het wetsontwerp rechtsbescherming huurders bedrijfspanden, wijziging omzetbelasting en de problematiek rond de stichting van nieuwe winkelcentra.

FIRMA DE REK EN HORSMAN

FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN

Dorpsstraat 102 - Telefoon 01894-218

OUDERKERK AAN DE IJSEL

Sleepdienst **,BROEDERTROUW' N.V.**

v.h. Fa. C. DEN BOER & ZONEN
Corr.adres Maasplein 9 Zwijndrecht

Telefoonnummers:
01850 - 26166 - 26167 (2 lijnen)

ALLE TRANSPORTEN TE WATER

Scheepswerf A. v. d. Werff

**onderhoud en reparatie
van schepen**

DOESBURG - TELEFOON 08334-2275

SCHUILING GIETERIJBENODIGDHEDEN NV

**BINNENHAVENSTRAAT 20 / HENGEL-O.
POSTBUS 52 / TEL 05400-16461**

HOOFDSTUK VI

COMMISSIES, PARTIJSECRETARIAAT EN PUBLICITEIT

1. De Financiële Commissie.

Deze commissie bleef in 1966 ongewijzigd. Zij bestaat uit de volgende leden:

dr. J. de Nooij, voorzitter	F. C. Dondersstraat 19a Utrecht	030-715190
W. A. van der Velden	Oude Amersfoortseweg 55 Huis ter Heide	03404-15999
J. H. G. van Wijhe	nr. G. 85 Metslawier	05192-415

De commissie ging schriftelijk accoord met de balans en de jaarrekening 1965, van welke accoordbevinding op het Partij Convent van 15 oktober 1966 mededeling is gedaan.

2. De Commissie van Beroep.

Deze commissie kreeg in 1966 geen enkele zaak te behandelen.

Haar samenstelling bleef in 1966 ongewijzigd — evenals na de statutaire verkiezingen op de Deputatenvergadering van 14 januari 1967 voor de Tweede Kamerverkiezingen 1967 — als volgt:

Leden:

mr. T. A. van Dijken voorzitter	Plein 18 A 's-Gravenhage	070-113438 kantoor-180050
mr. T. Bout	Borgesiuslaan 31 Groningen	05900-28761
mr. R. M. van Reenen	Van Beverninghlaan 38 Gouda	01820-7313

Plaatsvervangers:

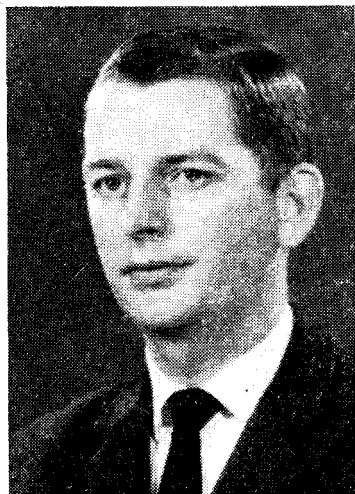
mr. P. S. Bakker	Bentinckstraat 150 's-Gravenhage	070-540393
mr. P. F. Oosterhof	Wilhelminastraat 23 Assen	05920-2500
mr. D. Schut	Frans van Mierisstraat 35 Amsterdam	020-795453

3. Het partijsecretariaat (bureau).

Het aantal mutaties op het partijbureau was in tegenstelling tot andere jaren zeer groot.

*Mr. W. de Kwaadsteniet,
secretaris Centraal Comité*

*Drs. K. Dobben,
adjunct-secretaris
Centraal Comité*

*D. Corporaal,
adjunct-secretaris
Centraal Comité*

*De nieuwe „bemanning” van
het partijsecretariaat*

Per 1 oktober beëindigde mr. W. R. van der Sluis zijn werkzaamheden als secretaris van het Centraal Comité wegens zijn benoeming tot Tweede Kamerlid.

Mr. W. de Kwaadsteniet, tot dan adjunct-secretaris trad vanaf die datum op als secretaris van het Centraal Comité. Per die zelfde datum werd als adjunct-secretaris benoemd de heer D. Corporaal, tot dan secretaris van de ARJOS.

De heer P. van Tellingen volgde hem op als ARJOS-secretaris.

Wegens huwelijk, overgang naar een andere functie of vertrek naar elders werd eervol ontslag verleend aan de volgende dames:

per 1 juni	mevr. C. L. v. d. Toorn-Kleyn mevr. A. E. Woldendorp-Veenstra
per 1 juli	mej. J. B. Dalmayer mevr. A. J. Kuipers-Krips
per 1 september	mej. M. Dragt
per 31 december	mej. F. M. Veenstra

De ontstane vacatures werden vervuld door de dames: L. R. Andeweg, J. van Bree, E. G. van Die, E. Keuvelaar, L. H. Ram, G. M. Spaans, C. Verkamman.

Op 1 oktober trad de heer F. Melse (bode) uit onze dienst wegens gevorderde leeftijd en vertrek naar elders.

4. De publiciteitsdienst.

Deze dienst verzorgde in 1966 de uitgave van:

- 184 „Taak en perspectief”, redevoeringen door dr. W. P. Berghuis, mr. B. W. Biesheuvel, B. Roolvink, mr. A. B. Roosjen en drs. G. N. Lammens.
(Buitengewone Deputatenvergadering d.d. 12 febr. 1966).
- 185 „Leidraad voor een A.R. gemeente-program”.
- 187 „Blijvend houvast”, door dr. W. P. Berghuis en B. Roolvink. Redevoeringen gehouden op het Partij Convent van 14 mei 1966 te Utrecht.
- 188 „Vietnam (Nota van de Buitenlandse Commissie van het College van Advies der A.R. Partij).
- 189 „Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partij-Stichting.
(Deze statuten zijn vastgesteld op de d.d. 12 febr. 1966 gehouden Deputatenvergadering).
- 190 „Toekomst voor Randstads groene ruimte (rapport College van Advies der A.R. Partij).
- 192 „De toekomst in”, Redevoeringen gehouden door Dr. W. P. Berghuis, Prof. mr. I. A. Diepenhorst en B. Roolvink op het d.d. 15 oktober 1966 gehouden Partij Convent.

Verzorgd werd door de ARJOS:

191 „Leven in een tijdperk van automatisering” (Arjos-studieconferentie 1966).

Deze publicaties werden aan de kiesverenigingen toegezonden, uitgezonderd de nrs. 185 en 191.

De leatuurabonnees ontvingen eveneens deze publicaties, met uitzondering van de nrs. 185, 188 en 191.

5. De Documentatiedienst

Het door het Centraal Comité betaalde aantal abonnementen van de om de veertien dagen verschijnende publicatie „Documentatiedienst” bedroeg in 1966: 271 (in 1965 263).

Op de gewone abonnementsprijs van f 12,— suppleerde de partij 96 x f 4,— voor studenten-abonnementen (79 in 1965).

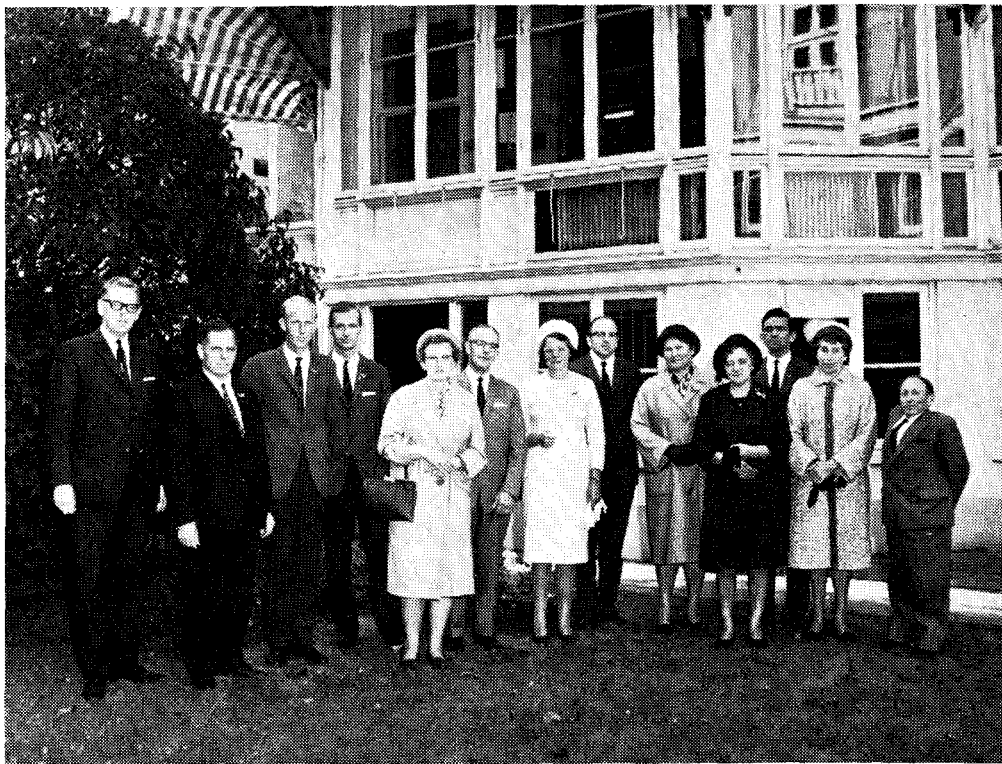
Het totaal aantal abonnees bedroeg 900 (870 in 1965), zodat dus 533 abonnees het volledige abonnementsbedrag rechtstreeks naar de drukkerij-uitgeverij J. B. van den Brink & Co. te Zutphen overmaakten.

6. Gasten op Prinsjesdag.

Sinds 1962 zijn elk jaar op de derde dinsdag van september een aantal partijleden uit verschillende delen van het land de gast van het Centraal Comité om Prinsjesdag wat meer van nabij mee te maken. Dit zijn leden, die bij het winnen van leden, het werven van abonnementen op het weekblad „Nederlandse Gedachten”, of bij het vergaren van stemmen bij volmacht een grote persoonlijke prestatie hebben geleverd.

In 1966 waren dit leden, die zich bijzonder verdienstelijk hadden gemaakt door het persoonlijk winnen van een groot aantal nieuwe leden.

Ontvangen werden mej. R. S. van Kelckhoven uit Drachten, mevr. J. Rutgers-Wiersma en mevr. A. de Vries-Hes uit Bedum, mevr. L. van der Sluis-Bij de Vaate uit Zierikzee, mevr. D. Brokking-Kaars uit Rotterdam, de heren R. H. Scholten en F. G. Odink uit Heemse, W. P. Omta uit Emmeloord en H. J. Bruins uit Groningen (Helpman).

De gasten op Prinsjesdag 1966 in de tuin van het Kuyperhuis. V.l.n.r.: Mr. W. de Kwaadsteniet (secr. C.C.), H. J. Bruins, F. G. Odink, E. Termorshuizen (bureau C.C.), mej. R. S. van Kelckhoven, W. P. Omta, mevr. D. Brokking-Kaars, D. Corporaal (adj.-secr. C.C.), mevr. J. Rutgers-Wiersma, mevr. A. de Vries-Hes, R. H. Scholten, mevr. L. van der Sluis-Bij de Vaate, en A. van der Wees (chef de bureau C.C.).

„DE VOLHARDING”

SURHUISTERVEEN   Telefoon 05124 - 437

Speciaal fabriek van stalen kinderstoelen

Scherrenberg - Papier — Den Haag

VOOR AL UW VERPAKKINGSPAPIEREN

bedrukt en onbedrukt — zakken - rollen - vellen

Onze specialiteit: **SCHERPA KOLENZAKKEN**

Firma H. R. van Triest

FOURAGES

DWINGELO - TELEFOON 05219 - 1647 b.g.g. 1270

**EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN
VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS**

HOOFDSTUK VII

DE GESPREKSGROEPEN-ACTIVITEIT

I. Thema „Groeiend volk, beperkte ruimte”

In totaal hebben 125 gespreksgroepen zich met dit onderwerp beziggehouden.

Dat gebeurde

- 101 keer door kiesverenigingen of gedeelte daarvan;
- 3 keer door gecombineerde vergaderingen van een kiesvereniging met een Arjosclub.
- 1 keer door een gecombineerde vergadering van een kiesvereniging met een Arjosclub en een mannenvereniging.
- 15 keer door Arjosclubs.
- 4 keer door Vrouwenverenigingen.
- 1 keer door een individueel persoon.

Twee formulieren zijn niet verwerkt vanwege het ontbreken van de plaatsnamen. Uitgewerkt zijn de gegevens van 123 formulieren; elk formulier had betrekking op één gespreksgroep.

Een overzicht van de 123 gespreksgroepen naar soort is gegeven in Tabel I, waarbij tevens de verdeling over de Kamercentrales tot uitdrukking komt.

1. Soort gespreksgroep

Tabel I.

Kamercentrale	k.v.	gedeelte k.v.	Combin. k.v.+Arjos	Arjos	anderen	tot.	%
Groningen	4	4	1	3	1	13	10,5
Leeuwarden	5	6	0	5	1	17	13,7
Assen	4	6	1	1	0	12	9,7
Zwolle	3	3	1	1	0	8	6,5
Arnhem	0	1	0	0	1	2	1,5
Nijmegen	0	1	0	0	0	1	1,2
Utrecht	5	6	0	0	0	11	9,0

Amsterdam	0	1	1	1	0	3	2,4
Haarlem	1	1	0	0	0	2	1,5
Den Helder	0	5	0	0	0	5	4,0
Leiden	1	7	0	1	0	9	7,3
's-Gravenhage	2	2	0	0	1	5	4,0
Rotterdam	1	0	0	1	0	2	1,6
Dordrecht	4	5	0	1	0	10	8,1
Middelburg	1	6	0	0	0	7	5,7
's-Hertogenb.	0	0	0	0	0	0	0,0
Tilburg	1	13	0	0	1	15	12,1
Maastricht	0	0	0	1	0	1	1,2
Totaal	32	67	4	15	5	123 (100%)	
	(26%)	(54,5%)	(3,3%)	(12,1%)	(4,1%)	(100%)	

Commentaar

a. Soort gespreksgroep

Het aantal keren dat gebruik werd gemaakt van het gespreksgroepenonderwerp, 123, is ten opzichte van het vorige onderwerp „Europese Integratie” (1964/1965) vrijwel gelijk gebleven; toen bedroeg het 126.

Het vaakst hielden (gedeelten van) kiesverenigingen er zich mee bezig; in procenten ruim 80% (was 82%). Er kwamen deze keer geen combinaties van kiesverenigingen voor. Wel gecombineerde gespreksgroepen van een kiesvereniging met een Ajosclub (3,3%).

15 Arjosclubs vonden aanleiding zich met het gespreksgroepenonderwerp bezig te houden, waarmee zij een score bereikten van 12,1% (was 14%).

De groep „anderen” heeft een percentage van 4,1%. Dit was 2%. De stijging is voor 80% te danken aan de activiteit van vier vrouwenverenigingen.

b. Kamercentrales

Gemiddeld per Kamercentrale zou het percentage (afgezien dus van een correctie voor het aantal partijleden) 5,5% moeten bedragen. Een aantal Kamerleden bereikt dit percentage niet:

Arnhem, Nijmegen, Amsterdam, Haarlem, Den Helder, 's-Gravenhage, Rotterdam, Maastricht, terwijl in de Kamercentrale 's-Hertogenbosch geen enkele gespreksgroep

is gevormd. Opmerkelijk is het hoge percentage van de Kamercentrale Tilburg, dat alleen wordt overtroffen door dat van Leeuwarden.

2. Samenstelling van de gespreksgroepen naar geslacht

Tabel II.

	M	V	Totaal	%
Groningen	130	26	156	10,6%
Leeuwarden	145	44	189	12,8%
Assen	203	22	225	15,3%
Zwolle	104	19	123	8,4%
Arnhem	5	1	6	0,4%
Nijmegen	15	0	15	1,0%
Utrecht	106	25	131	8,9%
Amsterdam	15	7	22	1,5%
Haarlem	27	5	32	2,2%
Den Helder	40	22	62	4,2%
Leiden	83	17	100	6,8%
's-Gravenhage	37	26	63	4,3%
Rotterdam	18	7	25	1,7%
Dordrecht	76	20	96	6,5%
Middelburg	52	11	63	4,3%
's-Hertogenbosch	0	0	0	0,0%
Tilburg	86	67	153	10,4%
Maastricht	7	4	11	0,7%
Totaal	1149 (78,1%)	323 (21,9%)	1472 (100%)	100,0%

Commentaar

Zoals uit de tabel valt af te leiden is de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke deelnemers aan de gespreksgroepen ongeveer 4 : 1. Het percentage vrouwelijke deelnemers 21,9%, vertoont een stijgende lijn in vergelijking met met het percentage van het seizoen 1964/1965, dat toen 18% bedroeg.

Bij de mannelijke deelnemers zijn de percentages voor 1965/1966 en 1964/1965 respectievelijk 78,1% en 82%.

Het beeld van het totaal aantal deelnemers per Kamercentrale wijkt in percentage niet veel af van dat op basis van het aantal gespreksgroepen in tabel I. De Kamercent-

trales met de hoogste percentages zijn weer Groningen, Leeuwarden, Assen, Utrecht en Tilburg.

Voor zover er afwijkingen bestaan hangt dat samen met het verschil in grootte van de groepen. Bijvoorbeeld, door het grote aantal deelnemers behaalt de Kamercentrale Assen de hoogste score (15%) en nadert de Kamercentrale Zwolle (8,4%) die van Utrecht (8,9%) tot op een half procent; daarentegen komt Tilburg, uitgaande van het aantal groepen op 12,1%, maar op grond van het aantal personen op 10,4%.

Ondanks het kleiner aantal gespreksgroepen dan in het vorige seizoen (nu 123, was 126) is het totaal aantal deelnemers groter geworden; het steeg van 1310 tot 1472, een toename derhalve met ruim 150 deelnemers, gelijk aan 11,5%.

3. Grootte van de groepen

Tabel III.

	aantal groepen	percentages
0 t/m 4 personen	2	1,6%
5 t/m 9 personen	55	44,7%
10 t/m 14 personen	42	34,1%
15 t/m 19 personen	15	12,2%
20 t/m 24 personen	4	3,3%
25 en meer personen	5	4,1%
Totaal	123	100,0%
	(100%)	

Commentaar

Het grootste aantal der gespreksgroepen bestond uit die welke een aantal deelnemers hadden van 5 t/m 9 en 10 t/m 14 personen, vormend bijna 4/5 gedeelte van het totaal, gelijk aan 78,9%. Dit was in het seizoen 1964/1965 75%.

De gespreksgroepen met een grootte van 0 t/m 4 personen kwamen nu op 1,6% (was 9,0%).

Een stijging vertoonden de gespreksgroepen met 15 t/m 19 personen, van 9,0% de vorige keer, naar 12,2% nu. Eveneens steeg het percentage van de gespreksgroep met meer dan 24 deelnemers, van 3,0% naar 4,1%.

De aantallen deelnemers, van de hieronder vallende gespreksgroepen, bedroegen respectievelijk 76, 27, 32, 25 en 26.

4. Maatschappelijke groepering

Tabel IV.

Beroepen	Aantal	%
— onderwijzend personeel (onderwijzers, -essen, leraren, hoogleraren)	98	6,7%
— middenstanders en zelfstandige ambachten	86	5,9%
— dominees	11	0,7%
— werknemers (exclusief landbouw)	147	10,0%
— agrarische werknemers 52 = 3,5%	233	15,8%
— agrarische zelfstandigen 181 = 12,3%		
— directeuren, ondernemers	36	2,4%
— ambtenaren 103 = 7,0%	193	13,1%
— administratief personeel 90 = 6,1%		
— chefs en bazen industrie	25	1,7%
— vrije beroepen (notarissen, artsen e.d.)	15	1,0%
— militairen, politie	17	1,1%
— huishoudelijk personeel	16	1,1%
— verplegend personeel	21	1,4%
— geen beroep (studenten, gepensioneerden)	64	4,3%
— onbekend	318	21,7%
Totaal	1472 (100%)	100%

Commentaar

Opvallend is het hoge percentage „onbekend”, 21,7% (was 16%). De verklaring hiervoor is dat 13 gespreksgroepen hebben *verzuimd* de *aantallen* beroepspersonen te vermelden. Dat is vooral jammer omdat hierbij 2 gespreksgroepen waren met respectievelijk 76 en 27 leden, waardoor er direct al gegevens van ruim 100 personen niet te gebruiken waren voor tabel IV. De groep „onbekend” buiten beschouwing gelaten blijkt de grootste interesse voor het gespreksgroepenonderwerp te hebben bestaan in agrarische kringen (15,8% was 19%), bij de ambtelijke en administratieve beroepsuitoefenaren (13,1% was 13,5%) en bij de huisvrouwen (13,1% was 9%). Bij tabel II is reeds opgemerkt de stijgende interesse van de vrouwen voor het gespreksgroepenonderwerp in vergelijking met het seizoen 1964/1965, en hier zien wij dan dat dit waarschijnlijk op het credit geschreven moet worden van de huisvrouwen onder de vrouwen; hun stijgingspercentage is immers 4%.

Een vergelijking van de cijfers van 1964/1965 en die van 1965/1966 laat bovendien zien dat de toename met 77 *vrouwelijke deelnemers* betrekking heeft op 72 *huisvrouwen*.

Tabel V	1964/1965	
Huisvrouwen	overige vrouwen	Totaal
120	126	246

Tabel VI	1965/1966	
Huisvrouwen	overige vrouwen	Totaal
192	131	323

5. Leeftijdsofbouw

Tabel VII	aantal personen	percentage
t/m 24 jaar	177	12,0%
25 t/m 29 jaar	159	10,8%
30 t/m 34 jaar	131	8,9%
35 t/m 39 jaar	157	10,6%
40 t/m 44 jaar	163	11,1%
45 t/m 49 jaar	155	10,5%
50 t/m 54 jaar	126	8,6%
55 t/m 59 jaar	106	7,2%
60 t/m 64 jaar	80	5,4%
65 jaar en ouder	93	6,3%
onbekend	125	8,6%
Totaal	1472	100 %

Commentaar

Er zijn weinig verschillen met de leeftijdsopbouw van de deelnemers aan het gespreksgroepenonderwerp in 1964/1965. 22,8% was jonger dan 30 jaar (1964/1965 : 23%) en jonger dan 40 jaar was 42,3% der deelnemers (1964/1965 : 41,5%).

De groep van 40 tot en met 49 jaar maakte 21,6% uit van het totaal (was 24%), terwijl 50 jaar en ouder betrekking had op 27,5% (was 27%).

6. Vergaderduur van de gespreksgroepen

Tabel VIII	Aantal gespreksgroepen	percentage
Tijd		
½ uur	1	0,8%
1 uur	7	5,7%
1½ uur	7	5,7%
2 uur	36	29,3%
2½ uur	25	20,3%
3 uur	25	20,3%
langer dan 3 uur	10	8,1%
onbekend	12	9,8%
totaal	123	100 %

Commentaar

Een vergelijking met de percentages van 1964/1965 laat in de eerste plaats zien, dat het aantal gespreksgroepen, dat korter dan anderhalf uur vergaderde in procenten uitgedrukt, is afgenomen van 19% tot ruim 12%. Vervolgens dat het aantal groepen, dat 2 à 3 uur vergaderde ongeveer gelijk is gebleven, nu bijna 70%, was 68%. Er valt hierbij echter een verschuiving op te merken, want de groepen die 2 en 2½ uur vergaderden kwamen nu op een percentage van 49,6 (was 58%) terwijl de groepen die 3 uur vergaderden nu op 20,3% kwamen (was 10%). De totale vergadertijd is dus iets langer geworden, wat ook blijkt uit de toename ten aanzien van de groep „langer dan 3 uur”, van 5,9% ('64/'65) naar 8,1% nu.

Weergave van de opvattingen van de gespreksgroepen-deelnemers in verband met de voorgelegde vraagpunten.

Vraag 1a:

Bent u van mening, dat tengevolge van de sterke bevolkingsaanwas in ons reeds dichtbevolkte land zodanige knelpunten ontstaan op het gebied van verkeer, huisvesting, recreatie enz., dat de overheid daaraan voldoende grond kan ontnemen voor:

een politiek, waarbij aan de vestiging van nieuwe industriële bedrijven in de Randstad Holland bepaalde grenzen worden gesteld?

Tabel IX

	antwoorden	percentages
ja	114 groepen	92,7%
neen	9 groepen	7,3%
totaal	123 groepen	100 %

Er blijkt dus een duidelijke voorkeur te zijn voor de opvatting, dat de overheid bepaalde grenzen mag stellen ten aanzien van de vestiging van nieuwe industriële bedrijven in de Randstad Holland.

Vraag 1b:

Bent u van mening, dat tengevolge van de sterke bevolkingsaanwas in ons reeds dichtbevolkte land zodanige knel-

punten ontstaan op het gebied van verkeer, huisvesting, recreatie enz., dat de overheid daaraan voldoende grond kan ontleen voor:

een politiek, waarbij de bestaande openbare voorzieningen t.a.v. verkeer, recreatie enz. zodanig moeten worden verbeterd en uitgebreid, dat een vermindering van de bestaande belastingdruk niet tot de mogelijkheden behoort?

Tabel X

	antwoorden	percentages
ja	106 groepen	86,2%
neen	10 groepen	8,1%
geen mening	7 groepen	5,7%
totaal	123 groepen	100 %

Ook hier is een duidelijke voorkeur te constateren voor een bepaalde opvatting, want 106 groepen (86,2%) zijn van mening, dat ter oplossing van een aantal knelpunten de overheid een zodanige politiek mag voeren, dat een vermindering van de bestaande belastingdruk niet tot de mogelijkheid behoort.

Vraag 2:

Bent u een voorstander van

a. een gelijkmatige spreiding van industrie- en woongebieden over het hele land,

of

b. van de Thyse-gedachte, die de aanleg van Randsteden aanbeveelt om de toekomstige bevolkingsaanwas op te vangen?

Tabel XI

	antwoorden	percentages
a. gelijkmatige spreiding	60 groepen	48,8%
b. Thyse-gedachte	54 groepen	43,9%
combinatie a + b	9 groepen	7,3%
totaal	123 groepen	100 %

Bij de antwoorden op deze vraag is er geen sprake meer van een duidelijke voorkeur voor één opvatting. Elk der twee mogelijkheden heeft ongeveer evenveel voorkeur bij de gespreksgroepen.

Ruim 7% der gespreksgroepen vond een combinatie van beide mogelijkheden het meest geschikt.

Vraag 3:

Bent u er een voorstander van dat in de toekomstige steden (stadswijken) als regel laagbouw wordt toegepast (voor bewoning) of prefereert u om bepaalde redenen hoogbouw?

Tabel XII

	antwoorden	percentages
laagbouw	61 groepen	49,6%
hoogbouw	6 groepen	4,9%
combinatie v. beide	51 groepen	41,5%
geen mening	5 groepen	4,9%
totaal	123 groepen	100 %

Uit de tabel is op te maken dat er een voorkeur bestaat voor laagbouw bij 49,6% van het aantal groepen. Maar het percentage van de gespreksgroepen, die zich uitspreken voor een combinatie van laag- en hoogbouw, is niet veel lager, namelijk 41,5%. De hoogbouw vindt slechts bij 6 groepen (4,9%) instemming.

Vraag 4:

Bent u er een voorstander van dat één of meer nieuw gewonnen gebieden in overwegende mate voor recreatie (in plaats van voor agrarische bedrijvigheid) wordt bestemd?

Tabel XIII

	antwoorden	percentages
ja	47 groepen	38,2%
neen	58 groepen	47,2%
combinatie recreatie en agrarische bedrijv.	15 groepen	12,2%
geen mening	3 groepen	2,4%
totaal	123 groepen	100 %

Blijkens de tabel voelen 58 groepen (47,2%) er niet voor één of meer gewonnen gebieden in overwegende mate voor recreatie te bestemmen; 47 groepen daarentegen, vormend 38,2% van het totaal, zijn de mening toegedaan dat het wel moet gebeuren. Dat 47,2% met „neen” heeft geantwoord wil echter niet zeggen, dat zij niet voor recreatie in de nieuwe gebieden zijn. Zij zijn het echter niet eens met de uitdrukking „in overwegende mate”. Eveneens moeten de groepen die met „ja” hebben geantwoord niet worden gezien als groepen die de landbouw volledig willen weren uit de nieuwe gebieden. Dan zijn er vervolgens nog 15 groepen (12,2%), die het de geschiktste regeling vinden de nieuwe gronden te gebruiken zowel voor agrarische bedrijfsvoering als voor recreatie.

De resultaten zijn in mei 1967 ter kennis gebracht van het Centraal Comité, de Kamerfracties en de bewindslieden. Ook de deelnemende kiesverenigingen ontvingen het rapport.

II. Thema „De functionering van de democratie”

Het lag oorspronkelijk in de bedoeling voor het seizoen 1966/1967 een documentatie beschikbaar te stellen met als thema: „De functionering van de democratie”. Hiervan werd afgezien in verband met de activiteiten voor de vervroegde Kamerverkiezingen. Deze documentatie zal nu voor het werkseizoen 1967/1968 in uitgewerkte en aangepaste vorm beschikbaar worden gesteld.

HOOFDSTUK VIII

„NEDERLANDSE GEDACHTEN” EN „A.R. POST”

Uit de commissie van redactie trad per 1 oktober 1966 mr. W. R. van der Sluis, in verband met het beëindigen van zijn functie als secretaris van het Centraal Comité. De hierdoor ontstane vacature werd vervuld door het toetreden van mr. W. de Kwaadsteniet tot de redactie .

De heer G. J. H. Griffioen trad per 1 december 1966 af als secretaris van de redactie, doch bleef redactie-lid. In zijn plaats trad vanaf die datum op als secretaris, de heer H. Gringhuis, die reeds de redactievergaderingen bijwoonde en ook anderszins op het terrein van de publiciteit werkzaam was.

De commissie van redactie bestond in 1966 dus uit de heren H. Algra (voorzitter), G. J. H. Griffioen (tot 1 december 1966 tevens secretaris), H. Gringhuis (secretaris vanaf 1 december 1966), G. A. Kieft, mr. W. de Kwaadsteniet (vanaf 1 oktober 1966), J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis (tot 1 oktober 1966), mevrouw C. M. Tonkens-Kaajan.

Het aantal abonnees op het weekblad bedroeg per 31 december 1966 15.153.

Abonneewerving werd gestimuleerd door het opnemen van aanmeldingsbonnen in „A.R. Post” en het beschikbaar stellen van kleine geschenken.

In 1966 werden mede door deze werfactiviteit 536 abonnees gemeld.

Het ledencontactorgaan „A.R. Post” verscheen 11 maal.

Wisselpagina's werden verzorgd door de Kamercentrales 's-Gravenhage, Rotterdam, Dordrecht en Haarlem en door de Provinciale Comité's Friesland, Gelderland, Utrecht en Zeeland.

voor uw
zaken-
privé vakantie-
groeps vakantie-

REIZEN

CHRISTELIJKE REISSTICHTING

TEL. 240597 - LELIEGRACHT 46 - AMSTERDAM-C

vliegtickets
scheepspassages
spoorbiljetten

de reisorganisatie voor protestant Nederland

RIEMERSMA'S STALEN MEUBELEN

voor kerken
verenigingsgebouwen
kantines
werkplaatsen
aula's

Katalogus
wordt
op aanvraag
gaarne
toegezonden

SURHUISTERVEEN Tel. 05124-441*

HOOFDSTUK IX

SPREKERSORGANISATIES, RADIO- EN TELEVISIEZENDTIJD

1. De sprekersorganisaties

De leden van de sprekersorganisaties ontvingen ook weer in 1966 de veertiendaagse uitgave „Documentatiedienst”. De sprekers konden dus gedocumenteerd op stap. De „Documentatiedienst” wordt uitgegeven bij Drukkerij J. B. van den Brink & Co. te Zutphen en voor belangstellenden bestaat de mogelijkheid hierop een abonnement te nemen. De abonnementsprijs bedraagt f 15 per jaar.

In deze „Documentatiedienst” worden belangrijke actuele artikelen en commentaren uit kranten en tijdschriften opgenomen, welke betrekking hebben op de politiek.

2. De radiozendtijd

Met uitzondering van de maanden juli en augustus maakte de A.R. Partij ook in 1966 gebruik van de mogelijkheid om radiouitzendingen te verzorgen in de door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd.

Dit geschiedde tot en met juni om de andere week op maandagen en vanaf september op dinsdagen van 18.20 uur tot 18.30 uur.

Door de volgende personen werden deze uitzendingen verzorgd, die daarbij over de aangegeven onderwerpen spraken:

datum	spreker	titel	onderwerp
10 januari 1966	mr. W. R. van der Sluis	Harmonie in de samenleving	oplossen van knelpunten
24 januari 1966	dr. A. Veerman	Gezond radicaal	ontwikkelingshulp, gelijkwaardigheid van alle mensen
7 februari 1966	mr. W. R. van der Sluis	De inzet van 23 maart	Statenverkiezingen 1966
21 februari 1966	mr. W. de Kwaadsteniet	Van je familie moet je het hebben	stemmen bij volmacht
7 maart 1966	B. Roolvink	Samenwerking met anderen	positie van de ARP
21 maart 1966	mr. B. W. Biesheuvel	Uw keuze op 23 maart	Statenverkiezingen 1966
4 april 1966	mr. W. R. van der Sluis	Waarschuwing en opdracht	Statenverkiezingen (commentaar)
18 april 1966	mr. W. R. van der Sluis	De bruid tekent morgen aan	candidaatstelling gemeenteraden
2 mei 1966	M. W. Schakel	Gemeenten in deze tijd	raadsverkiezingen
16 mei 1966	mr. W. R. van der Sluis	Boeiend Partij Convent	links en rechts

30 mei 1966	B. Roolvink	Laatste woord	gemeenteraads- verkiezingen
13 juni 1966	mr. W. R. van der Sluis	De stembus- revolutie	commentaar op verkiezingsuitslag
27 juni 1966	mr. W. R. van der Sluis	Na de vacantie	Kamerverkiezingen 1967
13 september 1966	mr. W. R. van der Sluis	De gouden koets en de zilvertrein	Prinsjesdag en miljoenennota
27 september 1966	mr. W. R. van der Sluis	Afscheid bij een nieuw begin	troonrede
11 oktober 1966	mr. W. de Kwaadsteniet	Evenwicht is duidelijk	duidelijkheid in de politiek
25 oktober 1966	B. Roolvink	Kabinetscrisis	het beleid van de A.R. fractie
8 november 1966	mr. W. de Kwaadsteniet	Op de feiten letten	De A.R. en de kabinetscrisis
22 november	mr. W. de Kwaadsteniet	Het Kabinet- Zijlstra	situatietekening
6 december 1966	B. Roolvink	Nieuw kabinet met veel vertrouwde gezichten	regeringsverklaring en Kamerdebat
20 december 1966	J. van Houwelingen (ARJOS-uitzending)	Er is moed voor nodig	ons politiek bezig-zijn

3. De televisiezendtijd

De A.R. televisieuitzendingen vonden in 1966 plaats op de maandagen 7 februari, 11 april, 13 juni en de woensdagen 19 oktober en 21 december. (In de maanden juli en augustus worden geen televisie-uitzendingen gehouden).

Voor onze partij werden deze uitzendingen door de volgende personen verzorgd, waarbij over de door hen behandelde onderwerpen het volgende kan worden gememo-reerd:

datum	onderwerp	spreker(s)
7 februari 1966	Het werk van de provincies	dr. A. Veerman, mr. D. H. Okma, H. M. Oldenhof
11 april 1966	Christelijke politiek	dr. W. P. Berghuis
13 juni 1966	Streven naar vereenvoudiging in de samenleving	gesprek tussen B. Roolvink en mr. W.R. van der Sluis
19 oktober 1966	De A.R.P. en de kabinetscrisis	mr. B. W. Biesheuvel
21 december 1966	Verkiezingen op 15 februari a.s.	mr. B. W. Biesheuvel

HOOFDSTUK X

BUITENLANDS CONTACT

1. De Nederlandse groep van de E.U.C.D.

In de Nederlandse groep van de Europese Unie van Christen-Democraten werken samen de K.V.P., de C.H.U. en de A.R.P.

Tot oktober 1966 was prof. dr. G. C. van Niftrik (C.H.U.), voorzitter. Daarna trad als voorzitter op mr. P. J. M. Aalberse (K.V.P.). Secretaris is de heer C. F. Kleisterlee (K.V.P.).

De overige leden van de equipe waren eind 1966: dr. W. P. Berghuis en mr. W. de Kwaadsteniet (A.R.P.), mr. H. K. J. Beernink en mr. C. A. Bos (C.H.U.) alsmede drs. Th. E. Westerterp (K.V.P.).

2. Studieconferentie van de Nederlandse groep

Op 17 juni 1966 werd te Scheveningen weer een weekend-conferentie georganiseerd met als thema „geloof en politiek”. Inleidingen werden gehouden door mej. dr. M. A. M. Klompé (K.V.P.), prof. dr. G. C. van Niftrik (C.H.U.) en mr. J. H. Prins (A.R.P.).

3. Christelijk-democratisch wereld-congres

Op 23-26 april werd in Lima (Peru) het vijfde christen-democratisch wereldcongres gehouden met als thema: „ontwikkeling en solidariteit”.

Mr. H. K. J. Beernink (C.H.U.) en dr. W. P. Berghuis (A.R.P.) woonden deze conferentie bij.

4. Conferentie van partijleiders en bewindslieden

In samenwerking met de Österreichische Volkspartei werd op 17 en 18 juli te Salzburg een conferentie gehouden van bewindslieden en partijleiders van de bij de Europese Unie van Christen-Democraten aangesloten partijen. De

Nederlandse minister-president mr. J. M. L. Th. Cals sprak over de uitbreiding van de Europese gemeenschappen.

De Nederlandse delegatie bestond uit mej. dr. M. A. M. Klompé, drs. A. D. W. Tilanus, mr. W. Scholten en dr. W. P. Berghuis.

5. Conferentie van voorzitters en secretarissen

Op 18 december vond te Rome een conferentie plaats van de voorzitters en secretarissen van de christen-democratische partijen in de landen van de E.E.G.

De slotverklaring luidde als volgt:

„De voorzitters en algemeen-secretarissen van de christen-democratische partijen in de landen van de Europese gemeenschap, op 18 december 1966 te Rome bijeen onder voorzitterschap van de heer **Rumor**, gezien het verslag nopens de toestand van de Europese Gemeenschap ingediend door de heer **Illerhaus**, voorzitter van de christen-democratische fractie van het Europees Parlement en lid van de Bondsdag, bevestigen dat het doel van de christen-democraten thans meer dan ooit de totstandbrenging is van een politiek voor een verenigd, modern, vrij en geïntegreerd Europa op democratische grondslag, dat vrij is van oude of nieuwe vormen van nationalisme.”

De Conferentie acht het haar plicht het standpunt van de christen-democratische partijen kenbaar te maken ten aanzien van de instellingen der Gemeenschap, de ontwikkeling van de communautaire politiek, en de betrekkingen met de rest van de wereld.

Op het institutionele vlak acht de Conferentie in de eerste plaats de instelling van de ene executieve een belangrijke mijlpaal in de communautaire ontwikkeling, die zo snel mogelijk moet worden bereikt. Tegelijkertijd verklaart zij dat de fusie van de executieven het gezag en de functie van de communautaire uitvoerende organen niet mag aantasten.

De belangrijke beslissingen die door de Europese uitvoerende organen worden genomen, en de uitbreiding van hun bevoegdheden vereisen als tegenstuk een parlementaire controle.

De Conferentie stelt vast dat de communautaire instellingen in bepaalde sectoren aanzienlijke vooruitgang hebben geboekt:

- opheffing van de douanegrenzen met ingang van 1 juli 1968;
- accoorden inzake het gemeenschappelijk landbouwbeleid;
- instelling van een programma voor de economische politiek op middellange termijn voor de jaren 1966 tot 1970;
- de Conferentie waardeert de methode die de EEG-commissie bij de onderhandelingen in de Kennedyronde heeft gevolgd;
- het is wenselijk dat de onderhandelingen snel tot een goed einde worden gebracht.

De Conferentie acht het van het hoogste belang en dringend noodzakelijk de volgende doeleinden na te streven:

- harmonisatie van de wetgevingen en met name van de belastingwetgeving;
- toepassing van een gemeenschappelijke handelspolitiek ten opzichte van derde landen, met inbegrip van de landen van het oostelijk blok;
- een krachtiger economisch ontwikkelingsbeleid van de Gemeenschap, ten behoeve van de minder begunstigde gebieden in Europa;
- de totstandbrenging van een gemeenschappelijk sociaal beleid en met name hervorming van het Europees Sociaal Fonds.

De Conferentie wijst met klem op het gevaar dat gelegen is in het verschil in technische ontwikkeling tussen de Zes en de grote mogendheden. Zij is van mening dat zich voor de lid-staten grote perspectieven op het gebied van de tech-

nologische samenwerking en het wetenschappelijk onderzoek openen, mits een en ander in communautair verband geschiedt.

De Conferentie neemt met voldoening kennis van de ontwikkeling die zich voltrekt in de politiek van het Verenigd Koninkrijk ten opzichte van de EEG, waaruit de aantrekkingskracht blijkt die uitgaat van de idee en de praktijk van de gemeenschap en haar instellingen.

De Conferentie ziet gaarne dat in de geest van het Verdrag naar associatie en samenwerking wordt gestreefd.

De Conferentie is van mening dat alleen een communautair Europa ertoe kan bijdragen dat aan de behoeften en de verlangens van de derde wereld wordt voldaan, en zij geeft uiting aan haar belangstelling voor een gemeenschappelijk beleid ten opzichte van Latijns Amerika.

De Conferentie verklaart dat haars inziens alleen dit Europa in staat is in de vrije wereld op voet van gelijkheid op te treden en zijn veiligheid en welvaart te waarborgen.

De voorzitters en de algemeen-secretarissen van de christen-democratische partijen in de landen van de EEG verzoeken de regeringen van de Gemeenschap te tonen dat zij bezield zijn van de vaste politieke wil om de huidige moeilijkheden te overwinnen en, in het vooruitzicht van een politieke unie, de doelstellingen van de Verdragen te verwezenlijken.

Leest u al

CENTRAAL WEEKBLAD ?

Het grootste landelijke gezinsblad in de kring van de gereformeerde kerken met plaatselijke en/of classicale edities

wekelijks 12 pagina's met voorlichtende artikelen

interessante reportages

een uitgebreide nieuwsrubriek over de gereformeerde kerken in nederland

veelzijdige informatie over velerlei kerken in binnen- en buitenland

moderne vormgeving / royaal geïllustreerd

ook voor advertenties het aangewezen publiciteitsmedium

vraagt gratis proefnummers

**Adres redactie en administratie: centraal weekblad
drift 13, utrecht, telefoon 030-19446 — giro 69800**

HOOFDSTUK XI

PROVINCIALE STATEN- EN GEMEENTERAADS- VERKIEZINGEN IN 1966

1. Statenverkiezingen op 23 maart

Hoewel over het algemeen de organisatie en de propaganda voor deze verkiezingen bij de regionale partijorganen (Statencentrales en Kamercentrales) berust, heeft het Centraal Comité deze activiteiten onder andere gestimuleerd door de uitgave van een speciale verkiezingskrant, waarvan 337.000 exemplaren door de kiesverenigingen werden verspreid als aanvulling op het eigen materiaal.

a. Affiche

Van de centraal beschikbaar gestelde affiches werden 109.969 exemplaren door de kiesverenigingen afgenomen.

b. Jeugdfolder

Volgens besluit van het Algemeen Organisatie Comité werd een speciale jeugdfolder vervaardigd, in een oplage van 150.000 exemplaren.

Door intensieve verspreiding onder jongeren was deze folder spoedig geheel uitverkocht.

c. Advertentiecampagne

De gevoerde advertentiecampagne in dag- en regionale bladen werd technisch verzorgd door Ottow N.V., adviesbureau voor marketing en publiciteit. De kosten hiervan werden per Kamercentrale omgeslagen in verhouding tot het aantal leden.

De uitslag van de Statenverkiezingen was landelijk als volgt:

Partijen	uitgebrachte geldige stemmen		Zetelverdeling	
	1966	1962	1966	1962
A.R.P.	558.477	533.411	66	67
Boerenpartij	454.072	11.649	44	1
C.H.U.	629.806	510.105	72	63
C.P.N.	183.571	176.816	13	13
Fries Nationale Partij	6.647	—	1	—
G.P.V.	52.049	41.788	3	3
K.V.P.	2.034.721	1.954.296	199	217
P.S.P.	336.510	181.417	24	13
P.v.d.A.	1.580.971	1.806.000	207	171
Prot. Chr. Gr.				
N. Br. (AR/CH)	46.157	39.681	4	3
Samenw. Chr. Gr.				
Limb. (AR/CH)	9.994	8.152	1	1
S.G.P.	140.148	129.233	11	12
V.V.D.	676.092	605.670	64	64
Overigen	41.475	37.392	—	1
	6.750.690	6.035.610	673	665

2. Gemeenteraadsverkiezingen

a. Affiches

Aan de kiesverenigingen werd de mogelijkheid geboden bij de gemeenteraadsverkiezingen gebruik te maken van de affiche, welke ook bij de Statenverkiezingen werd gebruikt.

Ongeveer 150 kieverenigingen hebben met deze affiche gewerkt.

b. Voorbeeld-folder

Tevens werd aan de kiesverenigingen een voorbeeld-folder ter beschikking gesteld.

VERTEGENWOORDIGINGEN IN 1966

In 1966 heeft de A.R. Partij zich onder andere doen vertegenwoordigen bij de volgende gelegenheden:

- 9 februari   Receptie 20-jarig bestaan Partij van de Arbeid, te Amsterdam.
Dr. W. P. Berghuis, mr. A. B. Roosjen, mr. W. R. van der Sluis.
- 15 februari   Bijeenkomst uitgaande van de Voorlichtingsdienst der Europese Gemeenschappen te Brussel.
Mr. W. de Kwaadsteniet, dr. J. H. Jonker, mr. J. N. Scholten, H. C. Schipper, P. A. Nawijn, Th. Brouwer, J. van der Ploeg.
Voor de Arjos: mej. B. Olthof, H. A. de Boer, A. Dronkert, J. H. J. Rose, J. P. van Rijswijk, M. N. G. Kool, H. Teitsma.
- 19 februari   Nationaal Jongeren Parlement uitgaande van de Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad te 's-Gravenhage.
Mr. W. de Kwaadsteniet.
- 11/12 maart   Studentenconferentie ARJOS en K.V.P.J.G. te Huis ter Heide.
J. Tjalma, mr. W. R. van der Sluis, mr. W. de Kwaadsteniet, P. Kapinga, mr. J. N. Scholten.
- 12 maart   Algemene vergadering V.V.D. te Amsterdam.
Dr. W. P. Berghuis.
- 12 maart   Partijraad K.V.P.
Dr. W. P. Berghuis.
- 19 maart   Appèl K.V.P. en A.R.P. in Limburg te Heerlen.
Mr. W. R. van der Sluis, D. Geuze, H. A. van Willigen.
- 29 maart   Algemene vergadering Novib te 's-Gravenhage.
Dr. W. P. Berghuis.
- 4 april   Atlantische conferentie te 's-Gravenhage belegd door de Atlantische Commissie.
Mr. W. de Kwaadsteniet.

- 14 april Nationaal congres Ned. Studenten Raad te Enschede. Mr. A. B. Roosjen.
- 22/23 april Jaarvergadering Verband van A.R. Gemeenten Provinciebestuurders te Leeuwarden. J. Tjalma, H. M. Oldenhof, mr. W. R. van der Sluis.
- 26 mei Algemene vergadering Chr. Boeren- en Tuindersbond te Assen. Mr. W. de Kwaadsteniet.
- 22 juni Jaarlijks congres Chr. Middenstandsbond te Amersfoort. J. van Eibergen.
- 27 juni Negende conferentie Gesprekcentrum Jonge Protestantse Politici in Europa te Apeldoorn. Dr. W. P. Berghuis, H. M. Oldenhof.
- 22/23 september Werkbezoek aan Limburg. Voor de A.R. Kamerfracties o.a. H. Algra, dr. W. P. Berghuis, P. C. Elfferich, B. Roolvink, alsmede namens het Centraal Comité P. Kapinga, H. M. Oldenhof.
- 7/8 oktober ARJOS-studieconferentie te Driebergen. Mevr. C. M. Tonkens-Kaajan, J. Tjalma, dr. A. Veerman, mr. W. de Kwaadsteniet.
- 14 november Congres Centrale van Beroepskeuzebureaux te Utrecht. Mevr. C. M. Tonkens-Kaajan.
- 13 december Jaarlijkse algemene vergadering van de ARJOS te Utrecht. Voor het Centraal Comité: Dr. W. P. Berghuis, mr. A. B. Roosjen, mr. W. de Kwaadsteniet.

**OVERZICHT LEDENTAL
VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ**

Statencentrales:	Aantal leden 1963	Aantal leden 1964	Aantal leden 1965	Aantal leden 1966	Aantal leden P.C.
1. Kamercentrale Groningen.					
1. Appingedam	2179	2082	2003	1968	2
2. Bedum	3658	3548	3444	3581	4
3. Groningen	1175	1168	1122	1155	2
4. Oude Pekela	967	944	914	991	1
5. Winschoten	737	698	705	703	1
	8716	8440	8188	8398	10
2. Kamercentrale Leeuwarden:					
1. Dokkum	5168	4989	4890	4826	5
2. Franeker	2694	2654	2556	2514	3
3. Heerenveen	2419	2420	2484	2549	3
4. Leeuwarden	1374	1366	1213	1250	2
5. Sneek	2202	2168	2165	2131	3
	13857	13597	13308	13270	16
3. Kamercentrale Assen:					
1. Assen	1449	1464	1504	1630	2
2. Emmen	1091	1005	1050	1076	2
3. Hogeveen	2222	2224	2092	2074	3
4. Meppel	1140	1097	1084	1061	2
	5902	5790	5730	5841	9
4. Kamercentrale Zwolle:					
1. Almelo	376	376	339	301	1
2. Deventer	475	441	451	446	1
3. Enschede	458	479	469	451	1
4. Hengelo	418	402	382	385	1
5. Kampen	1550	1514	1506	1538	2
6. Ommen	2945	2950	2939	2977	3
7. Zwolle	1276	1265	1235	1242	2
8. N.O.Polder	690	711	816	726	1
9. Oostelijk Flevoland	—	—	—	97	
	8188	8138	8137	8163	12
5. Kamercentrale Arnhem:					
1. Arnhem	588	570	560	543	1
2. Ede	1982	1947	1992	1969	2
3. Harderwijk	2246	2212	2250	2179	3
4. Zutphen	1108	1088	1124	1227	2
5. Apeldoorn	883	868	834	833	1
	6807	6685	6760	6751	9

Statencentrales:	Aantal leden 1963	Aantal leden 1964	Aantal leden 1965	Aantal leden 1966	Aantal leden P.C.
------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

6. Kamercentrale Nijmegen:

1. Doetinchem	414	429	451	473	1
2. Tiel	486	465	450	445	1
3. Winterswijk	1879	1814	1847	1846	2
4. Nijmegen	128	129	129	108	1
5. Wijchen	157	151	152	166	1
	3064	2988	3029	3038	6

7. Kamercentrale Utrecht:

1. Amersfoort	4985	4820	4499	4483	5
2. Utrecht	1522	1479	1357	1314	2
	6507	6299	5856	5797	7

8. Kamercentrale Amsterdam:

1. Amsterdam	2984	2875	2778	2829	5+3
	2984	2875	2778	2829	8

9. Kamercentrale Haarlem:

1. Haarlem	1357	1332	1291	1328	2
2. Velsen	749	710	738	721	1
3. Nieuwer-Amstel	2004	1946	1946	1978	2
4. Hilversum	1680	1503	1426	1370	2
	5790	5491	5401	5397	7

10. Kamercentrale Den Helder:

1. Den Helder	1120	1162	1169	1190	2
2. Hoorn	1075	1059	1063	1043	2
3. Alkmaar	488	477	476	469	1
4. Zaandam	741	773	767	733	1
	3424	3471	3475	3435	6

11. Kamercentrale Leiden:

1. Leiden	3338	3195	3122	3059	4
2. Gouda	3869	3814	3898	3856	4
a.* Alphen a/d Rijn	1553	1529	1552	1516	
b.* Gouda	1682	1646	1726	1712	
c.* Zoetermeer	634	639	620	628	
	7207	7009	7020	6915	8

*) = hulpcentrales ressorterende onder de S.C. Gouda.

Statencentrales:	Aantal leden 1963	Aantal leden 1964	Aantal leden 1965	Aantal leden 1966	Aantal leden P.C.
------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

12. Kamercentrale 's-Gravenhage:

1. 's-Gravenhage	3023	2926	2710	2582	5+3
	3023	2926	2710	2582	8

13. Kamercentrale Rotterdam:

1. Rotterdam	4835	4681	4440	4182	5+5
	4835	4681	4440	4182	10

14. Kamercentrale Dordrecht:

1. Delft	5177	5010	4962	4858	5
2. Dordrecht	2727	2829	2871	2872	3
3. Ridderkerk	3104	3008	2960	2900	3
a.* IJsselmonde	1481	1404	1373	1393	
b.* Hoeksewaard	644	621	611	575	
c.* Voorne Putten	580	582	607	574	
d.* Goeree-Overflakkee	399	401	369	358	
	11008	10847	10793	10630	11

15. Kamercentrale Middelburg:

1. Goes	1196	1151	1138	1124	2
2. Hulst	363	346	361	376	1
3. Sluis	192	184	183	162	1
4. Middelburg	1211	1131	1134	1165	2
5. Tholen	106	103	108	109	1
6. Vlissingen	662	678	652	616	1
7. Zierikzee	414	405	455	431	1
	4144	3998	4031	3983	9

16. Kamercentrale Tilburg:

1. Bergen op Zoom	828	846	834	832	5+1
	828	846	834	832	6

17. Kamercentrale 's-Hertogenbosch:

1. Eindhoven	489	504	506	462	1
2. Heusden	849	827	784	816	1
	1338	1331	1290	1278	2

18. Kamercentrale Maastricht:

1. Maastricht	394	384	384	391	5+1
	394	384	384	391	6

*) = hulpcentrales ressorterende onder de S.C. Ridderkerk.

TOTAAL AANTAL LEDEN PER KAMERCENTRALE

	per 31-12-1962	1963	1964	1965	Aantal leden		
					Partij	Convent	S.C. K.C.
Groningen	8957	8716	8440	8188	8398	10	2
Leeuwarden	14280	13857	13597	13308	13270	16	2
Assen	6025	5902	5790	5730	5841	9	2
Zwolle	8372	8188	8138	8137	8163	12	2
Arnhem	7015	6807	6685	6760	6751	9	2
Nijmegen	3101	3064	2988	3029	3038	6	2
Utrecht	6599	6507	6299	5856	5797	7	2
Amsterdam	3119	2984	2875	2778	2829	—	8
Haarlem	6024	5790	5491	5401	5397	7	2
Den Helder	3547	3424	3471	3475	3435	6	2
Leiden	7352	7207	7009	7020	6915	8	2
's-Gravenhage	3116	3023	2926	2710	2582	—	8
Rotterdam	5094	4835	4681	4440	4182	—	10
Dordrecht	11392	11008	10847	10793	10630	11	2
Middelburg	4255	4144	3998	4031	3983	9	2
Tilburg	831	828	846	834	832	—	6
's-Hertogenbosch	1345	1338	1331	1290	1278	2	2
Maastricht	423	394	384	384	391	—	6
	100847	98016	95796	94164	93712	112	64

	mannelijke leden	ongehuwde vrouwelijke leden	gehuwde vrouwelijke leden	Totaal-generaal
31-12-1960	89682	5841	2457	97980
31-12-1961	89262	5875	3407	98544
31-12-1962	90677	6276	3894	100847
31-12-1963	88112	6100	3804	98016
31-12-1964	86035	6003	3758	95796
31-12-1965	84462	5911	3791	94164
31-12-1966	83383	6037	4292	93712

In deze opstelling zijn 271 leden niet opgenomen, omdat de desbetreffende kiesverenigingen dienen te worden omgezet in correspondentschappen.

Het aantal leden per 31 december 1966 stijgt hierdoor tot 93.983.

In de eerste vier maanden van 1967 werden ruim 1400 nieuwe leden gewonnen.

Chr. Ver. tot verzorging van Bejaarden

„TALMA-RUSTOORDEN”

te VEENWOUDEN

en de Stichting

„TALMA-VERPLEEGINRICHTING”

gevestigd te VEENWOUDEN.

RUSTOORD „TALMA-RUSTOORD”
Stinsweg 5, Veenwouden

RUSTHUIS „TALMA-HOEVE”
Voorweg 74, Dantumawoude

RUSTHUIS „TALMA-ELIM”
Wilhelminapark 13, Apeldoorn

RUSTHUIS „TALMA-LOUISE”
Burg. de Wijslaan 8, Brummen

VERPLEEGHUIS „TALMA-HUIS”
St. Antonidesstr. 2, Veenwouden

Centr. Administratie van de Talma Rustoorden,
gevestigd: Spoorlaan 12, Veenwouden, Tel. 05110-2277

FINANCIËLE VERSLAGEN

(behorende bij het jaarverslag 1966)

BALANS

en

JAARREKENING 1965

BALANS PER 31 DECEMBER 1965

DEBET

Geldmiddelen

Kas	f 3.262,97
Giro	„ 13.272,61
Algemene Bank Nederland N.V.	„ 30,56
Ver. Bankbedrijven N.V., rekening courant	„ 574,96
Ver. Bankbedrijven N.V., depositoboekje	„ 29.454,45
Ver. Bankbedrijven N.V., termijndeposito	„ 50.000,—

f 96.595,55

Beleggingen

effecten	f 78.180,—
lening schoolvereniging	„ 36.000,—

f 114.180,—

Debiteuren

debiteuren kiesverenigingen 1963	f 909,85
debiteuren kiesverenigingen 1964	„ 3.000,—
debiteuren kiesverenigingen 1965	„ 96.917,62
Idem, wegens brochures, jaarverslag e.d.	„ 12.395,64

f 113.223,11

Kantoormeubilair

f 13.595,94

Vooruitbetaalde en nog te ontvangen posten

lectuurabonnementen en bijzondere bijdragen, nog te ontvangen	f 2.100,—
interest, nog te ontvangen	„ 4.226,65
bijdrage in de kosten van televisie-uitzendingen nog te ontvangen	„ 5.527,05
kantoorbenodigdheden - voorraad	„ 3.000,—
voorschotten voor reiskosten	„ 468,50
voorschotten voor sociale lasten	„ 2.019,25
Tweede Kamerfractie, wegens personeelskosten	„ 3.791,03
overige nog te ontvangen posten	„ 2.258,10

f 23.390,58

Overige activa

jeugdorganisatie, nog te ontvangen contributie	f 1.720,95
jeugdorganisatie, in rekening-courant	„ 8.339,34

f 10.060,29

Brochures

voorraad brochures	f 11.400,95
vorderingen wegens verkochte brochures	„ 857,26

f 12.258,21

f 383.303,68

Kapitaal

kapitaal per 31 december 1964	f	194.824,43	
af: nadelig koersverschil effecten	f	5.515,—	
nadelig saldo 1965	„	26.631,46	
			„ 32.146,46
			<hr/>
			f 162.677,97

Exploitatie weekblad „Nederlandse Gedachten” . . . . . f 46.264,42

Vooruit ontvangen en nog te betalen posten

contributies, vooruit ontvangen	f	927,75	
lectuurabonnementen en bijzondere bijdragen, vooruit ontvangen	„	1.705,—	
sociale lasten, nog te betalen	„	497,04	
loonbelasting en A.O.W.-premie, nog af te dragen	„	2.977,65	
porti- en telefoonkosten, nog te betalen	„	1.218,75	
kosten van televisie-uitzendingen, nog te betalen	„	—,—	
reis- en vergaderkosten, nog te betalen	„	648,05	
buitenlands contact, nog te betalen	„	5.485,37	
kosten jeugdorganisatie, nog te betalen	„	1.388,85	
Documentatiedienst, nog te betalen	„	2.219,—	
overige nog te betalen posten	„	3.797,97	
			<hr/>
			f 20.865,43

Reservefonds:**Propagandafonds**

Propagandafonds per 31 december 1964	f	65.000,—	
bij: toevoeging over 1965	„	50.000,—	
			<hr/>
			f 115.000,—

Jubileumfonds

Jubileumfonds per 31 december 1964	f	39.995,86	
af: bijdrage Centrale Rijnmond inzake op 2 juni 1965 gehouden verkiezingen	„	1.500,—	
			<hr/>
			f 38.495,86
			<hr/>
			f 383.303,68

Nagezien en accoord bevonden
w.g. T. van der Kooij, accountant.

**REKENING VAN LASTEN EN BATEN OVER 1965
VAN HET CENTRAAL COMITE**

LASTEN

	rekening 1964	begroting 1965	rekening 1965
Secretariaat en boekhouding			
1. salarissen	f 105.121,16	f 116.400,—	f 124.284,13
2. sociale voorzieningen	„ 19.510,18	„ 20.400,—	„ 21.081,02
3. diverse kosten	„ 450,46	„ 1.000,—	„ 539,02
4. aandeel algemene kosten	„ 26.367,80	„ 30.800,—	„ 29.961,77
	f 151.449,60	f 168.600,—	f 175.865,94

Kosten van de organisatie

5. reiskosten	f 8.943,81	f 10.000,—	f 9.348,65
6. vergaderkosten	„ 4.791,18	„ 6.000,—	„ 6.541,45
7. aandeel C.C. reiskostenvergoeding m.b.t. CC, AOC, OC en landel. verg. sprekersorg.	„ 2.363,92	„ 2.500,—	„ 2.392,70
8. verg. Partij Convent	„ 5.922,95	„ 4.000,—	„ 4.727,32
9. commissies	„ 1.422,12	„ 1.000,—	„ 731,20
10. subsidies	„ 1.289,—	„ 1.800,—	„ 1.440,—
11. buitenlands contact	„ 6.900,40	„ 5.900,—	„ 7.027,29
12. conferenties	„ 965,20	„ 3.000,—	„ 2.355,18
13. deputatenvergadering	„ —,—	„ 5.000,—	„ —,—
14. radio- en t.v.-uitzendingen	„ 791,70	„ 21.000,—	„ 6.732,55
15. gespreksgroepen	„ 6.582,91	„ 3.000,—	„ 1.070,30
16. overige kosten	„ 1.426,21	„ 1.400,—	„ 1.004,55
	f 41.399,40	f 64.600,—	f 43.371,19

Jeugdorganisatie

17. salarissen	f 17.301,36	f 18.600,—	f 19.652,55
18. sociale voorzieningen	„ 2.284,12	„ 2.400,—	„ 2.706,84
19. aandeel algemene kosten	„ 7.416,—	„ 8.600,—	„ 8.426,72
20. vergader-, reis- en alg. kosten Hoofdbestuur en moderamen	„ 3.145,79	„ 3.000,—	„ 5.510,48
21. jaarvergadering	„ 835,48	„ 700,—	„ 1.190,79
22. studieconferentie	„ 968,96	„ 1.000,—	„ 849,14
23. methodiek- en schetsencommissie	„ 198,30	„ 250,—	„ 246,08
24. propaganda-actie	„ 962,06	„ 800,—	„ 857,05
25. werkgroepen (binnenland)	„ 583,84	„ 300,—	„ 815,70
26. N.P.J.C.R.	„ 115,97	„ 350,—	„ 373,51
27. kontakt (Prot. kontakt)	„ 40,35	„ 100,—	„ 191,50

28. studentencom. en -conf.	678,87	900,—	707,56
29. buitenlands werk	1.628,30	1.600,—	1.425,23
30. protestantenconferentie	1.085,60	750,—	1.667,52
31. schetsenmateriaal	87,05	100,—	113,27
32. voorlichting jongeren	1.454,90	1.400,—	1.412,39
33. overige kosten	14,53	50,—	4,—
	<i>f</i> 38.801,48	<i>f</i> 40.900,—	<i>f</i> 46.150,33

Propagandakosten

34. leatuurverspreiding	<i>f</i> 9.064,30	<i>f</i> 16.000,—	<i>f</i> 12.282,91
35. Comité voor varenden	1.632,32	2.000,—	1.803,23
36. toev. prop.-f. Kamerverk.	35.000,—	50.000,—	50.000,—
	<i>f</i> 45.696,62	<i>f</i> 68.000,—	<i>f</i> 64.086,14

Overige lasten

37. dr. Kuiperst., bijdrage in kosten	<i>f</i> 11.000,—	<i>f</i> 10.000,—	<i>f</i> 10.000,—
38. dr. Kuiperst., bijdrage C. v. Adv.	25.000,—	25.000,—	25.000,—
39. kosten „A.R. Post”	75.028,38	83.900,—	88.765,35
40. nadelig saldo weekbl. Ned. Ged.	12.266,46	—,—	9.536,32
41. kosten Documentatiedienst	4.094,17	4.100,—	4.137,—
	<i>f</i> 127.389,01	<i>f</i> 123.000,—	<i>f</i> 137.438,67
42. batig saldo begr. 1964	<i>f</i> 41.337,49	<i>f</i> —,—	<i>f</i> —,—
	<i>f</i> 446.073,60	<i>f</i> 465.100,—	<i>f</i> 466.912,27

BATEN

	rekening 1964	begroting 1965	rekening 1965
1. contributie	<i>f</i> 417.953,58	<i>f</i> 427.700,—	<i>f</i> 397.180,90
2. interest	6.130,12	6.900,—	8.026,93
3. leatuurabonnementen en bijzondere bijdragen	17.989,90	18.000,—	21.981,71
4. contributie jeugdorg.	4.000,—	3.500,—	3.500,—
5. rijksbijdrage voor televisie-uitzendingen	—,—	—,—	5.527,05
6. overschrijding begroting 1965 ARJOS	—,—	—,—	4.064,22
7. nadelig saldo 1965	—,—	9.000,—	26.631,46
	<i>f</i> 446.073,60	<i>f</i> 465.100,—	<i>f</i> 466.912,27

**BALANS VAN HET WEEKBLAD „NEDERLANDSE
GEDACHTEN” PER 31 DECEMBER 1965**

DEBET

inventaris	f	1,—
abonnementsgelden nog te vorderen	„	711,70
voorschot voor reiskosten	„	100,—
Centraal Comité in rekening-courant	„	46.264,42
	f	47.077,12

**REKENING VAN LASTEN EN BATEN VAN HET WEEKBLAD
„NEDERLANDSE GEDACHTEN” OVER 1965**

LASTEN

	rekening 1964	begroting 1965	rekening 1965
1. drukkosten, frankering e.d. f	86.756,55	f 86.750,—	f 91.327,50
2. salarissen . . . . . „	21.250,19	„ 22.700,—	„ 21.845,03
3 sociale voorzieningen . . . . . „	5.445,65	„ 6.300,—	„ 4.795,81
4. aandeel algemene kosten . . . . . „	3.708,—	„ 4.300,—	„ 4.213,36
5. redactie-honoraria . . . . . „	7.655,92	„ 7.350,—	„ 11.597,34
6. honoraria medewerkers . . . . . „	10.577,25	„ 11.700,—	„ 10.361,79
7. reis- en verblijfkosten . . . . . „	2.072,—	„ 1.100,—	„ 2.075,30
8. foto's en illustraties e.d. . . . . „	1.765,55	„ 1.600,—	„ 2.443,08
9. diverse kosten . . . . . „	112,82	„ 400,—	„ 2.615,29
10. batig saldo . . . . . „	—,—	„ 3.000,—	„ —,—
	f 139.343,93	f 145.200,—	f 151.274,50

CREDIT

crediteuren te betalen nota's	:	:	:	f	36.707,32
vooruit ontvangen abonnementsgelden	:	:	:	„	10.369,80

---

f 47.077,12

BATEN

	rekening 1964	begroting 1965	rekening 1965
1. opbrengst abonnementen	f 107.727,29	f 127.700,—	f 126.675,13
2. opbrengst advertenties	„ 19.350,18	„ 17.500,—	„ 15.063,05
3. nadelig saldo	„ 12.266,46	„ —,—	„ 9.536,32

---

f 139.343,93   f 145.200,—   f 151.274,50

**REKENING VAN LASTEN EN BATEN VAN HET
LEDENCONTACTORGAAN „A.R. POST” OVER 1965**

LASTEN

	rekening 1964	begroting 1965	rekening 1965
1. drukkosten, frankering e.d. f	66.034,46	f 72.500,—	f 75.692,76
2. salarissen . . . . . „	10.625,10	„ 11.300,—	„ 10.922,51
3. sociale voorzieningen . . . „	2.722,80	„ 3.200,—	„ 2.397,90
4. aandeel algemene kosten . . „	3.708,—	„ 4.300,—	„ 4.213,36
5. redactie-honoraria . . . . „	2.551,98	„ 2.450,—	„ 3.865,77
6. honoraria medewerkers . . „	1.175,25	„ 1.300,—	„ 1.151,31
7. reis- en verblijfkosten . . „	828,77	„ 400,—	„ 830,16
8. foto's en illustraties e.d. . „	444,13	„ 400,—	„ 350,77
9. diversen . . . . . „	75,20	„ 200,—	„ 28,64
f	88.165,69	f 96.050,—	f 99.453,18

BATEN

	rekening 1964	begroting 1965	rekening 1965
1. opbrengst advertenties . . .	f 11.610,09	f 10.500,—	f 9.037,83
2. gratis verstrekte bladen aan schippers (ten laste van het Centraal Comité) . . .	„ 1.527,22	„ 1.650,—	„ 1.650,—
3. nadelig saldo ten laste van het Centraal Comité . . .	„ 75.028,38	„ 83.900,—	„ 88.765,35
	f 88.165,69	f 96.050,—	f 99.453,18

BETONFABRIEK DEN BOER

★

NIEUW-LEKKERLAND — Zuid-Holland

★

OPGERICHT 1883

ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
GEBR. VAN DER SPEK N.V.

BEGROTING
van
LASTEN EN BATEN 1967

LASTEN
BEGROTING VAN LASTEN EN BATEN OVER 1967

	rekening 1965	begroting 1966	begroting 1967
Secretariaat en boekhouding			
1. salarissen	f 124.284,13	f 125.000,—	f 146.000,—
2. soc. voorz. en reisk. verg.	„ 21.081,02	„ 21.600,—	„ 24.000,—
3. diverse kosten	„ 539,02	„ 1.000,—	„ 1.000,—
4. aandeel algemene kosten .	„ 29.961,77	„ 33.300,—	„ 35.500,—
	f 175.865,94	f 180.900,—	f 206.500,—

Kosten van de organisatie

5. reis- en verblijfkosten . .	f 9.348,65	f 10.000,—	f 10.000,—
6. vergaderkosten	„ 6.541,45	„ 6.000,—	„ 6.500,—
7. aandeel C.C. reisk. verg. m.b.t. verg. C.C., O.C., A.O.C., A.R. Vrouwencomité, P.C. en land. verg. spre- kersorg.	„ 2.392,70	„ 2.500,—	„ 2.500,—
8. vergaderingen Partij Conv.	„ 4.727,32	„ 4.500,—	„ 7.500,—
9. commissies	„ 731,20	„ 1.000,—	„ 1.000,—
10. subsidies	„ 1.440,—	„ 1.800,—	„ 1.800,—
11. buitenlands contact	„ 7.027,29	„ 7.400,—	„ 9.600,—
12. conferenties	„ 2.355,18	„ 3.000,—	„ 3.000,—
13. deputatenvergadering . . .	„ —,—	„ 5.000,—	„ 6.000,—
14. radio- en t.v.-uitzendingen	„ 6.732,55	„ 11.000,—	„ 11.000,—
15. gespreksgroepen	„ 1.070,30	„ 3.000,—	„ 2.500,—
16. overige kosten	„ 1.004,55	„ 1.500,—	„ 1.500,—
	f 43.371,19	f 56.700,—	f 62.900,—

Jeugdorganisatie

17. salarissen	f 19.652,55	f 20.300,—	f 19.300,—
18. soc. voorz. en reisk. verg.	„ 2.706,84	„ 2.800,—	„ 2.700,—
19. aandeel algemene kosten	„ 8.426,72	„ 9.400,—	„ 10.000,—
20. vergader-, reis- en algemene kosten hoofdbestuur en mo- deramen	„ 5.510,48	„ 4.150,—	„ 4.650,—
21. jaarvergadering	„ 1.190,79	„ 900,—	„ 1.500,—
22. studieconferentie	„ 849,14	„ 1.000,—	„ 900,—
23. methodiek- en schetsen- commissie	„ 246,08	„ 250,—	„ 250,—
24. propaganda-actie	„ 857,05	„ 800,—	„ 800,—
25. werkgroepen (binnenland)	„ 815,70	„ 500,—	„ 500,—
26. N.P.J.C.R.	„ 373,51	„ 350,—	„ 500,—
27. kontakt (Prot.-kontakt) . .	„ 191,50	„ 100,—	„ 100,—
28. stud. commissie en -conf.	„ 707,56	„ 900,—	„ 800,—
29. buitenlands werk	„ 1.425,23	„ 1.900,—	„ 1.550,—
30. protestanten-conferentie . .	„ 1.667,52	„ 1.000,—	„ 800,—

31. schetsenmateriaal	113,27	100,—	100,—
32. voorlichting jongeren	1.412,39	1.500,—	1.000,—
33. verkiezingen	—,—	1.000,—	P.M.
34. overige kosten	4,—	50,—	50,—
f	46.150,33	f 47.000,—	f 45.500,—

Propagandakosten

35. leatuurverspreiding	f 12.282,91	f 16.000,—	f 12.000,—
36. Comité voor Varenden	1.803,23	2.000,—	2.000,—
37. toev. prop.fonds Kamerv.	50.000,—	50.000,—	60.000,—
f	64.086,14	f 68.000,—	f 74.000,—

Overige kosten

38. Dr. A. Kuiperst., bijdrage kosten	f 10.000,—	f 10.000,—	f —,—
39. bijdrage College v. Advies	25.000,—	25.000,—	25.000,—
40. afdr. ontv. bijdr. Kuiperst.	—,—	—,—	45.000,—
41. kosten contactorgaan „A. R. Post”	88.765,35	90.050,—	95.550,—
42. nadelig saldo weekblad	9.536,32	P.M.	—,—
43. kosten Documentatiedienst	4.137,—	4.100,—	4.100,—
f	137.438,67	f 129.150,—	f 169.650,—
44. voorlopig batig saldo	f —,—	f —,—	f 18.150,—
f	466.912,27	f 481.750,—	f 576.700,—

	rekening 1965	begroting 1966	BATEN begroting 1967
1. contributie	f 397.180,90	f 422.000,—	f 485.500,—
2. interest	8.026,93	9.500,—	6.200,—
3. leatuurabbonementen en bijzondere bijdragen	21.981,71	18.000,—	30.000,—
4. contributie jeugdorganisatie	3.500,—	3.500,—	5.000,—
5. rijksbijdrage voor televisie-uitzendingen	5.527,05	5.000,—	5.000,—
6. overschrijving begr. 1965 door ARJOS	4.064,22	—,—	—,—
7. ontvangen bijdragen voor de Dr. A. Kuiperstichting	—,—	—,—	45.000,—
8. nadelig saldo Centr. Comité	26.631,46	23.750,—	—,—
f	466.912,27	f 481.750,—	f 576.700,—

**BEGROTING VAN LASTEN EN BATEN VAN HET WEEKBLAD
„NEDERLANDSE GEDACHTEN” OVER 1967.**

LASTEN

	rekening 1965	begroting 1966	begroting 1967
1. drukkosten, frankering e.d. f	91.327,50	f 83.250,—	f 85.500,—
2. salarissen . . . . . „	21.845,03	„ 20.800,—	„ 24.600,—
3. sociale voorzieningen en reiskosten verg. . . . . „	4.795,81	„ 5.300,—	„ 5.600,—
4. aandeel alg. kosten . . . . . „	4.213,36	„ 4.650,—	„ 5.000,—
5. redactie-honoraria . . . . . „	11.597,34	„ 11.100,—	„ 3.750,—
6. honoraria medewerkers . . . . . „	10.361,79	„ 10.800,—	„ 10.800,—
7. reis- en verblijfkosten . . . . . „	2.075,30	„ 2.150,—	„ 2.150,—
8. foto's, illustraties . . . . . „	2.443,08	„ 2.400,—	„ 2.400,—
9. diverse kosten . . . . . „	2.615,29	„ 400,—	„ 400,—
10. kosten voorbereiding verhoging abonnementsprijs per 1-1-1965 . . . . . „	—,—	„ 1.400,—	„ —,—
11. terugbetaling lening jubileumfonds . . . . . „	—,—	„ —,—	„ 6.700,—
12. kostenreserve . . . . . „	—,—	„ —,—	„ 11.400,—
	<u>f 151.274,50</u>	<u>f 142.250,—</u>	<u>f 158.300,—</u>

**BEGROTING VAN LASTEN EN BATEN VAN HET
LEDENCONTACTORGAAN "A.R. POST" OVER 1967**

LASTEN

	rekening 1965	begroting 1966	begroting 1967
1. drukkosten, frankering e.d. f	75.692,76	f 76.500,—	f 80.500,—
2. salarissen . . . . . „	10.922,51	„ 10.400,—	„ 12.300,—
3. sociale voorzieningen en reisk. verg. . . . . „	2.397,90	„ 2.600,—	„ 2.800,—
4. aandeel algemene kosten . . . . . „	4.213,36	„ 4.650,—	„ 5.000,—
5. redactie-honoraria . . . . . „	3.865,77	„ 3.700,—	„ 1.250,—
6. honoraria medewerkers . . . . . „	1.151,31	„ 1.200,—	„ 1.200,—
7. reis- en verblijfkosten . . . . . „	830,16	„ 850,—	„ 850,—
8. foto's, illustraties . . . . . „	350,77	„ 600,—	„ 600,—
9. diversen . . . . . „	28,64	„ 200,—	„ 200,—
	<u>f 99.453,18</u>	<u>f 100.700,—</u>	<u>f 104.700,—</u>

BATEN

	rekening 1965	begroting 1966	begroting 1967
1. opbrengst abonnementen	f 126.675,13	f 122.700,—	f 145.800,—
2. opbrengst advertenties	„ 15.063,05	„ 15.000,—	„ 12.500,—
3. nadelig saldo	„ 9.536,32	„ 4.550,—	„ —,—

f 151.274,50   f 142.250,—   f 158.300,—

BATEN

	rekening 1965	begroting 1966	begroting 1967
1. opbrengst advertenties	f 9.037,83	f 9.000,—	f 7.500,—
2. gratis verstrekte bladen aan schippers, ten laste van het Centraal Comité	„ 1.650,—	„ 1.650,—	„ 1.650,—
3. nadelig saldo ten laste van het Centraal Comité	„ 88.765,35	„ 90.050,—	„ 95.550,—

f 99.453,18   f 100.700,—   f 104.700,—

VERSLAGEN VAN DE KAMERCENTRALES OVER 1966

Kamercentrale Groningen (tevens Provinciaal Comité Groningen)

Verkiezingen

De activiteiten werden in het voorjaar van 1966 in belangrijke mate bepaald door de voorbereidingen voor de verkiezingen. De stembusuitslag op 23 maart was in Groningen voor de A.R. gunstig. Het zetelaantal in de Provinciale Staten kwam van 9 op 10.

Het totaalbeeld van de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen op 1 juni was voor de A.R. ongeveer „gelijk spel”. In 30 gemeenten, waar de A.R. met eigen lijsten uitkwam, werden 90 zetels behaald, hetzelfde aantal als in 1962. In 21 gemeenten werden, in samenwerking met andere groeperingen, met gecombineerde lijsten 74 zetels behaald tegen 72 zetels in 1962.

Ledenaantal

Door de verkiezingsactiviteiten raakte het propagandawerk voor ledenwerving in 1966 wat op de achtergrond. Moge 1967 de gelegenheid geven voor het inhalen van de achterstand. Dit inhalen is dringend gewenst. In 1965 moest reeds een achteruitgang in ledental worden geconstateerd. De daling heeft zich in 1966 voortgezet. 42 kiesverenigingen noteerden een totaalverlies van 335 leden. Daartegenover was er in 24 verenigingen een stijgende lijn met 289 leden meer. Eindresultaat een daling van 42 leden. Het totaal aantal leden is in de kamercentrale Groningen thans 8192.

Kiesverenigingen

In 1966 werden drie kleine kiesverenigingen opgeheven, nl. te Schouwerzijl, Houwerzijl en Zijldijk. De leden van deze verenigingen gingen respectievelijk over naar de kiesverenigingen te Leens, Ulrum en 't Zandt. De kiesverenigingen te Stadskanaal-Afdraai en Stadskanaal-Onstwedde gingen een fusie aan.

In Groningen begon de in deze stad zo dringend noodzakelijke decentralisatie. In de nieuwe stadswijk Selwerd-Paddepoel werd een wijk-kiesvereniging opgericht.

Provinciale vergaderingen

In het kader van de propaganda voor de statenverkiezingen werd op 21 maart in de Christelijke Gereformeerde Kerk te Groningen een provinciale meeting gehouden, welke zeer goed werd bezocht. Z.E. drs. J. A. Bakker, de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken sprak op deze vergadering. Op 21 maart werd in Groningen de jaarvergadering gehouden. In de middagbijeenkomst vond een forumdiscussie plaats. Forumleden waren: mevrouw Sijbesma-Beukema en de heren O. Bakker, A. Drost, J. P. Miedema en J. van der Ploeg.

Op 26 november werd in een morgenvergadering het ontwerp-program van actie 1967 behandeld. Amendementen waren binnengekomen van 10 kiesverenigingen. Een deel van deze amendementen werd overgenomen en doorgegeven aan het Centraal Comité.

In de middagvergadering sprak mr. W. R. van der Sluis over actuele politiek.

P. B. Tillema, adjunct-secretaris.

Kamercentrale Leeuwarden (tevens Provinciaal Comité Friesland)

In het afgelopen jaar viel in onze provincie een toenemende belangstelling voor de politiek te constateren. Met name de jongeren waren bijzonder actief.

Door de kabinetscrisis in de tweede helft van 1966 werd organisatorisch veel gevraagd van de diverse besturen. Op de grote provinciale- en streekvergaderingen waren de gebouwen dikwijls geheel bezet, soms overbezet. Met name de Tweede Kamerleden, de heren B. Roolvink en Tj. Walburg hebben veel van hun vrije tijd opgeofferd om voor de kiesverenigingen te spreken. Een woord van dank aan laatstgenoemden is hier zeker op zijn plaats!

Tijdens de op 26 november gehouden jaarvergadering

werd afscheid genomen van de heer A. Algra, die jaren voorzitter is geweest van het Provinciaal Comité. De heer U. Wind dankte de scheidende voorzitter voor al het werk, dat de heer Algra in het belang van de christelijke politiek heeft gedaan. Als blijk van waardering ontving de heer Algra een ingelijste oude kaart van de gemeente Hennaarderadeel. Tot voorzitter van het Provinciaal Comité werd gekozen de heer W. de Boer. De heer De Boer is con-rector van het Chr. Lyceum te Dokkum. Door de benoeming van de heer A. de Geus tot lid van de Prov. Staten, werd in deze vacature als moderamenlid gekozen drs. G. van Veenen te St. Anna Parochie. Tevens werd als moderamenlid gekozen de heer drs. J. Mulder te Sondel.

In september brachten onze fracties uit de Eerste- en Tweede Kamer op uitnodiging van het Provinciaal Comité een 2-daags werkbezoek aan Friesland. Op dit werkbezoek kwamen vooral ter sprake: 1. het industrie-spreidingsbeleid (had men een voorgevoel van de naderende werkloosheid?); 2. het plan een dam aan te leggen naar Ameland (moet dat nu werkelijk jaren duren?), 3. de kwestie van de dubbele cultuur in Friesland.

ARVA - Friesland

De nauwere samenwerking van de Arva met de Arjos resulteerde in het totstandkomen van 3 vormingscursussen in 't vroege voorjaar (Buitenpost, Leeuwarden, Sneek) waarvoor ook van de zijde der vrouwen een goede belangstelling bestond. Plannen dienaangaande voor 1967 werden in het najaar gemaakt.

Op 20 januari kwamen A.R. en C.H.U. vrouwen te Leeuwarden bijeen. Op deze vergadering werden verschillende problemen rondom de Europese eenwording besproken (vervolg van 1965).

De gespreksstof „groeiend volk, beperkte ruimte” werd op een vergadering van hoofdcontacten behandeld. Helaas moest tengevolge van de slechte weersgesteldheid van de vorming van meerdere groepen in de provincie worden afgezien.

Verschillende Friese vrouwen woonden de grote demonstratieve bijeenkomst op 16 maart te Utrecht bij.

De provinciale jaarvergadering werd op 14 juni gehouden in de theeschenkerij van de Prinsentuin. Hier sprak voor een talrijk en zeer belangstellend gehoor de heer P. v. d. Mark, gedeputeerde der Friese Staten over het onderwerp „Het statenjacht en z'n bemanning”.

In het najaar werden op 7 plaatsen (Dokkum, Drachten, Heerenveen, Leeuwarden, Oosterwolde, Sneek, Surhuisterveen) instructievergaderingen belegd. Sprekers waren de heren W. A. Bangma, Mr. U. M. Ubbens en Tj. Walburg over het onderwerp „Gezag en Vrijheid”. Totale deelname plm. 170 personen (waaronder enkele mannen).

Het ARVA contactblaadje „de Burcht” verscheen drie maal in een oplage van 2200 exemplaren.

Op provinciaal niveau is de ARVA vertegenwoordigd in de Vrouwelijke Hulp Verlening en de Vrouwelijke Advies Commissie inzake Woningbouw en neemt actief deel aan de werkzaamheden van deze organisatie.

L. Dijkma, adjunct-secretaris.

Kamercentrale Assen (tevens Provinciaal Comité Drenthe)

Aangesloten kiesverenigingen

Op 31 december telde onze provincie 62 A.R.-kiesverenigingen. Hoogeveen (kom) splitste zich in drie zelfstandige kiesverenigingen: Centrum, West en Zuid. De kleine kiesverenigingen Drogtropslagen en Dalen werden non-actief. De overgebleven leden vonden gastvrijheid respectievelijk bij de kiesverenigingen Zuidwolde en Coevorden. In 1967 zullen pogingen in het werk worden gesteld te Dalen (opnieuw) en te Rolde een A.R. kiesvereniging op te richten.

Provinciale vergaderingen

In dit verslagjaar kwam het Provinciaal Comité vijf maal in vergadering bijeen. Ook werden vier vergaderingen met afgevaardigden van de kiesverenigingen gehouden. Als sprekers traden op: de heer J. Oosterhuis uit Diever met

het onderwerp: „Het werk van de Provinciale Staten van Drenthe”;
de heer J. Smallenbroek met „Vooruit zien”;
de heer J. van der Ploeg met „Visie en vaart”;
mevrouw G. van Tuinen-Scheepsma met „Verwachting”;
dr. W. P. Berghuis met „Politieke rondblik”.
Anderhalve vergadering werd besteed aan het concept-Program van Actie.

Provinciaal Comité

In de vacature van de heer J. Smallenbroek werd tot lid van het Provinciaal Comité gekozen de heer L. Schelhaas Jzn. Met ingang van 15 augustus 1966 ging het secretariaat De heren Th. Brouwer te Assen, J. Hollenbeek Brouwer over in handen van de heer L. Schelhaas.

Sprekerslijst

Van de Drentse sprekerslijst werd wegens het bereiken van een bepaalde leeftijd op eigen verzoek afgevoerd de heer A. R. Zandbergen.

Aan deze lijst werden toegevoegd de namen van:

- a. Mr. H. Postema, Westerpark C 2 te Assen (onderwerp: „Openbare financiën en hedendaagse gemeentepolitiek”;
- b. H. Scholtens, Kapelstraat 23 te Emmen en
- c. H. Veenstra, Jacob Marisstraat 4 te Hoogeveen.

A.R.-fractie in de Provinciale Staten

De heren Th. Brouwer te Assen, J. Hollenbeek Brouwer te Assen, Mr. J. A. Krans te Meppel en J. Oosterhuis te Diever, werden tot statenlid herkozen. In de vacature J. Bork werd gekozen de heer H. Bruna te Schoonebeek. In de vacature Ir. G. Maas, de heer H. Scholtens te Emmen en in de vacature A. R. Zandbergen, de heer E. J. Blokzijl te Hoogeveen. De heer J. Hollenbeek Brouwer, Parkstraat 18 te Assen is secretaris van de rechtse statenfractie (telefoon 3010).

Provinciaal A.R. Vrouwencomité

In plaats van mevrouw G. Zandbergen-Huising te Mep-
pel, die als zodanig bedankte, werd mevrouw J. M. Fou-
sert-Bijloo te Hoogeveen, secretaresse van genoemd comité.
Presidentie is mej. A. R. van Dellen te Assen.

Provinciaal Organisatiecomité

Het jaar 1966 stond in het teken van twee verkiezingen
nl. die van de Provinciale Staten en de gemeenteraad. On-
der leiding van de heren J. Bakker en H. Scholtens verga-
derde het comité diverse malen. In de vacature J. Hollen-
beek Brouwer werd benoemd de heer J. van Noord te
Dwingelo, die tevens als tweede secretaris van het comité
werd aangewezen.

Diverse contacten

Diverse contacten dienen te worden genoemd.

- a. Met de Drentse Arjos zijn er hechte banden. De voor-
zitter van deze politieke jongerenorganisatie heeft zit-
ting in het provinciaal comité.
- b. Uit de Drentse K.V.P., C.H.U. en A.R.-organisaties is
een comité gevormd dat met de Duitse C.D.U. Emsland-
Osnabrück elk jaar een samenkomst belegt. Het ene
jaar in Niedersachsen, het andere jaar in Drenthe.
De heer H. Bruna te Schoonebeek vertegenwoordigt ons
in dit comité. Enige stimulering onder onze A.R. leden,
deze samenkomsten bij te wonen, lijkt ons geen over-
bodige weelde.
- c. Met de A.R. predikanten in Drenthe zal bij leven en
welzijn in het najaar van 1967 te Hoogeveen een samen-
komst worden belegd, waar gesproken zal worden over
„Kerk en politiek” en „Is het nog een vraag of confes-
sionele (Chr.) partijvorming nog wel zin heeft?”

Ledenwerving

Het totaal aantal leden van de A.R. kiesverenigingen
in onze provincie bleef ongeveer gelijk. Enkele kiesvereni-

gingen brachten veel nieuwe leden aan, maar er waren ook verenigingen waarvan het ledental achteruit ging. Uit een en ander blijkt, dat de financiën hierbij een belangrijke rol spelen. Zo hier en daar ontbreekt het nog aan een gezond financieel beleid. Verhoging van de contributie per lid is voor tal van kiesverenigingen noodzakelijk. Er moet hier en daar ook meer gelegenheid worden gegeven in termijnen te betalen. De vorming van een verkiezingsfonds is praktisch overal onontbeerlijk. De kiesverenigingen moeten doorgaan een beroep te doen op allen die A.R. zijn of daarmee sympathiseren, maar nog niet zijn aangesloten, lid te worden van de A.R. Partij.

L. Schelhaas Jzn., secretaris.

Kamercentrale Zwolle (tevens Provinciaal Comité Overijssel)

Het Provinciaal Comité kwam in het verslagjaar viermaal bijeen, terwijl twee algemene partij-vergaderingen werden gehouden. In de voorjaarsvergadering werd de kandidatenlijst voor de Provinciale Statenverkiezingen vastgesteld en sprak Z.E. J. Smallenbroek, Minister van Binnenlandse Zaken over de politieke situatie. De verkiezing van leden der Provinciale Staten op 23 maart 1966 had voor Overijssel een bijzonder treurig verloop. Doordat de lijst een 15-tal stemmen tekort kwam ging er een zetel verloren en kwam het aantal A.R.-leden van 6 op 5. Gelukkig had dit nog geen invloed op de verkiezing van de helft der leden van de Eerste Kamer.

In maart 1966 bracht een groot deel van de Eerste en Tweede Kamerleden van onze partij een werkbezoek aan Overijssel. 's Morgens werden besprekingen gevoerd met het College van Gedeputeerde Staten, terwijl 's middags een bezoek werd gebracht aan Hardenberg en Almelo. Gesproken werd met de gemeentebesturen van Hardenberg en Almelo en met de Twentse industriëlen. Dit laatste gesprek werd in juni nog voortgezet en afgesloten. Enkele leden van de A.R. Staten-fractie en van het Provinciaal Comité woonden deze bijeenkomsten bij. In de najaarsvergadering werd in de morgenbijeenkomst het woord gevoerd

door de A.R.-fractie leider in de Tweede Kamer, de heer B. Roolvink, die de val van het kabinet-Cals en het optreden van het kabinet-Zijlstra belichtte. In de middagvergadering werden de amendementen op het Program van Actie behandeld. Voor de bijeenkomsten in voorjaar en najaar bestond een goede belangstelling.

Mede in verband met de komende Kamerverkiezingen werd in het najaar van 1966 een nieuw propaganda-comité in het leven geroepen. De verschillende verkiezingsactiviteiten werden door dit Comité geleid.

Teneinde het onderlinge contact te verstevigen en de politiek ook dichter bij de leden te brengen werd een proef genomen met het uitgeven van een driemaandelijks periodiek. Hierin werken samen het Provinciaal Comité, de Arjos, de A.R. Statenfractie en het A.R. Vrouwencomité. Deze periodiek is thans tweemaal verschenen en het is nog te vroeg om een oordeel te geven over de vraag of de proef als geslaagd mag worden beschouwd.

Het contact met de overige A.R. organisaties in de provincie is goed. In het Provinciaal Comité hebben afgevaardigden van de vrouwenorganisatie en van de Arjos zitting. Het Vrouwencomité organiseerde een provinciale vergadering in november te Zwolle. Spreekster was Mevr. G. van Tuinen-Scheepsma, met het onderwerp: „Tussen geven en nemen”. Het Statenlid, de heer H. J. van Heek, sprak het slotwoord.

De Overijsselse Arjos is bijzonder actief en organiseerde voor de Statenverkiezingen in verschillende plaatsen jeugdbijeenkomsten waar de kandidaten spraken en vragen beantwoordden.

De kiesverenigingen vergaderen regelmatig. De zwakke plekken worden bezocht. Bijna alle kiesverenigingen hebben deelgenomen aan de samenstelling van de kandidatenlijsten voor de Provinciale Staten.

Tezamen met de K.V.P., de C.H.U. en de jeugdorganisaties, de FCHJG de KVPJG en de ARJOS onderhoudt de partij in Overijssel en Gelderland in het „Europa-Contact”

betrekkingen met de Duitse C.D.U., Rheinland-Westfalen". De heer R. Gosker heeft namens het Provinciaal Comité zitting in het „Europa-Contact”.

P. A. Nawijn, secretaris.

Kamercentrales Arnhem en Nijmegen (tezamen vormende het Provinciaal Comité Gelderland)

Provinciale Statenverkiezingen 1966

Gedurende het verslagjaar werden de verkiezingen voor de staten-provinciaal en de gemeenteraden gehouden. Ditmaal kwam geen verkiezingskrant uit, maar werd een aantal **advertenties** geplaatst in de in de provincie Gelderland verschijnende **dag- en weekbladen**. De uitslag van de verkiezing had tot gevolg, dat het percentage a.r. stemmen daalde van 8.6 (1962) tot 7.9. In vergelijking met de Tweede-Kamerverkiezing in 1963 bleef het percentage gelijk, nl. 7.9. Het aantal statenleden daalde van 6 op 5. Het aantal a.r. stemmen per **statencentrale** was als volgt (het aantal stemmen van 1962 is tussen haakjes geplaatst): Arnhem 4513 (4090), Ede: 11836 (11359), Harderwijk: 13161 (12356), Apeldoorn: 6738 (6192), Zutphen: 6244 (5780), Winterswijk: 7267 (7009), Doetinchem: 2649 (2519), Nijmegen: 1572 (1431), Tiel: 4516 (4793) en Wychen: 1762 (1711). In totaal werden 60258 a.r. stemmen uitgebracht, de kiesdeler was 11351 66/67.

Niettegenstaande de vermindering van het aantal statenleden van onze partij, meende de meerderheid van de andere partijen ter wille van de continuïteit toch de candidatuur van de heer H. M. Oldenhof als lid van Gedeputeerde Staten te moeten steunen.

In de vergadering van het bestuur van het provinciaal comité met de besturen van de statencentrales, gehouden op 24 september 1966, werd de gemiddelde leeftijd van de statenleden besproken. Per 1 september 1966 was de situatie als volgt: a.r. 55.8, p.v.d.a. 54.7, s.g.p. 54.5, v.v.d. 50, k.v.p. 48.3, p.s.p. 48, c.h.u. 47 en b.p. 42. De a.r. partij heeft in Gelderland nog de **oudste** fractie.

Subsidie 1966 provinciale Arjos

Aan de provinciale Arjos werd over het verslagjaar een subsidie van f 500,— toegekend. Met het bestuur werd het contact onderhouden door de heer P. v. d. Berg te Arnhem. Ook werd een samenspreking van het dagelijks bestuur met het bestuur van de provinciale Arjos gehouden op 7 november 1966. In het bijzonder moet melding worden gemaakt van de „open brief aan de jonge kiezers in Gelderland”, welke door de provinciale Arjos ter gelegenheid van de provinciale statenverkiezingen werd verspreid.

A. R. Vrouwencomité

Door het a.r. vrouwencomité werden in de onderstaande statencentrales vergaderingen gehouden.

Sprekersrapporten

Een 14-tal sprekersrapporten is over het verslagjaar binnengekomen en wel van de kiesverenigingen Heteren (16), Voorthuizen (23), Culemborg (23), Lichtenvoorde (17), Ede (45), Arjos Aalten (25), statencentrales Tiel en Wychen (72), Nijkerk (70), jonge kiezers te Ede (forum van de vijf lijstaanvoerders in de provincie Gelderland), a.r. vrouwen te Zaltbommel (43), Doetinchem (18), Apeldoorn (36), Arnhem (38).

De sprekers op deze vergaderingen waren de heren H. M. Oldenhof (de lijstaanvoerder), M. W. Schakel, mevrouw C. M. Tonkens-Kaajan en mevrouw Van Rooijen-van der Veer.

Bestuur

In het bestuur van het Provinciaal Comité kwam gedurende het verslagjaar geen verandering.

Wisselpagina

In verband met zijn werkzaamheden heeft de heer Jac. Lelsz te Apeldoorn bedankt als eindredacteur van de wis-

selpagina. Het bestuur heeft hem voor de werkzaamheden van de eindredactie hartelijk bedankt en hem een boekenbon geschonken. In deze vacature is nog niet voorzien. In afwachting daarvan worden de stukken van de wisselpagina thans verzorgd door de heer J. J. Soukens te Harderwijk. Ook gedurende dit verslagjaar kostte het veel moeite de wisselpagina vol te krijgen.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het Provinciaal Comité bestaat thans uit de heren J. G. Köhler te Harderwijk, voorzitter; H. A. van Willigen te Haaften, secretaris; J. H. Dulfer te Wageningen, penningmeester en M. de Bijl, Bruchem, tweede voorzitter.

Provinciaal Comité

Het Provinciaal Comité kwam gedurende het verslagjaar tweemaal bijeen en wel op 22 januari 1966 en 26 november 1966.

In de eerstgenoemde vergadering werden de jaarverslagen van **de secretaris** en **de penningmeester** uitgebracht over 1965. Verder werden verslagen uitgebracht door de heer G. Bolhuis te Heteren secretaris van de Vereniging van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders en door mevrouw A. Norg-Mijnheer voor de A.R. Vrouwencomité. Korte inleidingen werden gehouden door de heren ir. J. Achterstraat te Arnhem en J. G. van Anken te Lochem, kandidaten voor de Statenverkiezingen 1966.

Op 26 november 1966 was de morgenvergadering gewijd aan de behandeling van de amendementen op het ontwerp-Program van Actie voor de Tweede Kamerverkiezing 1967. Een viertal algemene opmerkingen werd aan het Centraal Comité in overweging gegeven. Het aantal aangenomen amendementen bedroeg 24. De kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezing werd aangevuld met de volgende namen van personen voor de nummers 26 t.e.m. 30: mr. M. W. Dirksen te Arnhem, H. W. van den Brink te Harderwijk, H. A. J. Luiten te Aalten, W. P. J. van der Schans

te Well-Ammerzoden, P. v. d. Berg te Arnhem en A. C. van der Wolf te Ermelo.

In de namiddagvergadering sprak de heer B. Roolvink, voorzitter A.R. Tweede Kamerfractie, over het onderwerp „De huidige politieke situatie”.

Bestuursvergaderingen

Er werden drie bestuursvergaderingen gehouden en wel op 22 januari 1966, 23 april 1966 en 26 november 1966.

In de vergadering van 23 april 1966 werd de uitslag van de Staenverkiezingen nader besproken.

Het dagelijks bestuur kwam tweemaal bijeen en wel op 30 augustus 1966 en 3 oktober 1966.

H. A. van Willigen, secretaris.

Kamercentrale Utrecht (tevens Provinciaal Comité Utrecht)

Aan het begin van dit jaarverslag vinde een woord van eerbiedige nagedachtenis plaats van wijlen J. W. Koning te Zeist, die ons dit jaar ontviel. Met grote erkentelijkheid worde hier herdacht de vele verdiensten die hij aan de Anti-Revolutionaire zaak en de provincie bewezen heeft - zonder zichzelf op de voorgrond te stellen heeft hij als 2e voorzitter van de provinciale organisatie, als bestuurslid van de Statencentrale Amersfoort, als voorzitter van de kiesvereniging Zeist en als propagandaleider met grote bekwaamheid en toewijding onze partij gediend. Het Anti-Revolutionaire beginsel was hem lief.

Op 23 maart 1966 werden de verkiezingen gehouden voor leden van de Provinciale Staten. Ook ditmaal kwam men met 2 lijsten uit. In de Statencentrale Utrecht werd ir. C. G. Meeder, die enkele maanden voor de verkiezingen bedankte als lid van de Anti-Revolutionaire kiesvereniging en die zijn zetel niet ter beschikking had gesteld, vervangen door de heer J. Nieuwenhuis te Utrecht. De heer H. C. Smit werd herkozen. Voor de Statencentrale Amersfoort deed de heer W. Berentschot te Breukelen zijn intrede in de Staten. De heren A. Bakker te Veenendaal, Mr. W. R. van

der Sluis te Bilthoven en L. W. H. de Geus te Linschoten werden herkozen. De heren B. Hartog te Bunschoten en W. Helms te Amersfoort keerden niet terug. Het aantal A.R.-afgevaardigden daalde derhalve van 7 op 6. Mede hierin vond de V.V.D.-fractie, die van 6 op 7 leden kwam, aanleiding nu aanspraak te maken op een V.V.D.-zetel als gedeputeerde. De Staten behielden echter de A.R.-gedeputeerde A. Bakker en de anderen.

Een woord van dank aan de afgetreden heren Hartog en Helms moge hier een plaats vinden voor hun arbeid, vooral in commissieverband, ten bate van de provincie.

De samenwerking in fractieverband met de C.H.U. en de S.G.P.-leden werd bestendig. Secretaris van de Prot. Chr. Statenfractie bleef de heer L. W. H. de Geus te Linschoten.

Opvallend was dat deze verkiezingen veel meer belangstelling hadden, dan in vorige jaren.

De op 1 juni 1966 gehouden gemeenteraadsverkiezingen vertoonden hetzelfde beeld als het geheel in den lande. Een moeizaam verkregen behoud, met hier en daar wat afbrokkeling.

Te Renswoude werd op initiatief van Renswouder historicus, de heer S. Laansma een a.r. kiesvereniging opgericht.

De verkiezingsvergaderingen voor de Provinciale Staten vonden meer regionaal gespreid plaats.

Op 3 december 1966 vergaderde de Provinciale Organisatie ter behandeling van het Concept-Program van Actie 1967. Niet minder dan 75 amendementen van kiesverenigingen waren ingezonden. Deze amendementen waren alle, voorzien van een advies, aan de kiesverenigingen rondgezonden. Vijf en twintig amendementen, soms gewijzigd, werden door de Provinciale Organisatie overgenomen. Een zeer belangrijk deel van laatstgenoemd aantal werd door het Centraal Comité en de eindredactie van het concept en later door het Partij Convent overgenomen.

Hoewel tenslotte een Program van Actie tot stand kwam, dat allerwege, en terecht, waardering vond, heeft de wijze van voorbereiding weinig bevrediging gegeven. Dit vond haar oorzaak slechts voor een deel in het ijtempo waarin de behandeling, mede door de vervroegde verkiezingen, moest plaats vinden.

Het verdient aanbeveling dat in het vervolg, vóór dat de

toezending aan de kiesverenigingen plaats vindt, reeds een intensieve vóórbehandeling in het Centraal Comité of in een daartoe samengestelde commissie plaats vindt, zodra én redactioneel én inhoudelijk een betere compositie is bereikt, waardoor veel bespreking in de kiesverenigingen overbodig wordt.

Bovendien zou een vroegere toezending aan de kiesverenigingen een bredere en deugdelijker bespreking mogelijk maken. Want de behandeling van het concept is voor de politieke meningsvorming van de partij uitermate belangrijk.

Een herziening van het reglement van de Provinciale Organisatie werd ter hand genomen. Op de vergadering van 3 december 1966 werd het aangeboden concept in handen gesteld van een kleine commissie om gewenste veranderingen en aanvullingen te bestuderen.

In verband met de wijzigingen die bij aanvaarding van dit concept in het Provinciaal Comité moeten plaats vinden, werden de betreffende bestuursverkiezingen enz. naar het volgende jaar verschoven.

De vacature in het A.R. Vrouwencomité werd vervuld door Mevrouw A. J. van Houwelingen-Van der Ploeg te Amersfoort.

Naast de reeds genoemde vergadering op 3 december 1966 vergaderde de Provinciale Organisatie op 1 oktober 1966 te Utrecht, waar Mr. W. R. van der Sluis te Bilhoven een politieke rondblik gaf.

De contacten met de Arjos werden onderhouden door afgevaardigden van dat bestuur in het Provinciaal Comité en de besturen van de Statencentrales.

Het blijft een zorgelijk verschijnsel dat in de provincie Utrecht, ondanks ds grote activiteit van het bestuur, het aantal Arjosclubs schommelt om de 15 en het aantal leden de 200 niet overtreft.

Het feit dat dit beeld in de Kamercentrale Utrecht niet noemenswaard afwijkt van het beeld in het gehele land, maakt dit nog te meer zorgelijk.

Tegenover 30 à 35 leden van de kiesverenigingen staat slechts 1 lid van de Arjos. Dit geeft aanleiding tot sombere voorspellingen. Deze zaak zal onder de aandacht van de kiesverenigingen worden gebracht.

Over het algemeen was het medeleven in de kiesverenigingen zeer goed.

De relatief grote teruggang in het aantal leden in 1965 kwam in 1966 gelukkig tot stilstand. De ledenwerfactie werd de kiesverenigingen sterk op het hart gebonden.

Plannen tot verbetering van de precaire financiële positie van de Provinciale Organisatie leden tot dusver schipbreuk door de financiële aanspraken van het Centraal Comité.

Een van de verbeteringen in de organisatie, die o.m. in het concept-reglement voor de Provinciale Organisatie wordt beoogd is een betere coördinatie van de werkzaamheden van de Provinciale Organisatie, de Statencentrales en de Kiesverenigingen.

Organisatorisch en financieel zal dit vele voordelen bieden.

De Statencentrale Amersfoort (gehele provincie Utrecht) hield 8 regionale vergaderingen, die goed werden bezocht. Ook de 4 hulpcentrales waren zeer actief.

De Statencentrale Utrecht (stad Utrecht) vergaderde in mei voor de campagne gemeenteraadsverkiezing. Hier spraken dr. J. de Nooy (lijsttrekker), Burgemeester M. W. Schakel van Noordeloos en C. A. Bakker (nr. 2 op de lijst).

In het najaar werd een vergadering belegd tot herziening van het reglement van de Statencentrale.

De wijkkiesverenigingen vergaderden regelmatig.

Zeker mag de medewerking van het bestuur van het Provinciaal Verband van Arjosclubs bij de verkiezingscampagne niet onvermeld blijven.

H. C. Smit, secretaris.

Kamercentrale Amsterdam

Inleiding

In het vorige verslag werd gewag gemaakt van een vernieuwde organisatorische aanpak van het bestuur van onze centrale. Reeds toen bleek dat door deze nieuwe opzet de communicatie met en de activiteiten van de kiesverenigingen bevorderd en uitgebreid konden worden. Het afgelopen jaar heeft de juistheid van deze tendens nog meer bevestigd.

Het vastleggen van de nieuwe situatie in de statuten en reglementen heeft nog niet plaatsgehadt, wegens de vervroegde verkiezingsactie in het najaar.

Aan de scholing en vorming van het kader van de kiesverenigingen kon ook in 1966 nog geen bijzondere aandacht worden geschonken vanwege de gehouden verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraad en de voorbereidingen voor de Tweede Kamerverkiezingen. In het komende seizoen 1967-1968 zal hiervoor echter een ruime plaats moeten worden ingeruimd.

Verkiezingsacties

Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 23 maart 1966 werd voor Amsterdam duidelijk het resultaat zichtbaar van de zorgvuldig voorbereide en met enthousiasme gevoerde verkiezingscampagne. Ons duidelijke geluid heeft zijn uitwerking niet gemist.

De Gemeenteraadsverkiezing op 1 juni 1966 bracht de begeerde winst voor de gecombineerde AR-CH fractie, die van 4 tot 5 zetels werd uitgebreid. Het in goed leesbare taal opgestelde Gemeenteprogram - door een gezamenlijke AR-CH commissie - heeft o.a. daartoe zeker het zijne bijgedragen.

De verkiezingspropaganda voor de Tweede Kamerverkiezingen is in het najaar 1966 in versneld tempo met veel geestdrift gestart. Uit de diverse kiesverenigingen kwamen plm. 120 amendementen op het ontwerp-Program van Actie van de Partij.

Hiervan werden door de Kamercentrale ruim 50 overgenomen en doorgestuurd naar het Centraal Comité.

De propagandacommissie komt voor haar voortreffelijk georganiseerde acties veel lof en dank toe.

Agglomeratiecommissie

In het vorige verslag werd hiervan reeds melding gemaakt. In januari 1966 kwam de commissie met haar arbeid gereed. De leden van de commissie waren: dr. W. Sleumer Tzn., voorzitter, mevrouw N. Niemantsverdriet-

Ros, secretaresse, mejuffrouw mr. J. C. Rutgers, mr. J. Bootsma, mr. dr. P. J. Boukema, ir. G. J. van der Heide, H. J. Vermeulen en prof. mr. H. D. van Wijk.

Enkele hoofdstukken uit het rapport zijn o.a. probleemstelling, samenwerking noodzakelijk, onderwerpen ten aanzien waarvan een agglomeratie Amsterdam een taak heeft, bevoegdheden van het agglomeratiebestuur, het agglomeratiebestuur, het agglomeratiebestuur en de gemeenten, toezicht beroep en financiën.

De conclusie van het rapport - in de woorden van de commissie - luidt:

— „ dat terwille van een doelmatig en evenwichtig bestuur in de agglomeratie de vorming van een agglomeratiebestuur noodzakelijk is. De taak van dit bestuur zal in de eerste plaats bestaan in het vorm geven aan de ontwikkeling van de agglomeratie en het coördineren van het beleid op een aantal daarvoor belangrijke punten. De wet zal daarnaast de mogelijkheid moeten openlaten voor rechtstreekse belangenbehartiging door het agglomeratiebestuur.”

Het rapport is een waardevolle bijdrage voor de meningsvorming.

Algemene vergaderingen

In het verslagjaar werden vier afgevaardigdenvergaderingen gehouden.

5 april:	Bespreking kandidatenlijst en propagandactie Gemeenteraad.
8 juni:	Jaarvergadering: Behandeling verslagen, verkiezingen en nabetrachting verkiezingen.
5 oktober:	Verslag Centrale Propagandacommissie, voorbereiding Tweede Kamerverkiezingen.
17 november:	Behandeling amendementen Program van Actie.

Secretariaat

In het najaar van 1966 werd het secretariaat door de heer A. Niemantsverdriet overgedragen aan de heer H. P. Valkema. De heer Niemantsverdriet komt voor het vele ver-

richte werk en voor de uitnemende wijze waarop hij dit verricht heeft een woord van bijzondere dank toe.

Kiesverenigingen

Waarschijnlijk mede onder invloed van de verkiezingsacties zijn de activiteiten van de kiesverenigingen aanmerkelijk toegenomen. Hopenlijk is het vertrouwen niet misplaatst dat ook in de komende jaren, mede door de verkiezingssuccessen, alle kiesverenigingen met nieuw leven zijn bezielde en dat zij daadwerkelijk meebouwen aan de versterking van onze partij, (o.a. studie en ledenwerving) en de verbreiding van de beginselen van onze Evangelische Politiek.

Besluit

Door de elkaar opvolgende verkiezingsacties zijn vele zaken blijven liggen. Het komende seizoen zal dan ook gericht zijn op zaken als studie (voor de vorming van middenkader), ledenwerving, hoogte van de contributies enz.

H. P. Valkema, secretaris.

Kamercentrale Haarlem

Mutaties

In het bestuur zijn enkele mutaties ontstaan. Mevrouw G. Trietsch-Wiedijk te Naarden en de heren W. Prinzen te Hilversum en E. Tijselink te Amsterdam traden uit het bestuur. In beide eerstgenoemde vacatures werd nog niet voorzien. Voor de heer Tijselink, die het Provinciaal Verband van de Arjos in het bestuur vertegenwoordigde, kwam in de plaats mejuffrouw Ph. van Kogelenberg te Heemstede.

Vergaderingen

De kamercentrale vergaderde driemaal, terwijl het bestuur vijfmaal in vergadering bijeen kwam.

De rapportering door de voorzitter op laatstbedoelde vergaderingen naar aanleiding van bijeenkomsten van het Centraal Comité, hield het bestuur voortdurend op de hoogte van de standpunten ten aanzien van bepaalde politieke vraagstukken.

De ontvangen convocaties geven de indruk, dat nog door slechts weinig kiesverenigingen geregeld wordt vergaderd. Verreweg de meesten beperken zich tot het beleggen van een enkele vergadering in het winterseizoen. Het bezoek aan de vergaderingen kon ook nu weer - behoudens tegen de verkiezingen - in het algemeen gesproken matig worden genoemd. Overigens heeft het verslagjaar uiteraard in het teken gestaan van de voorbereidingen voor een drietal verkiezingen.

Voor een vergadering van de Kamercentrale op 3 juni 1966 te Amsterdam, waarin o.m. door de waarnemend voorzitter, de heer W. H. L. J. van der Maas, een korte balans werd gegeven omtrent de resultaten van de gehouden Provinciale Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen binnen de centrale, bestond veel belangstelling.

Ditzelfde kon gezegd worden van de vergadering met de kiesverenigingen, welke 18 oktober 1966 werd belegd met het oog op het geven van enige leiding bij het noemen van namen in verband met de candidaatstelling voor de Tweede Kamerverkiezingen 1967.

Hoogtepunten waren o.a. de 49ste A.R. Partijdag in de Haarlemmermeer te Hoofddorp op 23 februari 1966 en de viering van het 50-jarig bestaan van de kiesvereniging te Heemstede op 12 november 1966 bij welke gelegenheid het Tweede Kamerlid Mr. W. R. van der Sluis als feestrede naar optrad.

Financiën

Verschillende kiesverenigingen blijken nog ten achter te zijn met het overmaken van hun bijdragen. Ook in het verslagjaar is getracht daarin verandering te brengen.

De heer E. Tijselink, die tevens penningmeester was, is intussen vervangen door de aanwijzing van het bestuurslid de heer M. Kamper te Hoofddorp.

In een bestuursvergadering is de heer Tijselink bij monde van de voorzitter bijzondere dank gebracht voor de wijze, waarop hij gedurende vele jaren zijn functie als penningmeester heeft vervuld.

Instelling studie-commissie

Het bestuur heeft uit zijn midden een kleine studiecommissie benoemd, gevormd door de heren W. H. L. J. van der Maas, H. Dierdorp en P. Brune, om na te gaan door welke middelen de organisatorische belangen en de activering van de politieke belangstelling bij de kiesverenigingen nog beter zouden kunnen worden gediend. Deze commissie heeft reeds een rapport uitgebracht. Verwacht mag worden dat de vruchten van deze arbeid in het komende verslagjaar nader zullen blijken.

„Ons Contact”

Bovenbedoelde commissie heeft eveneens in haar studie betrokken de vraag op welke wijze het maandblad „Ons Contact” naar inhoud en ook wat lezerskring betreft verdere uitbreiding zou kunnen verkrijgen.

P. Brune, secretaris

Kamercentrale Den Helder

Algemeen

Het afgelopen jaar is voor onze centrale een jaar geweest van activiteiten rond de verkiezingen en de vele bestuursmutaties.

Volop actief kan echter slechts 50% van de kiesverenigingen worden genoemd. Ondanks dat feit is er een redelijk succes geweest met de verschillende verkiezingen.

Dank zij veler persoonlijke inzet voor de ontwikkelde evangelische politieke gedachten, die ook in onze centrale nadere uitwerking vinden, groeit ook hier de belangstelling voor de partij.

Christus dienen ook in de politieke zaken is een moeilijke doch dringende opgave.

Het bestuur

Door vertrek en overlijden waren er veel mutaties. Een nieuwe voorzitter en secretaris, Nieuwe vertegenwoordigers van de vrouwenorganisatie en de Arjos.

Met name herdenken wij hier ons overleden bestuurslid K. de Vries uit Hoorn. Met dankbaarheid zien wij terug op zijn vele werk gedaan voor de partij. Hij deed dit met hart en ziel.

Vergaderingen

Zeven bestuursvergaderingen werden gehouden en de voorjaars- en najaarsvergadering. De eerste in het kader van bestuursverkiezingen en de laatste met als hoofdschotel de behandeling van het Program van Actie. De vele amendementen getuigden van grote interesse. Voorts was de vergadering van mening dat de vraagstukken betreffende „de problemen in het Noorden des Lands”, niet altijd voldoende doorgetrokken worden naar de kop van Noord-Holland.

Acties

De kiesverenigingen werden ook vanuit de centrale geactiveerd voor ledenwerfacties. Succes is er geboekt, maar grote mogelijkheden zijn nog aanwezig.

Plezierig is het jeugdige enthousiasme van de Arjos, dat ook hier doorslaggevend bleek. Nieuwe afdelingen werden opgericht.

Ook de vrouwenorganisatie blijft actief. Ook hier is nog een breed werkerterrein aanwezig.

Financiën

Volop werk voor de penningmeester, doch met groot doorzettingsvermogen kwam de zaak weer rond en konden inkomsten en uitgaven in een gunstige verhouding blijven. Verhoging van de bijdragen is nodig. De extra stoten voor de verkiezingen vergen steeds de grootste moeite. Een regelmatig verhoogd inkomen zou dit kunnen voorkomen.

Besluit

Plezierig is het zeer goede contact met ons zusterorgaan van de C.H.U. Wat zou alles nog veel gunstiger zijn als ook met de verkiezingen de krachten gebundeld werden!

Tenslotte moesten wij afscheid nemen van Prof. Versteeg, onze kamervertegenwoordiger, die trouw onze vergaderingen bezocht en ons bijstond met zijn weloverwogen adviezen.

Met de beste verwachtingen voor de toekomst zien wij ook in onze centrale een goede ontwikkeling van de partij tegemoet.

A. Brandsma, secretaris.

Kamercentrale Leiden

In het afgelopen jaar hebben enkele bestuurswijzigingen plaatsgevonden. Als voorzitter werd, in de plaats van dr. N. G. Geelkerken, gekozen ds. A. J. Kret, terwijl het secretariaat van de heer C. J. van den Heuvel werd overgenomen door de heer T. Hopman.

Het is de taak, om ook van deze plaats de heren Geelkerken en Van den Heuvel hartelijk dank te zeggen voor het vele werk, dat zij in een reeks van jaren voor de Kamercentrale hebben gedaan.

Met name de heer Van den Heuvel, die zijn werk als secretaris op een zodanige wijze heeft gedaan, dat er nimmer iemand zal worden gevonden, die dit op dezelfde wijze zal kunnen volbrengen.

Geconfronteerd met de vervroegde verkiezingen, heeft de Kamercentrale Leiden op 14 september 1966 een hearing gehouden met de voorzitters en secretarissen van de aangesloten kiesverenigingen.

Gebleken is, dat deze door alle aanwezigen bijzonder werd gewaardeerd. Van de 64 aangesloten kiesverenigingen waren er 47 aanwezig, een percentage van 75%.

De Kamercentrale Leiden heeft verder getracht leiding te geven aan de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer.

Bij het opstellen van het Program van Actie is door de Kamercentrale Leiden enorm veel werk verzet met medewerking van zeer velen. De door de Kamercentrale ingezonden amendementen zijn voor ongeveer 30% aangenomen door het Partij Convent.

Op grond hiervan kan geconstateerd worden, dat indien de kiesverenigingen goed voorgelicht en gedocumenteerd zijn en hun wensen kenbaar maken en de Kamercentrale dienovereenkomstig handelt, zeker invloed is uit te oefenen op de gang van zaken.

Door de Kamercentrale werden, ter behandeling van de amendementen, enkele vergaderingen belegd, die zeer goed bezocht werden.

De twee door de Kamercentrale Leiden georganiseerde verkiezings-propaganda-avonden werden ook zeer goed bezocht.

De avond te Boskoop, met als spreker de heer Roolvink, telde plm. 350 aanwezigen; de avond te Leiden, met als spreker Minister Biesheuvel, telde plm. 500 aanwezigen.

De Kamercentrale Leiden is, door middel van haar kiesverenigingen, een levende organisatie en wil dit gaarne blijven.

Het bestuur stelt zich voor in de komende vier jaren duidelijke politieke leiding te geven overeenkomstig de politieke opvatting van de in haar ressort wonende leden der Anti-Revolutionaire Partij.

T. Hopman, secretaris.

Kamercentrale 's-Gravenhage

Het verslagjaar is in feite met één woord te karakteriseren: verkiezingsactiviteiten. De elkaar - nog sneller dan verwacht - opvolgende verkiezingen en de daaraan verbonden activiteiten hebben het werkpatroon volledig bepaald, daar in een centrale als 's-Gravenhage voor alle verkiezingen de werkzaamheden door één en hetzelfde orgaan moeten worden verricht.

Openbare vergaderingen

De verkiezings sfeer komt al direct tot uiting in het karakter van de drie centrale vergaderingen, waarvan er twee verkiezingsbijeenkomsten waren. De derde stond in het teken van de kabinetscrisis en de vervroegde kamerverkiezingen.

14 maart - Bijeenkomst ter gelegenheid van de verkiezingen voor Prov. Staten. Sprekers: Z.E. J. Smallembroek, Minister van Binnenlandse Zaken, en mr. J. J. Hangelbroek, lid van Prov. Staten en lijstaanvoerder voor de kieskring 's-Gravenhage. Matige opkomst (plm. 75 bezoekers).

24 mei - Bijeenkomst ter gelegenheid van de gemeenteraadsverkiezingen. Door de samenwerking met C.H.U. en S.G.P. was dit een gezamenlijke vergadering. Sprekers: de heer B. Bol (C.H.), wethouder van Economische Zaken, lijstaanvoerder van de gemeenschappelijke lijst, en mr. J. J. Hangelbroek (A.R.), voorzitter van de Prot. Chr. raadsfractie, alsmede de heren J. G. Ras en J. B. Ventevogel, voorzitters van de stedelijke Arjos en chjg. Geanimeerde en goed bezochte bijeenkomst met ongeveer 150 bezoekers.

20 oktober - Vergadering met als spreker de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, de heer B. Roolvink. De loop van de gebeurtenissen m.b.t. het cabinet-Cals gaf deze bijeenkomst, waarin de begroting 1967 besproken zou worden, een geheel ander karakter. De kabinetscrisis en de gevolgen ervan hadden nu de belangstelling. Mede door een uitlating van de heer Roolvink op het jongste Partijconvent, vlak voor deze vergadering gehouden, was de belangstelling voor de bijeenkomst bijzonder groot - ook van de zijde van de pers. De zaal was te klein en de bespreking zeer geanimeerd.

Huishoudelijke zaken.

Het bestuur van de centrale vergaderde vijf maal:

24 jan. - Belangrijkste agendapunt: opstelling advies kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen.

25 maart - (In uitgebreide samenstelling). Vaststelling kandidatenlijst gemeenteraadsverkiezingen.

30 sept. - Afscheid mr. J. J. Hangelbroek als gemeenteraadslid en voorbereiding campagne Tweede-Kamerverkiezingen.

18 nov. - Bespreking advieslijst Centraal Comité voor de Kamerverkiezingen; behandeling van door de kiesverenigingen ingediende amendementen op Program van Actie; afscheid mr. T. A. van Dijken als lid van Prov. Staten en Ged. Staten van Zuid-Holland.

25 nov. - Voortzetting behandeling amendementen op Program van Actie.

Nog vele andere punten werden op deze vergaderingen behandeld; vooral de financiële activiteiten en de organisatie van de verspreiding van folders en affiches kregen de aandacht. Hieraan diende centraal nogal enige aandacht te worden besteed i.v.m. geringe activiteiten in bepaalde stadsdelen. Voorts was de Prot. Chr. samenwerking bij de gemeenteraadsverkiezingen een punt van bespreking, daar de S.G.P. voor de eerste maal meedeed. Ook vond hernieuwde vaststelling van een aantal afvaardigingen naar verschillende partijorganen plaats.

Het in de verslagperiode niet gewijzigde moderamen vergaderde verscheidene malen ter voorbereiding van bestuursvergaderingen, besprekingen met C.H.U. en S.G.P., verkiezingsactiviteiten. Diverse malen vonden besprekingen plaats met C.H.U.- en S.G.P.-bestuursleden over samenwerking, lijstopstelling en verkiezingsactiviteiten.

De secretaris van de centrale was secretaris van het z.g. Convent van Christelijke partijen voor de gemeenteraadsverkiezingen. De voorzitter van de C.H.-Kamerkring trad als voorzitter van dit Convent op. Evenals vorige malen was er geen samenwerking met het G.P.V.

Het aantal kiesverenigingen bleef ongewijzigd, wel zijn er enkele in slechte „conditie”, waardoor bij de verkiezingsactiviteiten extra-aandacht van de Centrale werd vereist voor werkzaamheden, die door de zelfstandige kiesverenigingen behoren te worden verricht. De verkiezingen heb-

ben weliswaar een opleving van activiteiten te zien gegeven, maar in de komende jaren dient grote zorg te worden besteed aan de instandhouding en activering van een aantal kiesverenigingen, eventueel dient tot herindeling te worden overgegaan. De achteruitgang van het ledental zette zich ook dit jaar voort. Ook financieel verkeren enkele verenigingen in een moeilijke positie. Door het moderamen zijn maatregelen beraamd om een beter inzicht in de problemen te krijgen en om tot verbetering van de situatie te komen.

De mogelijkheid tot gebruik van een wisselpagina in Nederlandse Gedachten werd ook dit jaar steeds benut; de verzorging door drs. J. van Putten verdient weer alle lof.

Contacten.

Dit jaar was er intensief en goed contact met het bestuur van de C.H.-Kamerkring ter voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen; het contact met de S.G.P. was geringer en ook veel formeler. Het G.P.V. reageerde als gewoonlijk volkomen negatief op een verzoek tot samenwerking; dit contact bleef dan ook tot een enkel schrijven beperkt.

Het contact met C.H.U. en S.G.P. resulteerde in een gemeenschappelijke lijst. A.R. en C.H. voerden een gezamenlijke verkiezingsactie; de S.G.P. gaf de voorkeur aan een zelfstandige actie voor de eigen kandidaten.

Op de bestuursvergadering van 30 sept. werd afscheid van mr. J. J. Hangelbroek als raadslid opgenomen. Diens jarenlange werkzaamheid als lid en als voorzitter der Prot. Chr. raadsfractie werd uitvoerig en dankbaar gememoreerd door de voorzitter der centrale. In dezelfde bijeenkomst werd de heer L. v. d. Weide als nieuwe (tweede) Prot. Chr. Wethouder en mr. J. H. Prins als nieuw raadslid verwelkomd. Alle A.R. gemeenteraadsleden woonden deze bijeenkomst bij.

In de bestuursvergadering van 18 nov. werd afscheid genomen van mr. T. A. van Dijken als lid van Prov. en Ged. Staten van Zuid-Holland, Mr. van Dijken heeft vele jaren via de Haagse lijst zitting in genoemde colleges gehad; hem werd door de voorzitter der centrale op hartelijke wijze dank gebracht voor zijn vele activiteiten. Opvolger

van de heer Van Dijken in Prov. Staten is de heer H. Verschoor, oud-gemeenteraadslid van 's-Gravenhage en oud-bestuurslid der centrale.

Met de Arjos bestaat een goed contact; vertegenwoordigers der Arjos hebben zitting in het bestuur der centrale. Voor de gemeenteraadsverkiezingen ontplooiden de Arjos o.m. speciale activiteiten in een oude stadswijk.

Vrouwenactiviteiten.

Twee vertegenwoordigsters van het A.R. vrouwencontact hebben zitting in het bestuur van de centrale. Er zijn dit jaar geen aparte bijeenkomsten voor deze groep gehouden.

De kiesverenigingen en hun activiteiten.

Na hetgeen reeds is vermeld nog het volgende:

De contacten met de kiesverenigingen zijn, daar zij alle in het bestuur van de centrale zijn vertegenwoordigd, rechtstreeks; door de vele vergaderingen en de verkiezingsactiviteiten zijn ze dit jaar vrij intensief geweest. Toch is de belangstelling en activiteit — ook van besturen en bestuursleden — niet altijd even groot. Herhaalde verzoeken om medewerking zijn soms nodig. In enkele gevallen is het zelfs vrijwel de dood in de pot.

Door toezending van circulaires aan alle leden van de dagelijkse besturen van de kiesverenigingen en door toezending van de notulen van alle bestuursvergaderingen van de centrale aan alle voorzitters en secretarissen wordt getracht de informatie en communicatie te verbeteren en de betrokkenheid van allen bij de problemen te accentueren. Dit heeft wel enig resultaat gehad.

Door invoering van invul-jaarverslagen voor 1966 werd voor het eerst getracht centraal een inzicht te verkrijgen in de problemen en activiteiten van de kiesverenigingen. De reacties variëren van niet-terugzending tot uitvoerige invulling met commentaren. Ook hier is de nodige medewerking soms moeilijk te verkrijgen.

Anderzijds ontplooiden verschillende kiesverenigingen echter uiteenlopende activiteiten, als forumavonden, gecombineerde vergaderingen — ook met C.H. kiesvereni-

gingen en in één geval tevens met een K.V.P.-afdeling —, gespreksgroepactiviteiten, enz. Regelmatige ledenwerving en propaganda vond vrijwel niet plaats, wel werd hier en daar in combinatie met verkiezingsacties enige werkzaamheid in die richting ontplooid. De verspreiding van folders en affiches voor de Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen verliep in de oudere wijken nogal moeilijk, hier en daar vond zelfs geheel geen verspreiding plaats. Bij de Kamerverkiezingen 1967 zal aan deze wijken dan ook extra aandacht worden besteed.

Slotopmerkingen.

Sinds jaren vertoonde het in Den Haag op de A.R.P. uitgebrachte stemmenpercentage, evenals in vele andere plaatsen, een gestage achteruitgang. Was het in 1956 nog 10,2 - via 8,6 in 1959 en 8,2 in 1962 was het in 1963 gedaald tot 7,7. Bij de Statenverkiezingen 1966 bleef het echter 7,7, zodat met voldoening mocht worden geconstateerd, dat althans een zekere stabilisatie was ingezet. In elk geval deed dit resultaat de algemene animo toenemen en ondanks zorgen en moeilijkheden de derde campagne binnen één jaar goed op te zetten. Op het einde van het verslagjaar waren de werkzaamheden voor de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer en de amendering van het Program van Actie 1967 achter de rug en kon de volle aandacht pp de verkiezingsactie worden gericht.

Het jaar 1966 was een druk jaar met bijzondere ontwikkelingen in de politieke verhoudingen. Vele zaken werden en worden discutabel gesteld en aangevochten; nieuwe ideeën komen op en nieuwe groeperingen vormen zich. Dat wij mogen voortwerken in dankbaarheid voor alle zegeningen, de betrekkelijkheid van vele verworvenheden besefvend, maar gelovend in de absolute macht en liefde van onze Heer, Die alle dingen doet meewerken ten goede.

H. C. Schipper, secretaris.

Kamercentrale Rotterdam

Algemeen

Wie gedacht heeft dat het jaar 1966 een politiek rustig jaar zou worden heeft zich schromelijk vergist. En wie heeft zich niet vergist.

Een secretariaatsverslag leent zich niet voor beschouwingen over de politieke situatie. Zulks wordt gaarne overgelaten aan voorzitters. De secretaris heeft de plicht u het organisatorische wel en wee van de Centrale Anti-Revolutionaire Kiesvereniging te Rotterdam mede te delen.

Wie politiek niet als noodzaak en plicht ziet, zou moedeloos worden wanneer hij op de schouders gelegd krijgt de last van een politiek secretariaat. In een tijd dat men zegt dat de politieke interesse zienderogen minder wordt, moet men over moed beschikken om telkens de draad van het óók noodzakelijke organisatorische werk weer op te nemen. Teveel werk komt altijd weer op de schouders van steeds minder mensen. En dat niet alleen op politiek gebied.

Uw secretaris heeft als nieuweling geconstateerd, dat in een politiek druk jaar als het jaar 1966, het bestuur van de Centrale Kiesvereniging dié moed heeft opgebracht. En niet alleen het bestuur van de Centrale. Ook vele besturen van Rotterdamse kiesverenigingen hebben een moed getoond, waarvoor gaarne in dit verslag hulde wordt gebracht.

Teneinde aan dit jaarverslag een vaste „lijn” te geven en het daardoor zo mogelijk leesbaar te maken, lijkt het ons goed het

Reglement

van de Centrale Anti-Revolutionaire Kiesvereniging te Rotterdam op de voet te volgen. Dit reglement brengt ons op het besluit van het bestuur van de Centrale, waarbij in het leven werd geroepen een commissie „Ter bestudering van de organisatie en vergaderstructuur van de Centrale Kiesvereniging te Rotterdam”. In deze commissie hebben zitting:

de heer H. A. Brokking - voorzitter, mevrouw Van der

Laan-Barreveld, de heren L. L. Blok, ir. F. J. Creemer, drs. A. Kuijvenhoven, mr. W. de Kwaadsteniet.

De werkzaamheden van deze commissie zijn vertraagd door de zich ophopende werkzaamheden van de Kamerverkiezingen 1967.

Het reglement begint met de

Naam

van de Centrale Kiesvereniging, waarbij het „Anti-Revolutionair” niet mag worden vergeten. Het is deze oude naam, welke bij de behandeling van het „Ontwerp-Program van Actie” voor de Kamerverkiezingen in 1967, ook binnen onze Centrale onderwerp van bespreking heeft uitgemaakt. Met nadruk is gesteld, dat, wil men binnen onze partij tot naamsverandering komen, dit zal moeten geschieden langs de juiste organisatorische weg en niet via een ondertitel van een Program van Actie. De naam „Evangelische Volkspartij” werd in de meerderheid positief gewaardeerd, vooral ook door niet-anti-revolutionairen.

De grondslag

van onze Centrale, n.l. „De Bijbel, als kenbron der Waarheid en als richtsnoer ook voor het staatkundig leven” hebben wij bij de behandeling van alle zaken en problemen binnen onze Centrale in het jaar 1966, weer getracht centraal te stellen. Juist in een tijd waarin door velen de trouw aan het Bijbelse getuigenis als conservatief wordt aangemerkt, zal de radicaliteit van deze grondslag haar progressieve karakter moeten waar maken. Het getuigenis n.l. dat door het Evangelie alle dingen nieuw worden. Dat nieuwe, een harmonische samenleving, is alleen mogelijk wanneer de Bijbel richtsnoer is voor het „doen” in de politiek.

Een van de

Middelen

om dit „doen” gestalte te geven is het leiden en stimuleren van alle activiteiten bij de verkiezingen, alsmede het opstellen van een Gemeenteprogram.

In 1965 had het bestuur van de Centrale hieraan leiding moeten geven, maar van een samenstelling van een Gemeenteprogram is het echter niet gekomen. Duidelijk zal moeten zijn dat bij de eerstvolgende Gemeenteraads-verkiezingen hieraan de nodige aandacht moet worden besteed. De vraag kan worden gesteld of de voorbereidingen hiervan niet reeds in het seizoen 1967-1968 moeten plaatsvinden.

De activiteiten rondom de verkiezingen hebben in sterke mate de werkzaamheden van onze Centrale in 1966 bepaald.

De Staten- en Raadsverkiezingen hebben veel tijd en zorg gevraagd. Tevens werden wij eind 1966 geconfronteerd met de stroomversnelling van de vervroegde Kamerverkiezingen. In dit verslag wordt dank gebracht aan allen die het mogelijk hebben gemaakt, dat het werk rondom de

Verkiezingen

kon slagen. Bij de voorbereiding van de verkiezingen zijn de volgende commissies ingeschakeld:

de commissie: „candidaatstelling”, „schippers en zeevarenden”, „publiciteit en propaganda”

De commissie „candidaatstelling” heeft in overleg met het bestuur van de Centrale een advies opgesteld inzake de candidaatstelling voor de Gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezingen van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Dit advies werd in grote lijnen overgenomen door de Rotterdamse kiesverenigingen. Een en ander resulteerde in de vaststelling kandidatenlijst.

Gaarne brengen wij door middel van dit verslag dank aan de ambtenaren van de Gemeentesecretarie - afdeling Verkiezingen, welke ons op zo uitnemende wijze hebben geadviseerd inzake de „candidaatstelling”.

De commissie „publiciteit en propagandamiddelen” heeft aan het begin van de

Verkiezingscampagne 1966-1967

uitvoerig geadviseerd inzake de te volgen gedragslijnen. Dit advies werd in grote lijnen door het bestuur overge-

nomen. Een en ander resulteerde in de volgende resultaten:

- geen verkiezingsborden meer te plaatsen bij de invalswegen van onze stad
- het voeren van een grote advertentiecampa­gne
- instellen van een informatiecentrum tijdens de verkiezingscampagnes, d.m.v. een telefonische informatie­dienst
- bijzondere nadruk op het „stemmen bij volmacht”
- verspreiden van kalenders met informatiegegevens
- een persoonlijke brief van de lijstaanvoerder aan de leden van de Rotterdamse kiesverenigingen bij de Gemeenteraadsverkiezingen
- een speciale folder bij de Gemeenteraadsverkiezingen.

De voorbereidingen van de verkiezingen voor de Gemeenteraad en de Provinciale Staten kwamen geheel voor rekening van de Centrale. De werkzaamheden voor de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal lieten ons het

Partijverband

zien en voelen. Kiesverenigingen en Centrale werden over­spoeld met een papierlawine inzake de candidaats­stelling en het ontwerp-Program van Actie. Bij de candidaats­stelling bleef de taak van de Centrale beperkt tot het uitbrengen - op verzoek van de kiesverenigingen - van een advies inzake het noemen van namen voor de groslijst. Voor het overige was dit een zaak van de kiesverenigingen.

Bij de procedure (nieuwe) ter vaststelling van het ontwerp-Program van Actie 1967-1971 heeft de Centrale een geheel eigen taak. Zij dient als eerste „zeef” voor de ingediende amendementen.

De reeds eerder genoemde „stroomversnelling” heeft geen goed gedaan aan het geheel van de vaststelling van het Program van Actie. Ons is duidelijk gebleken dat, wil de Kamercentrale dit werk verantwoord kunnen opvan­gen, dit via terzake kundige commissies moet worden ge­realiseerd. Deze commissies uit de kiesverenigingen zullen elk een hoofdstuk van het ontwerp-program onderhanden moeten nemen en daarover advies uitbrengen.

Het bestuur heeft besloten daartoe nu reeds stappen te ondernemen en wil daarmee tevens een regelmatig contact van deskundigen realiseren. Daartoe zal een beroep worden gedaan op de

Kiesverenigingen

Daarmee zitten wij midden in de problemen van de organisatie. Hoe gaarne hadden wij aan het begin van dit verslag geschreven dat **alle** kiesverenigingen de moed hadden getoond het werk weer op te nemen. Helaas moeten wij constateren, dat in meerdere kiesverenigingen geen leven meer in de brouwerij is. Het gistingsproces is tot stilstand gekomen. Dat is een veeg teken.

De commissie „contact kiesverenigingen” heeft getracht daar iets aan te doen. Deze commissie heeft contactmannen aangewezen voor de diverse kiesverenigingen, nl.

J. H. Slik (voorz.), B. Meineszplein 34b	tel. 237755
H. de Berg, Lange Hilleweg 142	tel. 273928
S. W. Daane, Dorpsweg 143b	tel. 290440
Mr. W. de Kwaadsteniet, Vroesenlaan 49a,	tel. 288455
C. van Rij, Duikerstraat 30,	tel. 203630
Jac. v. d. Sluis, B. van Esstraat 93,	tel. 160223
A. v. d. Wilde, Essenburgsingel 63b,	tel. 238329

Gebleken is, dat duidelijk behoefte bestaat aan een afbakening van de wijkgrenzen tussen de diverse kiesverenigingen. Een taak welke zal moeten worden uitgevoerd in 1967.

De afgevaardigden - leden van de Centrale - hebben in 1966 4 maal vergaderd, zodat aan de statutaire bepalingen is voldaan.

Het bestuur

De samenstelling van het bestuur van de Centrale was op 31 december 1966 als volgt:

H. A. Brokking, voorzitter; P. van Gemeren, secretaris; L. L. Blok, penningmeester; J. H. Slik, 2e voorzitter.

Leden:

C. van Rij, W. A. Fibbe, Mevrouw M. van der Laan-Barreveld, H. J. v. d. Meiden, C. J. v. d. Bout.

Het bestuur heeft in 1966 17 maal vergaderd, waarbij de organisatorische zaken van de Centrale Kiesvereniging, de Kamercentrale en de Statencentrale uitvoerig werden besproken. Een aantal beleidszaken betreffende de candidaatsstelling had tevens de bijzondere aandacht van het bestuur.

Het bestuur heeft getracht de nodige contacten te onderhouden met de

Arjos

Tijdens de verkiezingen van begin 1966 hebben deze contacten niet gefunctioneerd. Eind 1966 mochten wij ons verheugen in een nieuwe groep jonge antirevolutionairen, welke het werk van de Rotterdamse ARJOS weer ter hand hadden genomen.

Wij hopen op een goede samenwerking in 1967.

De ARJOS is een steeds wisselend element binnen de Rotterdamse kiesverenigingen. Clubs komen en gaan. De Kiesverenigingen, welke het beste de mogelijkheden binnen hun eigen wijken kunnen beoordelen, zullen steeds pogingen in het werk moeten stellen om - in samenwerking met het secretariaat van de ARJOS - binnen hun ressort een club op te richten of in stand te houden. Laten wij toch niet denken, dat de jongeren echter alleen loopjongens binnen de partij zijn, maar hen stimuleren in hun eigen werk.

Mr. H. Bavinck

Op donderdag 10 maart 1966 werd tijdens een sobere bijeenkomst in de grote zaal van „Atrium” het werk en leven herdacht van één onzer bekwaamste voormannen: Mr. Herm. Bavinck.

In deze bijeenkomst hebben wij God mogen danken voor het vele, dat Hij ons in mr. Bavinck heeft gegeven. De voor-

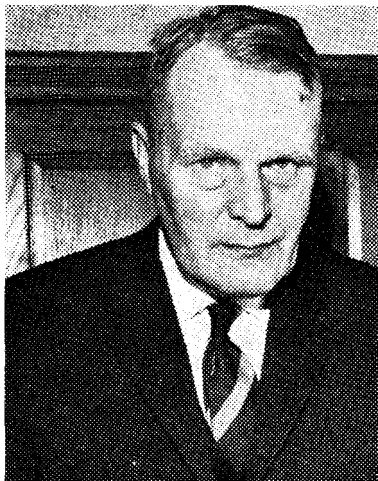

zitter van de Centrale Kiesvereniging schetste de overledene als

„een bescheiden man, geen spectaculair politicus, een minzaam mens, die zichzelf niet zocht en die hield van de mensen. Evenmin de uitgesproken strijder voor principes.

Een man, die zich de grondgedachte van de A.R. had eigen gemaakt en daaraan op eigen wijze uitdrukking gaf.”

In dit verslag nemen wij deze woorden gaarne over. En willen daaraan toevoegen, dat op de laatste openbare vergadering vóór de verkiezingen van de Gemeenteraad, de heer Bavinck - als lijststaanvoerder voor onze partij - zijn politiek - testament duidelijk in ons midden heeft gelegd. Hij uitte daar de wens, dat de A.R.P. en C.H.U. samen één sociaal-economisch program zouden opstellen als mogelijkheid voor een verder naar elkaar toegroeien.

Mr. H. Bavinck

Het is deze wens geweest, welke wij aan het Centraal Comité hebben doorgegeven. En het is onze plicht daaraan verder te werken.

Als wethouder van de Gemeente Rotterdam met een indrukwekkende staat van dienst, werd hij door velen zeer hooggeacht, juist ook door zijn streven naar eerlijkheid, duidelijkheid en openheid in de politiek.

Zijn heengaan werd niet alleen in eigen kring, maar ook door velen daarbuiten als een groot verlies beschouwd.

Moge de herinnering aan hem ons stimuleren om juist ook de eerlijkheid, duidelijkheid en openheid in de politiek te realiseren.

P. van Gemeren, secretaris.

Kamercentrale Dordrecht

Statenverkiezingen

Voor het seizoen 1965/1966 had het bestuur van de Kamercentrale een sober programma opgesteld. Met opzet. We wilden ruimte houden voor de activiteiten van de Statencentrales en Hulpcentrales met het oog op de verkiezing voor leden van de Provinciale Staten en voor de kiesverenigingen die daarbij nog de voorbereiding en propaganda voor de Gemeenteraadsverkiezingen moesten verzorgen.

Uit de ingekomen verslagen is ons gebleken dat er behoorlijk aan gewerkt is. Voor de Statenverkiezingen zijn een vrij groot aantal vergaderingen belegd, waarbij in het bijzonder de lijstaanvoerders zijn opgetreden. De uitslag was in het algemeen bevredigend, voorzover men een tot staan komen van de achteruitgang bevredigend kan noemen. De heren N. van der Brugge van Giessenburg en mr. H. H. Douma van Barendrecht werden opnieuw in de Staten gebracht. Dr. A. Veerman van Rijswijk werd voor het eerst gekozen.

Er kwam een keerpunt in het leven van de heer Van der Brugge. Hij werd door de nieuwe Staten gekozen tot lid van het College van Gedeputeerden en moest afscheid nemen als burgemeester en waarnemend burgemeester, respectievelijk van Giessenburg en Schelluinen en van Oud-Beyerland. Zowel in onze bestuursvergadering als in de wisselpagina van Nederlandse Gedachten hebben wij hem

met zijn eervolle verkiezing van harte gelukkigewent. Gelukkig bleef hij in onze contrijen wonen en lid van ons moderamen.

Vergaderingen

Het algemeen bestuur kwam **11 januari 1966** bijeen. Ons moderamenlid Ds. M. van Rennes van Streefkerk had schriftelijk voor zijn functie bedankt. De reden was dat hij zich niet kon verenigen met het politiek beleid van Partijleiding en Kamerfractie in principiële zaken.

Het Algemeen Bestuur heeft zich hiermede uitvoerig bezig gehouden en werd voorgelicht door de heer P. C. Elfferich, onze „contactman” van de Tweede Kamerfractie. Een uitvoerige nota over de motie Scheps ter zake van de lijkbezorging werd de bestuursleden toegezonden.

Deze vergadering hield zich ook bezig met enkel huishoudelijke zaken, o.a. het gebruik maken van de wisselpagina van Nederlandse Gedachten.

Om met de besturen van de kiesverenigingen intensiever contact te hebben dan zo nu en dan een brief of verslag aan de secretaris leek het zeer nuttig tenminste 5 of 6 maal per jaar van de wisselpagina gebruik te maken.

Midzomer, **17 juni 1966** is het algemeen bestuur weer bijeen.

De heer B. Koekkoek van Gorinchem was afgetreden als voorzitter van de Statencentrale Dordrecht. Als gevolg hiervan zou ook zijn opvolger de heer L. van Bohemen uit Dordrecht zijn plaats innemen in het moderamen van onze Centrale.

Op 17 juni is op hartelijke wijze van de heer Koekkoek afscheid genomen. In het laatste nummer van de wisselpagina hebt u hiervan meer kunnen lezen.

Maar hiermede was de vergadering niet uitsluitend gemoeid.

Dr. A. Veerman hield een zeer belangwekkend betoog over „Veranderingen in het politieke denken bij de Gereformeerde gezindte”. Dit betoog was de inleiding tot een ernstig indringend gesprek.

Het moderamen vergaderde **29 juni 1966**. Hoofdzakelijk hebben we ons op die vergadering bezig gehouden met

huishoudelijke zaken, als de voorbereiding van de jaarvergadering en van de wintercampagne.

Op **8 september 1966** vergaderde het algemeen bestuur. De voorstellen van het moderamen passeerden de revue. Maar ook werden allerlei aspecten van het politieke leven nu, en van de activiteit en positie van onze partij openhartig besproken. Een zeer belangrijke vergadering ter bevorderen van het medeleven en meedenken.

4 oktober 1966 werd de jaarvergadering gehouden. Het bezoek was goed. Oud en jong, dames en heren waren aanwezig. De belangstelling voor wat werd geboden was groot. Bijzonder voor de rede van Mr. W. R. van der Sluis, toen kersvers Kamerlid over het onderwerp: „ Koers vooruit”. Het stellen en beantwoorden van de vele vragen was erg leerzaam.

18 en 26 november 1966 vergaderde weer het bestuur. Het was nu om de ingekomen amendementen op het Ontwerp Program van Actie 1967-1971 te behandelen.

30 november 1966 gebeurde dit in een algemene vergadering. Circa 80 amendementen waren ingekomen. Verschillende kiesverenigingen hadden hiervan veel werk gemaakt. Dat was bijzonder plezierig. Zestien amendementen waren door het bestuur overgenomen, al of niet gewijzigd. Een veel groter aantal van de ingekomen voorstellen was hierin verwerkt. Geen wonder dat er voor de algemene vergadering zoveel belangstelling was. Het was een krachttoer om door alle amendementen heen te komen. Maar het lukte dank zij de strakke leiding van de voorzitter.

Op **19 december 1966** kwam het algemeen bestuur in laatste vergadering bijeen in 1966. Nu, om de volgorde van de kandidaten 1 t/m 10 op de lijst vast te stellen en om omtrent een aantal centrale vergaderingen in 1967 te houden, besluiten te nemen.

Vrijwel alle, activiteiten groepeerden zich om de gehouden vergaderingen, de voorbereiding en uitvoering van genomen besluiten.

Benoemingen en verkiezingen

Tot lid en plaatsvervangend lid van het Centraal Comité werden aangewezen de heren Mr. W. Verheul en N. van der Brugge.

Tot leden van het Partij Convent de heren N. van der Brugge en P. B. Bakker. Tot hun vervangers de heren: C. van Rumpt en J. van Vliet.

Tot lid van de Raad van Beheer van de Dr. A. Kuypers- stichting de heer N. van der Brugge en tot zijn vervanger de heer S. Silvis te Barendrecht.

In de vacature Ds. M. van Rennes werd op de jaarver- gadering gekozen tot lid van het moderamen de heer J. van Vliet van Dordrecht.

Financiën en diversen

Het jaarverslag van de penningmeester wees een be- hoorlijk saldo aan. Toch werd een extra omslag per lid vastgesteld op f 2,— om aan de verplichtingen t.o.v. het Centraal Comité te voldoen.

Bijzondere acties onder de vrouwen, predikanten of jeugd werden niet op stapel gezet.

Slot

Zo gingen we vertrouwend en niet zonder verwachting de vervroegde verkiezingen van 1967 tegemoet. Bewust dat we allen in veel tekort geschoten zijn. Dankbaar dat we samen toch zoveel mochten doen.

G. van Galen, secretaris.

Kamercentrale Middelburg

Algemeen

In de samenstelling van het moderamen kwam geen wij- ziging. Dit is dus nog als volgt samengesteld: J. A. van Ben- nekom, voorzitter; D. Geuze, 2e voorzitter; A. Meulbroek, secretaris; W. Huson, 2e secretaris; I. Tange, penningmees- ter en J. van den Bos, adviserend lid.

De heer Geuze, die namens het Provinciaal Comité zit- ting had in het Centraal Comité stelde zich wegens over- bezette werkzaamheden niet langer beschikbaar. Zijn plaats is sedert september ingenomen door de secretaris. In de

afvaardiging naar de overige partij-organen kwam geen verandering.

Twee leden van het Provinciaal Comité werden tot burgemeester benoemd. De heer H. Koevoets, secretaris van de centrale Zierikzee werd benoemd tot burgemeester van de nieuwe gemeente Valkenisse op Walcheren; de heer J. W. Bol uit Yerseke, secretaris van de centrale Goes, werd burgemeester van de gemeente Opperdoes. Hoezeer wij ons met de beide burgemeesters in hun benoeming verheugen, spijt het ons toch dat we twee gewaardeerde medewerkers hebben verloren. Gelukkig blijft de heer Koevoets in Zeeland, zodat we verwachten dat hij zich niet aan politieke activiteit zal onttrekken als hij eenmaal wat ingewerkt is in zijn nieuwe functie. De Kamercentrale Den Helder zal misschien nog wel eens een beroep doen op de heer Bol.

Vergaderingen Provinciaal Comité

26 maart 1966. Deze was gewijd aan nabeschouwingen over de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Naast dankbaarheid voor de voor ons niet ongunstige uitslag was er bezorgdheid over de groei van de Boerenpartij en het toenemend onbehagen bij een groot deel van de kiezers. Tevens werden adviezen verstrekt met betrekking tot de komende gemeenteraadsverkiezingen.

11 juni 1966. Dit was de jaarvergadering met de afgevaardigden van de kiesverenigingen. Na des morgens de huishoudelijke zaken te hebben afgedaan, kwamen des middags ca. 250 personen bijeen om te luisteren naar Z.E. mr. B. W. Biesheuvel, die echter, tot grote teleurstelling van allen, niet verscheen. Hij was nl. onverwachts ziek geworden. Zijn plaats werd, na een uitvoerig openingswoord van de voorzitter, op voortreffelijke wijze ingenomen door het lid van Gedeputeerde Staten, de heer J. van den Bos, die volkomen onvoorbereid het spreekgestoelte moest beklimmen.

12 november 1966. Deze vergadering was gewijd aan de bespreking van de houding, die onze vertegenwoordigers in het versterkt Centraal Comité zouden hebben aan te nemen inzake de kandidatenlijst voor de verkiezingen voor

de Tweede Kamer. Als extra afgevaardigden werden de heren I. Tange en H. Koevoets aangewezen.

26 november 1966. Met de afgevaardigden van de kiesverenigingen werden de amendementen op het ontwerp-program van actie besproken. Er waren ditmaal veel meer amendementen ingediend dan in voorgaande jaren.

Verkiezingen

De verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn niet geheel onbevredigend verlopen. Weliswaar was er nog een geringe teruggang, maar de uitkomst wees toch al op een kentering in de neergaande positie, waarin wij sedert 1946 verkeerden. Onze 5 zetels in de Staten bleven behouden, terwijl ook de zetel in het College van Gedeputeerde Staten gecontinueerd kon worden.

In iedere centrale werd minstens één, door het Provinciaal Comité geëntameerde vergadering gehouden, waar twee kansbiedende kandidaten plus een kandidaat uit de streek het woord voerden. Deze vergaderingen werden over het algemeen goed bezocht. De schriftelijke propaganda heeft bestaan uit een huis aan huis verspreiding van een zeer geslaagde, frisse folder.

De verkiezingen voor de gemeenteraden gaven een zelfde soort beeld te zien als die voor de Provinciale Staten.

Zowel voor de Staten- als voor de gemeenteraadsverkiezingen werd gebruik gemaakt van de raambiljetten welke het Centraal Comité beschikbaar had gesteld.

Leden Provinciale Staten

Drie van hen, nl. de heren J. Hommes, P. Meliefste en P. van Hoeve keerden niet terug. Van deze plaats willen wij hen hartelijk danken voor al het werk dat zij in de Provinciale Staten in het belang van onze provincie hebben verricht. Hun plaatsen zijn ingenomen door de heren J. A. van Bennekom, D. Geuze en W. Huson. Wij verwachten van hen heel veel en hopen, dat zij in hun pogingen om ook in de provinciale politiek het beginsel van het evangelie gestalte te doen krijgen, zullen slagen.

Statencentrales

De Statencentrales hebben zich alle actief bezig gehouden met de verkiezingen voor de Provinciale Staten. In drie centrales had een wisseling plaats in het secretariaat. In Zierikzee werd de plaats van de heer Koevoets ingenomen door de heer L. bij de Vaate te Bruinisse; in Goes volgde de heer H. Griffioen uit Goes de heer Bol op. In de centrale Vlissingen legde de heer Huson wegens aanstaand vertrek zijn functie neer en werd hij opgevolgd door de heer B. Koole Jr., uit Oost- en West-Souburg.

Arjos

De Arjos heeft zich goed geweed, zowel bij de verkiezingen als bij, helaas niet altijd met succes bekroonde, pogingen om nieuwe clubs op te richten. Ondanks alle tegenslagen gaat het provinciaal verband moedig voorwaarts.

A.R. Vrouwencomité

Twee vertegenwoordigsters van het A.R. Vrouwencomité wonen de vergaderingen van het Provinciaal Comité regelmatig bij. Het comité poogt de Zeeuwse dames warm te maken voor de politiek; het lukt wel eens, maar er kunnen nog veel meer dames lid van de partij zijn.

Besluit

Het jaar 1966 is een bewogen jaar geweest. Twee verkiezingen en de voorbereidingen voor de Kamerverkiezingen 1967 vroegen de volle aandacht. Dank zij de fatale motie-Schmelzer werden het nog vervroegde verkiezingen, wat een verzwaring van de activiteiten tegen het eind van het jaar betekende. Deze verkiezingen hebben niet de zo zeer gewenste duidelijkheid gebracht.

Veel werk is verzet en veel werk wacht nog. Aan iedereen die, op welke plaats ook, zich voor onze partij heeft ingezet, brengen wij hier oprechte dank.

A. Meulbroek, secretaris.

Kamercentrale Tilburg

De activiteiten die de Kamercentrale in 1966 ontplooidde, betroffen in grote mate de Kamerverkiezingen van 1967; vooral het najaar van 1966 was een tijd waarin veel werk gedaan moest worden.

We hebben in dit jaar twee bestuursvergaderingen, enkele moderamen- en drie ledenvergaderingen gehad.

Op de eerste ledenvergadering, de jaarvergadering nl., gehouden in Breda op 27 februari 1966, sprak Z.E. de heer J. Smallembroek over „Vooruitzien”, voor een goede honderd aanwezigen.

De tweede ledenvergadering, die werd gehouden was opnieuw in Breda, en politiek gezien bijzonder actueel, daar de kabinetscrisis net een feit was. Op deze vergadering, gehouden op donderdag 3 november, sprak Z.E. Mr. B. W. Biesheuvel over „De politieke situatie”. Deze vergadering, een openbare, werd door plm. 200 bezoekers bijgewoond.

De derde ledenvergadering betrof in hoofdzaak de amendementen op het Ontwerp-Program van Actie 1967-1971, die wel of niet naar voren zouden worden gebracht op het Partij Convent in Utrecht.

De bestuursvergaderingen waren de vergaderingen waar voor het merendeel de huishoudelijke punten werden afgehandeld, o.a. het nieuwe moderamen, dat er nu als volgt uitziet: K. de Geus, voorzitter - A. Koster, secretaris - A. Kroon, penningmeester - A. J. de Jong, 2e secretaris en A. Smid, alg. adjunct.

Ook het punt „De Vrouw in de politiek” was vaak en is soms nog steeds een punt in de discussie. Het werk van Mevr. J. Jonkers-Tiemensma verdient alle lof, zij was het toch vooral die met haar „dames” in diverse plaatsen in onze kamercentrale de gespreksgroepen tot een groot succes maakte. Jammer dat niet iedereen hieraan medewerking verleent; wat is het toch jammer als ieder jaar weer blijkt dat bepaalde kiesverenigingen alleen nog maar bestaan bij monde van een bestuurslid.

Gelukkig zijn er nog diverse kiesverenigingen die wel warm lopen voor de „evangelische politiek”; zo blijft het dan ook mogelijk om vruchtbaar samen te werken wat we ook in het afgelopen jaar weer deden in de voorbereidingen

voor de Tweede Kamerverkiezingen van 1967, en ook het Arjos-werk kreeg de nodige aandacht, alhoewel de afgevaardigde van deze Provinciale Arjos-organisatie niet altijd even optimistisch is over hun werk in de zuidelijke provincies; het blijft in het Zuiden een moeilijke zaak, die aandacht blijft vragen.

Het contact met de kiesverenigingen vond in hoofdzaak plaats door middel van de afgevaardigden en de bestuursleden van de diverse verenigingen. De drukke najaarswerkzaamheden hebben het moderamen belet om zich net als vorige jaren persoonlijk van de plaatselijke situaties op de hoogte te gaan stellen.

Terugziende op 1966 zijn we niet ontevreden. De vergaderingen werden goed bezocht, de Statenverkiezingen brachten een vierde protestants-christelijke man in de Staten, de gespreksgroepen blijken levensvatbaarheid te hebben, kortom er is belangstelling en hopende dat dit een gezonde belangstelling is die door mag werken in 1967, sluiten wij met vertrouwen het verenigingsjaar voor onze Kamercentrale over het jaar 1966 af.

A. Koster, secretaris.

Kamercentrale 's-Hertogenbosch

Het begin van het jaar stond nog in het teken van de verkiezingen van de leden voor de Provinciale Staten. De eerste vergadering, de jaarvergadering, op 12 maart 1966, bestond dan ook uit twee delen. Het eerste deel was de jaarvergadering met de besprekingen van de verslagen van de penningmeester en de secretaris en het besluit de contributie te verhogen voor de Provinciale Organisatie, de Statencentrale en de Kamercentrale. Het tweede deel was een propagandavergadering, waarbij ook de pers aanwezig was. De eerste twee C.H.U.-candidaten en de eerste twee A.R.-candidaten bespraken elk een eigen deel van de verwachte arbeid in de Provinciale Staten naar de inzichten van de Protestants Christelijke Groep.

Voor de Kamercentrale als geheel gaf de verkiezingsuitslag een einde aan de stijgende lijn van de stemmenpercentages van de verkiezingen in 1958, '62 en '66 n.l. 5,6 - 5,8 -

5,8%. Betreurenswaardig is dat in de Statencentrale Heusden, waaruit de helft van het stemmenaantal op de Prot. Chr. Groep voor deze Kamercentrale komt en waar het hoogste stemmenpercentage behaald wordt, de daling van het stemmenpercentage doorzette van 30,6 - 30,2 tot 28,9%, ondanks de moderne aanpak van en de harde arbeid bij de propaganda-actie. Wel werden op de candidaat uit dat gebied 6000 stemmen uitgebracht. Deze teruggang werd opgevangen door kleine procentagestijgingen in de andere Statenkieskringen. In de Kamercentrale Tilburg was een kleine winst (0,1%) geboekt. De gezamenlijke arbeid in de provincie werd bekroond met één zetel meer, dus nu vier, in de Provinciale Staten van Noord-Brabant.

Het bestuur van de Kamercentrale vergaderde om de lopende zaken af te doen en het winterprogramma te bespreken, op 16 juni 1966 en 29 augustus 1966. Op deze laatste vergadering werd het overlijden herdacht van de heer G. Buiten, die vele jaren lid van het bestuur is geweest. Op de bestuursvergadering van 4 oktober 1966 werd de aandacht gericht op de verkiezingen van de leden voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Op 10 oktober 1966 vergaderde de Kamercentrale in Genderen, waar de heer M. W. Schakel sprak over de Miljoenennota. Er waren wel een paar kleine wolkjes op te merken aan de politieke hemel, maar van de stortbui, die het fundament van het kabinet zou wegspoelen, was nog niets te horen. Op deze vergadering werd de heer D. A. v. d. Schans een oorkonde uitgereikt en benoemd tot erelid van het bestuur, na een periode van 50 jaar ijveren voor een christelijke politiek. De heren mr. J. N. Scholten en P. Scheele werden benoemd tot eerste respectievelijk tweede afgevaardigde naar het Centraal Comité en de heer J. de Vroome werd gekozen tot lid van het bestuur.

Op de bestuursvergadering van 21 november 1966 en de ledenvergadering op 25 november 1966 werden de amendementen op het Program van Actie 1967-1971 besproken. Tegen het einde van het jaar verlieten mej. N. Luyendijk en de heer J. van Leeuwen het bestuur, en de heer mr. J. N. Scholten trad met ingang van 16 juni 1966 op als tweede voorzitter.

De Statencentrale Heusden was zoals eerder vermeld

zeer actief, zo werden er 100 nieuwe leden ingeschreven. In Heusden werd een kiesvereniging opgericht en de kiesvereniging Giessen-Rijswijk werd gesplitst in twee verenigingen: Giessen en Rijswijk. Gemiddeld vergaderden de kiesverenigingen dit jaar tweemaal maar een enkele ook vijfmaal en anderen geen enkele keer. Het vergaderbezoek lag tussen 30 en 40% van het ledenaantal.

In de Statencentrale Eindhoven vergaderden de kiesverenigingen in Eindhoven één of tweemaal afzonderlijk en tweemaal gecombineerd met als sprekers de heren mr. J. H. Prins en prof. mr. I. A. Diepenhorst. Door de toename van het ledenaantal in het gewest Eindhoven was het gewenst een vijfde kiesvereniging op te richten. De kiesvereniging te Helmond vergaderde vier- en die te 's-Hertogenbosch tweemaal. Het bezoekerspercentage bewoog zich in de Statencentrale Eindhoven tussen 15 en 20%.

R. Dijkstra, secretaris.

Kamercentrale Maastricht (tevens Provinciaal Comité Limburg)

De activiteiten van het Provinciaal Comité hebben zich in 1966 toegespitst op een aantal belangrijke feiten, te weten: verkiezingen voor de Provinciale Staten, de Gemeenteraden en de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de problemen m.b.t. de herstructurering in Limburg, in verband hiermee een werkbezoek van de Kamerfracties en tenslotte de contacten met anderen (zoals C.H.U. en K.V.P.).

Verkiezingen

Provinciale Staten

Zoals reeds eerder vermeld in het verslag over 1965, werd in november van dat jaar begonnen met de procedure tot het opstellen van de kandidatenlijst en dit werk werd in de eerste maanden van dit jaar voortgezet, tot op 8 februari 1966 de kandidatenlijst kon worden ingeleverd. Voordat het zover was moesten eerst de nodige moeilijkheden worden overwonnen, kleine onvolkomenheden, waarvan we alleen

maar hopen dat het kinderziekten blijken te zijn in het samengaan van C.H.U. en A.R.P. bij een dergelijk gebeuren. Het resultaat van de verkiezingen gaf alleszins reden tot danken. We mochten ons immers verheugen in, zowel stemmen- als percentuele winst.

Gemeenteraden

Hoewel dit meer tot de activiteiten van de kiesverenigingen behoort, werd door het Provinciaal Comité toch de nodige aandacht besteed aan het verloop van de werkzaamheden. Bij deze verkiezingen gingen in Sittard en Roermond de raadszetels verloren. (deelname op een K.V.P.-lijst). In Brunssum, Geleen, Heerlen, Hoensbroek en Weert werden de zetels gehandhaaft, terwijl in Amstenrade en Venlo voor het eerst een zetel werd behaald. In Maasbracht kon het zeteltal opgevoerd worden van 2 op 3. Het geheel overziende gaf dit het Provinciaal Comité eveneens reden tot vreugde en dankbaarheid.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

De werkzaamheden voor het opstellen van de candidatenlijst betekenden voor het Provinciaal Comité een aantal vergaderingen waarin aan de verschillende fasen van de procedure de nodige aandacht werd besteed. Ook het ontwerp Program van Actie is ter sprake geweest en het grootste deel van de amendementen, ingediend door de kiesvereniging te Heerlen, werden door het Provinciale Comité overgenomen. In verband met de vervroegde verkiezingen moest het werk in gecomprimeerde vorm worden uitgevoerd, hetgeen wil zeggen dat in zeer korte tijd een grote hoeveelheid werk moest worden verzet.

Herstructurering Limburg

De problemen m.b.t. de (vervangende) werkgelegenheid i.v.m. de sluiting van de mijnen en de daardoor ontstane verminderde activiteit bij vele toeleveringsbedrijven gaven reden tot bezorgdheid.

Zoals in november 1965 reeds besloten, brachten delega-

ties uit de Eerste- en Tweede Kamer een werkbezoek aan Limburg op 22 en 23 september 1966. Hoewel het bezoek oorspronkelijk zou worden gehouden op 9 en 10 februari 1966, moest dit om verschillende redenen worden uitgesteld tot genoemde data in september.

Deelnemers waren: voor de Eerste Kamerfractie de heren dr. W. P. Berghuis en P. C. Elfferich; voor de Tweede Kamerfractie de heren J. A. v. Bennekom, dr. C. Boertien, G. A. Kieft, B. Roolvink, M. W. Schakel en mr. W. R. v. d. Sluis. Als adviseur voor de Tweede Kamerfractie was tevens aanwezig drs. B. Goudzwaard. Voor het Centraal Comité waren de heren P. Kapinga en H. M. Oldenhof aanwezig. Het moderamen van het Provinciaal Comité was uiteraard bij alle besprekingen aanwezig, alsmede vertegenwoordigers van de vakbeweging.

Het programma van het bezoek was als volgt samengesteld:

Op 22 september om 20.00 uur een kort gesprek met de voorzitter van het Industrieschap Oostelijke Mijnstreek, drs. Gijzels (tevens burgemeester van Heerlen). Hierna een samenkomst met leden en belangstellenden voor een gezamenlijke bespreking van de problemen, met de bedoeling de kamerleden een indruk mee te geven van hetgeen bij de mensen leeft. Hoewel de bijeenkomst op zichzelf wel geslaagd mag heten is hierbij wel weer duidelijk gebleken, dat ondanks de onrust en ontevredenheid onder het volk, de belangstelling voor een dergelijke bijeenkomst maar matig is. 32 aanwezigen, zonder de eerdergenoemde deelnemers aan het werkbezoek, is in feite een povere vertoning. Aan de verbetering waarvan in de komende periode meer aandacht zal moeten worden besteed.

Na deze bijeenkomst vond nog een kort gesprek plaats met vertegenwoordigers van de vakbeweging.

Op 23 september werden besprekingen gevoerd met de hoofddirectie van de Staatsmijnen in het hoofdbureau van deze onderneming te Heerlen.

Vervolgens werd een busreis ondernomen naar Maas-tricht, voor een gesprek met de Commissaris van de Koningin, dr. Ch. J. M. A. van Rooy en Gedeputeerde Staten.

Tenslotte werden besprekingen gevoerd met directieleden van de particuliere mijnen in het gebouw van de Ge-

zamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg (G.S.L.) te Heerlen.

Contacten met anderen (C.H.U. en K.V.P.)

C.H.U.

Zoals reeds eerder vermeld is er bij de Provinciale Statenverkiezingen samengewerkt met de C.H.U. Dit betekent niet, alleen maar het opstellen en indienen van een gezamenlijke lijst, maar dit houdt tevens in, dat regelmatig overleg zal worden gepleegd tijdens „de rit”. Er bestaat een contact-commissie, bestaande uit 6 leden (wederzijds 3) waarin regelmatig over voorkomende zaken van gedachten wordt gewisseld. Het lid van de Provinciale Staten is tevens lid van de commissie.

Zoals provinciaal wordt samengewerkt, zo vindt dat veelal plaatselijk plaats. Bij de gemeenteraadsverkiezingen werden gezamenlijk lijsten ingediend met de C.H.U. of met de C.H.U. en een R.K. Groep. (K.V.P. of een dissident).

K.V.P.

Op 19 maart 1966 werd in verband met de Statenverkiezingen een bijeenkomst gehouden in de schouwburg te Heerlen in samenwerking met de K.V.P.-Limburg.

Spreekers voor deze gelegenheid waren de excellenties de minister-president mr. J. M. L. Th. Cals en prof. dr. I. A. Diepenhorst.

Teruggezien kan daarbij worden op een zeer geslaagde middag.

Zo heeft 1966 ons verlaten op het moment dat we volop in de verkiezingsvoorbereiding zijn. Allen die op de een of andere wijze actief zijn geweest voor het werk van de Christelijke politiek past daarvoor dank, maar bovenal gaat onze dank uit naar Hem die ons zoveel zegeningen heeft willen schenken. Dat geeft ons tevens de moed en de kracht voor het vele werk dat nog wacht.

K. A. Santing, secretaris.

drukwerken

in

boekdruk

boekdrukrotatie

offset

van de meest

witeenlopende aard

---

n.v. drukkerij „de motor”

gedempte pol 8-14

sneek

telefoon 05150 - 2821

NAMEN EN ADRESSEN

BIJLAGE B

VAN FUNCTIONARISSEN VAN DE PROVINCIALE COMITE'S,
KAMERCENTRALES EN STATENCENTRALES**1. KAMERCENTRALE GRONINGEN (tevens Provinciaal Comité Groningen)**

E. van Ruller, voorzitter	Floresplein 8	Groningen	05900— 21865
A. Drost, secretaris,	Hoofdstraat 117	Uithuizermeeden	05954— 2282
O. Bakker, penningmeester,	D. Wieringastraat 46	Westernieland	02952— 260

Bureau Provinciaal Comité

P. B. Tillema,	Prinsesseweg 4	Hoogkerk	05900— 65389
----------------	----------------	----------	--------------

Statencentrale Appingedam:

Mr. J. C. Berghuis, voorzitter,	Rijksstraatweg 98 f	Haren (Gr.)	05900— 44963
A. Drost, secretaris,	Hoofdstraat 117	Uithuizermeeden	05954— 2282
R. Huizinga, penningmeester,	H. Berrelkampstraat 9	Woldendorp	05962— 258

Statencentrale Bedum-Noord:

M. A. Steenhuis, voorzitter,	Broederstraat 9	Winsum (Gr.)	—
J. Vries, secretaris,	Eenrumerweg 4	Baflo	05950— 2724
H. Huls, penningmeester,	Burchtstraat 32	Middelstum	05951— 268

Statencentrale Bedum-Zuid:

Th. A. Lycklama à Nijeholt, voorz.,	Watermuldersweg 8	Leek	05945— 2104
J. J. Bosma, secretaris,	Langestraat 9	Zuidhorn	05940— 2022
K. v. d. Heide, penningmeester,	Kerkstraat 184	Hoogkerk	05900— 65580

Statencentrale Groningen:

H. van Hoogdalem, voorzitter,	H. Colleniusstraat 7a	Groningen	05900— 33614
D. W. v. d. Windt, secretaris,	Van Iddekingeweg 27	Groningen	05900— 50702
H. Moorlag, penningmeester,	Pasteurlaan 21	Groningen	05900— 50017

Statencentrale Oude Pekela:

Th. Huizenga, voorzitter,	Handelskade 62	Stadskanaal	05990—	2004
D. Ruiters, secretaris,	Lyceumlaan 2	Stadskanaal	05990—	3706
F. Wever, penningmeester,	Zandtangerweg 25	Mussel	05994—	4277

Statencentrale Winschoten:

J. G. Krajenbrink, voorzitter,	Hoofdstraat 17	Oostwold-Oldambt	05975—	228
J. Vos, secretaris,	Luth. Kerkstraat 9	Sappemeer	05980—	2946
A. Blaak, penningmeester,	Beukemastraat 40	Hoogezand	05980—	2594

2. KAMERCENTRALE LEEUWARDEN (tevens Provinciaal Comité Friesland)

W. de Boer, voorzitter,	Keppelstraat D 113	Dokkum	05190—	2089
U. Wind, secretaris.	De Sannen 17	Drogeham	05121—	269
J. W. Noorda, penningmeester,	J. M. Houwenstraat 13	Drachten	05120—	3268

Bureau Provinciaal Comité

L. Dijkma,	Aalsumerpoort A 199	Dokkum	05190—	3010
------------	---------------------	--------	--------	------

Statencentrale Dokkum:

G. Bergsma, voorzitter,	Ale-tún 1	Holwerd	05197—	315
S. Hogendorp, secretaris,	Bernhardlaan 5	Kollum	05114—	218
K. J. Postma, penningmeester,	Nr. 43	Hantum	05198—	374

Statencentrale Franeker:

S. van der Schaaf, voorzitter,	Joh. H. van Aismawei 73	Beetgumermolen	05108—	264
J. J. Iestra, secretaris,	Van Camminghaweg 8	Arum	05176—	476
J. J. Iestra, penningmeester,	Van Camminghaweg 8	Arum	05176—	476

Statencentrale Heerenveen:

J. Noordergraaf, voorzitter,	Veluwelaan 9	Heerenveen	05130—	2162
K. Dijkstra, secretaris,	Schrijnwerkersweg 27	Drachten	—	
Joh. de Boer, penningmeester,	Norgerweg 47	Haulerwijk	05161—	209

Statencentrale Leeuwarden:

Vacature voorzitter			
G. Oostijen, secretaris,	Helmersstraat 3	Leeuwarden	05100— 21004
Mr. B. D. van Raay,			
penningmeester.	Spanjaardslaan 25 I	Leeuwarden	05100— 26530

Statencentrale Sneek:

Ds. A. J. van Dijk, voorzitter,	Voorstreek 108	Sloten	05143— 210
D. J. van Es, secretaris,	Blauwhoflaan 108	Joure	05138— 2607
G. Schriemer, penningmeester,	Nr. 132	Oppenhuizen	05153— 225

3. KAMERCENTRALE ASSEN (tevens Provinciaal Comité Drenthe)

Th. Brouwer, voorzitter,	Parkstraat 21	Assen	05920— 2505
L. Schelhaas Jzn., secretaris,	Hoofdstraat 98	Hoogeveen	05280— 2552
J. Bakker, penningmeester,	Oosterhoutstraat 36a	Assen	05920— 2991

Secretaris Prov. Org. Comité

J. van Noord	Lhee 7	Dwingeloo	05219— 1266
--------------	--------	-----------	-------------

Statencentrale Assen:

H. B. D. Kuipers Munneke, voorz.	Stationsweg 85	Zuidlaren	05905— 1217
G. C. Kuntz, secretaris,	Homeruslaan 22	Assen	05920— 4679
G. Numan, penningmeester,	Rijksweg 17	Vries	05921— 383

Statencentrale Emmen:

B. de Hoop, voorzitter,	Burg. Tymesstraat 37	Emmen	05910— 1291
H. Breider, secretaris,	Sportlaan 2	Nieuw Buinen	05990— 3031
R. Renkema, penningmeester,	Zuiderdiep 329	Valthermond	05996— 216

Statencentrale Hoogeveen:

A. R. Zandbergen, voorzitter,	Ratdhuisplein 8	Hoogeveen	05280— 2512
H. Bruna, secretaris,	Europaweg 52	Schoonebeek	05243— 316
L. Euving, penningmeester,	Dorpsstraat 49	Gees	05248— 261

Staten centrale Meppel:			
J. van Noord, voorzitter, Vacature secretaris	Lhee 7	Dwingeloo	05219— 1266
W. van Arragon, penningmeester,	Nolderweg 5	Zuidwolde (Dr.)	05230— 6233

4. KAMERCENTRALE ZWOLLE (tevens Provinciaal Comité Overijssel)

W. Wieringa, voorzitter,	Ter Pelkwijkpark 9	Zwolle	05200— 13097 kantoor 11400
P. A. Nawijn, secretaris,	Zuiderkade 21	Blokzijl	05272— 229 kantoor 333
A. Sein, penningmeester,	Getfertsingel 127	Enschede	05420— 24987 kantoor 14241

Staten centrale Deventer:

Vacature, voorzitter	—	—	—
Vacature, secretaris,	—	—	—
J. Zomer, penningmeester,	Pres. Steinstraat 26	Deventer	—

Staten centrale Enschede:

Dr. J. Meulink, voorzitter,	Getfertsingel 206	Enschede	05420— 15990
A. Sein, secretaris,	Getfertsingel 127	Enschede	05420— 24987
J. D. Mos, penningmeester,	Maaijerstraat 29	Enschede	05420— 24817

Staten centrale Hengelo-Almelo:

H. J. van Heek, voorzitter,	Parkweg 26	Almelo	05490— 2784
L. G. Gazenbeek, secretaris,	Goorseweg 30	Markelo	05476— 449
J. G. Schuitemaker, penn.m.,	Bergweg 33	Hengelo (O.)	05400— 16827

Staten centrale Kampen:

P. A. Nawijn, voorzitter,	Zuiderkade 21	Blokzijl	05272— 229
D. R. Onderweegs, secretaris,	Magnoliaplein 18	IJsselmuiden	05292— 3918
Jac. Admiraal, penningmeester,	Prinsengracht B 92	Hasselt	05209— 206

Statencentrale Noordoostpolder:

D. Meindertsma, voorzitter,	Pilotenweg 22	Emmeloord	05270—	2317
Ir. R. Noback, secretaris,	Prof. ter Veenstraat 97	Emmeloord	—	—
H. Snijder, penningmeester,	Vossenburcht 6	Tollebeek	05276—	1468

Statencentrale Ommen:

K. Edens, voorzitter,	Lindelaan 13	Heemse	05232—	515
J. Tamminga, secretaris,	De Ruyterstraat 1	Ommen	05291—	1789
H. J. Waanders, penningmeester,	Nieuwstraat 23	Nijverdal	—	—

Statencentrale Zwolle:

R. Gosker, voorzitter,	Prins Hendrikstraat 17	Zwolle	05200—	17639
A. Strating, wnd. secretaris,	W. Barentszstraat 15	Zwolle	05200—	13527
F. G. van Zwieten, penn. meester,	De Genestetstraat 31	Zwolle	05200—	12086

**5. KAMERCENTRALES ARNHEM EN NIJMEGEN (tezamen vormende het
Provinciaal Comité Gelderland)**

J. G. Köhler Sr., voorzitter,	Verkeersweg 4	Harderwijk	03410—	2255
H. A. van Willigen, secretaris,	Bernhardstraat 7	Haaften	04189—	201
			kantoor	235
J. H. Dulfer, penningmeester,	Eekmolenweg 8	Wageningen	08370—	3101

Statencentrale Apeldoorn:

W. Polak, voorzitter,	J. Haydnlaan 19	Apeldoorn	05760—	11459
T. Slagter, secretaris,	Wolframstraat 29	Apeldoorn	—	—
M. A. Griffioen, penningmeester,	Burglaan 45	Apeldoorn	05760—	18403

Statencentrale Arnhem:

P. v. d. Berg, voorzitter,	Laan van Presikhaaf 314	Arnhem	08300—	34585
H. A. Ravenstein, secretaris,	Kraaiensteinlaan 4	Arnhem	08300—	34137
A. W. Tiemens, penningmeester,	Kempenbergerweg 35	Arnhem	08300—	25850

Statencentrale Ede:

G. J. van den Brink, voorzitter,	Mendellaan 4	Bennekom	08379—	3467
J. H. Dulfer, secretaris,	Eekmolenweg 8	Wageningen	08370—	3101
H. Wynia, penningmeester,	Platanenstraat 5	Zwartebroek	03426—	239

Statencentrale Harderwijk:

D. J. Velsink, voorzitter,	Enkweg 9	Nunspeet	03412—	2216
J. J. Soukens, secretaris,	Hierdenseweg 55	Harderwijk	—	—
H. van den Brink, penningmeester,	Eperweg 2	't Harde	—	—

Statencentrale Zutphen:

S. N. van Binsbergen, voorzitter,	Kerkstraat 38	Velp	08302—	3034
H. J. Schut, secretaris,	Van Limburg Stirumstraat 6	Vorden	—	—
G. Addink, penningmeester,	Schoolstraat 12	Warnsveld	06750—	3887

Statencentrale Doetinchem:

Drs. J. Bouma, voorzitter,	Meesterstraat 8	Doetinchem	8340—	5178
B. M. Vrogten, secretaris,	Zelhemseweg 33	Hummelo	—	—
G. Hiddink, penningmeester,	D. 36	Hengelo (G.)	06753—	435

Statencentrale Nijmegen:

W. van Dalen, voorzitter,	Ruysdaelstraat 45	Nijmegen	08800—	24944
S. Talsma, secretaris,	Watertorstraat 24	Nijmegen	08800—	54292
C. W. van Tricht, penningmeester,	Gelderselaan 68	Nijmegen	08800—	30074

Statencentrale Tiel:

H. A. van Willigen, voorzitter,	Bernhardstraat 7	Haaften	04189—	201
H. van Daatselaar, secretaris,	Stationsweg 15	Geldermalsen	03455—	1991
A. C. Cornelisse, penningmeester,	Korte Steeg 7 d	Eck en Wiel	03449—	461

Statencentrale Winterswijk:

A. Wildeman, voorzitter,	Corleseweg 2	Winterswijk	05430—	2191
J. Scholte, secretaris,	Lievelderweg 88	Lichtenvoorde	05443—	1880
G. J. Meinen, penningmeester,	Lintelo 96	Aalten	05431—	235

Statencentrale Wijchen:

M. de Bijl, voorzitter,	Peperstraat E 175	Bruchem	04184—	203
J. W. van Hemmen, secretaris,	Dijkstraat 1	Well-Ammerzoden	04199—	310
J. D. Fuykschot, penningmeester,	Waaldijk 72	Zuilichem	—	—

6. KAMERCENTRALE UTRECHT (tevens Provinciaal Comité Utrecht)

Mr. J. A. Oosterhoff, voorzitter,	Akker 225	de Bilt	030 —	761355
H. C. Smit, secretaris,	Joh. Brahmsstraat 33	Utrecht	030 —	30375
L. W. H. de Geus, penn.meester,	Raadhuisstraat 18	Linschoten	03480—	4041

Bureau Provinciaal Comité

G. J. van de Poll,	Da Costakade 86	Utrecht	030 —	34173
--------------------	-----------------	---------	-------	-------

Statencentrale Amersfoort:

Vacature, voorzitter,				
A. van der Stelt, secretaris,	Kerkstraat 3	IJsselstein	03478—	1775
Drs. L. J. Dijkstra, penn.meester,	Verlengde Talmalaan 11 a	Soestdijk	02955—	3355

Hulpcentrale Zuid-West Utrecht:

T. van Vliet Jzn., voorzitter,	Nr. 386	Benschop	03477—	243
A. van der Stelt, secretaris,	Kerkstraat 3	IJsselstein	03478—	1775
A. van der Stelt, penningmeester,	Kerkstraat 3	IJsselstein	03478—	1775

Hulpcentrale Zuid-Oost Utrecht:

P. P. Kranenburg, voorzitter,	Drift 6	Doorn	03430—	3111
A. Hooimeijer, secretaris,	Holleweg 2 b	Amerongen	03434—	2190

Hulpcentrale Noord-Oost Utrecht:

Dr. Ir. P. L. Walraven, voorzitter,	Plasweg 16	Soest	02955—	4137
Vacature, secretaris,				

Hulpcentrale Noord-West Utrecht:

A. Kieboom, voorzitter,	De Borsaliastraat 32	Mijdrecht	school	
D. Niesing, secretaris,	Rembrandtsingel 18	Maarssen	02979—	1540
			kantoor	
			03408—	1641
J. van der Vliet, penningmeester,	Oud Loohuizerweg	Wilnis	02972—	393

Statencentrale Utrecht:

Dr. J. de Nooij, voorzitter,	F. C. Dondersstraat 19 a	Utrecht	030 —	715190
H. Stolk, secretaris,	Majellapark 16 I	Utrecht	030 —	33568
M. van Gent, penningmeester,	Goethelaan 88	Utrecht	030 —	30565

PROVINCIAAL COMITÉ NOORD-HOLLAND

D. A. J. Spek, voorzitter,	Delftlaan 35	Haarlem	02500—	50720
L. C. van Galen, secretaris,	Clusiuslaan 10	Zaandam	02980—	66037
P. K. van Baalen, penn.meester,	Spoorstraat 3	Weesp	02940—	2428

7. KAMERCENTRALE AMSTERDAM

Drs. J. Tamminga, voorzitter,	Buziastraat 6	Amsterdam	020 —	196080
H. P. Valkema, secretaris,	H. Cleyndertweg 504	Amsterdam- Nieuwendam	020 —	265449
Chr. H. van Homeijer, penn.m.	Corn. Lelylaan 83 I	Amsterdam	020 —	151640
Bureau: P. C. Hildering,	Tob. M. C. Asserstraat 7 bv.	Amsterdam-16	020 —	133041

8. KAMERCENTRALE HAARLEM

C. van Stam, voorzitter,	Hoofdweg 1219	Nieuw Vennepe	02526—	452
P. Brune, secretaris,	Westerparkstraat 27	Zandvoort	02507—	2546
M. Kamper, penningmeester,	Hoofdweg 293	Hoofddorp	02501—	290

Statencentrale Haarlem:

J. v. d. Schaaf, voorzitter,	Muiderslotweg 140	Haarlem	—
W. J. Scheltens, secretaris,	Karel Doormanlaan 21	Aerdenhout	02500— 40097
D. J. Coumou, penningmeester,	Herman Heyermanslaan 23	Heemstede	02500— 36270

Statencentrale Hilversum:

W. H. L. J. van der Maas,	voorzitter,	Oude Loosdrechtseweg 142	Hilversum	02950— 10998
Joh. Gerholt, secretaris,		H. van Eijkenstraat 16	Naarden	02959— 11985
Ir. W. Milort, penningmeester,		Kamerlingh Onnesweg 243	Hilversum	02950— 43808

Statencentrale Nieuwer-Amstel:

Ir. A. H. J. van Tol, voorzitter,	Friedalaan 40	Zwanenburg (post Halfweg)	kantoor 020 —220216
S. O. de Raadt, secretaris,	Ophelialaan 26	Aalsmeer	—
Mr. W. van Vugt, penn.meester,	Prins Bernhardlaan 17	Diemen	—

Statencentrale Velsen:

H. J. Lips Sr., voorzitter,	Duinvlietstraat 13	Velsen-Noord	02510— 4606
H. A. de Boer, secretaris,	Van Nieuwkoopstraat 30	IJmuiden-Oost	02550— 7714
C. C. Verhoog, penningmeester,	Pijperstraat 18	Heemskerk	02512— 2587

9. KAMERCENTRALE DEN HELDER

D. Barten, voorzitter,	Oosterstraat 55	Noord-Scharwoude	02260— 2390
A. Brandsma, secretaris,	Molenweg 11	Heiloo	02200— 30129
K. Holwerda, penningmeester,	Oostkanter 3	Heiloo	02200— 30346

Statencentrale Alkmaar:

Drs. A. v. d. Mark, voorzitter,	Iepenlaan 11	Alkmaar	—
J. Pieters, secretaris,	Breedelaan 8	Heiloo	02200— 6363
B. A. Hendriks, penningmeester,	Anna van Burenstraat 11	Castricum	—

Statencentrale Den Helder:

D. Barten, voorzitter,
W. de Boer, secretaris,
O. Koedijk, penningmeester,

Oosterstraat 55
Ooievaarstraat 48
C. 88

Noord-Scharwoude 02260— 2390
Den Helder 02230— 3370
St. Maarten 02245— 257

Statencentrale Hoorn:

Vacature, voorzitter,
K. Horjus, secretaris,
J. Roffel, penningmeester,

Tuinstraat 5
Broekoord 35

Monnikendam 02995— 1488
Andijk-West 02289— 546

Statencentrale Zaandam:

D. Louwerse, voorzitter,
J. Peelen, secretaris,
A. de Bree, penningmeester,

Wandelweg 172
Albert Schweitzerstraat 26
Overtoom 64

Wormerveer 02980— 82948
Krommenie —
Westzaan —

PROVINCIAAL COMITÉ ZUID-HOLLAND

Mr. C. J. Woudstra, voorzitter,
H. A. Brokking, secr.-penn.m.

Meijerskade 16
Meeuwenlaan 11

Leiden 01710— 26878
Rotterdam 010 —186420

CENTRALE RIJNMOND

H. A. Brokking, voorzitter,
J. In 't Veld, secretaris,
D. Doorduyn, penningmeester,

Meeuwenlaan 11
Graaf Florisstraat 104 b
Kievitslaan 23

Rotterdam 010 —186420
Rotterdam 010 —250923
Vlaardingen 01898— 3140

10. KAMERCENTRALE LEIDEN

Ds. A. J. Kret, voorzitter,
T. Hopman, secretaris,
A. C. van Beek, penningmeester,

Van den Brandelerskade 23
Hesselt van Dinterlaan 2
Meerkoetlaan 1

Leiden 01710— 31529
Pijnacker 01736— 2978
Woerden 03480— 3931

Statencentrale Leiden:

Mr. C. J. Woudstra, voorzitter,
A. J. Stolp, secretaris,
Drs. T. Spaan, penningmeester,

Meijerskade 16
Fred. Hendriklaan 116
Veurselaan 98

Leiden 01710— 26878
Leiderdorp 01710— 30554
Voorburg 070 —863700

Statencentrale Gouda:

H. Vink, voorzitter,	Joubertstraat 107	Gouda	01820—	4757
P. Oskam, secretaris,	Meidoornlaan 1	Nieuwkoop	01725—	455
C. van Veen, penningmeester,	IJsselstraat 14	Alphen a/d Rijn	01720—	2737

Hulpcentrale Alphen a.d. Rijn:

Vacature, voorzitter,	—	—	—	—
Vacature, secretaris,	—	—	—	—
Vacature, penningmeester,	—	—	—	—

Hulpcentrale Gouda:

Vacature, voorzitter,	—	—	—	—
A. Griffioen, secretaris,	Hoogstraat 63	Haastrecht	01821—	512
F. Vink, Jr., penningmeester,	Kerklaan 9	Moordrecht	01827—	261

Hulpcentrale Zoetermeer:

P. J. Verhoef, voorzitter,	Raadhuislaan 40	Berkel en Rodenrijs	—	—
J. van Lien, secretaris,	W. van Windenstraat 15	Pijnacker	01736—	2279
C. J. Biemond, penningmeester,	Hoefweg 45	Bleiswijk	01892—	476

11. KAMERCENTRALE 's-GRAVENHAGE

A. C. Monster, voorzitter,	Prinsegracht 182 b	's-Gravenhage	070	—394272
H. C. Schipper, secretaris,	Het Zicht 35	's-Gravenhage	070	—664612
W. Verburg, penningmeester,	Norenburg 97	's-Gravenhage	070	—856338

12. KAMERCENTRALE ROTTERDAM

H. A. Brokking, voorzitter,	Meeuwenlaan 11	Rotterdam	010	—186420
J. In 't Veld, secretaris,	Graaf Florisstraat 104 b	Rotterdam	010	—250923
L. L. Blok, penningmeester,	Meyenhage 402	Rotterdam	010	—176413

13. KAMERCENTRALE DORDRECHT

Mr. W. Verheul, voorzitter, G. van Galen, secretaris, P. B. Bakker, penningmeester,	Joz. Israëlslaan 96 Lindelaan 114 Beneden Molendijk 31	Rijswijk (Z.-H.) Zwijndrecht Oud-Beijerland	070 —181640 01850— 26574 01860— 2526
Statencentrale Delft: Dr. A. Veerman, voorzitter, D. Doorduyn, secretaris, G. van Vliet, penningmeester,	Regentesselaan 5 Kievitslaan 23 Maasdijk 35	Rijswijk (Z.-H.) Vlaardingen Maasdijk	070 —986712 01898— 3140 01745— 3056
Statencentrale Dordrecht: L. van Bohemen, voorzitter, H. H. Baars, secretaris, J. de Jong, penningmeester,	Reeweg Oost 144 Oosterstraat 8 Kerkweg 1	Dordrecht Sliedrecht Schoonrewoerd	01850— 34819 01840— 3151 03454— 291
Statencentrale Ridderkerk: G. van Galen, voorzitter, N. J. de Regt, secretaris, C. Dubel, penningmeester,	Lindelaan 114 Bernisseweg 11 Kerkachterweg 3	Zwijndrecht Geervliet Poortugaal	01850— 26574 01887— 467 —
Hulpcentrale Goeree-Overflakkee: J. J. C. la Fleur, voorzitter, C. Ederwaard, secretaris, Vacature, penningmeester,	Hoflaan 46 Korte Weegje 9 —	Middelharnis Sommelsdijk —	01870— 2791 01870— 2482 —
Hulpcentrale Hoekschewaard: P. B. Bakker, voorzitter, A. J. Stehouwer, secretaris, J. H. F. Quartel, penningmeester,	Beneden Molendijk 31 Berkenlaan 24 Munnikenweg 10	Oud-Beijerland Numansdorp Westmaas	01860— 2526 01865— 670 01864— 412
Hulpcentrale IJsselmonde: G. van Galen, voorzitter, J. P. Hofwegen, secretaris, C. Spoelman, penningmeester,	Lindelaan 114 Prins Bernhardstraat 29 Irisstraat 18	Zwijndrecht Barendrecht Ridderkerk	01850— 26574 01806— 2539 01896— 4755

Hulpcentrale Voorne en Putten:

C. van Sliedregt, voorzitter,	Westkade 11	Hellevoetsluis	01883—	2543
P. Buis, secretaris,	Dam 2	Zuidland	01881—	300
A. Bergwerff, penningmeester,	Kleidijk 11	Oostvoorne	01885—	235

14. KAMERCENTRALE MIDDELBURG (tevens Provinciaal Comité Zeeland)

J. A. van Bennekom, voorzitter,	Molenwater 71	Middelburg	01180—	2197
A. Meulbroek, secretaris,	Bleek 9	Middelburg	01180—	3570
I. Tange, penningmeester,	Veerweg 55	Kamperland	01107—	352

Statencentrale Goes:

J. Balkenende, voorzitter,	Nw. Kerkstraat 59	Biezelinge	01102—	209
H. Griffioen, secretaris,	Kloetingseweg 66	Goes	01100—	5456
H. Schuring, penningmeester,	Rijksweg 67	Kruiningen	01130—	270

Statencentrale Hulst:

F. de Koeijer, voorzitter,	C. 123	Zaamslag	01153—	301
J. Scheele, secretaris,	Emmalaan 8	Terneuzen	01150—	2762
J. van Hoeve Lzn., penn.meester,	Nieuwendijk 90	Axel	01155—	516

Statencentrale Middelburg:

J. A. van Bennekom, voorzitter,	Molenwater 71	Middelburg	01180—	2197
L. de Visser, secretaris,	Koninginnelaan 28	Middelburg	01180—	3128
H. H. Uyl, penningmeester,	Poppenroedestraat 2	Middelburg	01180—	5069

Statencentrale Sluis:

D. Geuze, voorzitter,	Stadhouderslaan 16	Oostburg	01170—	2616
A. G. Contant, secretaris,	Willemsweg 39	Schoondijke	01173—	217
A. J. Leenhouts, penningmeester,	Zuidzandestraat 53	Oostburg	01170—	2813

Statencentrale Tholen:

J. van den Bos, voorzitter,	1500 Gem. Polder no. 56	Tholen	01660—	498
H. Jansen, secretaris,	Julianastraat 22	Tholen	01660—	436
D. Uyl, penningmeester,	Noordweg D. 97	Poortvliet	01662—	91

Statencentrale Vlissingen:

Joh. Kodde, voorzitter,	Molenweg 6	Biggekerke	01185—	377
B. Koole, secretaris,	Steenwijkstraat 5	O.- en W.-Souburg	01183—	345
M. de Klerk, penningmeester,	Bloemenlaan 59	Vlissingen	01184—	2773

Statencentrale Zierikzee:

A. A. van Eeten, voorzitter,	Ooststraat 55	Nieuwerkerk (Duiveland)	01114—	290
L. bij de Vaate, secretaris,	Lange Weg 3	Bruinisse	01113—	387
I. C. Padmos, penningmeester,	Hoogeboomseweg 3	Scharendijke	01117—	213

PROVINCIAAL COMITÉ NOORD-BRABANT

Drs. J. Koning, voorzitter,	Van Hogendorplaan 17	Eindhoven	04900—	22082
A. Koster, secretaris,	Rozenlaan 104	Breda	01600—	41268
A. Kroon, penningmeester,	Allerheiligenweg 40	Breda	01600—	30283

15. KAMERCENTRALE 's-HERTOGENBOSCH

Drs. J. Koning, voorzitter,	Van Hogendorplaan 17	Eindhoven	04900—	22082
R. Dijkstra, secretaris,	Hertog Hendriksingel 94	's-Hertogenbosch	04100—	32863
S. P. Hoekstra, penningmeester,	Vijfmorgen 70	Sleeuwijk	01833—	693

Statencentrale Heusden:

Mr. J. N. Scholten, voorzitter,	Julianastraat 4	Andel (N.-Br.)	01832—	205
S. P. Hoekstra, secretaris,	Vijfmorgen 70	Sleeuwijk	01833—	693
J. C. Lievaart, penningmeester,	Veldweg 26	Rijswijk (N.-Br.)	—	—

Statencentrale Eindhoven:

Drs. J. Koning, voorzitter,	Van Hogendorplaan 17	Eindhoven	04900— 22082
J. Heemstra, secretaris,	Bosdijk 466	Eindhoven	—
R. Dijkstra, penningmeester,	Hertog Hendriksingel 94	's-Hertogenbosch	04100— 32863

16. KAMERCENTRALE TILBURG

Ir. A. Smid, voorzitter,	Hubertuslaan 9	Breda	01600— 33684
A. Koster, secretaris,	Rozenlaan 104	Breda	01600— 41268
A. Kroon, penningmeester,	Allerheiligenweg 40	Breda	01600— 30283

17. KAMERCENTRALE MAASTRICHT (tevens Provinciaal Comité Limburg)

Ing. Chr. C. v. Ree, voorzitter,	Morgenstraat 73	Sittard	04490— 5534
K. A. Santing, secretaris,	Panhuysstraat 15	Hoensbroek	kantoor 04494— 9111
			toestel 6698
J. Lanser, penningmeester,	Helbeek 51	Venlo	04700— 12878

NEGENTIENDE JAARVERSLAG

van de

NATIONALE ORGANISATIE VAN ANTI-REVOLUTIONAIRE JONGEREN STUDIECLUBS

over de periode van 1 oktober 1965 t/m 30 september 1966.

1. BELICHTING VAN HET ARJOSWERK.

De Arjos is geen grote organisatie.

In de politiek geldt vaak de macht van het getal. Hoe groter een politieke organisatie, hoe meer invloed zij heeft.

Uiteraard ziet de Arjos graag haar ledental groeien. Maar de kracht en invloed van de organisatie zoekt zij niet alleen in het kwantitatieve, maar — en vooral — in het kwalitatieve vlak.

Kwalitatief in die zin, dat zij moet zorgen voor goed documentatie-materiaal, vormings- en kaderwerk.

De leden moeten de gelegenheid hebben zich een mening te vormen over allerlei belangrijke vraagstukken in de politiek.

Kwalitatief ook in die zin, dat zij mee wil denken en mee wil praten over de kwaliteit van ons bestaan nú en in de toekomst.

De Arjos is niet alleen een studiegroep, maar ook een organisatie van jonge kiezers. Hun stem telt mee in de politiek. Zij moeten daarom ook hun geluid laten horen in de partij.

De Arjos wil geen pressiegroep zijn in de A. R. Partij. Via de goede contacten met de partij en de haar ter beschikking staande kanalen zal zij meehelpen aan de totstandkoming van een duidelijke politiek, voortgesproken uit en voortgestuwd door de kracht van het Evangelie.

Eerst dan voldoen wij aan de goddelijke opdracht als ons leven door Christus wordt beheerst en op Hem gericht is.

Wat voor het persoonlijke leven geldt, is in niet mindere mate van toepassing op de samenleving.

DAGELIJKE SNELDIENSTEN

SNEEK: B. Wierda, Prins Hendrikkade 29, Telefoon 3847

LEEWARDEN: Telefoon 24907

DEN HAAG: Lijnco, Fijnjekade 16, Telefoon 180066

ROTTERDAM: Centraal Bodehuis, Telefoon 115970, Box 6

Ook Uw vakantie verzorgd door de NCRV !

**VRAAGT
GRATIS
TOEZENDING VAN
HET FRAAI
GEILLUSTREERDE
REISPLAN 1967**

Reeds 45 jaar staat de N.C.R.V. voor haar leden klaar! Het reisplanboek 1967 biedt u wederom een grote verscheidenheid van vlieg-reizen, bootreizen, dagtrein- en nachttrein-reizen en auto-rondreizen naar bekende en minder bekende toeristen-landen in Europa en daarbuiten. U kunt echter óók in Nederland terecht! Het reisplan bevat voorts speciale jongeren-, kampeer-, berg-sport- en zeilreizen, en de familie-bezoek-reis naar Canada.

Nederlandse Christelijke Reis-Vereniging

Weteringkade 22a - Tel. 814691 -
Postbus 1035 - 's-Gravenhage.

Een samenleving van mensen is pas harmonisch als haar leefregels normen zijn die aan het Evangelie zijn ontleend. Dat Evangelie zet ons op de weg naar een gelukkiger samenleven en samenwerken van mensen en volken.

De basis van waaruit wij starten is duidelijk. Maar het kan onduidelijk zijn en worden, wanneer zij die het aanvaarden onderweg verkeerde stappen zetten.

Het voorgaande klinkt idealistisch, maar idealen werken stimulerend.

Zij moeten echter verwezenlijkt kunnen worden.

Idealen worden holle frasen als wij daar niet voor zorgen.

Dat is een moeilijke, maar fascinerende opdracht.

2. LANDELIJK BESTUUR.

a. Samenstelling per 1 oktober 1966.

Vrijgekozenen:

H. A. de Boer te IJmuiden	(aftredend in 1967)
mr. A. Herstel te Utrecht	(aftredend in 1968)
mevr. A. J. van Houwelingen- van der Ploeg te Amersfoort	(aftredend in 1966)
mevr. P. C. Lodders-Elfferich te Oeffelt	(aftredend in 1968)
J. van der Ploeg te Groningen	(aftredend in 1966)
mej. H. Visser te Bolsward	(aftredend in 1966)

Secretaris/penningmeester:

P. van Tellingen te 's-Gravenhage.

Vertegenwoordigers van de provinciale verbanden:

Groningen	J. Koning te Niekerk
Friesland	H. W. Kingma te Zwaagwesteinde
Drenthe	J. Knijff te Assen
Overijssel	H. Rusch te Emmeloord
Gelderland	H. Wolters te Arnhem
Utrecht	J. van Houwelingen te Amersfoort
Noord-Holland	M.N.G. Kool te Broek op Langedijk
Zuid-Holland	A. Platteel te 's-Gravenhage
Zeeland	C. S. Gideonse te Middelburg
Nrd-Brabant/Limburg	H. Teitsma te Brunssum

Adviserende leden van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen:

J. van Eibergen te Utrecht
dr. A. Veerman te Rijswijk (ZH)

Adviserend lid in verband met de problematiek van de grote stad:

J. H. J. Rose te 's-Gravenhage

Adviserend lid in verband met internationale zaken:

drs. J. van Putten te 's-Gravenhage

Adviserend lid voor de Documentatie Commissie Binnenland:

drs. D. Th. Kuiper te Amsterdam

b. Mutaties.

De belangrijkste mutatie is wel die van het secretariaat. Op 1 oktober verliet de heer D. Corporaal onze organisatie na vele jaren met enthousiasme en op uitstekende wijze het secretariaat te hebben beheerd, waarvoor wij hem veel dank verschuldigd zijn. Op diezelfde datum trad de heer P. van Tellingen in dienst.

Van de vrijgekozenen bedankte de heer E. Wiersema te Nijkerk. In zijn plaats trad mevrouw P. C. Lodders-Elfferich.

Van de vertegenwoordigers van de provinciale verbanden traden in de loop van het jaar af: de heren D. H. van der Boon, T. J. Bouwers, J. C. Erbrink, J. Kamphuis en M. W. van der Guchte.

Ook hen zijn wij erkentelijk voor hun bijdrage in het Arjoswerk.

Als adviserend hoofdbestuurslid is drs. D. Th. Kuiper benoemd, speciaal voor het contact met de Documentatie Commissie Binnenland.

c. Landelijk bestuur.

Het landelijk bestuur vergaderde op 10 december 1965, 5 maart, 7 mei, 2 augustus en 3 september 1966.

Van te voren werden de notities van de dagelijkse bestuursvergaderingen toegestuurd om een vlotte werkwijze te bevorderen.

3. DAGELIJKS BESTUUR.

a. Samenstelling.

H. A. de Boer te IJmuiden	- vice-voorzitter
mr. A. Herstel te Utrecht	- lid
J. van Houwelingen te Amersfoort	- lid
J. van der Ploeg te Groningen	- voorzitter
P. van Tellingen te 's-Gravenhage	- sekretaris/penningm.
mej. H. Visser te Bolsward	- lid

b. Mutaties.

De heer J. van Houwelingen volgde de heer E. Wiersema op. In plaats van de heer D. Corporaal werd de heer P. van Tellingen benoemd.

c. Vergaderingen van het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur vergaderde op 8 oktober, 30 november en 23 december 1965, 28 en 29 januari, 17 februari, 22 maart, 21 april, 24 april, 2 juni, 23 juni, 20 juli, 28 juli, 26 augustus en 29 september 1966.

4. SECRETARIAAT.

Het secretariaat kon normaal draaien. Indien noodzakelijk kon er op de steun worden gerekend van het partijsecretariaat.

Mevrouw A. E. Woldendorp-Veenstra nam ontslag als bureau-secretaresse. Wij danken haar voor de bewezen diensten.

Mej. G. den Arend volgde haar op en vervult haar taak met enthousiasme.

5. LEDENTAL EN CLUBS.

Provincie	30-9-1965		31-1-1966		1-7-1966		1-10-1966	
	clubs/leden	clubs/leden	clubs/leden	clubs/leden	clubs/leden	clubs/leden	clubs/leden	clubs/leden
Groningen	40	553	44	663	46	652	40	592
Friesland	38	576	41	684	46	697	43	640
Drenthe	19	300	21	320	20	300	19	288
Overijssel	18	194	22	320	21	308	19	298
Gelderland	15	182	18	251	17	187	15	199
Utrecht	13	164	17	234	15	185	15	196
Noord-Holland	24	276	28	423	26	379	25	369
Zuid-Holland	36	472	40	565	41	543	42	541
Zeeland	8	94	8	105	8	109	7	81
N.Br./Limburg	7	78	7	93	7	93	6	80
	218	2889	246	3658	247	3453	231	3284

6. INDIVIDUEEL LIDMAATSCHAP.

De Arjos is een organisatie van clubs. Dit heeft voordelen, maar ook nadelen. Niet overal is het mogelijk een club op te richten, waardoor potentiële Arjos-leden verloren dreigen te gaan.

De individuele leden betalen f 10,— per jaar aan kontributie. Zij mogen dan deelnemen aan het studie- en kaderwerk en algemene vergaderingen en toogdagen bijwonen.

Tevens ontvangen zij Op Wiek en een Arjos-bulletin.

Het secretariaat beschikt over een folder om meer individuele leden te werven.

In de toekomst zal aan deze zaak meer aandacht besteed moeten worden.

7. CLUBBEZOEK.

Het doel van het jaarlijkse clubbezoek is: Een inzicht te krijgen in de samenstelling van het ledenbestand van de Arjos, de leeftijdsopbouw van de leden, de verhouding tot de kiesvereniging, het gebruik van het materiaal en de verlangens en wensen, die in de clubs leven.

Dit jaar hebben de bestuursleden van de provinciale verbanden het clubbezoek gedaan.

Helaas is het resultaat ten opzichte van andere jaren nog

niet verbeterd. Waarschijnlijk komt dit door de overgang naar een andere regeling.

Enkele gegevens:

- de gemiddelde leeftijd van de Arjosleden is 21,5 jaar,
- de gemiddelde leeftijd van de voorzitters is 26,8 jaar,
- het aantal vrouwelijke leden bedraagt 30%,
- de opkomst van de leden is gemiddeld 80%,
- het aantal clubvergaderingen varieert van 7 tot 9 per seizoen,
- het aantal Arjos-clubs, dat een vertegenwoordiger heeft in het bestuur van de kiesvereniging bedraagt in procenten 42,3%,
- 30% van de clubs bezoekt vergaderingen van de kiesvereniging,
- 60% van de clubs ontvangt subsidie van de kiesvereniging,
- slechts $\frac{1}{4}$ van de clubs heeft invloed gehad in de samenstelling van de kandidatenlijsten,
- een groot aantal clubs maakt gebruik van „Kleur Bekennen”,
- een ruime meerderheid van de ondervraagden vindt het propaganda-materiaal goed.

8. PROVINCIALE VERBANDEN.

a. Algemene opmerkingen.

De clubs zijn de leden van de Nationale Organisatie. De provinciale verbanden zijn een onmisbare schakel tussen Nationale Organisatie en clubs. Het stimuleren en propageren van het Arjoswerk, met name het oprichten van nieuwe clubs vormen voor een belangrijk deel haar taak. Via haar vertegenwoordiger in het hoofdbestuur kan het provinciaal verband doorgeven wat erbij de clubs leeft en kan zij ook zorg dragen voor een goede doorstroming van wat er in het hoofdbestuur zoal besloten en gedaan wordt.

Het goed functioneren van de provinciale verbanden is voor de Nationale Organisatie van groot belang. Daarom

heeft ieder lid van het dagelijks bestuur tot één van haar taken gekregen het contact met één of meer provincies te onderhouden en zoveel mogelijk de provinciale bestuursvergaderingen bij te wonen.

De meeste provinciale verbanden functioneren goed, ondanks vele moeilijkheden met de bezetting van de besturen. Het is zaak te letten op de doorstroming van jongere krachten.

De verhouding met de provinciale verbanden is uitstekend.

b. Gesprekken met de provinciale verbanden.

Na de gesprekken met de besturen van de provincies in 1964 meende het dagelijks bestuur, dat het nuttig zou zijn in het najaar van 1965 een ontmoeting te hebben met de vertegenwoordigers van de clubs.

Behalve in Zeeland zijn deze gesprekken in alle provincies gehouden.

De volgende punten worden aan de orde gesteld:

- a. Arjos en politiek,
- b. kiezers scholen,
- c. relatie Arjos-Partij,
- d. doorstroming,
- e. openheid clubs,
- f. naar buiten treden,
- g. koers partij en radicale politiek.

Uit de besprekingen kwamen onder andere de volgende punten naar voren:

- de club moet „open” zijn, aan het missionair besef moet nog het een en ander worden bijgeschaafd,
- de club-besturen moeten bewuster propaganda voeren om de eenzijdigheid van kerkelijke samenstelling te doorbreken,
- de Arjos moet de tijger zijn in de partij-tank,
- er was veel vraag naar het „hoe” van het actief in de politiek bezig zijn. De voorlichting zal hier, vooral nationaal en provinciaal, blijvend een functie hebben.

9. ALGEMENE VERGADERING.

a. Huishoudelijk deel.

De jaarvergadering werd dit keer op 11 december 1965 in Utrecht gehouden in hotel Esplanade.

Er waren ongeveer 70 clubs aanwezig.

In zijn openingswoord „Jong beschouwd” besteedde onze voorzitter onder andere aandacht aan de verhoging van de begrotingspost voor ontwikkelingshulp:

„Misschien dat er in de sfeer van de directe belastingen geen mogelijkheden meer zijn.

Zou het dan zo gek zijn om voor dit doel bijvoorbeeld $\frac{1}{4}$ of $\frac{1}{2}\%$ extra omzetbelasting te heffen op goederen en diensten?”

Sprekend over de heroriëntatie van de A.R.:

„Men probeert nu meer vanuit het christelijk geloof de samenleving zoveel mogelijk te dienen. Ondanks het handhaven van haar naam (hoe lang nog?) heeft de A.R.P. toch meer dynamiek gekregen wat vooral jongeren zal aanspreken”.

De voorzitter was dankbaar voor de ledenwinst en wees op de eenzijdigheid wat betreft de maatschappelijke ligging van de leden.

Verder vroeg de voorzitter aandacht voor de status van de kamerleden:

„Worden er niet teveel functies met het lidmaatschap van de Tweede Kamer gecombineerd? Zou dat niet eens wat beperkt kunnen worden? Een combinatie met welke baan ook die iemand meer dan bijvoorbeeld twee dagen per week in beslag neemt, zou voorkomen moeten worden.”

Hopelijk komen de drie grote christen-democratische partijen met een gelijklopende buitenlandse paragraaf. De jongeren doen gezamenlijk enkele dingen:

„Maar daarmee zijn wij nog lang niet één christen-democratische jongerenorganisatie. Dat zou nu (1965) in de Nederlandse verhoudingen op te veel begrijpelijke weerstanden stuiten.

Voor mijn idee kun je dat niet zeggen van een nauw organisatorische band tussen CHJO en Arjos. Daarom hebben wij aangedrongen op het vormen van een federatie met de CHJO. Dan heb je tenminste wat minder kans dat jongeren als vanzelf besmet raken met een Anti-Revolutionaire of Christelijk Historische mentaliteit”.

Het financieel verslag over 1964 en de begroting 1966 werden met algemene stemmen goedgekeurd.

De heer J. Geersing wilde namens twee Groningse clubs een motie indienen over het doel van de Arjos. Na een enigszins verwarde en emotionele discussie stelde de heer A. Koekkoek een andere motie voor.

Door stemming bij zitten en opstaan werd de motie van de heer Koekkoek aangenomen en die van de heer Geersing verworpen.

Een voorstel om de contributie te verhogen van f 1,50 tot f 2,25 per lid werd met algemene stemmen aangenomen.

In de vacatures mr. A. Herstel en E. Wiersema werd eerstgenoemde herkozen en mejuffrouw P. C. Elfferich gekozen.

Een groot aantal gasten woonden de morgenvergadering bij.

b. Middagvergadering.

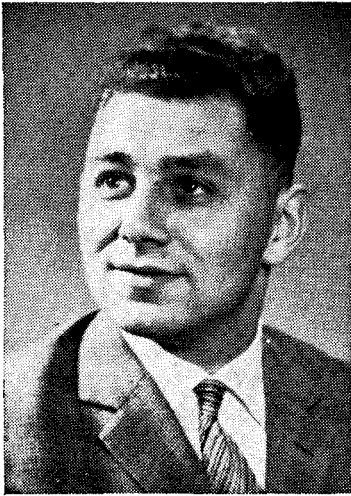
De zaal van Esplanade was 's middags goed bezet. Het programma werd door de aanwezigen zeer op prijs gesteld.

De aanwezigen konden luisteren naar drie korte referaten: „Hier en nu” - door mej. J. van Leeuwen, „Wereldwijd” door prof. dr. H. Bergema en „Tussen prelude en finale” door ds. J. Ketelaar.

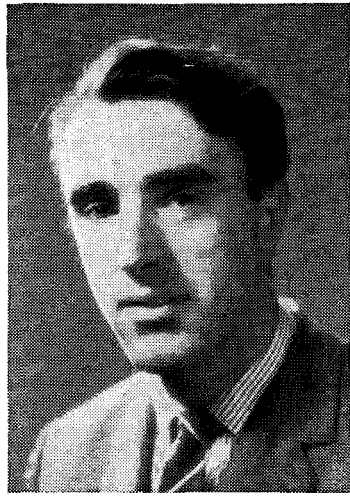
Deze referaten werden afgewisseld door vocale intermezzo's van mevrouw J. D. Herstel-De Ruiters en de heer E. Hoeboer.

Na de pauze: een spits, scherp en vlot gebracht cabaret onder leiding van de heer J. Goedbloed.

Het slotwoord werd namens de partij gesproken door de heer dr. A. Veerman.

J. van der Ploeg

H. A. de Boer

De heer J. van der Ploeg droeg aan zijn opvolger, de heer H. A. de Boer, de voorzittershamer van de A.R.J.O.S. over.

*P. van Tellingen,
de nieuwe secretaris
A.R.J.O.S.*

10. PROPAGANDA.

a. Resultaten actieplan gevoerd in november 1965.

Er werden door deze bliksemactie 24 clubs opgericht en een totale ledenwinst geboekt van $\pm$ 450 leden.

Hoewel dit resultaat niet onbevredigend is te noemen, hadden wij op meer gehoopt.

Het totaal aantal leden per 1 januari 1966 bedroeg 3658, gevormd door 246 clubs.

b. Propaganda-materiaal.

Het navolgende materiaal staat de Arjos ter beschikking: de folders „Doe iets”, „het dagboek van Sylvia”, de „Arjos”, „Opdracht” en „Tot vanavond” (visitekaartje).

„Opdracht” is een geïllustreerde brochure van 14 pagina's. Dit materiaal leent zich uitstekend voor gerichte propaganda. Het afgelopen seizoen is er een gretig gebruik van gemaakt.

11. PUBLICITEITSMEDIA.

a. „Op Wiek”.

De samenstelling van de redactie is per 1 oktober 1966 mevr. P. C. Lodders-Elfferich, de heren J. C. Kuiper, H. Borstlap, J. van der Ploeg, voorzitter redactie en P. van Tellingen, redactie-secretaris.

De heer H. Borstlap nam de plaats in van de heer M. Paats te Alphen aan de Rijn, die wij dank zeggen voor zijn bijdragen.

Met de uitgeverij Van den Brink en Co. te Zutphen werd uitstekend samengewerkt.

Velen verleenden hun medewerking aan „Op Wiek”. Wij zijn hen hier zeer erkentelijk voor.

De redactie vergaderde op 18 november 1965, 3 februari, 28 april en 8 september 1966.

De achtste jaargang van „Op Wiek” leverde geen winst op. Het aantal abonnees bleef ongeveer gelijk.

In december 1965 werd een gemeenschappelijk nummer uitgegeven met de periodieken van KVPJG en CHJO res-

pectievelijk Jongeren Voorop en De Jonge Nederlander.

Enkele prominente figuren uit de christelijke partijen hebben hier hun medewerking aan verleend.

In de laatste nummers hebben enkele parlementaire redacteuren hun gedachten gespuid over de presentatie van de A.R.-politiek.

Nog geen 50% van het aantal Arjosleden is geabonneerd op „Op Wiek”. Ondanks een vrijwel algemene waardering voor de inhoud een enigszins teleurstellend feit.

b. „Nederlandse Gedachten”.

Verslagen van conferenties en berichten over Arjos-activiteiten konden regelmatig in „Nederlandse Gedachten” worden geplaatst.

Het nummer van 20 november 1965 was geheel aan de Arjos-activiteiten gewijd.

Enkele malen verschenen er artikelen van Arjosleden in A.R. Post in de rubriek „Een jonge kiezer schrijft over...”.

c. Radio en Televisie.

Vrijdag 29 oktober 1965 vond er een radio-uitzending plaats, waarin de propaganda-actie van de Arjos werd ingeluid.

Op 6 december 1966 verzorgde de Arjos een t.v.-uitzending. Na een inleidend filmpje volgden vraaggesprekken met diverse jongeren over de vraag: „Hoe vind je het, dat je volgend jaar voor het eerst als 21-jarige mag stemmen?”

De voorzitter ging op de antwoorden in. Er kwam een verheugend aantal reacties op deze uitzending binnen.

12. UITSPRAKEN HOOFDBESTUUR.

Dit jaar heeft het hoofdbestuur 2 verklaringen uitgegeven over twee zeer belangrijke zaken.

Net als in 1964 handelde de eerste verklaring over de ontwikkelingshulp naar aanleiding van een rede van minister Biesheuvel in december 1965. De tekst luidde als volgt:

„De aandacht die de Arjos besteedt aan de ontwikkelingshulp is, dankzij minister Biesheuvel, opnieuw in de publiciteit gekomen.

Voor het hoofdbestuur van de Arjos is dat aanleiding om nog eens uiteen te zetten waarom het dit onderwerp zo belangrijk vindt.

Dat dit overigens niet het enige onderwerp is wat de Arjos interesseert, zal iedereen duidelijk zijn die regelmatig kennis neemt van de Arjos-publicaties.

Daarin komen praktisch alle onderwerpen aan de orde, die betrekking hebben op de menselijke samenleving.

Aan bepaalde zaken wordt echter extra aandacht besteed om te onderstrepen dat zij van kardinaal belang zijn voor een politiek, die gerechtigheid en naastenliefde gelijkwaardig acht.

De ontwikkelingshulp is zo'n vraagstuk.

Daarom stelt het hoofdbestuur het op prijs, dat Arjos-leden, naast de studie die zij er over maken, ook regelmatig in het openbaar voor deze zaak de aandacht vragen.

Wijdde de Arjos reeds een landelijke studieconferentie aan deze materie, op het Partij-Convent van november lanceerde het toenmalige tweede kamerlid mr. B. W. Biesheuvel, de gedachte een speciale belasting voor ontwikkelingshulp te overwegen.

Na 1960 werd er — mede door de gedane suggestie — steeds meer gepraat over ontwikkelingshulp en over de noodzaak hier intens mee bezig te zijn.

In het parlement werd jaarlijks aangedrongen op vergroting van de hulp. Zelfs moties worden aangenomen, welke niet geheel zonder uitwerking bleven. De overheidsbijdrage voor ontwikkelingshulp bedraagt nu meer dan een $\frac{1}{2}\%$ van het nationaal inkomen.

Toch kan men dit percentage, gelet op uitlatingen van deskundigen, hooguit als middelmatig kwalificeren.

Bovendien stijgen de beschikbare middelen voor ontwikkelingshulp in een te langzaam tempo om een reëel begin te kunnen maken met het overbruggen van de kloof tussen arme en welvarende landen.

Het hoofdbestuur is er van doordrongen, dat hiervoor meer nodig is dan alleen geld, maar er is ook meer geld voor nodig van particulieren en van de overheid: ontwik-

kelingshulp is niet een zaak van „liefdadigheid” maar van „gerechtigheid”.

Daarom is het een verontrustend verschijnsel, dat wij zelf nog steeds de beste plaatsen innemen op het nationale prioriteitenlijstje.

Het hoofdbestuur doet een beroep op jong Nederland om hierbij niet werkeloos toe te zien.

Het is van mening dat — steeds opnieuw — zij die politieke verantwoordelijkheid dragen opgewekt moeten worden met die zaak bezig te zijn. Dat dit voor sommigen niet altijd plezierig is mag ons daarvan niet afhouden.

Niet alleen woorden zijn nodig en financiële middelen, maar ook een persoonlijke inzet. Daartoe bestaan voldoende mogelijkheden. Te denken valt aan de Stichting Nederlandse Vrijwilligers. Via de projecten van de Stichting kunnen jonge mensen een persoonlijke bijdrage leveren voor de ontwikkeling van de nieuwe staten.

Het bedrijfsleven zoekt naar jonge mensen, die in landen als Azië en Afrika willen gaan werken.

Daarnaast zijn er tal van projecten waarvoor giften — vooral regelmatige — nodig zijn. De ontwikkelingshulp is een uitdaging aan ons. Laten we het waarmaken, dat wij deze uitdaging niet met „schone woorden afdoen”.

Begin 1966 kwam het structuurrapport van de KVP uit. Begin maart gaf het hoofdbestuur de volgende verklaring uit:

Het hoofdbestuur van de Arjos volgt met belangstelling de reacties op en de discussies naar aanleiding van het structuurrapport van de KVP. Naar aanleiding hiervan acht het Arjos-hoofdbestuur het gewenst dat:

- a. door de confessionele partijen, met name de ARP, CHU en KVP spoedig een begin zal worden gemaakt met het onderzoek naar de mogelijkheden van één grote christen-democratische partij, die gekenmerkt wordt door een christelijke radicaliteit;
- b. in het kader van de aan de gang zijnde discussie over het karakter van de politieke partijen en de functionering van de democratie, de 5 grote democratische par-

tijen zich gezamenlijk gaan bezinnen op de partijvorming, waarbij nagegaan moet worden in hoeverre de thans gehanteerde tegenstellingen in deze tijd nog juist zijn;

- c. het klimaat rond deze onderzoekingen niet verslechtert door geïrriteerdheid van partijbesturen over uitspraken van anderen.

13. VERKIEZINGEN.

a. Provinciale Staten en Gemeenteraden.

Veel Arjos-clubs zijn actief bezig geweest tijdens de verkiezingen voor de leden van de provinciale staten en gemeenteraden.

Er zijn speciale artikelen verschenen over Provinciale Staten en Gemeenteraden in Op Wiek. Naar aanleiding van deze verkiezingen heeft de Documentatie Commissie Binnenland een vragenlijst opgesteld, die aan alle clubvoorzitters is verstuurd. Er kwamen 113 lijsten retour.

De antwoorden op deze vragenlijst zijn als bijlage opgenomen.

Door deze vragenlijsten wordt de leiding van de Arjos beter geïnformeerd omtrent de opvattingen van de leden.

b. Verkiezingen 1967.

1. Program van Actie.

Reeds aan het begin van 1966 is de Provinciale Verbanden verzocht hun suggesties met betrekking tot een verkiezingsprogram op papier te zetten. Zeven provincies hebben aan dit verzoek voldaan. Een speciale commissie, bestaande uit de dames J. v. d. Meent, P. C. Elfferich en de heren mr. A. Herstel, J. van Houwelingen (voorzitter), D. Th. Kuiper en L. Vredevoogd heeft deze gegevens verwerkt en doorgegeven aan de dagelijkse bestuursleden. Half juni hield het moderamen van de Partij een „hearing” met het dagelijks bestuur, waarbij een nuttig gebruik werd gemaakt van deze gegevens. Het eindrapport van de commissie wordt de Provinciale Verbanden toegestuurd.

2. Publiciteitscommissie.

Deze commissie is belast met de voorbereiding en eventuele uitvoering van een door de Arjos te voeren verkiezingsactie. Deze commissie bestaat uit de dames S. Hordijk, P. C. Lodders-Elfferich en de heren H. A. de Boer, J. Breunese, drs. J. van Putten, P. van Tellingen en J. Vierdag (voorzitter).

14. CONFERENTIES.

a. Landelijke Studieconferentie.

In „Ons Centrum” te Driebergen hield de Arjos haar landelijke Studieconferentie. Het thema was: „het gezicht van de A.R.-Partij”.

De heren Dr. A. Veerman en prof. dr. T. P. van der Kooy hadden voor deze conferentie een brochure geschreven.

Ongeveer 70 Arjossers woonden deze conferentie bij. Geladen met kennis konden zij nu de clubs bezoeken om dit onderwerp ter sprake te brengen.

b. Studentenconferentie.

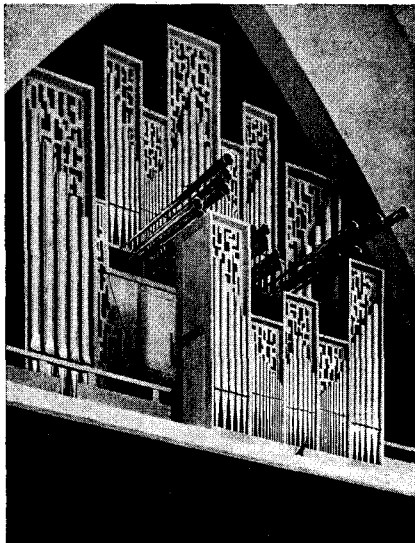
Deze conferentie werd ditmaal gehouden in samenwerking met de KVPJG. Het thema van de conferentie was „Overbevolking of bevolkingsplanning?” Vrijdags refereerde prof. dr. J. W. Schoorl, hoogleraar in de niet-Westerse Sociologie aan de V.U. over het onderwerp „Stagnerende, sociaal economische ontwikkeling of bevolkingsplanning?”

Uitvoerig werd er over dit referaat van gedachten gewisseld.

's Avonds werd de conferentie voortgezet onder voorzitterschap van mr. A. Herstele Drs. T. v. d. Brink, hoofd afdeling Bevolkingsstatistiek hield een inleiding over „Enkele feitelijke aspecten van de Nederlandse bevolkingsgroei”.

Ook hierop volgde een gedachtenwisseling. 's-Zaterdagmorgens was er een forumdiscussie, waaraan ook mr. J. de Vreeze, drs. J. Boersma, drs. C. G. Anderson, prof.

ECHE KERKORGELS

**ORGELBOUW
Ernst Leeflang
APELDOORN**

Telef. 05760-17582

Orgel Geref. Kerk Grijskerk

Altijd nummer 1

licht - sterk - snel !

**Kinderrijwielen berekend
op jeugdig enthousiasme**

RIVEL RIJWIELFABRIEK SURHUISTERVEEN

Telefoon 05124 - 545

BLINDEN

vereniging tot werkverschaffing aan
hulpbehoevende blinden
POSTJESWEG 175 - AMSTERDAM
Telefoon (020) 152422

Ruim 100 blinde mannen en vrouwen uit het gehele land vinden in positief christelijke geest in haar werkplaatsen lonende arbeid

MANDEN

MATTEN

BORSTELWERK

**DIV. SOORTEN
MONTAGE**

dr. J. P. van Rooyen en drs. H. G. Schulte Northolt deelnamen.

De belangstelling was zeer bevredigend. Er waren $\pm$ 60 deelnemers. Deze conferentie kan dan ook als een succes worden beschouwd.

c. Brede Besturenconferenties.

Dit jaar werden drie regionale besturenconferenties gehouden, nl. in Amersfoort, Drachten en Rotterdam.

Door deze opzet was het mogelijk een breder kader te benaderen. De conferenties vonden plaats op 24 september 1966. De opkomst in de 3 plaatsen was matig. Toch waren er totaal $\pm$ 130 aanwezigen, wat in tegenstelling tot een centrale opzet — $\pm$ 60 deelnemers — een verbetering is.

's Ochtends was er gelegenheid om met een forum over allerlei Arjoszaken te discussiëren. Hier werd een nuttig gebruik van gemaakt.

In dit forum hadden zitting een dagelijks bestuurslid, een redactielid van „Op Wiek”, een lid van de schetsen- en methodiekcommissie, van de buitenlandse commissie en van de documentatiecommissie binnenland.

's Middags werd er per provincie gediscussieerd over de te ontwikkelen provinciale activiteiten.

Er werd na een kort referaat over „kernpunten van een goede A.R.-politiek” op levendige wijze over allerlei actuele politieke zaken van gedachten gewisseld.

De nieuwe opzet van de conferentie vond algemene instemming.

15. KADERWERK.

a. Vormingscursus.

De cursus werd dit jaar georganiseerd in 's-Gravenhage, Hengelo, Sneek, Leeuwarden, Buitenpost en Emmeloord. Er namen ruim 90 personen aan deel. De onderdelen van de cursus waren: politieke stromingen, methodiek en staatsinrichting.

De deelnemers ontvangen een schriftelijke les en veer-

tien dagen later worden enkele hoofdpunten op een mondelinge bijeenkomst nader toegelicht.

Er werd besloten het volgend jaar de provinciale- en stedelijke verbanden de vormingscursus te laten organiseren. Zij kunnen hiervoor subsidie ontvangen. Het materiaal wordt door de Nationale Organisatie ter beschikking gesteld.

Er zullen meer lessen worden samengesteld zodat de provinciale en stedelijke verbanden zelf een keuze kunnen doen. De naam zal worden veranderd in voorlichtings- en informatie-avonden/middagen.

b. Kadercursus.

Later dan gewoonlijk, namelijk begin februari, startte de kadercursus. Er namen 23 personen aan deel. Aan de orde kwam: grondmotieven van de A.R.-politiek, geestelijke volksgezondheid en recreatie, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening en internationale politiek.

Van ieder onderdeel ontvangen de cursisten een schriftelijke les voorzien van opdrachten, die uitgewerkt en ingezonden moeten worden.

Er werd een slotconferentie georganiseerd op 13 en 14 mei 1966. Daar konden de cursisten naar aanleiding van de toegezonden en bestudeerde lessen vragen voorleggen aan een forum onder leiding van mr. A. Herstel. Verder werkten hieraan mee: de heren ir. L. Touwen, J. van der Ploeg, W. in 't Veld en J. van Vliet. Dr. C. Boertien gaf enige „back-ground” informatie omtrent het werk van een Tweede Kamerlid.

's Zaterdag werd het Partij-Convent bijgewoond.

De cursisten betalen f 5,— inschrijfgeld. Zij nemen de verplichting op zich de opgedane kennis ten behoeve van de Arjosclubs aan te wenden.

16. COMMISSIE-WERK.

a. Schetsen- en methodiek-commissie (S.E.M.).

De taak van de commissie bestaat uit de verzorging van het studie-materiaal en zich te bezinnen op de methodiek

van het Arjoswerk. Het vormings- en kaderwerk staat ook onder haar supervisie.

De commissie bestaat uit: mej. R. Brinkman en de heren mr. A. Herstel (voorzitter), drs. S. Faber, R. L. van der Scheer en P. van Tellingen.

Mej. N. Banga en de heer M. A. Noorloos bedankten als lid.

Met de filmische vorming werd de heer D. Boonstra belast.

De commissie stelde een verkiezingsles samen getiteld de „Inrichting van Provincie en Gemeenten”.

Met de voorbereiding voor nieuw werkmateriaal is men bijna klaar. Dit zal waarschijnlijk eind 1966 verschijnen.

De commissie streeft er in de toekomst naar de schetsen niet alleen per bundel, maar ook afzonderlijk te verkopen. Een en ander is in voorbereiding.

De commissie vergaderde op 24 januari, 19 april en 23 augustus 1966.

b. Documentatie Commissie Binnenland.

Deze commissie geeft van tijd tot tijd documentaties uit voorzien van een vragenlijst. De bedoeling van deze documentaties is het geven van informatie en voorlichting. De vragenlijst wil de mening peilen over het onderwerp. Deze vragenlijsten worden verwerkt tot een verzamelrapport, waarin de meningen van de clubs zijn verwerkt. Deze mening wordt gepubliceerd en ook ter kennis gebracht van de partij. Zij kan daar rekening mee houden bij het bepalen van haar beleid.

Het is daarom van het grootste belang dat iedere club meedoet aan het behandelen van de documentaties en het inzenden van de vragenlijsten.

De commissie bestaat uit: de heren J. Buddingh, drs. D. Th. Kuiper (voorzitter), J. Mulder, ir. L. Touwen en P. van Tellingen.

De heer H. W. Eppink legde het voorzitterschap neer. Wij danken hem hartelijk voor de vele diensten, die hij de Arjos bewezen heeft.

Een vragenlijst in verband met de verkiezingen, verstuurd aan de voorzitters van de clubs werd dit jaar ver-

zonden. Elders in dit jaarverslag is deze lijst met de uitslag hiervan afgedrukt.

De documentatie „Recreatie” werd begin dit jaar aan de clubs verzonden. Begin 1967 zal het verzamelrapport worden gepubliceerd.

De documentatie over „De functionering van de democratie” zal binnenkort verschijnen.

Voor het blad „Gaandeweg” zal mej. Fabery de Jonge een onderzoek houden getiteld „Jongeren en Politiek”.

Hierbij zullen 50 jongeren worden ingeschakeld uit Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage.

De nota meningsvorming is verschenen en aan de clubs toegestuurd.

De commissie kwam bijeen op 19 januari, 3 mei en 28 september 1966.

c. Studentencommissie.

Vertegenwoordigers van studenten-corpora en leden van het dagelijks bestuur van de Arjos vormen de studentencommissie. De commissie kwam bijeen op 15 november 1965 en 24 januari 1966.

De taak van de commissie bestaat uit het voorstellen doen inzake de studentenconferentie en/of andere suggesties.

d. Commissie E.V.A.

De letters E.V.A. staan voor: Eigentijdse Vormgeving Arjos.

De commissie is in zekere zin een vervolg op de commissie „Positie Arjos”. De huidige commissie heeft tot taak afgeronde organisatorische voorstellen — waaronder reglementswijzigingen — te doen, die er toe moeten leiden, dat het gezicht van de jongerenorganisatie fris en jeugdig blijft.

De commissie dient haar rapport vóór 1 mei 1967 te hebben uitgebracht, zij staat onder leiding van de vice-voorzitter de heer H. A. de Boer.

Verder wordt de commissie gevormd door: mej. R. Brinkman, Zaandam en de heren K. W. Bijl, Driehuis, H. W. Ep-

pink, Voorburg, drs. P. Hörchner, Hilversum en drs. M. de Kool, Waddinxveen.

17. BUITENLANDSE WERKGROEP.

a. Werkgroep.

Deze commissie verzorgt documentatiemateriaal over internationale politieke onderwerpen.

Arjosleden kunnen zich voor f 2,— aansluiten bij deze werkgroep, waarna zij de documentaties ontvangen. Het is tevens de bedoeling, dat zij onderwerpen, die betrekking hebben op internationale situaties behandelen.

Ingeschreven staan er momenteel 228. Er is een verheugende belangstelling voor deze documentaties.

b. Buitenlandse Commissie.

De buitenlandse commissie vormt het bestuur van de buitenlandse werkgroep. Tien leden worden door de provinciale verbanden afgevaardigd, 6 leden worden door het hoofdbestuur benoemd. Deze laatste 6 vormen de kern van de buitenlandse commissie, en regelen de dagelijkse gang van zaken.

Kernlid zijn: de heren A. Dronkert, J. v .d. Drift, A. Platteel, drs. J. van Putten (voorzitter), J. P. van Rijswijk en P. van Tellingen.

De voltallige commissie vergaderde op 29 november 1965, 5 februari en 21 mei 1966.

De kern vergaderde op 22 oktober en 29 november 1965, 10 januari, 5 februari, 6 april, 18 juli en 12 september 1966.

Door de Arjos werd het voorstel gedaan de buitenlandse commissies van de KVPJG en CHJO samen te bundelen. Hierin zou ook het CDJC in opgenomen kunnen worden. De CHJO ging met dit voorstel accoord, maar de KVPJG voelde wel voor samenwerking, maar niet voor samenbundeling.

C. Documentaties.

De documentaties worden zeer gewaardeerd. De 5e jaargang bestond uit:

- Aspecten van de Amerikaanse samenleving **I**
- Atlantisch deelgenootschap en MLF **II en III**
- Het neutralisme in Europa **IV**
- De politieke situatie in België **V**

De zesde jaargang is als volgt samengesteld:

- Neo-fascisme **I en II**
- Gaullisme **III en IV**
- Oost-Europa **V**
- Verenigde Naties **VI**

De laatste twee moeten nog worden uitgegeven.

18. STICHTING ARJOS.

Ter gelegenheid van het 30-jarig jubileum van de Arjos werd deze Stichting in het leven geroepen. Zij beheert de gelden van de toen gevoerde jubileumactie.

Uit dit fonds wordt het vormings- en kaderwerk bekostigd. Als boekhoudster van de Stichting treedt op mej. H. Visser te Bolsward.

Het Accountantskantoor T. van der Kooij te 's-Gravenhage controleerde de boekhouding.

De heren H. A. de Boer, P. van Tellingen en mr. A. Herstel zijn gemachtigd om betalingen te doen.

19. ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ - ARJOS

Twee leden van het dagelijks bestuur van de Arjos zijn adviserend lid van het Centraal Comité, nl. de heren J. van der Ploeg en H. A. de Boer. In het A.R. Vrouwencomité hebben zitting mevrouw A. J. van Houwelingen-van der Ploeg, in het Algemeen Organisatie Comité mevrouw P. C. Lodders-Elfferich en de heer P. van Tellingen.

De verhouding tussen A.R.P. en Arjos is uitstekend.

De Arjos wil graag via de daarvoor beschikbaar zijnde kanalen mede invloed uitoefenen op de gang van zaken in de A.R.P.

„Miedema”

landbouwwagens - stalmeststrooiers -
zelflossers enz.

„Mietra”

transporteurs, boxenvullers, enz.

Vraagt vrijblijvende inlichtingen

L. S. MIEDEMA

LANDBOUWWERKTUIGEN N.V.

Winsum - Friesland - Tel. 05173-241

Voor het
uitvoeren
van

**ELEKTRO - TECHNISCHE
INSTALLATIES**

V I S S E R

ELEKTROTECHNIEK N.V.

BREESTRAAT 128 BEVERWIJK

Tel. 02510-25244

Sinds 1919

20. VERHOUDING TOT C.H.J.O.

a. Poliquiz.

Op 3 februari vond er een bespreking plaats tussen de twee dagelijkse besturen. Veel is daar niet uit voortgekomen. Besloten werd in de toekomst gezamenlijk een poliquiz te organiseren tussen CHJO en Arjos-clubs. Deze opzet is wel aardig, maar de poliquiz is eigenlijk bedoeld om politieke belangstelling bij scholieren te wekken. Voor de Arjos hebben in deze commissie zitting de heer A. J. Brinkman en mevrouw A. J. van Houwelingen-van der Ploeg. Helaas ontvingen wij kortgeleden bericht dat CHJO om organisatorische redenen hiervan het komend seizoen af moet zien.

b. A.R.-C.H.-Commissie.

De voltallige commissie vergaderde niet. De twee sub-commissie (organisatie en politieke partij) kwamen diverse keren bijeen.

De sub-commissie „organisatie” kwam met haar inbreng klaar, voor zover dit aan de Arjos-leden lag. Dit gebeurde reeds in maart 1966. Helaas zijn er nog geen reële resultaten.

De sub-commissie „politieke partij” kwam verscheidene keren bijeen. Er bestond een grote mate van overeenstemming.

De Arjos-commissieleden vragen zich wel af of met dit werk doorgaan moet worden aangezien de CHJO de boot afhoudt.

Voor de Arjos zitten in de beide commissies mevr. P. C. Ladders-Elfferich, de heren D. Corporaal, A. Platteel, L. de Graaf, J. van der Ploeg en J. van Vliet.

De indruk bestaat, dat het minder goed functioneren van de verhouding CHJO-Arjos sterk wordt beïnvloed door de politieke situatie van het afgelopen seizoen. Immers de A.R.P. is regeringspartij en de CHU oppositiepartij. Het is zeer te betreuren, dat dit ook zijn weerslag vindt op de beide politieke jongerenorganisaties.

21. VERHOUDING MET C.H.J.O. EN K.V.P.J.G.

a. Contact tussen de dagelijkse besturen.

Op initiatief van de Arjos kwamen de dagelijkse besturen van de drie jongeren-organisaties op 24 mei 1966 bij elkaar, om allerlei zaken te bespreken, die voor de drie organisaties van belang zijn. Dit gesprek had een teleurstellend verloop. Niet alleen, werd er niets bereikt, maar ook deed de KVPJG een stap terug.

Zij verklaarde, dat zij er niets in zag om te komen tot een nauwere samenwerking tussen de drie organisaties, die eventueel tot een fusie zou moeten leiden. Dit betekende, dat men het rapport, dat een christen-democratische studie-groep had samengesteld geheel verwierp. In de studie-commissie was de KVPJG ook met 6 personen vertegenwoordigd geweest, maar toch distancierde men zich geheel van hen. Een bijzondere vreemde gang van zaken. Het structuurrapport van de KVP zal wel mede de oorzaak zijn geweest van het merkwaardige standpunt van de KVPJG-jongeren. Ook de voorgenomen fusie van de drie buitenlandse commissies werd voorlopig in de ijskast gezet.

De KVPJG verklaarde, dat initiatieven, die van onder op kwamen niet afgewezen worden. Veel meer dan een dooddoener zijn deze woorden echter niet.

Men wilde wel komen tot een politiek program. Over beginselen en dergelijke wil men niet meer praten, maar een gemeenschappelijke politiek program acht men wel mogelijk. Het dagelijks bestuur van de Arjos heeft begin juni - gezien deze gang van zaken - aan de beide andere dagelijkse besturen laten weten, dat het weinig heil ziet in verdere gesprekken. Het initiatief werd destijds door de Arjos genomen. Als er echter geen bereidheid is in organisatorisch opzicht iets te gaan doen kan het contact gewoon via het CDJC blijven lopen.

b. Christelijk-Democratisch Jongeren Centrum.

Dit centrum bereidt de bestuursvergaderingen voor van internationale Unie van Jonge Christen Democraten

(U.I.J.D.C.). Tevens wordt getracht de christen democratische samenwerking te stimuleren. Helaas is hier nog niet veel concreets uit voortgekomen. Zij bereidt een op een nader tijdstip te bepalen conferentie voor over het rapport van de christen-democratische studiegroep.

In het „Centrum” hebben voor de Arjos zitting: D. Corporaal (voorzitter), W. in 't Veld en P. van Tellingen.

22. INTERNATIONAAL WERK.

a. Gesprekscentrum voor jonge protestantse politici in Europa.

De negende conferentie van jonge protestantse politici werd van 6-9 juli 1966 in Apeldoorn gehouden. Het thema was „Christendom en gezin”.

De heer Drs. A. D. W. Tilanus refereerde over „Het gezin en de ideënwereld van het christendom”. De Noorse minister van „Gezins- en Consumptieaangelegenheden” mevrouw Elsa Skjerven behandelde het onderwerp „de vrouw in gezin, beroep en maatschappij”. Voorts spraken Pfarrer P. Frehner uit Zwitserland over „De aanpak van het bevolkingsvraagstuk” en het lid van de Westduitse Bondsdag de heer Vogel over „De situatie van het gezin in de moderne maatschappij”.

De conferentiegangers brachten een bezoek aan paleis „Het Loo” en aan het park „De Hoge Veluwe”.

De CHU en ARP hebben ieder de deelnemers een diner aangeboden.

De conferentie werd bijgewoond door Noren, Zwitsers, Duitsers, een Zweed, een Engelsman en vertegenwoordigers van de Arjos en de CHJO.

Drs. J. van Putten, (adviserend hoofdbestuurslid van de Arjos) is voorzitter geworden van de „Contactraad” (het bestuur). Als zodanig heeft hij de conferentie geleid.

b. U.I.J.D.C.

Het Comité Directeur (bestuur) van de UIJDC kwam in het afgelopen jaar diverse keren bijeen. Door interne tegenstellingen en door een inefficiënte werkmethode leid-

den deze vergaderingen niet tot de gewenste resultaten. Begonnen werd met een statutenwijziging. Als deze zijn beslag zal hebben gekregen zijn in ieder geval de voorwaarden geschapen om te komen tot een meer efficiënte manier van werken.

Binnen de UIJDC bestaan nogal wat tegenstellingen, omdat met name de Duitsers, Oostenrijkers en Zwitsers er sterk voor geporteerd zijn de jonge conservatieven uit Engeland en Scandinavië bij het werk te betrekken. De andere landen voelen daar niet voor. Dit punt heeft de verhoudingen nogal beïnvloed.

De Kristelig Folkepartis Ungdom is nog niet toegelaten als lid. Vanuit Nederland wordt er van alles aan gedaan om dit te bewerkstelligen.

Aan het internationale werk zijn veel moeilijkheden verbonden. Toch moeten wij naar een grotere eenheid toe. De eenheid groeit echter slechts geleidelijk. Wij zullen vanuit Nederland een positieve inbreng moeten leveren.

De Arjos is in het Comité Directeur vertegenwoordigd door de heer D. Corporaal.

In Eichholz werd van 24-31 juli een Seminar gehouden. Het onderwerp luidde: „de concepties van de staat en de maatschappij, de democratie als begrip en als werkelijkheid”.

Voor de Arjos namen de heren J. P. van Rijswijk en J. Budding' hier aan deel.

De UIJDC heeft voor 1967 een Europees congres op het programma staan.

23. CONTACTEN MET ANDERE ORGANISATIES

a. N.P.J.C.R.

In haar nieuwe bestuursvorm kwam de Raad verscheidene keren bijeen. In de Raad hebben zitting: de heren H. A. de Boer (dagelijks bestuurslid, tevens penningmeester), J. van Houweligen en P. van Tellingem.

De Raad heeft goede contacten gelegd met de Volkshoogeschool in Bergen (N.H.). Via fora, discussie-avonden etc. kan daar veel worden bereikt.

Op 19 februari 1966 werd in het gebouw van de Tweede

Kamer het Nationaal Jongeren Parlement gehouden.

Als „ministers” traden op de heren prof. dr. P. Munten-
dam en dr. C. Blankestijn.

Het onderwerp was „het bevolkingsvraagstuk in Neder-
land”. Het parlement stond onder leiding van de heer J.
Bommer, vice-voorzitter van de Tweede Kamer.

De Arjos-fractie was met 25 man vertegenwoordigd.

Als spreekster trad op mevrouw P. C. Lodders-Elfferich,
fractie-voorzitter was de heer drs. S. Faber. De fractie
hield twee voorbesprekingen.

De NPJCR telt een tweetal commissies t.w. een commis-
sie „staatburgerlijke vorming” en een commissie „internat-
ionale zaken”.

De verhouding met de N.J.G. (Nederlandse Jeugdge-
meenschap) is goed.

De NPJCR is door de heer D. Corporaal vertegenwoor-
digd in de commissie „internationale zaken” van de N.J.G.

Vanuit deze commissie „internationale zaken” werd de
Nederlandse delegatie gevormd naar het W.A.Y.-congres
(World Assembly of Youth). De heer D. Corporaal maakte
deel uit van deze delegatie. Het congres werd in augustus
in Tokio gehouden.

b. Atlantisch Jeugdcomité voor Nederland.

Het comité heeft hetzelfde bestuur als de commissie „in-
ternationale zaken” NPJCR.

Van 17 tot 24 april hield zij een Navo-Seminar in 's-Gra-
venhage. 26 personen uit 14 landen namen hier aan deel.

Voor de Arjos was de heer A. Dronkert aanwezig.

Hoofdthema van het seminar was: „De samenhang van
de Nato”.

Van 27 t.e.m. 29 mei werd een Atlantische conferentie
gehouden van jonge politieke leiders. Het thema van deze
conferentie was „Het Atlantisch bondgenootschap tussen
twee generaties”. De heer A. Platteel heeft deze conferen-
tie namens de Arjos bijgewoond.

c. Contact.

Contact wil een ontmoetings- en bezinningsplaats zijn

voor de christelijke jeugdorganisaties in Nederland.

Voor de Arjos hebben hierin zitting mevrouw A. J. van Houwelingen-van der Ploeg en mevrouw P. C. Lodders-Elfierich.

Zij vergaderden op 17 mei 1966.

24. BESLUIT

Als je voor het eerst een jaarverslag schrijft kom je onder de indruk van de activiteiten, die de Arjos ontplooit.

Niet alleen nationaal, maar ook internationaal heeft zij vele contacten. Dat is nodig voor een goede meningsvorming.

Er ligt weer een jaar voor ons. Laten wij hopen, dat het een goed jaar is, ook voor onze organisatie. Dat hangt af van het enthousiasme van de leden, in dit geval de clubs. Dat hangt ook af van het enthousiasme van de leiding.

Ook in de Arjos zie je soms met teleurstelling de resultaten van alle activiteiten, maar er is beslist geen reden je daardoor te laten ontmoedigen. Integendeel, de Arjos bruist van levenslust! Het is te hopen, dat dit zo blijft.

's-Gravenhage, oktober 1966.

P. van Tellingen
secretaris ARJOS

BOUWBEDRIJ TH. DE VRIES & ZONEN

STATIONSWEG 15 KOUDUM
Telef. 05142 - 214

Voor alle nieuwbouw en onderhoudswerken

VERKIEZINGEN 1966 EN 1967.

ENQUETE ONDER CLUBVOORZITTERS

(113 REACTIES)

1. Op welke manier heeft de Arjosclub meegewerkt aan de voorbereidingen voor de verkiezingen van de leden voor de provinciale staten?	73 folders rondbrengen 11 bestuderen verk. program 7 politieke debatavond 11 aanplakken reclamebiljetten 5 gezamenl. verg. met k.v. 3 huisbezoek 25 andere 25 geen
2. Op welke wijze heeft de Arjosclub meegewerkt aan de voorbereidingen voor de verkiezingen van de leden van de gemeenteraad?	66 folders 19 studie program 13 inbreng bij vaststelling program 33 inbreng samenst. groslijst 33 inbreng samenst. kand. lijst 45 andere 20 niet
3. Hoeveel clubleden hebben deelgenomen aan de stemmingen op de kiesverenigingen over de samenstelling van de kandidatenlijst?	a. prov. staten 17-1 lid 6-2 leden 6-3 leden 3-4 leden 3-5 leden 2-6 leden 2-7 leden 5- meer leden 69- niet b. gemeenteraad 19-1 lid 14-2 leden 11-3 leden 6-4 leden 6-5 leden 4-6 leden 5-7 leden 6- meer leden 41- niet

4. Staan er jongere (personen beneden de 30 jaar) op de kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen?
- 24 - 1 jongere onder de dertig
 8 - 2 jongeren onder de dertig
 2 - 3 jongeren onder de dertig
 1 - 4 jongeren onder de dertig
 1 - 5 jongeren onder de dertig
 77 - geen
5. Heeft jullie Arjos deelgenomen aan allerlei verkiezingsactiviteiten?
- wel deelgenomen want:
 58 - jongere generatie
 46 - partij ter harte
 18 - K.V. niet actief genoeg
 12 - andere reden
- niet deelgenomen want:
 1 - niet de taak Arjos
 2 - voelden er niet voor
 20 - zagen geen kans
 7 - te jonge club
 17 - overige
6. Heeft de Arjos iets gedaan aan de benadering van jonge kiezers?
- 13 - toezending speciale folders
 10 - persoonlijke benadering
 7 - persoonl. afleveren folders
 13 - propaganda avond
 13 - aanbevelingsbrief
 19 - overige
 49 - niets
7. Hoe reageerde de kiesvereniging op de pogingen van de Arjos om iets te doen aan deze verkiezingen?
- 1 afwijzend
 15 lauw
 42 gunstig
 34 stimulerend
 7 helemaal niet
 7 andere
 18 niet van toepassing
8. Heeft de Nationale Organisatie de clubs in voldoende mate gestimuleerd om iets aan deze verkiezingen te doen?
- Rol nat. org.**
 49 voldoende
 24 onvoldoende
 39 geen mening
- meer moeten doen**
 28 ja
 27 neen
 29 geen mening

9. Heb je ideeën wat de Arjos een volgende keer bij dit soort verkiezingen zou moeten doen?
- ja - 10 forum plus debatavond
 1 positief achter verkiezingsprogram
 7 folders
 6 pers. contact jonge kiezers
 2 meer t.v.-zendtijd
 3 propaganda
 3 teach-in
 41 overige
 12 - neen
 28 - geen mening
10. In 1967 worden er verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gehouden. Vind je dat de Arjos een taak heeft ten aanzien van deze verkiezingen?
- Arjos taak bij Kamerverk.?
 111 - ja
 0 - neen
 2 - geen mening
- welke taak**
 71 - verspr. folders
 81 - organiseren **bijeenk.**
 69 - beïnv. kand. lijst
 53 - inbreng program
 0 - geen taak
 0 - geen mening
11. Geef je de voorkeur aan 1, 2 of 3 verschillende A.R.-lijsttrekkers?
- 79 - 1 lijsttrekker
 6 - 2 lijsttrekkers
 17 - 3 lijsttrekkers
 11 - 4 lijsttrekkers
12. Heb je concrete ideeën - naast hetgeen reeds is genoemd - omtrent een Arjos-verkiezingsactie in 1967?
- 60 neen
 ja - 2 AR-geluid laten horen
 2 folders verspreiden
 2 Ariosleden op kand. lijst
 1 Verkiezingslied op beatmuziek
 3 Actie voor jonge kiezers
 1 fiets-, wandeltocht met leuzen
 2 geweldloos provocerend optreden
 6 radio en t.v.-zendtijd
 32 overige

WARENHUIZENBOUW

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

VOSKAMP EN VRIJLAND

TELEFOON 01748 - 3921* - POSTBUS 30

's-GRAVENZANDE

Voor uw

Conferenties in 1967

Vergaderingen

Reünies en Recepties

* in een gezellige en voorname sfeer

* in een mooie omgeving

* met goede maaltijden

tegen billijke prijzen kunt U terecht bij:

HET ZENDINGSCENTRUM

Wilhelminalaan 3, Baarn, Tel. 02954 - 4051 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON”

Sophialaan - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 - 24468

UW ADRES VOOR

RECEPTIES en PARTIJEN

ADRESLIJST A.R.J.O.S.

HOOFDBESTUUR

Dagelijks bestuur

- voorzitter : H. A. de Boer, Van Nieuwkoopstraat 30, IJmuiden, tel. 02550-7714-thuis, 070-320326-kantoor.
- vice-voorzitter : J. van Houwelingen, Ringweg Randenbroeck 22 E, Amersfoort, tel. 03490-21224-kantoor.
- sekretaris/
penningmeester : P. van Tellingen, Dr. Kuypersstraat 3, Den Haag, tel. 070-183960-kantoor.
- leden : mevr. P. C. Lodders-Elfferich, Kerkstraat 20, Oeffelt N.B., tel. 08856-538-thuis.
- mr. A. Herstel, Vader Rijndreef 6, Utrecht, tel. 030-714208-thuis, 020-221260-kantoor.
- J. Vierdag, W. de Kalfstraat 64, Enschede, tel. 05410-2562-kantoor, 05420-26403 thuis.

Gedelegeerde Centraal Comité

dr. A. Veerman, Regentesselaan 5, Rijswijk Z.H., tel. 070-986712-thuis.

Vrijgekozenen mej. T. Marissen, Koendersweg 50, Groningen
P. Rhebergen, Vondellaan 39, Baarn.
tel. 02954-3595-thuis.

Adviserend lid in verband met de problematiek van de grote stad

J. H. J. Rose, Isabellaland 1418, Den Haag,
tel. 070-858879-thuis, 070-614941-kantoor.

Adviserend lid voor de Dokumentatie Commissie Binnenland

drs. D. Th. Kuiper, Koninginneweg 54 boven,
Amsterdam, tel. 020-739491-kantoor.

Vertegenwoordigers van de provinciale verbanden

- Groningen : J. B. Huiting, Westerkamp 28, Sellinger
tel. 05970-3122 of 2414-kantoor
- Friesland : H. W. Kingma, E. Baarsmastraat 16, Zwaag-
westeinde, tel. 05113-639-kantoor, 05113-700
thuis.
- Drenthe : J. Knijff, Echtenstraat 58, Assen
tel. 05920-5658-thuis, 05920-3741-kantoor.
- Overijssel : H. Rusch, Malta 14, Emmeloord.
- Gelderland : P. v. d. Born, Hoevelakenseweg 202, Ter-
schuur, tel. 08426-306-thuis.
- Utrecht : J. van Houweligen, Ringweg Randenbroek
22 E, Amersfoort, tel. 03490-21224-kantoor.
- Noord-Holland : M. N. G. Kool, Dorpsstraat 5, Broek op Lan-
gendijk, tel. 02267-2573-thuis, 02267-2444-
kantoor.
- Zuid-Holland : A. Platteel, Van Reesstraat 37, Den Haag
tel. 070-850720-thuis.
- Zeeland : C. S. Gideonse, Noordweg 83, Middelburg
tel. 01180-2746-kantoor.
- Noord-Brabant/ H. Teitsma, J. Haydnstraat 29, Brunssum
- Limburg : tel. 04440-3043-kantoor.

Voorzitters van de provinciale verbanden

- Gelderland : H. Wolters, Scheldestraat 14 I, Arnhem
tel. 08300-25141-kantoor, 08300-51720-thuis.
- Zeeland : J. Sandee, Noordstraat 9, Kamperland.

Secretariaten van de provinciale verbanden

- Groningen : J. de Vries, Hoofdweg A52a, 't Zandt Gr.
tel. 05968-217-thuis, 05968-333-kantoor.
- Friesland : H. Roos, Aalsumerpoort A 199, Dokkum
tel. 05190-3010-kantoor.

- Drenthe : H. E. de Hoop, Danackers 60, Emmen
tel. 05910-1291-kantoor.
- Overijssel : J. H. Timmerman, Adm. de Ruyterweg 3,
Wierden.
- Gelderland : A. P. Schol. Bouwmanlaan 12, Otterlo
tel. 08382-408-thuis.
- Utrecht : mej. S. Geels, Brinkweg 3, Zeist
tel. 03404-18206
- Noord-Holland : mej. I. Ruiten, Munnikenweg 63, Alkmaar
tel. 02200-13319-thuis.
- Zuid-Holland : mej. W. Bakker, Patrijsstraat 13, Papen-
drecht.
- Noord-Brabant/
Limburg : J. de Geus, Julianalaan 18, 's-Gravenmoer
: tel. 01623-2507-thuis.

Secretariaten van de stedelijke verbanden

- Amsterdam : W. A. Haeser, Plejadenplein 17, Amsterdam-
Noord, tel. 020-264418-thuis.
- Groningen : mej. T. Marissen, Koendersweg 50. Gronin-
gen.
- Den Haag : mej. T. van Harberden, Rusthoekstraat 31,
Scheveningen.
- Rotterdam : mej. S. M. Hordijk, H. Lansbergenstraat 8,
Rotterdam-26, tel. 010-192016-thuis, 010-
130575-kantoor.

Redactie van Op Wiek

- voorzitter : H. A. de Boer, Van Nieuwkoopstraat 30,
IJmuiden, tel. 02550-7714-thuis, 070-320326-
kantoor.
- sekretaris : P. van Tellingen, Dr. Kuypersstraat 3, Den
Haag, tel. 070-183960-kantoor.
- mevr. P. C. Lodders-Elfferich, Kerkstraat 20,
Oeffelt N.B., tel. 08856-538-thuis.
- H. Borstlap, Vossiusstraat 44 II, Amsterdam-
Zuid, tel. 020-713638.

FA. J. A. VISSCHER & ZN

SLUISSTRAAT 41 - TELEFOON 05208 - 1259 - 1546

Zwartsluis

Directieboten - Sleepnetten - Dekschuiten

Schudden? ..... **Goed**
Goed schudden? ..... **Beter**
Ideaal schudden? ..... **Eureka**

N.V. „EUREKA”

LANDBOUWMACHINEFABRIEK

05120 - 2056.

Voorheen Fa. I. v. d. WOUDE & ZN
DRACHTEN

N.V. REDERIJ EN HARINGHANDEL

IMPORT - EXPORT

N. PARLEVLIE T JR.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444.

Buiten kantooruren 2092 - 2283

V E R S L A G

VAN HET COLLEGE VAN ADVIES
OVER HET JAAR 1966

De centrale commissie, welke optreedt als dagelijks bestuur van het College, bestond aan het begin van het verslagjaar uit de heren dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, voorzitter, mr. F. J. J. Besier, drs. F. W. Dirker, mr. K. Groen en mr. K. Millenaar.

In de loop van 1966 meende de heer Groen voor het lidmaatschap van de centrale commissie te moeten bedanken. De centrale commissie meende dit ontslag te moeten aanvaarden onder dankzegging aan mr. Groen voor de vele activiteiten welke hij eerst als adviseur en later als lid van de centrale commissie heeft ontplooid.

Gedurende het verslagjaar werd in de ontstane vacature niet meer voorzien.

Secretaris van het College en van de centrale commissie was mr. J. H. Prins.

OVERZICHT COMMISSIES

1. **Vaste commissie voor buitenlandse aangelegenheden** (voorzitter dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, secretaris mr. W. C. D. Hoogendijk). Deze breed samengestelde commissie dient als klankbord en informatiebron van de Kamerleden en fungeert als initiatiefnemer voor het oprichten van sub-commissies, die over omliggende onderwerpen nadere informatie verschaffen. Als gevolg van de kabinetscrisis waren de activiteiten van de plenaire commissie in de tweede helft van het verslagjaar beperkt. In de eerste helft van het verslagjaar besloot de buitenlandse commissie tot het openbaar maken van een nota over Vietnam, welke nota door een sub-commissie was voorbereid.
2. **Sub-commissie ontwikkelingsgebieden** (voorzitter prof. mr. P. H. Kooijmans, secretaris mr. W. C. D. Hoogendijk). Deze commissie heeft in het verslagjaar haar

werkzaamheden voortgezet. Zij had daarbij echter met tegenslag te kampen, eerst door ziekte in de kring van haar leden, vervolgens doordat het secretariaat tengevolge van de kabinetscrisis en wat daaruit voortvloeide niet meer voldoende aandacht aan deze commissie kon besteden. Een en ander heeft oponthoud veroorzaakt, wat echter geenszins betekent dat daaruit afstel zal voortkomen.

3. **Vaste commissie voor militaire aangelegenheden** (voorzitter luitenant-kolonel M. J. D. mr. A. Pot, secretaris P. F. van Herwijnen). De commissie kwam enkele malen bijeen, o.a. ter bespreking van de defensieparagraaf van het Program van Actie 1967, het ontwerp van een nieuwe algemene militaire pensioenwet, het ontwerp uitkeringswet gewezen militairen en het wetsontwerp op het wetenschappelijk onderwijs voor de krijgsmacht. Voorts werd stilgestaan bij de kwestie Vietnam, de proliferatie van kernwapens en bij de Humanistisch geestelijke verzorging. Nota's over de sonic-bomschade en de maritieme visie in de westelijke verdediging zijn in voorbereiding. Alle gevoerde besprekingen dienden primair als advies en informatie voor onze Kamerleden.
4. **Vaste commissie belastingaangelegenheden** (voorzitter dr. H. Scholtens, secretaris drs. B. Goudzwaard). De commissie kwam in het verslagjaar regelmatig bijeen, zowel ter bespreking van de problematiek van de harmonisatie der belastingen in EEG-verband — de invoering van het zgn. BTW-stelsel — als ter formulering van het concept-belastingparagraaf voor het Program van Actie. Tevens werd in behandeling genomen een eerste concept voor een eventueel rapport over het vraagstuk van een zo rechtvaardig mogelijke belastingheffing.
5. **Commissie voor volksgezondheidsaangelegenheden** (voorzitter dr. D. L. Kedde, secretaris mr. J. H. Prins). De commissie wijdde besprekingen aan de inhoud van de Volksgezondheidsnota 1966.

6. **Sub-commissie voor middenstandsangelegenheden** (voorzitter H. J. Vermeulen, secretaris P. F. van Herwijnen). In het begin van het verslagjaar kwam de commissie gereed met een nota over de samenwerking in het midden- en kleinbedrijf en het beleid van de overheid ten aanzien van deze samenwerking en van de prijzen. Inmiddels had het Centraal Comité sterke behoefte gekregen aan snelle en bondige informatie omtrent grote en kleine problemen-van-de-dag op het terrein van het midden- en kleinbedrijf. Daartoe werd besloten een werkgroep in het leven te roepen die buiten het kader van het College van Advies zou fungeren. Daar een belangrijk deel van de leden van de sub-commissie het verzoek kreeg toe te treden tot de werkgroep, besloot de sub-commissie haar werkzaamheden op te schorten. De sub-commissie zal weer actief worden indien meer fundamentele problemen om uitvoerige rapportage zullen vragen.

7. **Commissie Overheid en maatschappelijk werk** (voorzitter drs. C. Groen, secretaris mr. W. C. D. Hoogen-dijk). Deze commissie is opgeheven. De reden is, dat de ontwikkeling op het terrein van het maatschappelijk werk zo snel heeft plaats gevonden, mede door de oprichting van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, dat het werk van de commissie, wat toch reeds moeizaam verliep, in feite achterhaald is geworden.

8. **Commissie geweldsmisdrijven en zedendelicten** (voorzitter mr. A. Schenkeveld, secretaris drs. J. A. Dirksen). De aanvankelijk aangewezen rapporteur kon zijn opdracht niet voltooien. De overige leden van de commissie zullen zijn taak overnemen.

9. **Commissie planologische vraagstukken** (voorzitter P. C. Elfferich, secretaris drs. B. Goudzwaard). De commissie voltooide haar arbeid door publicatie van het rapport „Toekomst voor Randstads groene ruimte”.

10. **Commissie ad hoc Uitvoering Algemene Bijstandswet** (voorzitter mr. W. C. D. Hoogendijk). De problematiek waarop deze commissie stuitte was ingewikkelder dan aanvankelijk was voorzien. Daardoor kon deze commissie de uitkomst van haar onderzoek niet in 1966 afronden. Wel waren op het eind van het verslagjaar de werkzaamheden zover gevorderd, dat in de eerste maanden van 1967 de afsluiting van haar werkzaamheden te verwachten viel (de nota is inmiddels gepubliceerd).
11. **Commissie ad hoc Grondwet** (voorzitter drs. J. A. Dirksen, secretaris dr. J. T. van Stegeren). Het verschijnen van de „Proeve van een nieuwe grondwet” en het verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken een oordeel te geven over de staatkundige vragen, welke door de Proeve worden opgeroepen, is aanleiding geweest tot de instelling van deze commissie. De opdracht is het overwegen van de suggesties, welke in de Proeve worden gedaan, terwijl tevens in het rapport ook andere onderwerpen kunnen worden betrokken, welke voor de vernieuwing van ons staatsbestel van belang zijn.

JAARVERGADERING

De jaarvergadering van het College werd op 26 maart 1966 in Utrecht gehouden. Onderwerp van bespreking was de nota van de commissie planologische vraagstukken „Toekomst voor Randstads groene ruimte”.

LEDENLIJST

BIJLAGE D-2

COLLEGE VAN ADVIES PER 1 JANUARI 1967

prof. dr. W. Albeda	F. Schubertstraat 19	Utrecht	1967
C. A. Bakker	Ingenhouszstraat 25	Utrecht	1970
mr. Th. J. Barentsen	Leyweg 176	Den Haag	1968
P. Bergsma	Rijksstraatweg 98	Haren (Gr.)	1968
mr. J. C. Berghuis	Utrechtseweg 89a	Hilversum	1970
mr. F. J. J. Besier	De Mildestraat 19	Den Haag	1967
prof. dr. H. Bianchi	Prinsengracht 1101	Amsterdam	1968
mr. J. S. Biesheuvel	Laan van Kortrijk 1	Almelo	1968
J. J. G. Boot	Torenlaan 45	Hilversum	1969
A. Borstlap	Julianaweg 101	Utrecht	1968
mr. A. Bos	Van Alkemadelaan 632	Den Haag	1971
D. P. Bothof	Beatrixplein 2	Ede (Gld.)	1968
mr. H. Bouma	Or. Nassaulaan 77 hs	Amsterdam-Z	1969
dr. H. A. Brasz	Händellaan 40	Den Haag	1967
mr. L. J. van der Burg	Cactuslaan 43	Brussel-15	1971
mr. G. C. van Dam	Barnsteenhorst 152	Den Haag	1967
dr. E. Diemer	Jul. v. Stolberglaan 17	Rotterdam	1968
mevr. dr. F. T. Diemer- Lindeboom	Jul. v. Stolberglaan 17	Rotterdam	1968
drs. F. W. Dirker	Ieplaan 119	Den Haag	1968
mr. W. Dirksen	W. de Zwijgerlaan 137	Den Haag	1967
mr. A. M. Donner	Route de Thionville 235	Luxemburg	1971
dr. L. J. van Dijk	Pentislaan 14	Aerdenhout	1971
dr. A. la Fleur	Rycklof v. Goensplein 13	Haarlem	1969
R. Gosker	Pr. Hendrikstraat 17	Zwolle	1968
drs. C. Groen	Bentincklaan 53b	Rotterdam	1967
mr. K. Groen	Reigerstraat 14	Velp (gld.)	1969
dr. W. F. van Gunsteren	Stoeplaan 1	Wassenaar	1970
L. J. van der Herberg	Valkenburglaan 41	Apeldoorn	1970
dr. J. de Hoogh	Zijdesingel 35	Leidschendam	1971
P. W. Hordijk	burgemeester te	Middelharnis	1970
kap. lt. ter zee J. Huijning	Nassaukade 10	Voorschoten	1971
K. J. de Jong	Alma Tademastraat 12	Leeuwarden	1967
dr. J. H. Jonker	Stadionweg 146 II	Amsterdam	1970
W. Koops	Lijsterlaan 1	Riethoven (N.Br.)	1968
ir. G. Krabbe	Parnassiaweg 29	Bentveld	1971
mr. C. W. Kroes	Stevinstraat 174	Scheveningen	1968
prof. dr. G. Kuiper Hzn.	Schubertstraat 19 I	Amsterdam	1971

prof. dr. G. Kuypers	Rubenslaan 25	Naarden	1969
mej. J. van Leeuwen	H. Ravesteynplein 44	Rijswijk (Z.H.)	1968
D. Mantz	Doenradestraat 43	Breda	1970
E. J. Mathies	Van Brakelstraat 74	Zoetermeer	1967
mr. K. J. Matze	Sportlaan 862	Den Haag	1969
drs. A. J. van der Meer	Churchill-laan 39	Voorhout	1971
drs. F. H. von Meijenfeldt	Westersingel 41	Groningen	1970
mr. K. Millenaar	Laan van Poot 282	Den Haag	1971
drs. J. Modderaar	Voorschoterlaan 50	Rotterdam	1970
H. de Mooy Azn.	Vliet ZZ 3	Rijnsburg	1967
prof. dr. F. L. v. Muiswinkel	Nwe. Blaricummer- weg 34	Bussum	1968
drs. A. R. van Nes	Sportlaan 326	Den Haag	1969
J. Nieuwenhuis	Weth. D. M. Plomp- straat 35	Utrecht	1970
D. W. Ormel	Lisztstraat 232	Den Haag	1967
A. Oudhof	Prof. Ritzema Bosweg 86	Utrecht	1970
ir. J. J. Pilon	Oostkade 4 h	Hellevoetsluis	1968
luit. kol. M. J. D. mr. A. Pot	Rietganssingel 6	Velp (Gld.)	1970
drs. A. J. van Raalte	Boulevard 141	Katwijk aan Zee	1970
prof. dr. H. N. Ridderbos	Fernhoutstraat 14	Kampen	1967
mr. J. Roos	Breitnerlaan 70	Den Haag	1971
M. Ruppert	Woudenbergseweg 36	Zeist	1969
dr. F. L. Rutgers	Kranenburgweg 50	Den Haag	1968
dr. C. M. E. van Schelven	Frankenstraat 22	Den Haag	1968
prof. dr. L. W. G. Scholten	Oudwijk 35	Utrecht	1967
ir. W. F. Schut	Adrianalaan 161	Rotterdam	1969
H. F. Sijmons	Van der Aastraat 14	Den Haag	1970
drs. S. van Tuinen	burgemeester te	Dokkum	1968
H. J. Vermeulen	Postjeskade 233 I	Amsterdam	1967
mr. J. T. Warnaar	Van Hardenbroek- laan 34	Rijswijk (Z.H.)	1969
prof. dr. W. J. Wieringa	Stadionkade 77 I	Amsterdam-Z	1970
dr. J. P. I. v. d. Wilde	Veurseweg 66	Voorschoten	1967
mr. dr. J. Winsemius	Henri Dunantlaan 75	Delft	1969
kol. der inf. J. C. Zuidema	Esschestraat 104	Vught	1969

FIRMA A. v. d. MEER & ZOON

AANNEMERSBEDRIJF

**ONTWERPEN NIEUWBOUW
ONDERHOUD**

Hofstraat 7 - Telefoon 01740-4239 - HONSELERSDIJK

CONSTRUCTIEWERKPLAATS EN MACHINEFABRIEK

BAILEY

NIEUW-LEKKERLAND

TELEFOON 01848 - 436

Staalconstructies voor gebouwen e.d.

Alle soorten kranen

**VERPLAATSBARE
HOUTEN GEBOUWEN**

HAHBO
HOUTBOUW
HARDINXVELD

DIRECTIE-
EN SCHAFTKETEN
NOODWONINGEN
SCHOLEN EN KERKEN
DIRECTIE- EN
SCHAFTWAGENS
ETC.

Tel. Giessendam-Hardinxveld 2141

VERSLAG

VAN DE DOCTOR ABRAHAM KUYPERSTICHTING

OVER HET JAAR 1966

De jaarverslagen van de Kuiperstichting vertonen door de jaren heen een zekere mate van overeenstemming en van verschil. De overeenkomst is te verklaren uit de omstandigheid, dat een deel van het werk plaats vindt volgens patronen welke niet van jaar tot jaar veranderen. De eigen studie, het verlenen van bijstand bij allerlei politiek werk, het College van Advies, alsmede verschillende secretariaten blijven elk jaar opnieuw aandacht eisen. Toch heeft, ondanks het min of meer vaste patroon waarin het werk wordt verricht, elk jaar ook een min of meer eigen accent; een accent dat in sommige jaarverslagen is terug te vinden. Dit kenmerk, waardoor een verslagjaar zich onderscheidt van de daaraan voorafgaande, zou voor de periode welke thans achter ons ligt samengevat kunnen worden in de woorden: **een toenemende integratie.**

Een toenemende integratie, zowel ten opzichte van het werk van de Tweede Kamerfractie, als ten opzichte van de activiteiten ontplooid door de partij als zodanig.

Dat de Kuiperstichting diensten verleent ten behoeve van de fracties van de ARP in de Staten-Generaal is niets nieuws en niets bijzonders. Voorheen placht dit echter incidenteel te geschieden, wanneer daartoe aanleiding bestond. De laatste jaren was dit contact reeds geïntensiveerd, doch het was niet permanent. Het kon pas permanent worden, toen de fracties in de Tweede Kamer financieel in staat werden gesteld, zich van assistentie te voorzien. In overleg met de fractie is toen bepaald, dat vanaf 1 januari 1966 de economisch medewerker van de Kuiperstichting, drs. B. Goudzwaard, een zeer groot deel van zijn tijd uitsluitend ten behoeve van de fractie zou besteden, terwijl de directeur gedurende een kleiner deel van de werkweek beschikbaar kwam voor de fractie. Deze overeenkomst waarvan in het vorige verslagjaar reeds melding kon worden gemaakt, bracht met zich mee, dat beiden de fractievergaderingen

geregeld bezochten en dat, mede als gevolg van de aldus verkregen informatie, ook overigens de werkzaamheden ten Kuypershuizen in sterkere mate dan voorheen konden worden afgestemd op de behoeften welke in de praktijk blijken te leven.

De integratie van het werk ten Kuypershuizen in de activiteiten van de partij als zodanig kwam onder meer tot uiting in het feit, dat de directeur in de loop van het verslagjaar werd uitgenodigd de vergaderingen zowel van het moderamen als van het Centraal Comité als adviserend lid bij te wonen. De intensivering van de onderlinge contacten, niet het minst met het bureau van het secretariaat van de partij, leidde er onder meer toe, dat de Kuypersstichting in sterkere mate dan voorheen werd ingeschakeld bij de voorbereiding van de verkiezingscampagne voor de Kamerverkiezingen van 1967.

Tenslotte werd de band met de praktische politiek op gemeentelijk niveau wat nauwer aangehaald, toen bij de gemeenteraadsverkiezingen de directeur tot lid van de raad van de gemeente 's-Gravenhage werd verkozen.

De toenemende vervlechting van de werkzaamheden ten Kuypershuizen met activiteiten welke als zodanig niet typisch tot het bereik van de Kuypersstichting behoren, is niet een ontwikkeling welke de betreffende instanties overvalen heeft, doch is door de betrokkenen welbewust nagestreefd.

De studie en de bezinning ten Kuypershuizen vinden immers plaats ten behoeve van de ontplooiing van een christelijke politiek, met als doel invloed te oefenen op de ontwikkelingen in onze samenleving. Het gaat er om vorm te geven aan een samenleving, waarin gerechtigheid, vrijheid en vrede heersen als afstraling van het komende Rijk Gods. Daartoe is bezinning en studie nodig; daartoe kunnen rapporten, nota's, adviezen of andere impulsen een bijdrage leveren, doch slechts dan, indien deze in de concrete politieke praktijk van alledag geactualiseerd worden. Zelfs het beste rapport heeft een politieke "follow up" nodig, wil het aan zijn doel beantwoorden. Zulk een "follow up" wordt beter gewaarborgd, naarmate het contact tussen degenen die verantwoordelijk zijn voor het opstellen en degenen die

verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, soepeler verloopt.

Trouwens, de studies van het College van Advies en van de Kuypersstichting mogen niet in het afgetrokken plaats vinden, maar deze dienen zoveel mogelijk in rechtstreekse confrontatie met de levende werkelijkheid, in zekere zin staande **binnen** deze werkelijkheid, te worden aangevat.

Een en ander maakt duidelijk welk belang met een toenemende intregratie is gemoeid.

Intussen blijkt dat de geijkte vormgeving, in nota's en rapporten, niet altijd het maximale rendement oplevert. Dikwijls is een slagvaardiger reactie nodig dan die van een betrekkelijk langdurige studie in een commissie, welke uitmond in een evenwichtig rapport.

Vandaar dat de traditionele werkwijze van het College van Advies, welke voor sommige studie nuttig kan zijn, in toenemende mate aangevuld wordt door incidentele onderzoeken, door werkgroepen ad hoc, door een improviserende en flexibele begeleiding. Zulk een flexibele begeleiding is echter slechts mogelijk op basis van een goed functionerende communicatie. Een doeltreffende programmering heeft een goede communicatie als vooronderstelde. Ook in dit opzicht is in het verslagjaar vooruitgang geboekt, al blijven er uiteraard wensen.

De geschetste ontwikkeling brengt overigens wel het gevaar mee van versnippering van aandacht waardoor inzonderheid de principiële bezinning inzake structuurproblemen in het gedrang kan komen. Het zal zaak zijn terzake voortdurend attent te zijn.

Daartoe bestaat te meer reden omdat de personeelsbezetting van de Kuypersstichting voor wat de staf betreft, beneden een aanvaardbaar minimum is gedaald omdat nog geen aanvulling werd verkregen voor de medewerkers die ten dienste van de fractie werkzaam zijn. De oorzaak hiervan ligt in de beperkte financiële mogelijkheden van de stichting. Reeds met de huidige te geringe personeelsbezetting is een sluitende financiële exploitatie niet meer mogelijk. Hier ligt dan ook de grootste zorg van onze stichting. Indien het niet mogelijk zou blijken tijdig de benodigde middelen bijeen te brengen, zou de Kuypersstichting slechts in steeds geringere mate kunnen voldoen aan de eisen welke overigens terecht aan haar mogen worden gesteld. Zulk

een ontwikkeling dient te worden voorkomen. In samenwerking met het Centraal Comité zal derhalve naar een oplossing moeten worden gezocht.

De enige sector waarin de dienstverlening van de Kuyperstichting ook gedurende dit verslagjaar weer een teruggang te zien heeft gegeven, is die van de bibliotheek. Het aantal uitgeleende lectuurpakketten bedroeg in het verslagjaar 662 en het totaal aantal uitgeleende boeken, brochures, tijdschriften enz. was 2858. Een overzicht van de uitleningen naar onderwerp is te vinden in een bij dit verslag gevoegde bijlage.

De teruggang in het aantal uitleningen doet uiteraard niets af aan het feit, dat de bibliotheek voor tal van mensen die ten dienste van de christelijke politiek werkzaam zijn, een noodzakelijk hulpmiddel blijft. Het aantal aanwinsten voor de bibliotheek bedroeg in het verslagjaar 338. Voorts zij met dankbaarheid vermeld, dat wederom enkele schenkingen hebben plaats gevonden.

Het aantal van de mondeling verstrekte adviezen — inzonderheid dat van de telefonische — blijft bijzonder hoog. Daarnaast komen de schriftelijke, waarvan in een bij dit verslag gevoegde bijlage een overzicht is gegeven.

Het grootste deel van de arbeid van de Kuyperstichting voltrekt zich overigens min of meer achter de schermen. Het betreft werk dat verricht wordt ten behoeve van instanties, commissies, functionarissen enz.

Dat neemt niet weg, dat de leden van de staf ook onder eigen naam verscheidene beschouwingen hebben gepubliceerd, terwijl zij voorts, zowel in het verband van de partij als daarbuiten, een aanzienlijk aantal spreekbeurten hebben vervuld.

Als voorheen werd ook in de verzorging van de Documentatiedienst een belangrijk aandeel geleverd door de Kuyperstichting.

SAMENSTELLING VAN DE RAAD VAN BEHEER EN VAN HET DAGELIJKS BESTUUR:

De Kuyperstichting wordt volgens haar statuten be-

stuurd en beheerd door een Raad van Beheer, welke is samengesteld uit:

- a. een voorzitter en een penningmeester, te verkiezen door de Deputatenvergadering der Anti-Revolutionaire Partij;
- b. drie leden, te benoemen door het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen;
- c. de leden van de centrale commissie van het College van Advies der Anti-Revolutionaire Partij;
- d. door de Kamercentrales der Anti-Revolutionaire Partij aan te wijzen leden.

Voorzitter en penningmeester waren aan het begin van het verslagjaar respectievelijk prof. dr. J. Zijlstra en de heer J. A. Fock.

In de herfst van het verslagjaar zag prof. Zijlstra zich groepen tot de functie van minister-president, waardoor een einde moest komen aan zijn voorzitterschap van de Kuyperstichting. Ook op deze plaats moge een woord van bijzondere erkentelijkheid worden uitgesproken aan het adres van prof. Zijlstra voor de wijze waarop hij het voorzitterschap van onze stichting heeft vervuld.

Door het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen zijn aangewezen de heren W. C. Bakker, dr. N. G. Geelkerken en mr. W. Verheul.

Bij de aanvang van het verslagjaar bestond de centrale commissie van het College van Advies uit de heren dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, voorzitter, mr. F. J. J. Besier, drs. F. W. Dirker, mr. K. Groen en mr. K. Millenaar.

Gedurende het verslagjaar zag de heer Groen zich wegens zijn omvangrijke andere werkzaamheden genoopt te bedanken als lid van de centrale commissie. Het dagelijkse bestuur heeft gemeend in dit ontslag te moeten berusten onder dankbetuiging aan mr. Groen voor de vele activiteiten die hij gedurende vele jaren in deze functie heeft ontplooid.

Namens de Kamercentrales hadden aan het eind van het verslagjaar zitting voor de kieskring:

I	's-Hertogenbosch	D. A. van der Schans	
II	Tilburg	C. D. van Oosten	J. Koster
III	Arnhem	J. G. Köhler	H. M. Oldenhof
IV	Nijmegen	H. A. van Willigen	B. Geleijnse
V	Rotterdam	vacature	
VI	's-Gravenhage	W. van der Kamp	H. van Hilten
VII	Leiden	A. Warnaar	D. Hortensius
VIII	Dordrecht	N. van der Brugge	S. Silvis
IX	Amsterdam	A. H. B. Breukelaar	J. Tamminga
X	Den Helder	H. H. Zwart	A. Admiraal
XI	Haarlem	W. C. Bakker	
XII	Middelburg	J. A. van Bennekom	J. Francke
XIII	Utrecht	H. C. Smit	L. W. H. de Geus
XIV	Leeuwarden	J. W. Noorda	K. J. de Jong
XV	Zwolle	P. A. Nawijn	A. Sein
XVI	Groningen	A. Drost	
XVII	Assen	J. Hollenbeek Brouwer	Th. Brouwer/ H. Scholtens
XVIII	Maastricht	J. Lanser	K. A. Santing

Het dagelijks bestuur der stichting is samengesteld uit de hiervoor onder a t/m c genoemde personen. Dr. N. G. Geelkerken treedt op als tweede voorzitter van de Raad van Beheer en van het dagelijks bestuur. De directeur der stichting fungeert als secretaris van beide organen.

ANTI-REVOLUTIONAIRE STAATKUNDE

Bij de aanvang van 1966 bestond de redactie uit de volgende heren: dr. W. P. Berghuis, voorzitter, mr. W. Aantjes, prof. dr. W. Albeda, prof. dr. P. H. Kooijmans, mr. J. H. Prins, ds. B. van Smeden, prof. dr. M. C. Smit, prof. dr. A. Troost en dr. C. J. Verplanke.

Prof. Smit vroeg na jarenlange dienst ontslag als lid van de redactie. Het dagelijks bestuur meende ook dit ontslag te moeten aanvaarden, onder dankbetuiging aan prof. Smit voor alles wat hij in deze functie heeft gedaan. Tot de benoeming van een opvolger werd nog niet besloten.

Uit het exploitatie-overzicht van de uitgeefster is gebleken, dat het aantal abonnees enigermate terugloopt. De jaargang 1966 is begonnen met 1519 betalende abonnees; per 1 januari 1967 was dit aantal teruggelopen tot 1499. De abonnementsprijs bedraagt thans f 8,50 per jaar; studentenabonnementen kosten f 6,— per jaar.

PERSONEEL

Gedurende het jaar 1966 bestond het personeel der stichting uit de heren mr. J. H. Prins, directeur, mr. W. C. D. Hoogendijk, adjunct-directeur, drs. B. Goudzwaard, drs. J. A. Dirksen, P. F. van Herwijnen en de dames M. van der Pol, N. M. van Woerkom, N. H. de Vringer (tot 31 maart 1966) en A. E. Woldendorp-Veenstra (vanaf 15 juni 1966). De heer Joh. van Kuyk was ook gedurende 1966 werkzaam als conciërge.

GEBOUWEN

Dit jaar waren in de voor verhuur beschikbare kantoorruimten gehuisvest het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, de Kon. Vereniging „Oost en West” en het bureau mr. W. Kok.

Buiten het normale onderhoud van de beide panden werden geen bijzondere voorzieningen getroffen.

Firma C. Vermeer en Zoon's fabrieken voor gebogen hout

**Telefoon 01894 - 230
Ouderkerk aan de IJssel**

**Ronde en ovale tafelanden - Gebogen regels voor stoelen
en fauteuils - Armleggers - Kappen - Regels - Stijlen - enz.**

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

★

ALLES OP VERFGEBIED

★

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ - PAPIERHANDEL

DE OLDEHOVE

J. van Essen - Naaldwijk - Postbus 23 - Telefoon 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste - Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostylepapier, enz.

ADVIEZEN OVER HET JAAR 1966

WIJSBEGEERTE, ETHIEK, MORAAAL

Ethiek

Dierenbescherming en vivisectie; homofilie.

Gezinsethiek

Geboorteregeling (viermaal).

GODSDIENST, GODGELEERDHEID

Christelijke kerk

Inflatie en financiële positie der kerken.

SOCIOLOGIE

Bevolkingsgroei

Bevolkingsvraagstuk.

POLITIEKE PARTIJEN

Christelijke partijen (algemeen)

Christelijke partijformatie

A.R. Partij

Kan lid N.V.V. lid a.r. kiesvereniging zijn?; reglement a.r. kiesvereniging.

ECONOMIE

Arbeid

Loonontwikkeling en productiviteit

Werkloosheid

Voorzieningen bij werkloosheid en wedertewerkstelling.

Inflatie

Bestrijding inflatie; inflatie (driemaal).

Kosten van levensonderhoud

Indexcijfers kosten levensonderhoud.

Economische steun aan onderontwikkelde gebieden

Ontwikkelingshulp

Inkomenverdeling

(Categorale) inkomensverdeling.

RECHT

Volkenrecht

Raad van Europese Beweging; verbindende kracht van volkenrechtelijke verdragen.

Staatsrecht

Pensioen politieke functionarissen; godsdienstvrijheid; vrijheid van meningsuiting.

Kiesrecht (gemeenteraad)

Toepassing kieswet; stemmen bij volmacht (tweemaal); verdeling der zetels (tweemaal); candidaatstelling (tweemaal).

Staatsrecht

Behandeling arrestanten en delinquenten.

Burgerlijk recht

Beheersvorm zwembad.

BESTUURSRECHT

Grenzen

Wijziging gemeentegrenzen (tweemaal).

Verhouding publiekrechtelijke lichamen

Samenwerking gemeenten.

Economische en rechtspositie

Erfpacht; gebruik gemeentegrond voor pompinstallatie

Organen en instellingen (gemeente)

Vaststelling raadgeenda; besloten raadsvergadering; raadsvergadering; deelneming door raadslid in aanneming t.b.v. gemeente; verboden handelingen voor raadsleden; toepassing art. 26 gemeentewet; bestuurder kiesvereniging tevens raadslid; gemeentelijke commissies (viermaal); verkiezing van wethouders (tweemaal); vragenrecht; beleid van b. en w.; reglement van orde voor b. en w.; mededelingen uit vergaderingen van b. en w.; burgemeestersbenoeming (tweemaal); wethouderspensioen; vervanging burgemeester; benoeming gemeentesecretaris.

Subsidies ')

Gemeentelijke steun t.b.v. propaganda voor federale wereldregering; subsidie Humanistisch Thuisfront; subsidie sport; financiële overheidssteun aan kerken.

Personeel, ambtenaren

Onverenigbare betrekkingen; kindertoelage.

Belastingen

Speculatiewinstbelasting; omzetbelasting; omzetbelasting op electriciteit; straataanlegbelasting; rijwielbelasting; woonforensenbelasting.

Openbare orde

Taak rijksrecherche.

Openbare gezondheid

Volksgezondheid; voorbereidingbesluit bestemmingsplannen; binnensteden

Volkshuisvesting

Welstandscommissies; verkoop van woningwetwoningen; woningwetwoningen; overdracht van woningwetwoningen (tweemaal); huurverhoging; huurregeling; woonruimteverdeling; bevoegdheid woonruimteverdeling (tweemaal).

Verkeer en vervoer

Interlokaal personenvervoer.

Economische aangelegenheden

Economische planning (tweemaal); sociaal-economisch onderzoek; ruilverkaveling; onroerend goed.

Maatschappelijke steun en voorzorg

Algemene Bijstandswet; toepassing rijksgroepsregeling oorlogsslachtoffers 1940-1945 (tweemaal); kinderbijslagregeling; arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Onderwijs

Subsidiëring godsdienstonderwijs (tweemaal); karakter openbaar onderwijs; kosten kleuteronderwijs; wijziging schoolorganisatie; medewerking schoolstichting; christelijk onderwijs; compromisschool; ouderraad en schoolraad.

Zondagsrust

Opening zwembad op zondag (driemaal).

Mijnbouw enz.

Wet continentaal plat (tweemaal).

Benzinepompen

Vergoeding oliemaatschappijen voor plaatsing benzinepomp; benzinepompverordening.

GESCHIEDENIS

Nederland (2e Wereldoorlog)

Uitlating Colijn „rustig slapen” in 1938.

¹⁾ Voor subsidies betreffende het onderwijs, zie onder onderwijs.

**AANTAL UITLENINGEN PER ONDERWERP
IN VOLGORDE VAN AANTAL
GEDURENDE HET JAAR 1966**

Politiek, algemene vraagstukken	62
A.R. Richting	55
Bestuursrecht	45
Politiek, buitenland	39
Gemeentepolitiek	33
Kerkelijke en godstdienstige aangelegenheden	26
Staatsrecht	26
Minderontwikkelde gebieden	23
Onderwijs	23
Biografieën	20
Bevolkingsvraagstuk	17
Arbeidsvraagstukken	16
Politieke partijen (algemeen)	15
Geschiedenis	13
Oorlogsvraagstuk	13
Sociale kwestie	13
Economische vraagstukken	12
Ethiek	12
Monarchie	10
Europese vraagstukken	9
Ondernemingsvraagstukken	9
Socialistische richting	9
Bedrijfsorganisatie	8
Pacifistische richting	8
Rassenvraagstuk	8
Vraagstukken met betrekking tot de vrouw	8
Maatschappelijk werk	7
Sociale verzekering	7
Bezitsvorming	6
Landbouw	6
C.H. richting	6
Televisie en radio	6
Financiën	5
Samenwerking christelijke partijen	5
Boerenpartij	4
Liberale richting	4
Vakbeweging	4
Volkshuisvesting	4
Echtscheiding	3
Samenwerking prot. chr. partijen	3
Communistische richting	3
Sport	3
Subsidievraagstuk	3

Koninklijk Huis	.	.	.	.	.	.	.	.	2
G.P.V. richting	.	.	.	.	.	.	.	.	2
Verenigde Naties	.	.	.	.	.	.	.	.	2
Doodstraf	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Humanisme	.	.	.	.	.	.	.	.	1
R.K. richting	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Wijsbegeerte	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Diversen	.	.	.	.	.	.	.	.	41
									<hr/>
Totaal uitleningen in 1966	.	.	.	.	.	.	.	.	662
Totaal uitgeleende aantal exemplaren	.	.	.	.	.	.	.	.	2858
Nieuwe aanwinsten	.	.	.	.	.	.	.	.	338

DOCTOR ABRAHAM KUYPERSTICHTING
BALANS PER 31 DECEMBER 1965

ACTIVA**Onroerende goederen:**

Huis Dr. Kuiperstraat 3	f	1,—
Huis Dr. Kuiperstraat 5	„	1,—
		2,—

f 2,—

Inventaris e.d.:

Inventaris	f	1,—
Bibliotheek	„	1,—
		2,—

.. 2,—

Beleggingen:

Effecten: aandelen	f	892.139,10
converteerbare obligaties	„	44.395,—
obligaties	„	425.704,—
Leningen aan schoolverenigingen voor waarborgsommen	„	567.760,52
Hypotheken	„	99.845,—
Leningen op schuldbekentenis	„	20.750,—
		2.050.593,62

,, 2.050.593,62

Vorderingen:

Terug te vorderen dividendbelasting	f	5.422,26
Vervallen rentetermijnen	„	5.747,68
A.R. Staatkunde	„	617,78
Huren	„	491,—
		12.278,72

,, 12.278,72

,, 29.847,19

Overlopende posten . . . . .**Liquide middelen:**

Kas	f	1.030,77
Giro	„	20.564,51
Verenigde Bankbedrijven N.V.	„	1.683,31
Algemene Bank Nederland N.V.	„	1.080,64
Deposito's	„	20.101,52
		44.460,75

,, 44.460,75

Rekening van baten en lasten:

Nadelig saldo	f	28.591,08
Af: bijdrage Centraal Comité	„	10.000,—
		18.591,08

,, 18.591,08

f 2.155.775,36

PASSIVA**Eigen vermogen**

Kapitaal	f 1.604.257,77	
Reserve koersverschillen	„ 536.017,31	
	<hr/>	f 2.140.275,08
Voorziening onderhoud gebouwen	„	6.941,11
Crediteuren en overlopende posten	„	8.559,17

Nagezien en accoord bevonden
w.g. T. van der Kooij, accountant

---

f 2.155.775,36

REKENING VAN BATEN EN LASTEN OVER 1965

Uitgaven	1965	1964
Salarissen	f 113.307,84	f 95.662,68
Sociale lasten	„ 7.875,33	„ 7.932,71
Pensioenpremies	„ 11.410,85	„ 10.580,26
Bibliotheek	„ 4.822,59	„ 4.145,31
Onderhoud gebouwen	„ 5.000,—	„ 5.000,—
Verlichting, verwarming e.d.	„ 4.967,11	„ 5.558,86
Verzekeringen	„ 481,13	„ 529,54
Belastingen	„ 1.141,13	„ 1.130,10
Huishoudelijke kosten	„ 4.369,31	„ 5.663,50
Algemene kosten	„ 1.193,94	„ 2.560,85
Kantoorbehoeften	„ 1.991,04	„ 2.167,10
Porti, telefoon e.d.	„ 2.404,59	„ 1.825,93
Reis- en vergaderkosten	„ 4.804,29	„ 2.433,11
A.R. Staatkunde	„ 601,38	„ 375,38
Inventaris	„ 4.479,03	„ 1.626,95
Onvoorzien	„ 377,42	„ 743,76
	f 169.226,98	f 147.936,04

Ontvangsten	1965	1964
Interest	f 95.739,90	f 92.644,57
Huren	„ 15.243,80	„ 15.779,35
Giften	„ 4.652,20	„ 40,—
Vergoeding Centraal Comité inzake College van Advies	„ 25.000,—	„ 25.000,—
Nadelig saldo	„ 28.591,08	„ 14.472,12
	<u>f 169.226,98</u>	<u>f 147.936,04</u>

Nagezien en accoord bevonden
w.g. T. van der Kooij,
accountant.

DOCTOR ABRAHAM KUYPERSTICHTING
BEGROTING VOOR 1967

Baten	1967	1966
Interest hypotheeken en leningen voor waarborgsom	f 36.000,—	f 35.380,—
Interest obligaties	f 24.000,—	f 24.210,—
Dividend aandelen	„ 34.000,—	„ 34.500,—
Depositorente	„ 500,—	„ 600,—
	f 58.500,—	f 59.310,—
Bankkosten	„ 1.500,—	„ 1.610,—
	„ 57.000,—	„ 57.700,—
Huren	„ 16.950,—	„ 15.750,—
Vergoeding Centraal Comité inzake College van Advies	„ 25.000,—	„ 25.000,—
Bijdrage Centraal Comité voor Dr. Kuiperstichting	„ —,—	„ 10.000,—
Afdracht kiesverenigingen à f 0,50 per lid	„ 45.000,—	P.M.
Bijdragen particulieren	„ 4.350,—	P.M.
Bijdrage Tweede Kamerfractie	„ 30.000,—	„ —,—
	f 214.300,—	f 143.830,—
Tekort	„ 25.450,— ¹⁾	„ 40.470,—
	f 239.750,—	f 184.300,—

1) Met ingang van 1 januari 1966 heeft de Kuiperstichting twee van haar medewerkers gedurende resp. 1½ dag en 4 dagen per week ter beschikking gesteld van de A.R. Tweede Kamerfractie. Teneinde te kunnen voorzien in het aldus ontstane verlies aan arbeidscapaciteit dient een nieuwe wetenschappelijk gevormde medewerker te worden aangetrokken.

In deze begroting is er weliswaar van uitgegaan dat een nieuwe medewerker in dienst van de Kuiperstichting zal treden, doch gezien het tekort dat mede als gevolg van deze voorziening ontstaat, moet worden geconstateerd dat daaraan ernstige financiële bezwaren zijn verbonden.

Het dilemma is derhalve: of een forse verhoging van de inkomsten, of een belangrijke inkrimping van de arbeidscapaciteit van de Kuiperstichting.

	1967	1966
Salarissen	f 155.825,—	f 117.500,—
Algemene salarisontwikkeling, incl. sociale lasten	,, 10.000,—	P.M.
Sociale lasten	,, 12.125,—	,, 8.500,—
Ongevallen/Invaliditeitsverzekering	,, 750,—	,, 750,—
Pensioenen	,, 15.000,—	,, 15.000,—
Bibliotheek	,, 4.500,—	,, 4.000,—
Onderhoud gebouwen	,, 5.000,—	,, 5.000,—
Verlichting, verwarming, enz.	,, 6.000,—	,, 7.000,—
Verzekeringen	,, 600,—	,, 500,—
Belastingen	,, 1.200,—	,, 1.150,—
Huishoudelijke kosten	,, 8.000,—	,, 8.000,—
Algemene kosten	,, 1.750,—	,, 1.400,—
Kantoorbehoeften	,, 2.500,—	,, 2.000,—
Porti, telefoon	,, 4.000,—	,, 3.000,—
Reis- en vergaderkosten	,, 4.000,—	,, 3.000,—
A.R. Staatkunde	,, 1.500,—	,, 1.500,—
Aanschaf inventaris	,, 1.500,—	,, 1.500,—
Onderhoud inventaris	,, 2.500,—	,, 2.500,—
Onvoorzien	,, 3.000,—	,, 2.000,—
	<hr/> f 239.750,— <hr/>	<hr/> f 184.300,— <hr/>

**Varwijk's Handelsonderneming en
Veevoederfabriek „Salland” G.V.**

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 1255

Fabricage van:

RUNDVEEKOEKEN

KALVERBROKJES

PLUMVEEKORRELS

Levering aan de handel onder A.C.V.-controle.

JAARVERSLAG

VAN HET VERBAND VAN VERENIGINGEN
VAN ANTI-REVOLUTIONAIRE GEMEENTE-
EN PROVINCIEBESTUURDERS OVER HET JAAR 1966.

Het jaar 1966 was een jaar met gemeenteraadsverkiezingen. Maar wonderlijk genoeg brengt dat voor het Verband van Verenigingen van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders geen extra werkzaamheden met zich. Wonderlijk is dat feitelijk ook weer niet. Gemeenteraadsverkiezingen zijn plaatselijke aangelegenheden waarbij de voorbereidingen, de kandidaatstelling en de propaganda volledig in handen zijn van de plaatselijke kiesverenigingen. Het Verband is geen partijinstantie. Het is een vereniging van A.R. raadsleden en statenleden. Het heeft tot taak deze magistraten van raad en voorlichting te dienen. Een belangrijke taak die niet steeds de aandacht krijgt die ze b.v. van de kiesverenigingen zou dienen te ontvangen. In het jaar voor de raadsverkiezingen stelt het Verband een leidraad samen voor een A.R. gemeenteprogram. Een leidraad die gratis, d.w.z. op kosten van de leden, naar alle kiesverenigingen wordt gezonden. In 1965 is dat ook weer gebeurd. Niet alleen ontving men toen een leidraad maar tevens een vrij uitgebreide toelichting. Of, de kiesverenigingen deze leidraad ook inderdaad gebruiken bij het samenstellen van hun plaatselijk gemeenteprogram onttrekt zich helaas aan ons gezicht. Wel bemerken we zo nu en dan helaas dat er nog steeds, zij het gelukkig weinig, kiesverenigingen zijn die zich niets aantrekken van het door de Deputatenvergadering vastgestelde partijstatuut waarbij kandidaten voor de gemeenteraad moeten beloven zich bij hun verkiezing te zullen aansluiten bij een van de provinciale verenigingen van A.R. gemeente- en provinciebestuurders. Het komt voor dat gekozenen dat niet doen en dat de besturen dat best vinden. Meestal hebben die besturen de kandidaten op die verplichting in 't geheel niet gewezen.

Voorlichtingsvergaderingen.

In het afgelopen jaar heeft het Verband weer een tweetal voorlichtingsvergaderingen gehouden nl. één te Zwolle en één te Utrecht. Rond 150 leden hebben daar met elkaar gesproken over de problemen van de schaalvergroting, de herindeling van gemeenten, stads- en streekgewesten en bovengemeentelijke organen. In Zwolle waren de heren P. C. Elfferich, lid van de Eerste Kamer en burgemeester P. A. Nawijn van Blokzijl inleiders. In Utrecht waren dat burgemeester mr. L. A. van Splunder en M. H. L. Weststrate gecommitteerde van het Openbaar Lichaam Rijnmond.

Kreeg in Utrecht het stads- en streekgewest veel aandacht, in Zwolle kwam de zelfstandigheid van de gemeenten steeds in de discussie naar voren.

Op beide vergaderingen kwam naar voren dat het oude standpunt als zouden gemeentelijke grenzen bijna onaanastbaar zijn in onze kring sterk aan betekenis heeft ingeboet. De schaalvergroting heeft ook hier in het denken doorgewerkt. Maar dat betekende allerminst dat men gelukkig was met de rage om maar steeds gemeenten samen te voegen. Groot bezwaar had men tegen het feit dat allerlei soorten argumenten worden gebruikt om de opheffing van gemeenten goed te praten, zodat er feitelijk geen lijn zit in al die samenvoegingen. Met name het argument van de bestuurskracht, die pas voldoende zou zijn bij een gemeente van 5 - 10.000 inwoners werd sterk aangevochten. Sterk werd ook gegispd dat het veelvuldig gebruik maken van de gemeenschappelijke regeling soms als argument wordt gebruikt om een gemeente op te heffen. Anderzijds werd opgemerkt dat indien de eigen taak van een gemeentebestuur zich zou gaan beperken tot het subsidiëren van een kruisvereniging of het aanleggen van een sportveld, men zich toch met ernst de vraag moet stellen of daarvoor een burgemeester, een secretaris en een gemeenteraad nodig zijn. In de ene provincie meer dan in de andere werd het bezwaar geopperd dat de gemeenteraden bij grenswijziging en opheffing der gemeente grotendeels buiten spel staan. Tijdens de voorbereiding heeft het college van G. S.

contact gehad met burgemeester en wethouders, maar wanneer de gemeenteraden hun stem kunnen laten horen is de zaak meestal reeds in kannen en kruiken. Het komt slechts sporadisch voor dat de mening van de gemeenteraden nog reden geeft om het voorstel te wijzigen.

Mede tengevolge van deze procedure voelen de gemeenten zich in hun bestaan bedreigd. Het zwaard van de opheffing hangt hen voortdurend boven het hoofd. De rechtszekerheid wordt bovendien nog zwaar geweld aangedaan als een gemeente — Oost- en West Souburg — zo maar per amendement in de Tweede Kamer wordt opgeheven. De gehele wettelijk voorgeschreven procedure is hier eenvoudig aan de kant gezet. De gemeenteraad is niet eens gehoord.

De overkoepelende organen hadden op deze conferenties de volle aandacht. Zagen sommigen in bovengemeentelijke organen slechts een geruisloze annexatie, anderen (de meerderheid) meenden dat in stads- en streekgewesten de zelfstandigheid van de gemeenten nog het best gegarandeerd is. Natuurlijk worden bepaalde bevoegdheden van de afzonderlijke gemeenten overgeheveld naar het overkoepelend orgaan, maar bij stadsgewesten die meestal tot stand komen op basis van de wet gemeenschappelijke regelingen spreekt men toch mee. Voor mammoethgemeenten voelde men niet. De afstand bestuurden-bestuurders wordt steeds groter. Het is de hoogste tijd dat de structuur van de gemeenten en daarbij de herindeling der gemeenten met spoed nader wordt bezien. We hebben behoefte, zo zei een der debaters, aan een tweede Thorbecke die ons een nieuwe gemeentewet geeft. Tot nog toe heeft Binnenlandse Zaken nog weinig of niets gepresteerd. Bij structurele herzieningen zal men er echter niet aan ontkomen ook de financiële verhouding op de helling te zetten.

Een der inleiders maakte duidelijk dat samenwerkingsverbanden niet beperkt behoeven te blijven tot stedelijke agglomeraties. Het Land van Heusden en Altena leverde het eerste voorbeeld van een streekgewest.

Deze voorlichtingsvergaderingen blijken naar de mening van velen in een behoefte te voorzien. Ze zullen daarom een vaste plaats krijgen in het programma van het Verband.

Bestuurders van kiesverenigingen of geestverwante ambtenaren hebben eveneens toegang tot deze vergaderingen.

Jaarvergadering

Had de positie van de gemeenten op de voorlichtingsvergaderingen dus alle aandacht, de jaarvergadering ditmaal in april te Leeuwarden gehouden had zich ook reeds met dit onderwerp beziggehouden, zij het dat daar andere aspecten naar voren kwamen.

De voorzitter had in zijn openingswoord „Schaalvergroting” gewezen op de snelle wijziging die zich in allerlei normen voltrekt. Materieel doch ook geestelijk. De gewijzigde omstandigheden, gevolg van de schaalvergroting, dwingen de gemeentebestuurders daarmee in hun beleid rekening te houden. Dit betekent een verzwaring van de taak van de gemeenten temeer waar de landsregering met name in de financieringsregeling nauwelijks rekening houdt met die gewijzigde omstandigheden en ook anderszins de gemeenten in vele opzichten nog over één kam scheert.

Mr. G. E. de Jongste refereerde op die vergadering over „Ruimtelijke ordening”. Hij schetste de schaalvergroting in Europees verband en de plaats van Nederland in dat geheel. Vervolgens tekende hij de noodzakelijkheid van de ruimtelijke ordening voor het eigen land. Zijn referaat werd opgenomen in het meinummer (1966) van „De Magistratuur”.

Aan een gezamenlijk diner werd het 30-jarig bestaan van het Verband gevierd. Minister Smallenbroek was op het laatste ogenblik helaas verhinderd aanwezig te zijn. Gelukwensen werden uitgesproken namens het Centraal Comité en namens de Vereniging van Christelijk-Historische leden van gemeentebesturen.

Later in het jaar konden wij wederkerig onze Christelijk-Historische zusterorganisatie gelukwensen toen zij in Utrecht een zeer geslaagde jubileumvergadering hield ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan. Over en weer werd de wenselijkheid van meer samenwerking naar voren gebracht temeer daar in tal van gemeenteraden a.r. en c.h. in prot. chr. raadsfracties samen optreden.

Contact Kamerfractie

Ook in dit verslagjaar was er weer een speciaal contact met de A.R. Tweede Kamerfractie. In een uitvoerige onderhoud heeft het bestuur een aantal wensen en grieven die bij de gemeentebestuurders leven en die bij herhaling in „De Magistratuur” werden besproken naar voren gebracht.

De ontoereikendheid van de financiële verhouding en de zeer ongelijke werking ervan voor de gemeenten was één van de punten. Maar evenzeer werd aangedrongen op een beter beleid inzake de gemeentelijke grenswijzigingen. Het zou nuttig zijn indien de regering mededeling zou doen van haar richtlijnen inzake de herindeling van de gemeenten.

De woningbouw en het beleid inzake de grondprijzen waren andere punten die onder de aandacht van de fractie werden gebracht. Zowel naar de mening van de fractie als van het bestuur werkte dit onderhoud verhelderend. Het zal dan ook worden herhaald.

De Magistratuur

Het maandblad van het Verband „De Magistratuur” verscheen in het afgelopen jaar geregeld. In de redactie kwam geen verandering. Zij bleef bestaan uit de heren M. H. L. Weststrate, voorzitter, mr. J. H. Prins, secretaris, mr. E. Bredeveld, dr. J. van der Haar, M. W. Schakel en mr. L. A. van Splunder.

Het juli/augustusnummer (24 pagina's) was met het oog op de nieuwe raadsleden geheel gewijd aan de taak van het raadslid, de werking van het gemeentelijk apparaat, het samenspel van de gemeentelijke bestuursorganen, de plaats van de gemeente in het geheel van ons staatsbestel, de waarde van fractieoverleg, het onderwijs, de algemene bijstandswet, enz.

In de andere nummers werd voorlichting gegeven over allerlei onderwerpen die voor de gemeentebestuurders van belang zijn. Zo kwam de aardgasvoorziening ter sprake, de betekenis van de gemeenschappelijke regeling, de financiële verhouding rijk - gemeenten, de politieverordening,

de rijksbegroting, de verhouding bestuur - bestuurd, het kabinet-Zijlstra en de gemeenten, enz.

Het zou gewenst zijn dat ook bestuurders van kiesverenigingen, die bij de candidaatsstelling voor de gemeenteraadsverkiezingen zo'n belangrijke plaats vervullen, ook kennis zouden nemen van wat De Magistratuur maandelijks aan voorlichting geeft.

Dagelijks bestuur

Gedurende het verslagjaar bestond het dagelijks bestuur van het Verband uit de heren M. H. L. Weststrate, voorzitter, mr. J. H. Prins, secretaris, W. M. de Jong, penningmeester, N. van der Brugge, algemeen-adjunct en H. M. Oldenhof.

Verenigingen

Bij het Verband aangesloten zijn de tien provinciale verenigingen van Anti-Revolutionaire Gemeente- en Provinciebestuurders (waaronder één vereniging voor de provincie Noord-Brabant en Limburg), alsmede de Vereniging van burgemeesters, wethouders en gemeente-secretarissen „Groen van Prinsterer”.

Volgens de van de onderscheiden verenigingen ontvangen gegevens bedroegen de aantallen leden per 1 januari 1967 voor:

Friesland	149
Groningen	151
Drenthe	97
Overijssel	132
Gelderland	119
Utrecht	106
Noord-Holland	113
Zuid-Holland	376
Zeeland	90
Noord-Brabant/Limburg	46
„Groen van Prinsterer”	271

Elke aangesloten vereniging wijst leden aan in het alge-

meen bestuur van het Verband naar de maatstaf van één bestuurslid per honderd leden van die vereniging of gedeelte daarvan. Voorts wijzen het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen en de Doctor Abraham Kuypertstichting ieder een bestuurslid aan.

De verenigingen hielden de volgende vergaderingen:

Friesland

Organisatie van de jaarvergadering van het Verband, die op 22 en 23 april te Leeuwarden werd gehouden. Daarbuiten werden geen bijeenkomsten belegd.

Groningen

Forum eigen leden over

Samenvoeging gemeenten in de ruimste zin

Dr. C. J. Verplanke

De positie van het raadslid

Forum eigen leden met een korte inleiding van elk der forumleden over

De positie der gemeenten in het algemeen

Drenthe

21 mei

's Morgens behandeling van vragen uit de practijk en 's middags ontvangst door het gemeentebestuur van Roden

26 november

Dr. G. J. Stapelkamp

Rondom het bouwbeleid

Overijssel

21 juni

Late voorjaarsvergadering met excursie

15 oktober

M. Meeuwse

De provincie Overijssel en wij

Gelderland

5 februari

Ir. D. Delver

Ruimtelijke ordening

16 april

F. Kunst

De Algemene Bijstandswet in de practijk.

Utrecht

9 november

Mr. L. A. van Splunder

De gemeenten in deze tijd

Noord-Holland

E. van Ruller	De lijn ener christelijke politiek
M. H. L. Weststrate	De behandeling van de gemeentebegroting

Zuid-Holland

P. C. Elfferich	Schaalvergroting
-----------------	------------------

Zeeland

J. van den Bos	Toekomstverwachtingen voor Zeeland
----------------	------------------------------------

Noord-Brabant/Limburg

2 april	
J. C. Ligtvoet	Overheid en recreatie
22 oktober	
C. D. Oosten	Actuele gemeentezaken

„Groen van Prinsterer”

3 en 4 mei	
J. Smalibroek	Gemeentelijke problemen
J. Slot	Gemeente, burgerschap en communicatie

Regionale vergaderingen Zuid-Holland

4 november		
Barendrecht	N. van der Brugge	} Problematiek op bestuurlijk niveau
Gouda	P. C. Elfferich	
7 november		
Gorinchem	Joh. van Es	

De secretarissen van de verenigingen zijn:

Friesland: K. J. de Jong, Alma Tademastraat 12, Leeuwarden

Groningen: A. Drost, Hoofdstraat 117, Uithuizermeeden

Drenthe: P. Top, Europaweg 126, Schoonebeek

Overijssel: J. G. Bruijnink, Herman Buismanlaan 4, Zwartsluis

Gelderland: G. Bolhuis, Prins Bernhardstraat 23, Randwijk

Utrecht: L. W. H. de Geus, Raadhuisstraat 18, Linschoten

Noord-Holland: Mr. A. v. d. Berg, Burg. Hellenberg Hubarlaan 6, Hilversum

Zuid-Holland: Joh. van Es, Oosteinde 57, Oud-Alblas

Zeeland: L. M. Steketeer, Unastraat 44, Nieuwerkerk (Z.)

Noord-Brabant/Limburg: K. de Geus, Julianalaan 18, 's-Gravenmoer

Groen van Prinsterer: A. Bolhuis, Koninginneweg 267, Ridderkerk

STATEN-GENERAAL

ZETELVERDELING

IN DE EERSTE KAMER EN DE TWEDE KAMER
DER STATEN-GENERAAL

Eerste Kamer 1966

K.V.P.	25
P.v.d.A.	22
V.V.D.	8
A.R.P.	7
C.H.U.	7
P.S.P.	3
B.P.	2
C.P.N.	1

75

Tweede Kamer 1967

K.V.P.	42
P.v.d.A.	37
V.V.D.	17
A.R.P.	15
C.H.U.	12
D '66	7
B.P.	7
C.P.N.	5
P.S.P.	4
S.G.P.	3
G.P.V.	1

150

Naam- en Nummerplaten

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

Zuid Ned. Naamplaten Onderneming

G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEF. 0 4494 - 5888.

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van Heiwerken

Telefoon 03474 - 269

LEXMOND

Gespecialiseerd in het heien met
stoomblokken van 2000 tot 8000 kg.

VERSLAG

VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE FRACTIE
IN DE EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL
OVER HET JAAR 1966

Het hierna volgende overzicht van de werkzaamheden der Kamer - voorzover leden der A.R.-fractie daaraan hebben deelgenomen - is samengesteld door de afgetreden secretaris de heer J. Tjalma (tot Prinsjesdag 1966) en voor de huidige secretaris tot aan het einde van het verslagjaar.

Laatstgenoemde heeft er behoefte aan de heer Tjalma hartelijk te danken voor de getoonde bereidwilligheid aan een zo goed mogelijke verslaggeving te willen medewerken.

1. Samenstelling per 31 december 1966:

1. prof. dr. W. Albeda	Fr. Schubertstraat 19	Utrecht (030— 34086)
2. H. Algra	Huizumerlaan 30	Leeuwarden (05100— 26668)
3. dr. W. P. Berghuis	de la Sablonièrekade 8	Kampen (05292— 2773)
4. A. A. van Eeten	Ooststraat 55	Nieuwerkerk (gem. Duiveland) (01114— 290)
5. P. C. Elfferich	Rotterdamseweg 160	Delft (01730— 24446)
6. prof. mr. W. F. de Gaay Fortman	Zuidwerfplein 7	's-Gravenhage (070—850750)
7. J. de Jong Czn.	Loosdrechtseweg 8	Hilversum (02950-45215)

2. Bureau

De samenstelling van het bureau is als volgt:

Voorzitter	—	dr. W. P. Berghuis
Vice-voorzitter	—	H. Algra
Secretaris	—	P. C. Elfferich
Tweede secretaris	—	A. A. van Eeten

3. Verdeling der werkzaamheden

Berghuis	Algemene politieke beschouwingen
Albeda	Algemene financiële beschouwingen
De Gaay Fortman	Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin
De Gaay Fortman Berghuis	Algemene Zaken
Algra De Gaay Fortman	Kabinet van de Vice-Minister-President (Suriname en Antillen)
Berghuis Algra	Buitenlandse Zaken
De Gaay Fortman Berghuis	Justitie
Van Eeten Elfferich	Binnenlandse Zaken Alg. Burgerlijk Pensioenfonds Provinciefonds Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
Algra De Gaay Fortman	Onderwijs en Wetenschappen
Albeda	Financiën
De Gaay Fortman	Staatsmuntbedrijf
Albeda Elfferich	Gemeentefonds
Van Eeten	Defensie Staatsbedrijf „Artillerie-Inrichtingen”
Elfferich Van Eeten	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Elfferich Van Eeten	Verkeer en Waterstaat Zuiderzeefonds Staatsbedrijf der P.T.T. en Rijkspostspaarbank Staatsvissershavenbedrijf Rijkswegenfonds
Albeda	Economische zaken
De Gaay Fortman	Staatsmijnen in Limburg
Elfferich	Landbouw en Visserij
Van Eeten	Landbouw-Egalisatiefonds
De Gaay Fortman Albeda	Sociale Zaken en Volksgezondheid
Algra Van Eeten	Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk

4. Vaste Kamercommissie waarvan een lid der fractie deel uitmaakt

Van Eeten	Commissie voor de verzoekschriften
Algra	Gemengde Commissie voor de stenografie
Algra en Berghuis	Commissie voor Buitenlandse politiek
Albeda	Vaste Commissie voor Financiën
Elfferich	Vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat
Albeda en	Vaste Commissie voor Economische
De Gaay Fortman	aangelegenheden
Algra	Vaste Commissie voor Suriname en Ned. Antillen

5. a. Navo-Parlement

dr. W. P. Berghuis

b. Beneluxraad

P. C. Elfferich, lid, dr. W. P. Berghuis, plaatsvervangend lid

c. Raad van Europa

dr. W. P. Berghuis

ALGEMENE POLITIEKE EN FINANCIËLE BESCHOUWINGEN OVER DE RIJKSBEGROTING 1967.

20 december 1966

Handelingen blz. 99

De heer **Berghuis** sprak er zijn voldoening over uit, dat de kennismaking met dit kabinet op zo korte termijn kon plaats vinden. Niet met de Regering-Zijlstra zoals ook vanmiddag in wat onzorgvuldig spraakgebruik is gezegd, maar met het Kabinet-Zijlstra.

Spr. heeft geen behoefte een algemeen beleidsdiscussie te houden voor een politiek op lange termijn.

Wat is er in de afgelopen bijna vierjarige parlementaire periode gebeurd? Het kabinet-Marijnen, een formatie op basis van een groot pakket van afspraken, waarbij één belangrijk politiek punt buiten de afspraak was gehouden, nl. de zaak van radio en televisie is gevallen. Het kabinet is er op gestrand, jammer, hoewel de zaak belangrijk genoeg was.

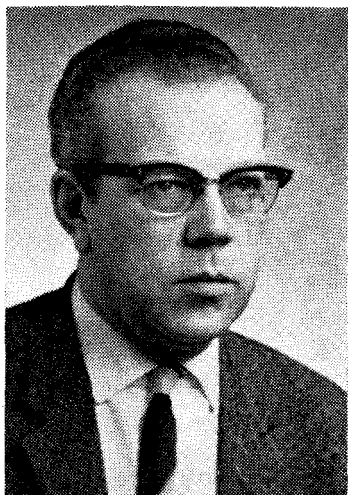
J. Tjalma

Mr. T. A. van Dijken

P. C. Elfferich

Prof. dr. W. Albeda

*De Eerste Kamerleden mr. T. A. van Dijken en J. Talma traden af.
Prof. dr. W. Albeda en P. C. Elfferich volgden hen op.*

Begin 1965 trad het kabinet-Cals op met wèl een bindende afspraak over de radio en de televisie. Wij hebben het betreurd, dat de C.H.U. geen bindende afspraak op zich wilde nemen. Wij hebben ons achter dit kabinet opgesteld, wij stonden achter doelstellingen en programma, wel met van het begin af de waarschuwing: „het heeft alleen zin uw programma uit te voeren, wanneer het niet gaat ten koste van de gezondheid van staats- en volkshuishouding”.

Intussen werd de val van het kabinet betreurd, de verschillen waren, al gingen zij om uitermate belangrijke zaken van financieel-economisch belang, aan de anderen kant zo marginaal, dan men het eens had moeten worden in de boezem van het kabinet-Cals.

Het huidige kabinet heeft in zeer belangrijke mate te maken met financieel-economische aangelegenheden. Overigens is politiek niet uitsluitend een financieel-economische zaak. Het is een factor van de politiek.

Na vele jaren weer een A.R. premier, nimmer zoveel A.R. bewindslieden. Uit partijpolitiek oogpunt een reden om trots op te zijn; wij hebben bijzonder veel waardering en hoogachting voor de figuren uit onze kring in dit kabinet. Toch hadden wij liever gezien, dat alles in het werk was gesteld om het kabinet-Cals in stand te houden. Op een gegeven ogenblik heeft de P.v.d.A. het voortijdig af laten weten.

Tot slot van zijn betoog vraagt spr. naar de mening van het overbruggingskabinet over de oliewinning met betrekking tot het moment waarop beslist moet worden. Het inzicht van zijn fractie is bekend, nl. dat het accent moet liggen bij het particulier initiatief, bij de particuliere ondernemingslust en -durf.

Voorts wordt aandacht gevraagd voor de positie van de gemeenten, de buitenlandse politiek en het dragen van enig eigen risico bij ziekenfondsverzekering, welke gedachte wordt ondersteund.

De heer **Albeda** was de tweede spreker in dit debat, die tevens zijn maidenspeech hield. Deze begon met erop te wijzen, dat hij in de voetstappen ging treden van zijn voorganger in de fractie, nl. de huidige minister-president. Wil proberen een betoog te houden van dezelfde intentie, nl.

loyaal, doch kritisch ten opzichte van een bevriend kabinet.

De beëindiging van een inflatorie situatie is het uitgangspunt van dit kabinet, anders dreigt het dilemma te moeten kiezen tussen betalingsbalansevenwicht en werkgelegenheid.

Wanneer is dat moment aangebroken? Spr. meent, wanneer loon- en kostenpeil van een land tengevolge van een proces van inflatie dermate zijn gestegen, dat het land niet meer kan concurreren op de wereldmarkt. De preciese vaststelling van dit moment is bijzonder moeilijk. Spr. gaat uitvoerig na, hoe de huidige situatie is gegroeid en wordt beoordeeld. De overbesteding moet niet alleen door de monetaire rem worden tegengegaan, maar ook door budgettaire optreden.

De diagnose overbesteding lijkt mij thans juist, geldt dat ook voor de remedie? Hoe zal de ontwikkeling in 1967 zijn, er is een fundamentele onzekerheid? De consumptie neemt weinig meer toe, er ontstaan afzetproblemen in vele bedrijven. Verwachte loonstijgingen in 1967 worden vrijwel geheel afgeroomd door prijsstijgingen en premieverhogingen. Ik heb mijn twijfels over de voortschrijdende verbetering van de betalingsbalans.

Ik verwacht, dat sterk deflatorie krachten in 1967 zullen gaan werken, dat is het netto-effect van de voorgestelde belastingmaatregelen uiteraard ook.

Gegeven de overbesteding is dat vandaag juist, hoe zal dat in 1967 zijn?

Als men de Regering, dit sterke instrumentarium in handen geeft, is van belang te weten of op een bepaald moment b.v. bij de sterke ontwikkeling van de werkloosheid in het noorden van het land de betalingsbalans zal prevaleren boven de werkgelegenheid.

Tenslotte deelt spr. mede persoonlijk sterke aarzeling te gevoelen t.a.v. het aanvaarden van de mogelijkheid van vervroegde invoering der omzetbelasting-verhoging.

BEGROTING VAN BUITENLANDSE ZAKEN

24 mei 1966

Handelingen blz. 823

De heer **Berghuis** ving aan met zijn dank en waardering

uit te spreken jegens de Minister en de beide Staatssecretarissen voor het gevoerde beleid, dat in de grote lijnen doorzichtig was.

Politiek is een bijzonder moeilijk bedrijf en dat geldt vooral voor de buitenlandse politiek. Het gaat immers om enorme verantwoordelijkheden van overheden, die in Psalm 82 goden worden genoemd.

Daar staat tegenover, dat wij, Nederlanders, niet het gevoel moeten hebben, dat wij de gehele last van de wereldpolitiek moeten torsen en dat wij de wijsheid in pacht hebben. Zo moeten wij bv. bij de kwestie-Vietnam een grote mate van bescheidenheid in acht nemen.

De U.N.O. is in deze tijd tot een zo grote inactiviteit gedoemd, dat het reden tot bezorgdheid geeft. Het is onbevredigend, dat zij de zaak-Vietnam niet ter hand kan nemen.

Ten aanzien van de brief van de P.v.d.A., die gericht was aan de Amerikaanse ambassadeur, gaat hij er van uit, dat deze niet voor de binnenlandse politiek was bedoeld, maar een directe buitenlandse bedoeling had. Spr. gelooft niet aan het buitenlandse effect van deze brief; het feitelijke effect is binnenlandse politiek geweest.

Ten opzichte van het drama in Oost-Azië zullen wij onze plaats en onze verantwoordelijkheid duidelijk moeten kennen en wij zullen ook de verantwoordelijkheid van anderen, die daar de grote lasten dragen, in haar volle gewicht moeten accepteren en daaraan ook vertrouwen schenken. Een land als de Verenigde Staten heeft daar recht op.

Niet elke suggestie die wordt gedaan om ginds tot een oplossing te komen, is bedoeld om wantrouwen te zaaien jegens het beleid van de Verenigde Staten. Zij kan echter wel het effect hebben van het wekken van argwaan en wantrouwen jegens onze grootste bondgenoot.

Een subcommissie van de commissie buitenlandse politiek van de A.R.P. heeft een nota gepubliceerd betreffende Vietnam, die veel inzicht biedt in de achtergronden en waarin wel is waar geen pasklare oplossing aan de hand wordt gedaan, maar waarin de suggestie voorkomt: Is het niet mogelijk, dat Vietnam zich als een nationaal-communistisch land opstelt, dat zelfstandig is ten opzichte van China? Desgevraagd heeft de Regering in de m.v.a. mede-

gedeeld, dat haars inziens deze zelfstandigheid niet van lange duur zou zijn en er in elk geval van vrijheid geen sprake zou zijn. Bovendien zou alsdan de geslaagde indirecte agressie aangemoedigd worden.

Spr. meent, dat de Minister gelijk heeft en dat een vergelijking met Joego-Slavië, die in het rapport der commissie wordt getrokken, niet opgaat, hetgeen hij adstrueert.

Er wordt ook in de internationale politiek veel gesproken over de noodzakelijkheid van verzoening en vrede, maar de verzoening moet een basis hebben en de vrede inhoud.

Wij hebben te maken met reële politieke conversen in de wereld, waarover ook de tegenpartij niet genuanceerd denkt.

Wat de Navo betreft, dienen, nu Frankrijk zich heeft teruggetrokken, de overige 14 landen door te gaan, desnoods onder isolering van Frankrijk.

Vestiging van een Navo-instituut in ons land moet zorgvuldig worden overwogen; men kan niet bij voorbaat „neen” zeggen.

Spr. wijdt daarna aandacht aan de spreiding van de kernwapens en de M.L.F.

Daarna maakt hij opmerkingen over het vraagstuk van de Duitse hereniging, waarbij hij o.a. zegt, dat hij, in tegenstelling tot de Westduitse Regering, de verdeeldheid van Duitsland niet als het kernvraagstuk van de vrede in Europa kan zien.

Vervolgens behandelt hij de moeilijkheden, die er met Frankrijk bestaan betreffende de unificatie van de Executieven, in verband waarmee hij de vraag stelt of de Regering de positie van Hallstein als een halszaak ziet.

Verder maakt spr. kanttekeningen bij Englands eventuele toetreding tot de E.E.G.

Voorts wijst hij op het belang, ook voor ons land, van de situatie in Indonesië, waarbij hij tevens herinnert aan de overeenkomst betreffende West-Irian inzake de beslissing, die in 1969 moet worden genomen. Hij hoopt, dat het beleid van Indonesië aldaar zo is en zal worden gevoerd, dat de bevolking in vrijheid voor Indonesië zal kiezen.

Wat Zuid-Afrika betreft, is zijn vertrouwen dat van Nederlandse zijde over de essentie van het daar gevoerde beleid een gesprek met de Zuid-Afrikaanse Regering en

autoriteiten zou zijn te voeren, sterk teruggelopen, hetgeen hij zeer betreurt.

Spr. is blij, dat de Regering het bedrag van een ton in een U.N.O.-fonds heeft gestort; dat is een betere vorm. Tenslotte maakt hij opmerkingen over de ontwikkelingshulp.

BUITENLANDSE ZAKEN

VERDRAG BETREFFENDE VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN VAN EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

25 oktober 1966

Handelingen blz. 35

De heer **Berghuis** verklaarde weleens in een opgewekter stemming over de Europese ontwikkeling gesproken te hebben dan thans het geval kan zijn. Wij maken ons ernstige zorgen over de down-fase van de Europese ontwikkeling, omdat de geschiedenis kennelijk weer niet voldoende heeft geleerd hoe langs de ingeslagen weg nationalistische krachten, die steeds weer een gevaar voor zowel Europa als de gehele wereld zijn gebleken, kunnen worden beteugeld.

Spr. verklaart het met de strekking van het wetsontwerp inzake dit z.g. fusieverdrag volkomen eens te zijn.

Wij zijn — na gehouden beraad — ook van mening dat hoewel het kabinet demissionair is, de verklaring van de Regering, van de betrokken demissionaire bewindsman voldoende overeind zal blijven staan, welk kabinet er ook komen zal. Daarom zullen wij, overigens zonder enige vreugde vanwege de omstandigheden, ook op dit ogenblik, ondanks het feit, dat het kabinet demissionair is, onze steun aan het wetsontwerp geven.

KABINET VAN DE VICE-MINISTER-PRESIDENT BEGROTING VAN SURINAME EN DE ANTILLEN

27 april 1966

Handelingen blz. 654

De heer **Algra** vroeg zich af of wij het aantal wetsontwerpen, dat als Koninkrijksaangelegenheden is te beschouwen, niet te beperkt zien; ook het grensverschil met Brits-Guyana (het was bij het uitspreken van deze rede nog niet

onafhankelijk) kan als een typisch voorbeeld daarvan gelden.

Bij de bespreking van de onderhavige begroting zijn de gevolmachtigde Ministers niet tegenwoordig, want zij is een zuiver Nederlandse aangelegenheid. Het beleid van de Regeringen van Suriname en de Antillen is daarbij niet aan de orde. Wij hebben ons strikt te houden aan deze duidelijke beperking. Ook bij het toezien op de besteding van de gelden, die wij ter beschikking stellen, moeten wij grote voorzichtigheid betrachten. Wat wij hierbij nalaten tegenover ontwikkelingslanden, moeten wij niet doen wanneer het Suriname en de Antillen betreft, die binnen het Koninkrijk een volkomen autonome positie innemen. Wel kan hier een taak liggen voor de Minister in vertrouwelijk be raad en in een advies, maar dit moeten wij aan hem overlaten.

Elk jaar in de Kamer herhaalde redevoeringen over wijzigingen van het Statuut zijn niet nodig om progressiviteit te bewijzen en zeker niet om een soort cryptisch paternalisme tot uitdrukking te brengen. Wijziging van het Statuut is een zaak van vrijwilligheid en een termijn behoeft daarbij niet te worden genoemd; er is geen reden om iets te forceren en vóór de koninkrijksregeringen uit te lopen. Er is één Minister, die deze zaken behartigt en daarbij dient men het te laten.

BEGROTING VAN JUSTITIE

15 februari 1966

Handelingen blz. 322

De heer **Van Dijken** deelde het standpunt van de Minister, dat ook om financiële redenen voorzichtigheid dient te worden betracht met de vestiging van nieuwe kantonrechten.

Hij is het niet eens met de Minister voorzover deze van oordeel is, dat bij toepassing van het recht van gratie bij tuchthuisstraffen dit dient te worden beperkt tot „gebleken nieuwe omstandigheden”. De Grondwet kent deze beperking niet.

Spr. behandelt daarna de bouwsubsidies ten behoeve van de particuliere kindbescherming, vervolgens maakt hij

opmerkingen over de vreemdelingenzaken en het toelatingsbesluit, waarbij hij vraagt op hoeveel van de 800 beroepen, die 1 aug. 1965 aanhangig waren, tegen weigering aan niet-Nederlanders in Indonesië om vestiging op reparatiebasis thans is beslist.

De weigering tot toelating van vreemdelingen dient beperkt te blijven tot gevallen, waarin het Nederlands belang wordt geschaad; als criterium dient niet te gelden, dat dit belang moet worden gediend.

Onze voorouders lieten hugenoten en joden toe zonder dat vaststond dat dit in het Nederlands belang was.

Waarom zou men die eis stellen aan elke fatsoenlijke vreemdeling, die voor zichzelf kan zorgen?

De heer **De Gaay Fortman** begint met zijn instemming te betuigen met de indiening van de ontwerp-invoeringswet voor Boek I van het Burgerlijk Wetboek, een in opzet voortreffelijk wetsontwerp. Vervolgens geeft hij uitdrukking aan de wenselijkheid de conventie inzake de uitbanning van rassendiscriminatie spoedig te ratificeren.

Daarna maakt hij opmerkingen over de coördinatie van het vennootschapsrecht in de E.E.G.

Gaat de eerste ontwerp-richtlijn, die gepubliceerd is, niet verder dan het verdrag van Rome doordat zij in de richting van unificatie gaat, hetgeen heel iets anders is dan coördinatie?

Wat de echtscheiding aangaat, het is gewenst dat dit twistpunt uit ons nationale leven wordt weggenomen, hetgeen mogelijk is doordat de standpunten elkaar beginnen te naderen. Spr. pleit voor aanvaarding van het rapport van de gespreksgroep Briët-Westerouen van Meeteren, dat een objectieve maatstaf bevat voor het constateren van onheilbare tweespalt. De Minister denke daarbij ook aan die mensen, die in grote moeilijkheden verkeren, omdat zij op eerlijke wijze aan hun huwelijk een einde willen maken. Tenslotte: het stakingsrecht. Er is op dit punt een duidelijk arrest van de Hoge Raad van 1960: in het algemeen is staking wanprestatie, maar er kunnen rechtvaardigheidsgronden zijn voor de betrokken individuele arbeider, waardoor staking niet als wanprestatie wordt aangemerkt.

Persoonlijk is spr. van mening, dat de aard van de arbeidsovereenkomst met zich brengt, dat staking gezien

moet worden als een schorsing van die overeenkomst. Spr's leer is de omgekeerde van die van de Hoge Raad. De Hoge Raad zegt: in het algemeen wanprestatie met de mogelijkheid van rechtvaardigingsgronden. Spr. zegt: in het algemeen geen wanprestatie met de mogelijkheid, dat in een bepaald geval toch van wanprestatie moet worden gesproken.

Maar hoe men er ook over denkt, met het arrest van de Hoge Raad valt te werken en een wettelijke regeling is niet nodig, tenzij zal worden voortgegaan met het eisen van dwangsommen van de individuele arbeider, die weigert een bevel tot hervatting van de arbeid op te volgen.

Die dwangsommen zijn intussen wel uitgesproken, maar men heeft ze niet ingevorderd.

Wil de Minister met een wettelijke regeling komen, dan zal hij de S.E.R. moeten horen.

Maar dan zal dit wetsontwerp vergezeld moeten gaan van een ontwerp van een wettelijke regeling voor de oplossing van arbeidsconflicten.

De Stichting van de Arbeid is zozeer een beleidsorgaan geworden, dat zij ongeschikt is om in arbeidsconflicten verzoenend, bemiddelend, helpend op te treden.

Spr.'s betoog mondt uit in twee vragen:

1. Is de Minister nog steeds van mening, dat hij zijn wetsontwerp moet voorleggen aan de S.E.R.?

2. Hoe denkt de Minister over spr.'s standpunt om een ontwerp tot regeling van het stakingsrecht in de zin van het oude ontwerp van 1960 te doen vergezeld gaan van een wettelijke regeling omtrent de oplossing van arbeidsconflicten?

BEGROTING VAN BINNENLANDSE ZAKEN

30 maart 1966

Handelingen blz. 523

De heer **Van Dijken** verklaarde de tijd niet rijp te achten voor een kaderwet op het stuk van gemeentelijke agglomeraties; hij wilde eerst de ontwikkeling van Rijnmond afwachten.

Hij merkte op, dat er bij de Staatssecretaris in dit opzicht een snelle evolutie had plaats gehad, want in septem-

ber en oktober huldigde deze nog het standpunt, dat daarover eerst overleg dient te worden gepleegd met de provinciale- en gemeentebesturen en nu dit overleg nog niet heeft plaats gehad, beraadt de Staatssecretaris zich enkele maanden later al over de inhoud van een kaderwet. Deze wil zien of er gemeenten zijn, die een desbetreffende regeling aanvaarden en de Kroon bij de wet de bevoegdheid geven aan onwillige gemeenten een bovengemeentelijk orgaan op te leggen, zonder medewerking van de Staten-Generaal. Hiertegen heeft spr. overwegend bezwaar. De heer Van den Bergh heeft het denkbeeld geopperd een enkele provincie in tweeën te knippen; hier tegen heeft spr. ernstige bedenking.

Instemming betuigt hij met het standpunt van de Minister om de bepaling te handhaven, dat een leraar of onderwijzer geen lid van de gemeenteraad mag zijn van zijn woonplaats als hij aan een school van die gemeente werkzaam is.

Het is jammer, dat de Minister een proeve van een nieuwe Grondwet heeft laten drukken zonder dat hij enige verantwoordelijkheid voor de inhoud wil dragen.

WIJZIGING VAN DE OVERHEIDSPENSIOEN- WETGEVING

4 januari 1966

Handelingen blz. 278

De heer **Van Dijken** vond de welvaartsvastheid het belangrijkste nieuwe element in de pensioenwetgeving; de aanzienlijke geldontwaarding is hiertoe de aanleiding; de koopkracht van het pensioen wordt nu op peil gehouden en een stuk welvaart wordt er aan toegevoegd.

Voor al voor hen, die — afgezien van de A.O.W. uitkeringen — uit hun inkomsten moeten leven is het van het grootste belang, dat aan de inflatie een halt wordt toegeroepen; de Regering heeft in deze krachtig op te treden.

Spr. wijdt vervolgens aandacht aan de afschaffing van het vrijwillig ouderdomspensioen op 55-jarige leeftijd.

Vervolgens spreekt hij over het verzorgers-pensioen.

Hij vestigt de aandacht op de bepaling, dat voortaan de fondsdirectie de keuringsartsen aanwijst.

Spr. stelt de vraag of de gemeenten voldoende schadeloos gesteld zullen worden voor de hogere uitgaven, die zij in verband met de invoering van de nieuwe regeling zullen hebben te doen.

Tenslotte wil hij gaarne geïnformeerd worden omtrent de betekenis van de passage betreffende de hardheidsclausule in de memorie van antwoord.

GEMEENTELIJKE HERINDELING VAN WALCHEREN

8 maart 1966

Handelingen blz. 378

De heer **Tjalma** zou bezwaar hebben wanneer Walcheren tot één of twee gemeenten zou worden teruggebracht. Verdere combinatie van gemeenten zal eerst grondig bestudeerd moeten worden. En dan zal — dat geldt niet alleen voor Walcheren — voor elke gemeente concreet moet worden aangegeven welke redenen haar opheffing noodzakelijk maken. Het aantal inwoners van een gemeente zegt niet alles omtrent de aanwezige bestuurskracht.

Bovendien zal nagegaan moeten worden of grotere gemeenten niet tot hogere financiële lasten leiden.

Het bestaan van gemeenschappelijke regelingen tussen bepaalde gemeenten vormt op zichzelf nog geen reden tot combinatie. Men kan ook de vraag stellen of het nalaten van gemeenschappelijke regeling in daarvoor in aanmerking komende gevallen niet veeleer tot samenvoeging van gemeenten dient te leiden. Deze regelingen kunnen ook een voorloper zijn van hetgeen in regionaal verband tot stand komt, zoals in de agglomeratie Eindhoven en in het land van Heusden en Altena. Verder dient de planogie niet het laatste woord te hebben, zoals in de noordwesthoek van Overijsel het geval schijnt te zijn; bestuurlijke aspecten worden dan uit het oog verloren.

Bij de voorgenomen herindelings van Zeeuws Vlaanderen zijn gemeenten ontworpen die een lengte van 25 km. zullen verkrijgen en die op districten zullen gelijken. Hoe zijn deze plannen te rijmen met de bevordering van het contact tussen bestuurders en bestuurden?

Na het pro en contra tegen elkaar te hebben afgewogen, komt spr. tot de conclusie, dat Souburg bij Vlissingen dient

te worden gevoegd. Spr. wijdt daarna aandacht aan het ge-projecteerde grensverloop bij St. Laurens. Tenslotte be-pleit hij een gunstiger wachtgeld voor de burgemeesters.

OPHEFFING VAN DE GEMEENTEN ANKEVEEN, ENZ. (Bijlmermeer)

5 april 1966

Handelingen bl. 542

De heer **Tjalma** releveerde, dat de kwestie Bijlmermeer 8 jaren aan de orde is geweest, maar dat nu een compromis is bereikt en dat ook Amsterdam de strijdbijl heeft begraven, al zijn niet alle argumenten van het gemeentebestuur aanvaardbaar.

Tegenover het Amsterdamse standpunt valt dat van Rotterdam te stellen, zoals dit tot uitdrukking komt in de overeenkomst met Capelle aan de IJssel. Aanvaardt men de Amsterdamse argumenten, dan is de verdere uitbreiding van de grote steden niet te overzien. Tegen de bezwaren welke tegen deze steden rijzen bieden wijkraden geen soulaas, zoals in Utrecht is gebleken. Het bebouwingsplan van de Bijlmermeer is uitermate kostbaar en dit leidt tot hoge woninghuren. Er is, aldus heet het, gelet op de toekomst-waarde, maar de huren zullen ook in het heden moeten worden betaald.

De voorgestelde grenswijzigingsregeling bevat een no-vum: de inlijving bij Amsterdam zal op termijn opnieuw onder ogen worden gezien, evenals die van Nieuw Guinea bij Indonesië. Men mag benieuwd zijn wie van deze twee het minste kans heeft op zelfstandigheid.

BINNENLANDSE ZAKEN WIJZIGING VAN EEN AANTAL BEPALINGEN VAN DE GEMEENTEWET ENZ.

13 december 1966

Handelingen blz. 69

De heer **De Gaay Fortman** ving zijn rede aan met de op-merking dat het de bedoeling was, dat ons voormalig mede-lid de heer Van Dijken bij de behandeling van dit wetsont-werp het woord zou voeren.

Het is een wetsontwerp van eenvoudige strekking, bedoeld om het streven naar decentralisatie te bevorderen. De uitkomst wijst echter meer in de richting van meerdere efficiëncy.

De meeste voorgestelde wijzigingen met betrekking tot het toezicht hebben onze instemming. Wij vinden het niet bevredigend, dat het punt behelzende het kopen, ruilen, vervreemden of bezwaren zonder goedkeuring van Gedeputeerde Staten voor gemeenten met een hoger inwonertal dan 100.000 in feite betekent een tweeërlei status van gemeenten. De M.v.A. zegt, dat de noodzaak van toezicht afneemt, naarmate de gemeente groter is, het budget is groter en bestuurders en ambtenaren zouden meer gespecialiseerd en deskundig zijn.

Naar onze mening laat art. 155 van de Grondwet dit onderscheid tussen de gemeenten niet toe.

Bovendien speelt wellicht bij kleinere gemeenten het inzicht, dat men niet verder moet springen dan de financiële polsstok lang is, sterker dan bij menig bestuurder van zogenaamde grote gemeenten.

Spr. wijst er voorts op, dat het beroep op Oppenheim die in feite slechts het argument „letterknechterij” hanteert, uiteindelijk niet beslissend mag zijn.

Wij ontkennen niet, dat het toezicht op privaatrechtelijke handelingen van gemeentebesturen nadere overweging verdient.

Men moet dan echter beginnen, waar men hoort te beginnen n.l. bij de Grondwet zelf.

Wij wachten het antwoord van de Minister af. Spr. deelt echter mede dat het voor de meeste leden van zijn fractie uiterst moeilijk zal zijn, voor dit wetsontwerp te stemmen.

BEGROTING VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

26 april 1966

Handelingen blz. 641

De heer **De Gaay Fortman** verklaarde zich met het beleid van de Minister te kunnen verenigen.

De bedragen, die het wetenschappelijk onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek vragen, moeten zorgvuldig worden beheerd, maar het ter beschikking stellen van gro-

te bedragen voor deze doeleinden is noodzakelijk en verantwoord, hetgeen spr. nader aantoont.

De ontsluiting van ons wetenschappelijk onderwijs voor alle groepen van de bevolking is rechtvaardig en wijs. Bij de beoordeling van de begroting moet men bedenken, dat er bij de ontwikkeling van dit onderwijs een achterstand bestaat; eerst in 1955 is die ontwikkeling concreet begonnen en inhalen kost geld.

Spr. betoogt dat een universiteit geen bedrijf is en daarom kan men niet alle maatstaven, die voor de bedrijfseconomie gelden, op de universiteiten toepassen, al kan de universiteit van het bedrijfsleven leren.

Het is niet waar, dat de meeste gebouwen een half jaar leeg staan, want de laboratoria zijn practisch het gehele jaar in bedrijf, terwijl collegezalen en andere ruimten voor allerlei doeleinden worden gebruikt.

Kleinere universiteiten hebben meer achterstand dan de grotere; daarom moet er op het ogenblik aan de kleinere meer worden besteed dan aan de grotere.

De universiteit heeft van ouds een hybridisch karakter: zij leidt op tot de zelfstandige beoefening van de wetenschap en tot maatschappelijke werkkringen.

Spr. maakt vervolgens opmerkingen over de studieduur en trekt de conclusie, dat een periodiek onderzoek naar de studieprogramma's nodig is. De universiteiten en hogescholen moeten zich er van bewust zijn, dat hun plaats en hun aanzien gemoeid zijn met het vinden van een oplossing voor het probleem van de studieduur.

Ter beperking van de kosten van het wetenschappelijk onderwijs is samenwerking noodzakelijk; ook de bijzondere instellingen moeten hieraan medewerken, al moet uiteraard onverlet blijven hun recht om die studierichtingen in te stellen, die voor haar uit hoofde van haar doelstelling als bijzonder belangrijk moeten worden aangemerkt.

Naar aanleiding van het in beslag nemen van een nummer van het blad „Student” wegens het opnemen van een foto, die beledigend is voor een lid van het vorstelijk Huis, vraagt spr. of dit blad subsidie ontvangt.

Hij betuigt zijn instemming met hetgeen de Minister op het congres van de Nederl. Studentenraad over het Oranjesthuis in dit milieu heeft gezegd.

Het gevoel voor wat fair is jegens het Koninklijk Huis is ver te zoeken, terwijl men erkenning mag verwachten voor hetgeen dit Huis in het belang van het Koninkrijk doet.

De heer **Algra** sloot zich aan bij de woorden van hulde en waardering, die aan het adres van de Minister en de Staatssecretaris waren geuit.

Er is naast het afremmen van de stijging van de uitgaven ook bevordering van de efficiëncy aan de orde.

In dit verband wijst spr. op de geringe bezetting van de gymnasiale afdelingen van sommige lycea.

Waar dat het geval is, zal men tot combinatie van de hoogste klassen moeten komen.

Oorspronkelijk was de leerplicht bedoeld voor het bezoeken van de lagere scholen; zij correspondeerde dan ook met het aantal klassen van die scholen.

Nu de leerplicht tot hogere leeftijd geldt, zijn allerlei scholen voor voortgezet onderwijs in de lagere klassen goed bezet, maar daarna is dat niet meer het geval.

Daarnaast is een reden gelegen in de ontvolking van verschillende dorpen. De oplossing zal gevonden moeten worden in een comprehensive school, niet in een scholencombinatie, waar niet volstrekt in een bepaalde richting wordt gedirigeerd. Door zulk een school in een bepaalde streek centraal te stellen krijgt men na het zesde leerjaar een complex van mogelijkheden.

Spr. wijst er verder op, dat zijn medelid, de heer van Pelt een pleidooi heeft gevoerd voor een zodanige wijziging van de Grondwet, dat daardoor de vroegere verplichting tot het alom geven van openbaar lager onderwijs weer zou worden ingevoerd, een regeling, die in het verleden tot gevolg had, dat openbare lagere scholen met minder dan vijf leerlingen werden gehandhaafd. In zulke gevallen kan men het de overgebleven leerlingen mogelijk maken elders dat onderwijs te ontvangen.

Voor het overige merkt spr. ten overvloede op, dat er vrijheid van schoolkeuze moet bestaan. Maar er behoeft niet altijd een keuze te zijn om een staatsschool te vinden. De voorkeur verdient, dat de gemeenschap van ouders het bevoegde gezag is en dat de gemeente bepaalde rechten, bevoegdheden en verplichtingen heeft.

Wat de opleiding van onderwijzers betreft, verdienen de kweekscholen lof. Er is een verheugende doorstroming van leerkrachten naar boven geweest, nl. naar ulo, en v.h.m.o. enz. Dat is verheugend en het is te hopen, dat het ook in de toekomst mogelijk zal zijn en dat het roepingsbesef, dat op de kweekscholen in hoge mate aanwezig was, ook verder zal blijven branden.

INSTELLING RAAD VAN ADVIES WETENSCHAPS- BELEID

17 mei 1966

Handelingen blz. 794

De heer **De Gaay Fortman** bestrijdt het standpunt van de Minister inzake de openbaarmaking van adviezen; de bezwaren, die deze daartegen aanvoert, kan hij niet delen. Er dient een zo groot mogelijke openbaarheid te zijn van adviezen, die door officiële advieslichamen aan de Minister worden uitgebracht.

Wetenschapsbeleid is een moeilijke zaak. Gelukkig zijn er ook mensen, die buiten organisatorisch verband aan wetenschappelijk werk doen. Het is op zichzelf moeilijk te weten te komen wat er allemaal aan wetenschappelijk onderzoek geschiedt en nog moeilijker is het om tot coördinatie te komen en vooral als men weet dat de karaktereigenschap eigenzinnigheid in de wetenschap welig tiert.

Wat is nu de taak van de overheid met betrekking tot het wetenschapsbeleid?

In de eerste plaats het ter beschikking stellen van financiële middelen. Dat betekent niet, dat de Overheid het gehele wetenschappelijk onderzoek financiert.

Wellicht geschiedt er op particuliere schaal meer.

In de tweede plaats is het de taak der Overheid na te gaan of er gebieden van dat onderzoek worden verwaarloosd en ook of er niet bepaalde gebieden zijn, waar men zou moeten ophouden met werken om te voorkomen dat er menselijk vernuft wordt verspild en dat het geld niet efficiënt wordt besteed.

In de derde plaats zal de Overheid prioriteiten moeten vaststellen.

In de vierde plaats zal zij het wetenschapsbeleid moeten

Ook voor meisjes en jongens

van Gereformeerde huize en belijdenis ligt er een taak in de gemeentelijke Psychiatrische Inrichting te Franeker.

De Geneesheer-Directeur is te allen tijde bereid U te ontvangen en met U te spreken over de verpleging en de verzorging van onze patiënten, ook in huishoudelijk opzicht.

U kunt worden geplaatst als:

leerl.-verpleegster of leerl.-verpleger

want dit is reeds mogelijk vanaf 17 jaar. U wordt dan geplaatst in de vooropleiding die elk jaar start op 1 januari, 1 april en 1 september. De duur van de vooropleiding is 3 maanden, waarna U wordt ingeschreven als leerling-verpleegster of leerling-verpleger

leidster arbeidstherapie

vanaf 17 jaar. Voor deze functie is als vooropleiding vereist Huishoudschool, I.N.A.S.-opleiding of een vakopleiding

huishoudelijke hulp

op de afdeling, in de keuken of op de linnenkamer. Plaatsing hier is alleen mogelijk als er op het moment van sollicitatie een vakature bestaat.

Schrijf eens indien U interesse hebt, want aan een contact met de medicus en de geestelijke verzorger kunt U veel hebben voor nu en voor Uw toekomst.

PSYCHIATRISCHE INRICHTING

POSTBUS 19 - FRANEKER

coördineren; dat is in ons land altijd een zwak punt geweest, vooral bij de departementen. Maar het is ook om financiële redenen noodzakelijk.

Spr. behandelt daarna de internationale coördinatie en die binnen het koninkrijk.

Daarna spreekt hij over de Raad voor het Wetenschapsbeleid zelf.

De vrees, dat men hierdoor een overkoepelend orgaan zou scheppen, is, dunkt hem, onjuist. Als dat tòch het geval zou zijn, zou hij daartegen bezwaar hebben.

Deze Raad is te beschouwen als een in het departementaal apparaat ingebouwd college van wetenschapsbeoefenaars, dat over hen zal oordelen en de Minister advies uitbrengen. Spr. kan er zich mede verenigen, dat deze vertrouwelijke adviezen slechts bij uitzondering zullen worden openbaar gemaakt.

De leden van de Raad dienen uit de wetenschap voort te komen, maar het behoeven niet alle hoogleraren te zijn. Echter behoren er geen mensen „uit het maatschappelijk leven” in te zitten.

De Minister zoeke een voorzitter, die in de wereld van de wetenschap om zijn kunde, wijsheid en wetenschappelijkheid algemeen is aanvaard.

Spr. betuigt zijn instemming met een maximale zittingsduur van de leden van 10 jaar.

De Minister overwege ook eens een verlaging van de maximale leeftijd van de professoren.

Als slot geeft de heer De Gaay Fortman een beschouwing over de betekenis van de wetenschap om aldus te eindigen:

„Wetenschap opent ongekende vergezichten en doet schouwen in haast onpeilbare diepten. Nochtans: ook zij heeft haar grenzen. De Eeuwige openbaart zij niet. Wel geldt voor haar in zeer bijzondere zin het woord van de apostel Paulus: De Geest doorzoekt alle dingen, zelfs de diepten Gods.”

BEGROTING VAN DEFENSIE

15 maart 1966

Handelingen blz. 409

De heer **Algra** vond het gelukkig, dat de Minister nie-

mand van de P.v.d.A. bereid heeft gevonden om zich een benoeming tot Staatssecretaris van Defensie te laten welgevalen, want deze zou dan de inzichten van de Minister omtrent de indeling van het departement moeten delen en dan zouden de P.v.d.A.-leden in de Tweede Kamer, evenals zij ten aanzien van de Minister het vorige jaar hebben gedaan ook tegen diens salaris hebben moeten stemmen.

Naar aanleiding van de opbouw van het Departement valt echter op te merken, dat ook de Minister van Defensie een politieke figuur is en politiek is, naar het woord van Prof. Bavinck wetenschap, kunst en praxis. Spr. toont aan, dat de Minister bij alle drie is betrokken.

Deze is ook er voor verantwoordelijk, dat de defensieve kracht van het land niet door de politiek wordt gefrustreerd. Wanneer er een politiek plan is voor de M.L.F., heeft de Minister van Defensie tot taak kritisch na te gaan of zulk een politiek plan militair verantwoord is. Omgekeerd heeft hij er voor te zorgen, dat militaire krachten niet de democratie benadelen.

Spr. zet vervolgens het verschil uiteen tussen de militaire opleiding van vroeger en nu. Hij bepleit een minder scherpe afscheiding tussen officieren en onderofficieren, met name bij de luchtmacht, waar beide, wanneer zij vlieger zijn, dikwijls dezelfde verantwoordelijkheid dragen.

Wat de N.A.V.O. aangaat, zij moet niet door een zekere inertie voortgaan op een pad, dat eigenlijk niet meer goed begaanbaar is.

Engeland past zich aan door te aanvaarden, dat het op maritiem terrein geen gelijkwaardige partner van Amerika meer is.

Frankrijk gaat er van uit, dat het Russische gevaar voor een groot deel is verdwenen, maar, wanneer de N.A.V.O. verder wordt gedesintegreerd, is het denkbaar dat in West-Europa een machtsvacuum ontstaat.

Wij zijn niet gebaat met platonische betuigingen van trouw aan de N.A.V.O., want in werkelijkheid werpt Frankrijk de gehele Navo-conceptie overboord.

Wat de bevordering tot hogere rang aangaat, verdient het systeem van de Marine navolging; nl. bevordering naar behoefte. Een deel van de jongere officieren zal dan moe-

ten afvloeien. Daartoe dient echter de opleiding meer gericht te zijn op het optreden in de maatschappij.

Komende tot de geestelijke verzorging, wijst spr. er op, dat zij, die daarmee belast zijn, de status van ambtenaar hebben.

Gelet op de sterkte van het predikantencorps, levert de Hervormde Kerk slechts 25% van de Geref. Kerken. Het geringe aantal ligt misschien ook aan de vrijstelling van militaire dienst, die voor theologen geldt; hieraan behoort een einde te komen.

Een legerpredikant is volgens de voor hem geldende instructie verplicht de officiersuniform te dragen. In oorlogstijd is dat nog noodzakelijker dan in vreedstijd, want anders is er gevaar voor franc-tireur te worden aangezien.

De hoofdlegerpredikant heeft op het dragen van de uniform, voorzover de landmacht betreft, toe te zien.

De legerpredikant heeft niets vernederends te zien in het feit, dat er iemand boven hem staat. Ook een predikant, die godsdienstonderwijs geeft aan een school, heeft een bestuur en een hoofd boven zich.

Het is mogelijk het volgende te overwegen:

De protestantse geestelijke verzorgers worden benoemd door de kerken. Zij aanvaarden de bevoegdheid van een instantie, die hun het onderdeel aanwijst, hen detacheert, enz. Zij blijven echter in dienst van de kerk. Hun rechtspositie dient bij de kerk veilig te zijn. Zij mogen de krijgstucht niet ondermijnen. Zij dragen een militair uniform zonder distinctieven. Hun eigen kerk zorgt voor pensioering.

BEGROTING VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

19 april 1966

Handelingen blz. 562

De heer **Tjalma** begon met zich namens zijn fractie aan te sluiten bij de leden, die in het voorlopig verslag hun waardering tot uiting brachten voor de energie, die de Minister blijft ontwikkelen en de resultaten, die hij heeft bereikt.

Spr. vestigde er de aandacht op, dat de stemmen, die enige jaren geleden werden gehoord om dit departement op te heffen, zijn verstomd. Dit wil niet zeggen, dat het vanzelfsprekend is om de ruimtelijke ordening bij dit departement te laten, zou in verband met de relatie met binnenlands bestuur want een indeling bij Binnenlandse Zaken te verdedigen zijn.

De Minister deelt mede, dat 25 à 30 pct. van de bewoners van woningwetwoningen meer dan f 11.500,— netto inkomen per jaar geniet; het is dus wel de moeite waard onder ogen te zien hoe het euvel kan worden ondervangen, dat deze bewoners huursubsidie genieten. Het is opvallend, dat het zo lang duurt voor men hierop iets heeft gevonden.

Spr. vestigt de aandacht op het grote verschil in het aantal woningen, dat in de grootste steden tot stand komt; deelt de Minister, wat de reden daarvan betreft de mening van zijn ambtgenoot van Financiën? Op de lopende begroting is 600 miljoen meer uitgetrokken voor woningwetbouw dan in 1965 het geval was. Dit hogere bedrag zal voorzover er voor wordt geleend, op een moeilijke kapitaalmarkt moeten worden ondergebracht en vervolgens tegen 4% worden beschikbaar gesteld.

Per woningwetwoning maakt dit ongeveer f 600,— per jaar uit. Dit is een van de punten, die men in het oog moet houden als men een vergelijking maakt met de huren van particuliere woningen.

Er is dus reden om deze bouw ook op enigerlei wijze tegemoet te komen. Minister Aalberse deed dit ook na de eerste wereldoorlog en met succes.

Spr. betuigt zijn instemming met de voorgenomen liberalisatie van de woningbouw; in verschillende streken is dat mogelijk, ook omdat voor de kleine aannemers anders het gevaar groot is, dat zij moeten terugvallen op onderhouds- en herstelwerkzaamheden. Spr. betuigt zijn instemming met de voor het eerst duidelijke stellingname van de Minister tegen de „koppelverkoop” van bouwterrein, en stelt dienaangaande enkele vragen. Hij neemt aan dat deze koppelverkoop nu definitief is beëindigd en hoopt, dat anders de gemeentebesturen de moed zullen hebben om te zeggen: dan wordt er maar niet gebouwd. Hij bepleit verder de bouw van meer eengezinswoningen en minder flats.

Verder behandelt hij de prijsstijgingen: wanneer men de bouwkosten voor 1959 op 100 stelt, bedragen deze voor 1965 al 137. Bij voortgaande prijsstijging valt te verwachten, dat de daling van de koopprijs voor bestaande woningen slechts tijdelijk zal zijn, d.w.z. zolang de rente hoog is.

De huur van nieuwe woningwetwoningen is voor arbeiders, als zij geen meeverdienende kinderen hebben, niet te betalen. Het zou beter zijn, met handhaving van de desbetreffende begrotingspost, minder woningwetwoningen te bouwen, maar met een hoger subsidie; het totale aantal te bouwen woningen zou dan kunnen worden gehandhaafd, als de bouw van goedkope particuliere woningen meer werd gestimuleerd.

Wat de ruimtelijke ordening betreft, bij de te maken plannen, zal ook op de bestuurlijke en financiële zijde moeten worden gelet.

Het overbrengen van Rijksinstellingen van het westen naar „overig Nederland” dient zoveel doenlijk te worden bevorderd.

VERKEER EN WATERSTAAT

12 juli 1966

Handelingen blz. 1000

De heer **Tjalma** ving aan met aandacht te wijden aan de tekorten van de Ned. Spoorwegen, waaromtrent hij opmerkt, dat het niet juist zou zijn die automatisch ten laste van het Rijk te nemen.

Heeft de Regering al een denkbeeld wat zij denkt te doen nu, het nadelig saldo het volgend jaar nog groter zal zijn?

De goedkope avondretours verdienen instemming; het uur van aanvang is echter wat te laat. Kunnen bovendien geen goedkope dagretours ingevoerd worden, die buiten de spitsuren geldig zijn?

De Staatssecretaris heeft gezegd, dat ook de E.E.G. er toe zal dwingen de bedrijfsvreemde lasten van de spoorwegen weg te nemen. Naar spr.'s mening behoren daartoe ook de Seehafenausnahme- en alsobtarive van de Bundesbahn. Deze zijn niet alleen voor de Ned. Spoorwegen maar ook voor het water- en wegverkeer van betekenis.

De Staatssecretaris neemt thans ten opzichte van de

alsobtarive een zwakker standpunt in dan enkele maanden geleden.

Wat is hiervan de reden?

Spr. wijdt daarna aandacht aan de voorgenomen capaciteitsbeheersing bij de Rijnvaart. Deze regeling zal getoetst moeten worden aan de Akte van Mannheim.

Staat de Regering nog achter de integrale handhaving van deze akte, zoals dat met Minister Algera het geval was.

Beperking van de capaciteit kan men ook verkrijgen door zondagsrust op de Rijn in te voeren; dan behoeft men niet over te gaan tot een regeling, waartegen de particuliere Rijnvaart, wie men geen negativisme mag verwijten, bezwaar heeft.

Voor het overige rijst de vraag hoe men tot een regeling voor de Rijnvaart kan komen zonder de binnenvaart er bij te betrekken want beide zijn nauw verweven.

Spr. wijdt daarna aandacht aan de zeescheepvaart en de vlagdiscriminatie om vervolgens opmerkingen te maken over de vermindering van onze koopvaardijvloot.

Hij wijdt vervolgens uitvoerige beschouwingen aan de KLM, waarbij hij betoogt hoe juist het is geweest, dat het Rijk haar hulp heeft geboden. Daarna bepleit hij een soepeler standpunt van de Regering ten aanzien van hen, die door de overstromingen in de Biesbosch schade hebben geleden.

Tenslotte bepleit hij de stichting van een gemaal bij Zwartsluis.

BEGROTING RIJKSWEGENFONDS VOOR 1966

12 juli 1966

Handelingen blz. 1011

De heer **Tjalma** vestigde er de aandacht op, dat de memorie van antwoord aanvangt met de mededeling, dat voor het jaar 1965 met een tekort in het wegenfonds van 10 à 15 mln. moet worden gerekend en dat dit bedrag ten laste van de begroting 1967 zal komen. De vraag rijst of, indien er geen fonds zou bestaan, er niet een supplettoire begroting zou zijn verschenen voor het dienstjaar 1965.

Het tempo van de wegebouw zal van de prijsstijgingen, die voor een groot deel uit de inflatie voortvloeien, de gevolgen ondervinden.

De vraag is in hoeverre de ontvangsten van het Wegenfonds, die voor een belangrijk deel gelijke tred houden met de stijging van het aantal auto's, de prijsstijgingen zullen opvangen.

De Minister staat op het standpunt, dat het onder de huidige financiële omstandigheden weinig zin heeft om over prioriteiten te twisten, maar spr. merkt op, dat toch altijd een volgorde moet worden bepaald.

Bij de aanleg van verbindingen met het buitenland zal men met het partnerland tot gelijkschakeling moeten komen; hierbij valt o.a. te denken aan de weg Breda-Antwerpen, een uitermate urgent werk.

Met het oog op het weinig gunstige perspectief van de industriële ontwikkeling in de noordelijke provincies vraagt spr. de bijzondere aandacht van de Minister voor de infrastructuurwerken in het noorden.

Tenslotte wijdt hij aandacht aan de verbindingen met Zeeuws Vlaanderen.

TEGEMOETKOMING SCHADE VAN OESTERKWEKERS

13 sept. 1966

Handelingen blz. 1061

De heer **Van Eeten** betreurt het, dat de oesterkwekers, die door de uitvoering van het deltaplan gedupeerd werden, 3½ jaar op een schadevergoeding hebben moeten wachten; al treft de tegenwoordige bewindslieden geen schuld. Wel vraagt hij hun de thans voorgestelde regeling soepel toe te passen en daarbij het bedrijfsleven in te schakelen, zoals dat ook over het wetsontwerp vóór zijn indiening is gehoord.

Voorts verzoekt hij bij de vaststelling van de schadeloosstelling rekening te houden met de eigen aard van de familiebedrijven.

Hij vraagt verder rekening te houden met het door belanghebbenden gekozen liquidatiejaar en informeert of er nog werknemers werkeloos zijn ten gevolge van het beëindigen van de oesterteelt.

Is hun omscholing reeds op gang gekomen en zijn hiermede resultaten bereikt?

Spr. bepleit verder inschakeling van het Ministerie van

Economische Zaken om in Yerseke hulp te bieden bij het ontsluiten en bouwrijp maken van industrieterrein.

BEGROTING VAN ECONOMISCHE ZAKEN

7 juni 1966

Handelingen blz. 896

De heer **Zijlstra** heeft waardering voor het beleid van de Minister en van de Staatssecretaris. Deze waardering gaat dikwijls gepaard met instemming. Ten aanzien van de staatssecretaris geldt dit zonder restrictie, maar met de Minister bestaat verschil ten aanzien van de wenselijkheid en noodzakelijkheid van staatsdeelneming in particuliere bedrijven.

Spr. wil zijn betoog voornamelijk wijden aan de vraag hoe wij de economische toestand van ons land moeten beoordelen en welke beleidsconsequenties uit deze beoordeling moeten volgen.

Bij spr. leeft de zorg, dat een land, waar de loonstijging een veelvoud is van de productiviteitsstijging, vroeger of later in ernstige moeilijkheden moet geraken, tenzij zulks grotendeels door buitenlandse invloeden is veroorzaakt. Hij is van mening, dat het overspannen karakter van onze economie van 1963 zijn oorsprong voornamelijk in het binnenland heeft.

De sterke stijging van de woningbouw vormde het begin. Parallel daarmee en mede veroorzaakt daardoor kwam de loonexplosie van 1964 in een orde van grootte, die ruwweg het drievoudige is van de arbeidsproductiviteit. De prijsstijgingen bedragen ongeveer 5 procent. Wanneer dit zo zal doorgaan, zou binnen 15 jaar de geldwaarde gehalveerd zijn.

Op 21 december 1965 heeft spr. tegen Minister Vondeling in deze kamer gezegd, dat Nederland bezig is inflatie te exporteren, waaraan spr. heeft toegevoegd, dat de Miljoenennota betekende, dat een loodzware staatsbegroting wordt gestulpt over een topzware economie. Aan de inflatie moet een einde komen en er zal ook een einde aan komen. De vraag is of dat einde tot stand zal worden gebracht door een geheel van bewuste beleidsmaatregelen of dat de situatie zich op de een of andere wijze zelf zal corrigeren of

redresseren. Daarbij valt vooral aan de kapitaalmarkt te denken; als de toestand zichzelf redresseert, gebeurt dat meestal niet op een aangename wijze.

Minister Vondeling zag de toestand minder somber in en baseerde zich op de cijfers van het Planbureau, maar mijn zorg was daardoor niet weggenomen.

Ook in 1956 is het anders gelopen dat het Planbureau voorzag.

Men verwacht dikwijls analyse en arbeid. Over de analyse kan men zakelijk oordelen en dit is van verschillende kanten ook altijd geprobeerd.

De beantwoording van de vraag welk beleid op grond van de analyse moet worden gevoerd, kan en zal natuurlijk verschillen.

Wie is voor welk beleid verantwoordelijk en wat moet er gebeuren?

Op 21 december 1965 zei Minister Vondeling dat wij so-
liede op eigen benen staan.

Op 22 februari 1966 heeft de Minister van Economische Zaken de Nederlandse economie wel is waar niet kerngezond, maar toch gezond genoemd en hij grondde zijn stelling op vijf overwegingen.

Thans liggen de feiten anders, hetgeen spr. nader aantoonst aan de hand van de teruglopende handelsbalans en de loonstijgingen. Citaten uit Het Vrije Volk en een artikel van de heer Kloos onderstrepen dit. Ook Minister Den Uyl erkende in de Tweede Kamer, dat maatregelen noodzakelijk waren. Eigenlijk heeft de Minister zijn karakteristiek, dat onze economie gezond is laten vallen. De regering heeft de ernst van de toestand aanvankelijk onderschat.

Van veel meer belang is de vraag hoe wij thans de situatie moeten beoordelen en wat ons nu te doen staat. De probleemstelling van de Minister is niet helder. Voors-
hands zit hij met zijn schip tussen de pieren en hij heeft een defect roer. Dit moet worden gerepareerd; anders komt er van de structurele vaart niets terecht.

Spr. komt terug op de hoofdlijn van zijn betoog. Hoe is de situatie? Er is duidelijk overbesteding en de bron daarvan is de overheid, hetgeen spr. met cijfers adstrueert.

Het tweede mikpunt in de situatie wordt gevormd door

de toestand op de geld- en met name op de kapitaalmarkt.

In dit verband rijst de vraag of het waar is, dat aan de drie grootste gemeenten afwijking van de kasgeldnorm is toegestaan.

Als men het beeld van de kapitaalmarkt en van de betalingsbalans samenneemt, is dat zorgelijk.

Lonen en prijzen geven ook een negatief beeld te zien en de vooruitzichten voor 1967 zijn niet gunstig.

Het structurele overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans is bezig te verdwijnen en dat is een zorgelijke zaak. In dat overschot hebben wij altijd een buffer gehad, waardoor wij het verschrikkelijke dilemma konden voorkomen, waarvoor Engeland nu al jaren staat, nl. dat men, de betalingsbalans herstellend, werkloosheid creëert en dat men, de werkloosheid corrigerend, een betalingsbalanstekort creëert.

Het is niet zo, dat wij in die situatie verkeren, maar wij bewegen ons wel in die richting.

De beleidsnota waarmee de Regering nu is gekomen waarborgt niet een tijdige en doeltreffende bijdrage tot evenwichtsherstel opdat een later en dan ingrijpend samenstel van maatregelen kan worden vermeden.

Het loonbeleid is niet zodanig geweest dat er enige matiging ten opzichte van verleden jaar is opgetreden.

Wat de prijzen betreft, deze kan men niet vrijlaten. De meldingsplicht is juist. Er zit echter in de prijsgedragsregels een onjuist element, nl. het niet mogen doorberekenen van de lonen. Dit is alleen te handhaven wanneer de lonen niet belangrijk meer stijgen dan de arbeidsproductiviteit.

Bovendien kan men de rentabiliteit van het bedrijfsleven niet tot 7% terugdringen nu de rente tot 7% is gestegen.

Spr. concludeert dat ons land de normen, die het in het verleden zo vaak met zoveel ijver in het buitenland heeft bepleit, met voeten heeft getreden.

De taak waarvoor wij staan, vraagt primair initiatieven van de Regering. Daarvoor is in de eerste plaats nodig, dat zij de ernst van de problemen erkent. Nodig is een zodanige beperking van de bestedingen dat de betalingsbalans fundamenteel verbetert met rond een miljard. Daardoor zullen de voorwaarden worden geschapen voor een

zodanige matiging in de nominale loonstijgingen, dat de band met de productiviteit wordt hersteld.

Thans moet prioriteit worden gegeven niet aan het oplossen van allerlei knelpunten op langere termijn, maar aan het evenwichtsherstel op korte termijn.

Spr. hoopt, dat het vertrouwen in de Regering niet zal worden beschaamd.

PIJPLEIDING TUSSEN NIEUWE WATERWEG EN NOORDZEEKANAAL

28 juni 1966

Handelingen blz. 983

De heer **Zijlstra** deelde mede, dat zijn fractie niet onwelwillend tegenover deze wetsontwerpen staat.

De vraag doet zich voor of de belangrijke kapitaal-investering wel zonder meer gewenst moet worden geacht, want de beoogde raffinaderij had ook in het Rotterdamse gebied kunnen worden gevestigd in plaats van aan het Noordzeekanaal en dan had men in deze tijd van kapitaalschaarste minder behoeven te investeren.

Dit klemmt te meer als wij ons afvragen of de werkgelegenheid van Amsterdam en het gebied rondom het Noordzeekanaal dit eist. Uit de memorie van antwoord blijkt, dat de Minister enigermate vreest voor structureel tekort aan werkgelegenheid. Is dat terecht? Is een tekort aan 20 à 25.000 arbeidsplaatsen in 1980 een reële probleemstelling?

Het vraagstuk van investeringen in de breedte ligt meer in de probleemgebieden dan in het westen.

De Minister zegt in de memorie van antwoord, dat hij niet elke gelegenheid zou willen gebruiken om staatsdeelname te bevorderen; hij is niet systematisch en principieel op jacht, maar van geval tot geval. Het aantal gevallen wordt echter langzamerhand wel groot. In Limburg wil de Minister deelnemen, omdat het slecht dreigt te gaan, in de olie omdat het misschien goed zal gaan en in de grote pijpleidingen, omdat deze een infrastructuur karakter hebben.

Het verschil van mening tussen de Minister en mijn fractie is op dit punt wel duidelijk.

Amsterdam heeft faciliteiten aan Mobiloil toegestaan:

WOUDA'S ZADEN

ORANJEWOUD - SINDS 1879

Erkend selectiebedrijf
Tuin- en Bloemzaden
Selecties Bietenzaden
Wetenschappelijk samengestelde mengsels
Gras- en Klaverzaden
Pootaardappelen
Bestrijdingsmiddelen

★

Wouda's Zaden
Kiemkrachtige Zaden

Hollestelle

GOES

MACHINEFABRIEK EN CONSTRUCTIEBEDRIJF
ZAAGMOLENSTRAAT 1 - Telefoon 01100 - 5540

HANDELSAFDELING:
GANZEPOORTSTRAAT 28
Telefoon 01100 - 6995 - 6996 en 6387.

het heeft de levering van olieproducten aan gemeentelijke bedrijven aan Mobiloil toegezegd en terreinen beschikbaar gesteld voor servicestations, waarvan 5 tegen normale huur en één voor f 1.-. Zijn die terreinen alle even belangrijk?

Een Raadsbesluit van Franeker, waarbij faciliteiten voor industrievestiging werden verleend, heeft de Kroon indertijd vernietigd. Gaan wij nu een andere weg op? Wat Amsterdam heeft beloofd, is niet gezond. Men kan niet aan de ene gemeente weigeren wat men aan de andere toestaat.

BEGROTING VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

20 april 1966

Handelingen blz. 596

De heer **Algra** gaf namens zijn fractie uiting aan de grote waardering voor het beleid van de Minister, zijn bekwaamheid, zijn openhartigheid, en zijn vasthoudendheid niet alleen in Nederland maar ook in Brussel.

Spr. houdt allereerst een pleidooi voor de kleine boer, voor wie het, zoals in een publicatie van het landbouwschap wordt gezegd, een „geestelijke aframmeling” kan betekenen, wanneer hij de overgang naar de industrie moet maken. Als hier een tekort is, ligt hier speciaal een taak voor de organisaties.

Daarnaast wijst spr. er op, dat de boer een ondernemer is, die risico's draagt, hetgeen betekent, dat de kwade risico's veelal voor zijn rekening komen.

Uit een vergelijking tussen de bedrijfsuitkomsten in Friesland betreffende de jaren 1962-1965 blijkt, dat verschil in kennis en verstand van de ondernemer grote invloed uitoefent op die uitkomsten. Dit verschil kan gelijk zijn aan één of twee keer het loon van een landarbeider en dit loon is vrijwel dat in de industrie genaderd.

Spr. vergelijkt daarna de suikerbietenprijs in enkele landen om vervolgens te komen tot de prijspolitiek, zoals die in het algemeen voor de landbouw geldt. Hij keert zich tegen het idee, dat bij sommigen opgeld doet, om de grond staatseigendom te maken.

Wat het landbouwonderwijs betreft, de lagere landbouwscholen worden in tegenstelling tot de lagere technische

scholen, hoofdzakelijk door toekomstige werkgevers bezocht en niet door toekomstige landarbeiders.

Het punt van overeenstemming is, dat de hoofden van lagere scholen veelal leerlingen met een laag intelligentiequotiënt adviseerden dit onderwijs te volgen.

Bij het lager technisch onderwijs verandert dit nu snel.

Voor het onderwijs op het platteland zal men moeten streven naar de comprehensive school; het landbouwonderwijs zal daarvan een tak moeten vormen met een geheel andere staf dan bij een beperkte lagere landbouwschool mogelijk is en met grotere doorstromingsmogelijkheden naar hogere opleidingen. Dit geldt ook voor andere takken van onderwijs op het platteland.

Spr. behandelt tenslotte de houding, die sommige natuurbeschermers tegenover allerlei cultuurtechnische werken innemen. Men mag de boer niet zien als de stoffering van een natuurreservaat, maar als een vakkundige ondernemer voor wie de ruimte leefbaar moet zijn en waarin hij kan werken voor zijn toekomst en die van zijn bedrijf en van zijn kinderen.

Slechts dan geldt de ballade van de boer van Werumeus Buning: „En de boer hij ploegde voort en hij legde de ploegstaart eerst om op de jongste dag”.

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING, ENZ.

15 februari 1966

Handelingen blz. 339

De heer **De Gaay Fortman** merkte op, dat in dit wetsontwerp samenvoeging van ongevallen- en invaliditeitsverzekering wordt voorgesteld, wat vooralsnog enig ter wereld is. Uit een oogpunt van wetstechniek is het een kunststuk. Naar sprekers mening had ook de ziekteverzekering als een afzonderlijk hoofdstuk kunnen zijn opgenomen; dat zou een nog wezenlijker codificatie hebben betekend.

Spr. maakt een vergelijking tussen het Anglo-Amerikaanse systeem van ongevallenverzekering en dat van Bismarck; het eerste betekent een aanvulling van het burgerlijk recht; het andere gaat uit van een recht op uitkering op grond van een verplichte verzekering. Dit systeem heeft

in ons land voor wat de ongevallenverzekering betreft, zijn weerslag gevonden in de Ongevallenwet en de Invaliditeitswet; het is gebaseerd op het risque professional; het thans aanhangige ontwerp vindt zijn basis in het risque social.

Ten aanzien van de rechtsgrond heeft de Minister in de Tweede Kamer gezegd, dat daarin altijd een dosis wishful thinking is verscholen. Hiertegen bestaat nu zijn bezwaar. De rechtsgrond mag de zedelijke en juridische overwegingen, op grond waarvan een wettelijke regeling als gerechtvaardigd en noodzakelijk moet worden aangemerkt en dat betekent dat men altijd teruggaat op overwegingen, die te maken hebben met datgene wat de mens gelooft en niet zijn levensbeschouwing.

De rechtsgrond is bovendien niet een gedachtenspinsel, maar hij functioneert alleen goed, wanneer hij berust op een grondige kennis van feiten. Rechtsgronden, die feiten verwaarlozen, zijn geen rechtsgronden.

Als men zegt, dat in de rechtsgrond een dosis wishful thinking steekt, zou men geloof en wereldbeschouwing daaronder moeten brengen. Verder heeft de Minister gezegd, dat de rechtsgrond van deze arbeidsongeschiktheidsverzekering is gelegen in het recht van ieder mens op zelfontplooiing en op gelijke kansen! De nadruk behoort op het eerste te vallen; daarin ligt het recht op gelijke kansen opgesloten; dit is geen zelfstandige rechtsgrond.

Naar aanleiding van hetgeen de heer Van Lier in de Tweede Kamer heeft gezegd, merkt spr. op, dat in de sociale verzekering de solidariteit niet de beslissende rol speelt, omdat solidariteit een algemene persoonlijke plicht is. Plicht tot solidariteit kan pas ontstaan als er iemand is, die daarop aanspraak kan maken.

In de Tweede Kamer is een motie-Roolvink aangenomen, waarin er op wordt aangedrongen de grens voor de uitkering en premie te bepalen op 20.000 gulden. Dit gaat spr. voorshands te ver. Men moet met de sociale verzekering niet zo ver gaan, dat wij er de plicht tot zelfontplooiing afdoen. Alvorens de motie-Roolvink uit te voeren, zal men zich grondig rekenschap hebben te geven van de feitelijke verhouding tussen particuliere en sociale verzekering op dit gebied.

Spreker wijdt verder aandacht aan de revalidatie en de Gemeenschappelijke Medische Dienst.

Vervolgens behandelt hij de invloed van de verzekering op het burgerlijk recht. Anders dan in de Ongevallenwet blijft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever krachtens art. 189 van het wetsontwerp onverlet.

Er wordt echter voor de verzekering, die het wetsontwerp regelt, een premie betaald en dan behoort de werkgever vrij te zijn van een actie naar burgerlijk recht. Dat een actie gehandhaafd blijft bij opzet of bewuste roekeloosheid is aanvaardbaar.

Tenslotte behandelt spr. de vraag of een bedrijfsvereniging verhaal moet hebben.

NOODWET ARBEIDSVOORZIENING

9 november 1965

Handelingen blz. 59

De heer **De Gaay Fortman** ving aan met er de aandacht op te vestigen, dat wij in dit geval te doen hebben met een uiterst gevoelige, maar ook met een zeer gevaarlijke materie. Als dat wetsontwerp wordt aangenomen, krijgt een eventuele bezetter een door de wettige overheid tot stand gebrachte regeling tot regulering van de arbeidsmarkt en van gedwongen tewerkstelling in handen. In elk geval had een bepaling behoren te worden opgenomen, dat de wet bij K.B. kan worden ingetrokken, hetgeen zou moeten gebeuren op het ogenblik, dat (delen van) het Rijk bezet geraken.

Met verontrusting heeft spr. kennis genomen van de memorie van antwoord wat de vernietiging van gegevens betreft; daarin wordt een onderscheid gemaakt tussen waardevolle en niet waardevolle gegevens; de eerste zouden in geval van bezetting moeten worden vernietigd en de laatste niet.

Er is maar één mogelijkheid: zodra ook maar een spoor van bezetting aanwezig is, de gehele zaak vernietigen, want we hebben toch waarachtig op dit punt een les geleerd.

Het verdrag van Genève verbiedt een bezetter inderdaad voor zijn eigen doeleinden burgers van een bezet gebied elders te werk te stellen.

Maar de bezetter kan, indien dit wetsontwerp wordt aangenomen, zich op het standpunt plaatsen, dat hij voor de werklozen zorgt door hun elders passende arbeid aan te bieden. Laten wij toch een eventuele bezetter niet helpen aan een juridische basis voor gedwongen tewerkstelling.

Spr.'s conclusie en die van zijn fractie is, dat de Regering zwaarwichtige argumenten zal moeten aanvoeren om met een goed geweten voor dit wetsontwerp te kunnen stemmen.

In zijn **repliek** wees de heer De Gaay Fortman er op, dat ook art. 43 van het Landoorlogsreglement hier in het geding is. Op grond daarvan kan een eventuele bezetter zeggen: ik ben verplicht het openbare leven te herstellen en te verzekeren; ik tref een gebied aan met veel werklozen en op grond van een in dit land geldende wet stel ik hen in het buitenland te werk. Het gaat hierbij niet alleen om een schijn van recht, maar ook om de verwarring, die het bestaan van een wettelijke regeling bij de bevolking veroorzaakt, zoals dat in de jaren 1940-1945 is gebleken in de sector van het openbaar bestuur en de universiteiten, want de bezetter zal betogen, dat hij zich houdt aan de wetten van het bezette land.

De Staatssecretaris heeft zich bereid verklaard na aanneming van het wetsontwerp een novelle te overwegen, maar spr. geeft de voorkeur aan een nieuw ontwerp.

De verdere behandeling van het wetsontwerp werd aangehouden.

REGELING VAN DE ARBEID IN GEVAL VAN OORLOG EN OORLOGSGEVAAR.

21 juni 1966

Handelingen blz. 956

De behandeling van dit wetsontwerp werd 9 november 1965 geschorst wegens bezwaren, die in de Kamer, met name van de zijde van de heer **De Gaay Fortman**, werden geuit. (Zie hiervoor).

De Regering had thans een nadere brief aan de Kamer gezonden ter verdediging van het wetsontwerp. Bij de hervatting van de behandeling, welke thans plaats had, merkte de heer **De Gaay Fortman** op dat het volkenrechtelijk

betoog van de Regering, vervat in de ingekomen brief, niet zijn betoog raakt dat hij 9 november j.l. ter zake heeft gehouden.

De vraag is niet of een toekomstige bezetter een beroep op de voorgestelde wet ten rechte zou kunnen doen, maar of hij het zonder meer zou kunnen doen.

Aan deze psychologische kant van de zaak gaat de Regering voorbij. De gehele oorlog hebben wij er last van gehad, dat de bezetter zich kon beroepen op Nederlandse rechtsvoorschriften. Dit brengt de burger in verwarring, die zich eigenlijk afvraagt of hij niet gehouden is tot hetgeen men van hem vraagt.

De Regering zegt niet te willen treden in speculaties over de mogelijkheid van misbruik door een bezetter, die duidelijk in strijd mat het volkenrecht zou handelen. „Ik vind dat — ik druk mij gematigd uit — hooghartig, lichtvaardig en onverstandig en het lust mij niet op deze wijze met de Regering van gedachten te wisselen. Wij hebben serieuze bezwaren naar voren gebracht en dan behoort men niet te zeggen, dat dat speculaties zijn, die niet ter zake doen.”

Arbeidsdienstplicht in het algemeen is een zeer zware verplichting. Arbeidsdienstplicht voor wat betreft arbeid in het buitenland gaat heel ver. De ons omringende landen hebben geen aanleiding gevonden een dergelijke verplichting op te nemen.

Als op een gegeven ogenblik het beslist noodzakelijk is, kan de Regering de zaak regelen door staatsnoodrecht ad hoc.

De Regering trekke het wetsontwerp in. Doet zij dit niet dan behoort het te worden verworpen.

Het wetsontwerp werd verworpen met 27 tegen 21 stemmen.

BEGROTING VAN SOCIALE ZAKEN EN VOLKS- GEZONDHEID

3 mei 1966

Handelingen blz. 698

De heer **De Gaay Fortman** ving aan met het verschil uiteen te zetten in de sociale problemen, die aan de orde wa-

ren in 1891, toen het Eerste Chr. Sociaal Congres werd gehouden en nu.

Hij wijdt verder aandacht aan de drie mislukkingen met de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, terwijl een vierde mislukking dreigt. Spr. toont aan dat dit zowel aan de werknemers als aan de werkgevers ligt, maar met het constateren van dat feit is men er niet. Er is een verandering ingetreden; ingrijpen in het economisch leven vindt thans in belangrijke mate door de Staat plaats. Verder hebben wij oog gekregen voor de grote bezwaren, die een ordening per bedrijfstak heeft. De kern van het ideaal is nog altijd, dat er overleg moet zijn in het bedrijfsleven en medezeggenschap van de zijde der arbeiders. De ondernemers moeten in het belang van de ondernemingsgewijze productie bereid zijn economische medezeggenschap, economisch meespreken en denken van de arbeiders te aanvaarden.

Niet de wijze, waarop wij het doel trachten te bereiken is het belangrijkste, maar het doel zelf. Als de wet op de bedrijfsorganisatie daartoe niet de weg is, moeten wij naar andere vormen streven.

Spr. vraagt welk standpunt de Regering heeft ten opzichte van het advies dat de S.E.R. ter zake heeft uitgebracht. Wat de loonvorming aangaat, het komt er op neer, dat de Stichting praktisch niets meer doet.

Wat het investeringsloon betreft, vraagt spr. zich af of men de arbeiders zal kunnen duidelijk maken, dat alleen van hen een deel van het loon wordt geblokkeerd en dat van anderen niet.

In de huidige loonontwikkeling doen zich verschijnselen voor, die ons met zorg vervullen. Dat zijn in de eerste plaats de langjarige contracten, die de remmen tegen inflatie wegnemen. In de tweede plaats de arbeidstijdverkorting met $1\frac{1}{2}$ uur ingaande 1 juli 1967. Is er van de zijde der Regering en van het georganiseerde bedrijfsleven planning op ietwat langere termijn?

Voorts vraagt spr. hoe de Minister in de naaste toekomst met onverbindend verklaren van c.a.o.'s zal handelen.

De situatie is niet opwekkend; aan het overleg zal nieuwe gestalte moeten worden gegeven. Spr. toont aan, dat hier een taak ligt voor de ondernemers en de arbeidersvakorganisatie.

A. BAARS Azn.,

Exploitatie van Baggermaterieel N.V.

VERKOOP EN VERHUUR

Telefoon (01840) - 3154

Scheepswerf A. BAARS Azn. N.V.

S L I E D R E C H T

NIEUWBOUW EN REPARATIE

Telefoon (01840) - 3154

N.V. ROGYM

Inrichtingen

voor gymnastieklokalen

Speciaalmeubelen en

kerkmeubelen

ROTHUIZEN - HEELSUM

TEL. 08373 - 3141

De taak van deze wordt moeilijker nu de welvaart groter wordt en wij ons minder tevreden voelen met ons lot nu wij het beter krijgen, zei de voorz. van het N.V.V. bij het 60-jarig bestaan. Aan dat wijze woord zou spr. de heer Kloos willen houden.

BEGROTING VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

10 mei 1966

Handelingen blz. 747

De heer **Van Eeten** betuigde zijn instemming met de vorming van dit departement, al kan men van mening verschillen over de vraag of cultuur niet beter had kunnen blijven bij het vroegere Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en of Maatschappelijk Werk niet beter zou passen bij het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

Spr. wijst op de noodzakelijke voorzieningen voor de openlucht recreatie en de landschapsverzorging. Hij stelt de vraag of kleine snelgroeiende gemeenten voor dat doel over de nodige middelen en deskundig personeel beschikken.

Indien het waar is, dat het bedrag ad ruim 22 mln, dat op de begroting ten behoeve van de lucht recreatie is uitgetrokken, in de komende jaren sterk zal moeten verhoogd, zullen de financiële consequenties hiervan tijdig onder ogen moeten worden gezien.

Ter bestrijding van de kosten der gemeenten zouden deze een logeergastenbelasting kunnen invoeren; deze is tot nu toe door de Kroon niet voor elke gemeente, die daartoe heeft besloten, goedgekeurd.

Het zou in het belang van het toeristenverkeer zijn als de oost-westverbinding op Zuid-Beveland in het oorspronkelijk gedacht tempo zou worden verbeterd.

Naar de toegezegde nota betreffende het maatschappelijk opbouwwerk wordt met belangstelling uitgezien.

Men is niet overal gelukkig met de gewijzigde subsidie-regeling voor provinciale opbouworganen. Zeeland ontvangt f 5000,— minder. In verschillende provincies worden de levensbeschouwelijke samenwerkingsorganen in de hoek van het maatschappelijk werk gedrongen.

Egas, die in Oosterbeek heeft gezegd, dat de kerk te veel kil-sereen boven het volk troont; waaraan deze de conclusie verbond, dat op lokaal gebied voor allerlei maatschappelijk werk de kerk geen boodschap behoort te hebben.

VERSLAG
VAN DE WERKZAAMHEDEN
VAN DE A.R. TWEEDE KAMERFRACTIE
OVER HET JAAR 1966.

1. Samenstelling

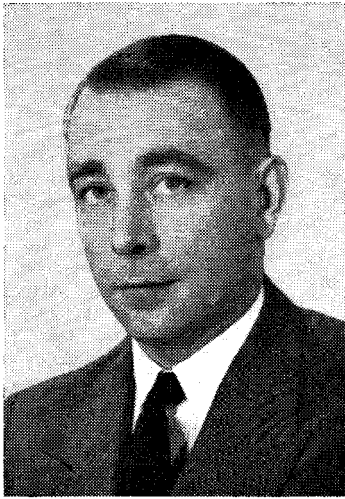
Ook dit jaar bleef de samenstelling van de fractie niet ongewijzigd. Een tweetal mutaties deed zich voor. De heer Dr. J. Meulink, bij de Statenverkiezingen van dit jaar herkozen als lid van Provinciale en Gedeputeerde Staten van Overijssel, legde na tien jaren zijn Kamerlidmaatschap neer en werd opgevolgd door de heer Mr. W. R. van der Sluis, geen onbekende in het partijleven. En de heer P. C. Elfferich gedurende drie jaar lid, keerde terug naar de Eerste Kamer, van welk college hij ook van 1959 tot 1963 deel had uitgemaakt. Zijn opvolgster werd Mej. J. van Leeuwen, eveneens gepokt en gemazeld in de A.R. Partij. Aan beide vertrokken collega's behouden wij om hun persoon en werk de aangepaste herinneringen. Gedurende enkele maanden telde onze fractie dus twee vrouwen in haar gelederen, een unicum in onze partijgeschiedenis.

2. Fractie bureau

Met de heer Elfferich vertrok ook de vice-voorzitter van onze fractie. In deze functie werd hij opgevolgd door de heer Mr. W. Aantjes. Het voorzitterschap en het secretariaat bleven berusten bij de heren B. Roolvink en J. A. van Bennekom.

Onze „administratieve hulp”, Mevrouw A. M. J. Smit-Berg, verliet ons per 1 juni om „voor haar verblijvende redenen”, een terminologie, die we ongewijzigd uit het vorig jaarverslag konden overnemen. Haar opvolgster, Mevrouw H. Otter-te Kolsté, heeft zich om haar accuratesse en initiatief reeds onmisbaar gemaakt.

Onze wetenschappelijke medewerkers, de heren Mr. J. H. Prins en Drs. B. Goudzwaard, woonden als regel de fractie-

Dr. J. Meulink

Mr. W. R. van der Sluis

Mej. J. van Leeuwen

Dr. J. Meulink en P. C. Elfferich traden af als leden van de Tweede Kamer. Mej. J. van Leeuwen en mr. W. R. van der Sluis namen hun zetels in.

vergaderingen bij; de fractie is hen veel dank verschuldigd voor hun gewaardeerde adviezen.

Conform een in eerste aanleg door de heer Geelkerken ontworpen reglement, waarbij de werkwijze van de fractie in perioden van kabinetsformatie werd geregeld, benoemde de fractie na de val van het kabinets-Cals een kleine commissie, die regelmatig — soms dagelijks — met de voorzitter, die uiteraard namens de fractie de besprekingen voerde, contact onderhield. Deze commissie bestond uit de heren Mr. W. Aantjes, G. A. Kieft en J. A. van Bennekom, terwijl de heer Mr. J. H. Prins als secretaris fungeerde en het formatiedossier samenstelde.

KAMERAGENDA 1966.

In verband met de tijdnoed, waarin wij kwamen te verkeren, moet met betrekking tot de werkzaamheden van de Tweede Kamerfractie dit jaar worden volstaan met een zeer summier overzicht.

U vindt hieronder de data, de behandelde onderwerpen en de naam van het Kamerlid, dat onzerzijds bij de behandeling was betrokken.

Als lichte compensatie moge worden opgemerkt, dat in „Nederlandse Gedachten” regelmatig vrij uitvoerige verslagen van hetgeen in de Tweede Kamer werd behandeld zijn gepubliceerd.

Datum	Onderwerp	Kamerlid
12 januari	Nota-Ontwikkelingshulp (Openbare Commissievergaring)	Mej. Rutgers en Geelkerken.
25, 26, 27 jan. 3 februari	Begroting Economische Zaken (Openbare Commissievergadering)	Boersma, Roolvink, Meulink en Mej. Rutgers
1, 2 februari	Begroting Buitenlandse Zaken	Mej. Rutgers en Geelkerken.
2 februari	Begroting Suriname en Antillen	Meulink.
8 februari	Begroting Zuiderzeefonds	Walburg.
8 februari	Begroting P.T.T.	Aantjes.
9 februari	Tegemoetkoming schade oesterkwekers volgens art. 8 van de Deltawet	Van Bennekom en Kieft.

10 februari	Gemeentewet met betrekking tot de ontvanger	Schakel.
10 februari	Wijziging gemeentewet over toezicht gemeentebesturen	Schakel.
15, 16 februari	Regeling van het leerlingwezen	Van Bennekom.
16 februari	Nota over de spreiding van uitgebreid technische scholen	Boersma.
22 februari	Begroting Economische Zaken	Boersma.
24 februari	Openbare commissievergadering Volksgezondheid	Mej. Rutgers en Boersma.
1 maart	Wet uitkeringen wegen	Schakel.
2 maart	Nota inzake de mijnindustrie van Zuid-Limburg	Roolvink.
15 maart	Omzetting tak van Rijksdienst Staatsmijnen in N.V.	Roolvink.
15 maart	Instelling Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid	Versteeg.
16 maart	Begroting Volksgezondheid	Boersma.
29 maart	Aanleg en exploitatie pijpleiding gebied Nw. Waterweg en Noordzeekanaal	Boersma.
30 maart	Brieven van de minister van Landbouw en Visserij inzake het prijsbeleid	Elfferich.
30 maart	Wijziging van de Successiewet	Kieft.
31 maart	Bijdrage uit 's Rijks kas aan de bijzondere universiteiten en hogescholen	Versteeg.
31 maart	Vestiging medische faculteit in R'dam	Versteeg.
26 april	Wettelijke regeling van vakantie met behoud van loon	Boersma.
26 april	Wijziging bepalingen Wetboek van Koophandel omtrent makelaars	Versteeg.
27 april	Wijziging gemeentegrenzen van Maasland, Maassluis en Vlaardingen	Schakel.
27 april	Gemeenschappelijke regeling inzake samenwerking gemeenten en waterschappen	Schakel.
27 april	Optreden Haagse politie tegen dhr. Remmerswaal	Schakel.
17 mei	Wet opsporing delfstoffen	Geelkerken.

25 mei	Nota inzake de loon- en prijspolitiek	Boersma en Kieft.
7 juni	Nota ministeriële verantwoor- delijkheid inzake het Konink- lijk Huis	Boertien.
7 juni	Wet op de motorrijtuigen- belasting	Kieft.
8, 21 juni	Natuurbeschermingswet	Van Bennekom.
16 juni	Regeringsverklaring verband houdende met de toestand in Amsterdam	Roolvink.
21 juni	Verdrag betreffende voor- rechten en immuniteiten van Europese gemeenschappen	Mej. Rutgers.
21 juni	Interpellatie van dhr. Bakker over de kwestie Lages	Meulink.
21, 22, 28, 29, 30 juni en 5 juli	Vaststelling van een Regle- ment van Orde	Kieft.
23 juni	Begrotingscommissie Buitenlandse Zaken	Mej. Rutgers en Elfferich.
30 juni	Beraadslaging over het verlen- en van ontslag aan de hoofd- commissaris van politie te Amsterdam	Schakel.
5 juli	Reorganisatie van de Onderwijsraad	Van Bennekom en Versteeg.
5 en 6 juli	Uitkeringswet gewezen mili- tair en algemene militaire pensioenwet	Walburg.
6 en 7 juli	Beperking toelating onderwijs in de faculteit der genees- kunde	Van Bennekom.
12 juli	Grond- en bouwvoorschotten woningwetwoningen	Aantjes.
12 juli	Leningwet 1966	Kieft.
12 juli	Nota inzake de huisvesting van Nato-organen	Geelkerken.
12 juli	Nota's inzake de afremming bestedingen overheidshuis- houding	Kieft.
21, 22 september	Volksgezondheidsnota 1966	Boersma.
4 oktober	Onderbreking van de executie van de gevangenisstraf van Lages	Versteeg.

11, 12, 13 okt.	Algemene politiek en financiële beschouwingen over de Rijksbegroting 1967	Roolvink.
15 november	Wijziging van de personele belasting	Kieft.
29, 30 november en 1 december	Debatten over de regeringsverklaring van het kabinet-Zijlstra	Roolvink
14 december	Verhoging omzetbelasting enz.	Kieft.
15 december	Wijziging van de Wet op het Rijkswegenfonds	Kieft.
15 december	Belastingverlaging voor ongehuwden van 40 tot 65 jaar	Kieft.
20 december	Begroting van Onderwijs en Wetenschappen	Van Bennekom
20 december	Begroting van Defensie	Walburg.
21 december	Begroting van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	Aantjes.
21 december	Opheffing der gemeente Zwollerkerspel en grenswijzigingen rondom Zwolle	Schakel.
21 december	Spoorwegpensioenwet	Boertien.
28 december	Begroting van Buitenlandse Zaken	Geelkerken.
28 december	Begroting van Landbouw en Visserij	Walburg en Van Bennekom.
29 december	Begroting Sociale Zaken en Volksgezondheid	Boersma.
30 december	Begroting van Binnenlandse Zaken	Schakel.

Prof. dr. J. Zijlstra als minister-president

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD

Hoogstraat 73 a - Tel. 444 (01835)

Werkendam

- **RIJSWERKEN**
- **GRONDWERKEN**
- **ASFALTWERKEN**

**LEES, BESTUDEER EN BESPREEK
KLARE WIJN**, Rekenschap over geschiedenis, geheim en
gezag van de Bijbel. Paperback f 5.90.

LEES EEN BIJBELS DAGBOEK VAN DS. H. GIESEN

ALLE ZEVEN DAGEN, 1ste dr., geb. f 9.90

VIJF MINUTEN, 12e druk, geb. f 8.50

EEN OGENBLIK, 3e druk, geb. f 9.50

Drie frisse dagboeken geschreven in het licht van het Evan-
gelie. Aangepast aan het leven en de vraagstukken van
vandaag. Verkrijgbaar in de boekhandel:

BOEKENCENTRUM N.V. 'S-GRAVENHAGE.

SCHEEPSWERF A. v. d. WERFF **Jachtbouw voor Recreatie**

DOESBURG

TELEFOON 08334 - 2275

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Door de leden van onze fractie in 1966 gesteld aan een of meer bewindslieden.

1. De heer **Van Bennekom** over de z.g. B-cursus van de PTT in verband met de vrijheid van schoolkeuze (4 januari).
2. De heer **Schakel** over moeilijkheden voor de kerkelijke gemeente in Raamsdonk in verband met de wegeaanleg (7 januari).
3. De heer **Walburg** over het verlenen van geneeskundige hulp aan Vietnam (18 januari).
4. De heer **Schakel** over de vrijstelling van motorrijtuigenbelasting voor asfalt-kipauto's (1 februari).
5. De heer **Elfferich** over de afzet van vlees van mestkalveren (3 februari).
6. De heer **Schakel** over de toelating van representatieve organisaties tot de bedrijfsverenigingen (8 februari).
7. De heren **Walburg**, Vellenga (P.v.d.A.), en Tolman (C.H.U.) over de vertraging van het treinverkeer tengevolge van ijzelafzetting op de bovenleiding (8 februari).
8. De heer **Boersma** over het voornemen van het Rijksinkoopbureau tot uitgifte van een handleiding ten behoeve van scholen (8 februari).
9. De heren **Roolvink** en Maenen (KVP) over algehele vrijstelling van militaire dienst aan ontslagen mijnwerkers (11 februari).
10. De heer **Elfferich** over de wereldmarktprijs voor melk (22 februari).
11. De heer **Van Bennekom** over de rechtspositie van naar ontwikkelingslanden gaande deskundigen (1 maart).
12. De heren **Roolvink** en Baeten (K.V.P.) over de vangvergunning van zgn. kooivogels (9 maart).
13. De heer **Boersma** over de regeling van een zgn. afkoelingsperiode bij agressieve verkoopmethoden (16 maart).
14. De heer **Aantjes** over de wijziging van de telefoonnummers in de gemeente Reeuwijk (29 maart).
15. De heer **Schakel** over de proefregelingen voor het betalen van invoerrechten (19 april).
16. De heren **Geelkerken**, Goedhart (P.v.d.A.), Mevr. Stoffels-van Haften (V.V.D.), de heer Duynstee (K.V.P.) en Bos (C.H.U.) over inlichtingen aan de Kamer omtrent de bijeenkomst van de Eldo-council (27 april).
17. De heer **Boersma** over de raming van de ontwikkeling van de betalingsbalans door het Centraal Planbureau (2 mei).

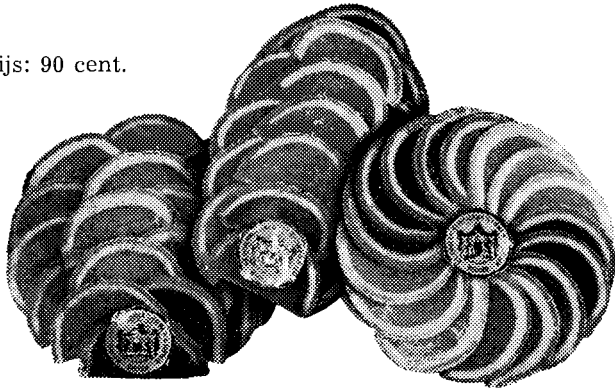
18. De heer **Meulink** over het verzoek van Mevrouw Soumokil om haar en haar kinderen verlof te verlenen zich in Nederland te vestigen (4 mei).
19. De heer **Van Bennekom** over de wenselijkheid fouten in schriftelijke examenopgaven te vermijden (9 mei).
20. Mevrouw **Rutgers** over mogelijke publicaties van een advies van de Persraad over de verhouding Overheid en Pers (9 mei).
21. De heer **Meulink** over het politie-optreden op 5 mei jl. tegen demonstranten voor het Amerikaanse Consulaat-generaal te Amsterdam (10 mei).
22. De heren **Van Bennekom** en Schurink (C.H.U.) over de benoeming van docenten van het V.H.M.O. als wetenschappelijke ambtenaren bij de verschillende universiteiten (25 mei).
23. De heer **Aantjes** over de uitvoering van de door de Kamer op 16 dec. 1965 aangenomen motie-Aantjes over woningwoningen (2 juni).
24. De heren **Van Bennekom** en Tilanus (C.H.U.) over de maatregelen tot veiligstelling van de hygiëne van water, bodem en lucht in de Zeeuwse industriegebieden (8 juni).
25. De heer **Schakel** over de toekenning van pensioenrechten door Bedrijfspensioenfondsen (8 juni).
26. De heer **Walburg** over de schadevergoedingsregeling in verband met het doorbreken van de geluidsbarrière (22 juni).
27. De heer **Walburg** over een ongeluk tengevolge van het gebruiken van een „scherpe” landmijn (23 juni).
28. De heren **Van Bennekom**, Van Dongen (K.V.P.), Kammeraad (V.V.D.) en Van der Peijl (C.H.U.) over de indiening van het wetsontwerp inzake schaderegeling ex art. 8 van de Deltawet (28 juni).
29. De heer **Schakel** over de indiening van een wetsontwerp tot wijziging van de organisatie-wet Sociale Verzekering (30 juni).
30. De heer **Aantjes** over de doorvaarthoogte van de bij Muiderberg te bouwen brug (6 juli).
31. De heer **Boersma** over de gebruikte methoden bij het aantrekken van spaargelden (7 juli).
32. De heer **Kieft** over het mogelijke voornemen tot registratie van particulier kunstbezit (20 juli).
33. De heer **Walburg** over de verlening van vergoedingen aan bewoners van huizen op de zeedijk tussen Harlingen en Zwarte Haan (9 augustus).
34. De heer **Schakel** over de stremming van de scheepvaart tijdens de restauratiewerkzaamheden aan verschillende hefbruggen over de Oude Maas (1 september).
35. De heer **Aantjes** over de aanbesteding van de vaste brug bij Muiderberg (13 september).

36. De heer **Van Bennekom** over een mogelijk her-examen voor kandidaten die wegens ziekte niet konden deelnemen aan het hoofd-akte-examen 1966 (22 september).
37. Mejuffrouw **Rutgers** over het vertrouwelijk karakter van ter kennis van de Tweede Kamer gebrachte adviezen van de Ziekenfondsraad (11 oktober).
38. De heren **Aantjes** en **Kieft** over de belastbaarheid van de bijdrage voor het eigen woningbezit (8 november).
39. De heer **Van Bennekom** over de aanvangsdatum bij het V.H. M.O. en de berekening van de premie A.O.W. en A.W.W. voor docenten (15 november).
40. De heren **Van Bennekom** en Van der Peijl (C.H.U.) over de stormschade aan de zeewering te Vlissingen (23 november).
41. De heer **Van der Sluis** over de weigering door melkstandarisatiebedrijven tot levering van verpakte consumptiemelk aan levensmiddelenbedrijven (13 december).
42. De heer **Kieft** over de mogelijke afschaffing van successierechten op verkrijgingen door ontwikkelingsfondsen (28 december).
43. De heer **Boersma** over de vrijstellingsregeling van militaire dienst voor bouwvakarbeiders (22 december).
44. De heer **Van Bennekom** en Mejuffrouw **Van Leeuwen** over de verhuizing van Ambonese gezinnen uit het woonoord Schattenberg (28 december).

Een keur van 't fijnste fruit is verwerkt in
FORTUIN'S LUXE PAKJES AGAR

Prijs: 90 cent.

Vruchtenbouquet - Goudblad - Rozet
N.V. SUIKERWERKENFABRIEK v/h W. H. FORTUIN
DOCKUM - Telefoon 05190-2355

Aannemersbedrijf

Gebr. Hakkers

- ★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- ★ Rietmattenfabriek
- ★ Hoepelmakerijen

WERKENDAM - TELEFOON 0 1835 - 514

**OVERZICHT VAN DE INDELING WELKE DE
A.R. TWEDE KAMERFRACTIE MAAKTE VOOR HET
CONTACT MET DE KAMERCENTRALES**

De Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie stelde, in verband met de gebleken wenselijkheid een goed contact tussen fractie en partij mogelijk te maken, de volgende indeling vast:

Kamercentrale:	Kamerlid:		
Groningen	dr. C. Boertien, Heibeekstraat 33, Geldrop	04903-	3323
Leeuwarden	Tj. Walburg, Schuringaweg 25, Sint Anna Parochie	05180-	586
Assen	drs. J. Boersma, Burgerlaan 3, Zeist	03404-	16497
Zwolle	mej. J. van Leeuwen, Hendrik Ravesteynplein 44, Rijswijk Z-H.	070-985462	
Arnhem	mr. W. Aantjes, Koningslaan 78, Utrecht	030-	17348
Nijmegen	mr. W. Aantjes, Koningslaan 78, Utrecht	030-	17348
Utrecht	G. A. Kieft, Stolberglaan 43, Utrecht	030-	13230
Amsterdam	drs. R. Zijlstra, Prins Bernhardlaan 64, Voorschoten	01717-	3925
Haarlem	mr. B. W. Biesheuvel, Overste den Oudenlaan 8, Aerdenhout	02500-	40695
Den Helder	mr. W. R. van der Sluis, Julianalaan 268, Bilthoven	03402-	3974

Leiden	dr. N. G. Geelkerken, Zoeterwoudsesingel 44, Leiden	01710- 24499
's-Gravenhage	dr. A. Veerman, Regentesselaan 5, Rijswijk Z-H.	070-986712
Rotterdam	dr. I. A. Diepenhorst, Wilhelminalaan 4c, Zeist	03404- 13312
Dordrecht	drs. B. Goudzwaard, mr. Kesperstraat 36, Schoonhoven	01823- 2980
Middelburg	J. A. van Bennekom, Molenwater 71, Middelburg	01180- 2197
Tilburg	M. W. Schakel, Dorpsweg 69, Hoornaar	01838- 288
's-Hertogenbosch	M. W. Schakel, Dorpsweg 69, Hoornaar	01838- 288
Maastricht	drs. B. Goudzwaard, mr. Kesperstraat 36, Schoonhoven	01823- 2980

De Kamercentrales en de daarbij behorende kiesverenigingen kunnen van deze regeling gebruik maken door het vragen van inlichtingen over bepaalde politieke aangelegenheden, het naar voren brengen van regionale belangen, het verzoek om bepaalde bijeenkomsten bij te wonen, of spreekbeurten te vervullen.

In voorkomende gevallen kan dit contact er toe leiden, dat in bepaalde plaatsen een spreekuur wordt georganiseerd of op andere wijze contacten worden gelegd.

Het is niet wel mogelijk een nauwkeurige omschrijving te geven. In het algemeen dient het contact om de band tussen partij en fractie te versterken. Wel is duidelijk, dat het initiatief in hoofdzaak van de organen van de partij of van de kiesverenigingen zelf zal dienen uit te gaan.

**FRACTIECOMMISSIES
UIT DE A.R. TWEDE KAMERFRACTIE**

Door de opgetreden wijzigingen in de samenstelling van de A.R. Tweede Kamerfractie is het niet mogelijk gebleken bij de verschijning van dit verslag de definitieve samenstelling van de commissies binnen de Kamerfractie weer te geven.

Wanneer echter belanghebbenden over bepaalde aangelegenheden zich tot de A.R. Tweede Kamerfractie willen wenden, kunnen zij zich oriënteren op grond van de in dit verslag opgenomen bijlage M.

**A.R. TWEEDE KAMERLEDEN
IN DE DIVERSE TWEEDE KAMERCOMMISSIES**

Commissies	Leden	Plaatsvervangers
<i>Suriname en de Antillen</i>	Biesheuvel	Van der Sluis Diepenhorst
<i>Buitenlandse Zaken</i>	Biesheuvel Geelkerken	Kieft Boertien
<i>Justitie</i>	Boertien Diepenhorst	Geelkerken
<i>Naturalisaties</i>	Van der Sluis	Van Bennekom
<i>Binnenlandse Zaken</i>	Van Bennekom Schakel	Veerman
<i>Civiele Verdediging</i>	Walburg	Veerman
<i>Ambtenarenzaken en Pensioenen</i>	Kieft	Walburg
<i>Onderwijs en Wetenschappen</i>	Van Bennekom Diepenhorst	Veerman
<i>Financiën</i>	Kieft Goudzwaard	Boersma
<i>Rijksuitgaven</i>	Kieft	Goudzwaard
<i>Defensie</i>	Walburg Geelkerken	Zijlstra
<i>Volkshuisvestiging en Ruimtelijke Ordening</i>	V Aantjes Van der Sluis	Goudzwaard
<i>Verkeer en Waterstaat</i>	VV Aantjes Schakel	Boertien Walburg
<i>Economische Zaken</i>	Boersma Goudzwaard	Zijlstra Geelkerken

<i>Middenstand</i>	Schakel	mej. Van Leeuwen
<i>Kernenergie</i>	Boertien	Boersma Goudzwaard
<i>Landbouw</i>	Zijlstra	Biesheuvel Walburg
<i>Visserij</i>	V Van Bennekom	Van der Sluis
<i>Sociale Zaken</i>	Boersma mej. Van Leeuwen	Van der Sluis
<i>Volksgezondheid</i>	mej. Van Leeuwen	Boersma
<i>Bezitsvorming en P.B.O.</i>	Aantjes	Boersma
<i>Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk</i>	V Kieft mej. Van Leeuwen	Van Bennekom Van der Sluis
<i>Deltazaken</i>	VV Van Bennekom Zijlstra	Van der Sluis Schakel
<i>Werkwijze Kamer</i>	Aantjes Biesheuvel	
<i>Verzoekschriften</i>	Veerman	mej. Van Leeuwen
<i>Scheepvaart</i>	Schakel	Boertien
<i>Handelspolitiek</i>	Boersma Goudzwaard	Boertien
<i>Navo Parlement</i>	Geelkerken	
<i>Raad van Europa en West Europese Unie</i>		Geelkerken
<i>Interparlementaire Beneluxraad</i>	Geelkerken	Kieft
<i>Europees Parlement</i>	Boertien Boersma	

V = voorzitter der Kamercommissie.

VV = vice-voorzitter der Kamercommissie.

NV Houthandel W. Toering, Gramsbergen

Telefoon 05246 - 541

★

moderne zagerij en schaverij - vuren bouwhout
hardhout - beuken stofdorpels - kastborden

Stalen

bureaus - stoelen - tafels
wandstellingen
rijwielstandaards

„Meka” - Austerlitz

Gemeente Zeist

vraagt gratis folders

Telefoon 03439 - 287

N.V. STAALSTEIGER „GELRIA”

NIJMEGEN, ROGGEWEG 13 - POSTBUS 126 - TEL. 53198

complete roestvrije steigerwerken

Specialiteit: met vaste wiggen !!

Scheepswerf en Gashouderbouw

v.h. JONKER & STANS N.V.

Hendrik Ido Ambacht.

Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen

TELEFOON (01858) 2841

**A.R. LEDEN PROVINCIALE STATEN
GEKOZEN BIJ DE VERKIEZINGEN VAN 1966**

Groningen (10)

O. Bakker	D. Wieringastraat 46	Westernieland
A. W. Biewenga Wzn.*	G. Borgesiuslaan 159	Groningen (Helpman)
Th. Huizenga	Handelskade 62	Stadskanaal (W.)
B. Jalink	Liefkensstraat 3	Winschoten
G. Kadijk	Maarhuizerweg 5	Baflo
Th. A. Lycklama à Nijeholt	Watermuldersweg 8	Leek
Drs. F. H. von Meyenfeldt	Westersingel 41	Groningen
E. van Ruller	Floresplein 8	Groningen
A. P. Veenkamp	Ubbenslaan 1	Delfzijl
D. H. Wigboldus	Guldenstraat 36	Groningen

Friesland (13)

A. de Geus	Rozengracht 17 a	Harlingen
D. Hellinga	te	Nijbeets
R. Kok	Moleneind Z.Z. 69	Drachten
P. van der Mark *	Leeuwarderweg 27	Sneek
Mr. D. H. Okma *	Marsummerstraat 2	Leeuwarden
P. Reitsma	Van Scheltingalaan 9	Kollum
R. Renkema	Oudehavenstraat 16	Buitenpost
D. van der Til	C. G. Schraderstraat 6	Dokkum
Drs. S. van Tuinen	Birdaarderstr.weg 42	Dokkum
S. J. van Tuinen	nr. 437	Berlikum
A. de Vries	Uiterdijksterweg 14	Leeuwarden
Th. de Vries	Stationsweg 16	Koudum
P. Wybenga	Noordersingel 48	Leeuwarden

Drenthe (7)

E. J. Blokzijl	Van Limburg Stirumstraat 97	Hoogeveen
Th. Brouwer *	Parkstraat 21	Assen
H. Bruna	Europaweg 52	Schoonebeek
J. Hollenbeek Brouwer	Parkstraat 18	Assen
Mr. J. A. Krans	Parklaan 20	Meppel
J. Oosterhuis	Tussendorp 12	Diever
H. Scholtens	Kapelstraat 23	Emmen

Overijssel (5)

H. J. van Heek	Parkweg 26	Almelo
Drs. J. J. Knibbe	Bernhardstraat 66	Zwolle
M. Meeuwse	Nagelerstraat 35	Emmeloord
Dr. J. Meulink *	Getfertsingel 206	Enschede
P. A. Nawijn	Zuiderkade 21	Blokszijl

Gelderland (5)

Ir. J. Achterstraat	Lisztstraat 20	Arnhem
J. den Hartog E. Azn.	„Markhoeve” Tielsestraat 89	Opheusden
Ir. S. Kingma	Varsseveldseweg 88	Doetinchem
H. M. Oldenhof *	Sweelincklaan 41	Ede
P. M. Oostlander	Jachtlaan 270	Apeldoorn

Utrecht (6)

A. Bakker ¹⁾	Westersingel 169	Veenendaal
J. Berentschot	Straatweg 121a	Breukelen
L. W. H. de Geus	Raadhuisstraat 18	Linschoten
J. Nieuwenhuis	Weth. D. M. Plomp- straat 35	Utrecht
Mr. W. R. van der Sluis	Julianalaan 268	Bilthoven
H. C. Smit	Joh. Brahmstraat 33	Utrecht

Noord-Holland (6)

D. Barten	Oosterstraat 55	Nrd.-Scharwoude
H. A. de Boer	Van Nieuwkoopstr. 30	IJmuiden
Dr. P. J. Boukema	Fideliolaan 107	Amstelveen
J. de Jong Czn. *	Loosdrechtseweg 8	Hilversum
C. van Stam	Hoofdweg 1219	Nieuw Vennepe
Prof. mr. P. J. Verdam,	inmiddels opgevolgd door:	
Mevr. C. M. Tonkens- Kaajan	R. Vinkeleskade 37 III	Amsterdam

Zuid-Holland (9)

H. A. Brokking	Meeuwenlaan 11	Rotterdam
N. van der Brugge *	Dr. Biegelstraat 7	Gorinchem
Mr. H. H. Douma	1e Barendrechtsew. 180	Barendrecht
Mr. J. J. Hangelbroek	Fuutlaan 9	's-Gravenhage
Dr. J. J. Neuteboom	Essenweg 31	Rotterdam
Drs. T. Spaan	Veurselaan 98	Voorburg
Dr. A. Veerman	Regentesselaan 5	Rijswijk (Z.H.)
H. Verschoor	Lisztstraat 111	's-Gravenhage
H. Vink	Joubertstraat 107	Gouda

¹⁾ overleden op 15 mei 1967.

Zeeland (5)

J. A. van Bennekom	Molenwater 71	Middelburg
J. van den Bos *	1500 Gem. Polder 56	Tholen
A. A. van Eeten	Ooststraat 55	Nieuwerkerk (Gem. Duiveland)
D. Geuze	Stadhouderslaan 16	Oostburg
W. Huson	Doornluststraat 2	Oost- en West-Souburg

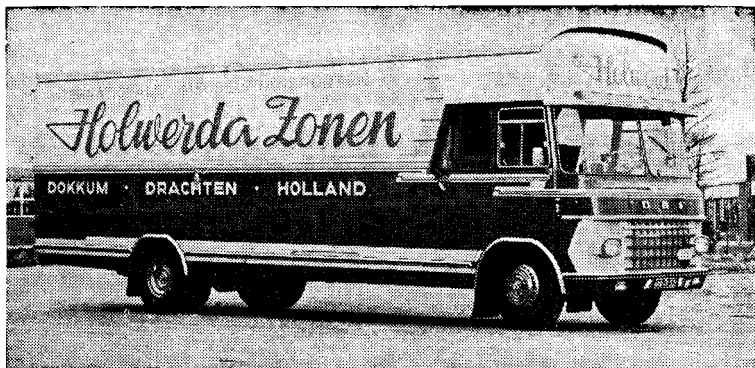
Noord-Brabant (2)

K. de Geus	Julianalaan 18	's-Gravenmoer
Mr. J. N. Scholten	Julianastraat 4	Andel (N.B.)

Limburg (1)

N. van Rooijen	Burg. Waszinkstr. 112	Heerlen
----------------	-----------------------	---------

* Lid van het College van Gedeputeerde Staten

**Voor
economisch transport**

**in
binnen- en buitenland**

●
**SPECIAAL VERHUIZINGEN
OPSLAG INBOEDELS
EMIGRATIE VERPAKKINGEN**

HOLWERDA - ZONEN

**DOKKUM 05190 - 2292
ROTTERDAM 010 - 242412
DRACHTEN 05120 - 2157**

BROCHURES

verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuypers-
straat 3 te 's-Gravenhage; giro-nummer 89673 t.n.v. de Antirevo-
lutionaire Partij-Stichting.

Nr.:	Prijs:
87. "DE A.R.P. EN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE POLITIEK", door C. Smeenk	- 1,25
90. "RECHTSBESCHERMING TEGEN DE OVERHEID" (rapport College van Advies)	- 0,60
98. "MODEL-REGLEMENT VOOR EEN A.R. KIESVERENIGING"	- 0,25
99. "MODEL-REGLEMENT VOOR EEN DORPS- OF DISTRICTSKIESVERENIGING"	- 0,25
100. "MODEL-REGLEMENT VOOR EEN GEMEENTE- LIJKE KIESVERENIGING"	- 0,25
101. "HET BEGINSEL VAN DE PRAKTIJK EN DE PRAKTIJK VAN HET BEGINSEL", door prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch ((ARJOS-studieconferen- tie d.d. 11 oktober 1957)	- 0,75
111. "BOUWEN OP HET FUNDAMENT", door dr. W. P. Berghuis	- 0,40
112. "WONINGBOUW- EN HUURBELEID" (rapport College van Advies)	- 0,70
113. "SAMEN-LEVEN" (ARJOS-studieconferentie d.d. 3 en 4 oktober 1958	- 0,90
117. "GEESTESMERK DER REFORMATIE" door dr. W. P. Berghuis	- 0,50
118. "HET LIBERALISME VAN DE V.V.D." door mr. W. C. D. Hoogendijk jr.	- 0,95
122. "DE ANTI-REVOLUTIONAIR EN HET DELTA- PLAN VOOR ZEELAND" (rapport van de Sociaal-Economische Werkgroep van de ARJOS)	- 0,75
125. "RUIMTELIJKE ORDENING", redevoeringen gehouden op de conferen- tie Ruimtelijke Ordening d.d. 23 mei 1958	- 1,—
127. "SAMENWERKING MET MINDER-ONTWIKKEL- DE GEBIEDEN" (rapport College van Advies)	- 0,70
128. "NA VEERTIEN JAAR", door dr. W. P. Berghuis	- 0,50

146.	"DE A.R. EN DE CULTUUR; DE A.R. EN DE SPORT" (ARJOS-studieconferentie d.d. 7 en 8 oktober 1960)	- 1,—
149.	"BEGINSEL- EN ALGEMEEN STAATKUNDIG PROGRAM", vastgesteld in de Buitenge- wone Deputatenvergadering van 10 juni 1961, te Utrecht	- 0,25
151.	"ARJOS-schetsenbundel 1962"	- 1,—
153.	"OOK U" (propagandafolder)	- 0,02
156.	"TOEKOMST VOOR HET MIDDEN- EN KLEIN- BEDRIJF" (rapport College van Advies)	- 1,50
159.	"PERSPEKTIEVEN VANUIT EEN A.R. VISIE", dr. W. Albeda en dr. J. P. I. van der Wilde (ARJOS-studieconferentie d.d. 5 en 6 oktober 1962)	- 0,75
160.	"KLEUR BEKENNEN", ARJOS-schetsenbundel bij het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program van de A.R.P., zoals dat in de Buitengewone Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht werd vastgesteld	- 2,—
162.	"NIEUW-GUINEA. EEN TERUGBLIK", door dr. W. P. Berghuis	- 0,40
163.	„GEEN AFBRAAK, MAAR GROEI”, door dr. W. P. Berghuis	- 0,40
164.	"DE SCHATKIST, DE POLITIEK EN NOG WAT", door prof. dr. J. Zijlstra	- 0,40
166.	"DE ONGELIJKMATIGE BEVOLKINGS- SPREIDING IN NEDERLAND ALS POLITIEK PROBLEEM" (rapport College van Advies)	- 2,25
167.	"HET ONTWERP-ALGEMENE BIJSTANDSWET" (rapport College van Advies)	- 0,75
168.	"TELEVISIE EN RECLAME" (nota van de Dr. A. Kuyperstichting)	- 0,75
169.	"STRIJDVAARDIG", door dr. W. P. Berghuis en mr. A. B. Roosjen	- 0,50
170.	"SUBSIDIËRING BIBLIOTHEEKWEZEN" (rapport College van Advies).	- 0,50
171.	"PROGRAM VAN ACTIE 1963 VAN DE A.R. PARTIJ"	- 0,10
172.	"MET TROUW EN VERTROUWEN", door dr. W. P. Berghuis en J. Smallembroek	- 0,70
173.	"WONINGBOUW VOOR NU EN MORGEN" (rapport van de commissie ad hoc Wo- ningnood en Volkshuisvesting, ingesteld door het Centraal Comité)	- 0,50

174.	"ARJOS-VRAAGBAAK"	- 1,25
178.	"OP DE DREMPEL VAN DE TIJD", redevoeringen van J. van der Ploeg en prof. dr. H. Jonker op de algemene ver- gadering van de ARJOS d.d. 12 decem- ber 1964	- 0,50
179.	"KOERS EN EENHEID", redevoeringen Partij Convent dd. 22 mei 1965 door dr. W. P. Berghuis en B. Rool- vink	- 0,75
180.	"OPDRACHT", uitgave van de ARJOS	- 0,25
182.	"10 P.K.", aanvulling ARJOS-schetsenbundel „Kleur bekennen”	- 2,—
184.	"TAAK EN PERSPECTIEF", redevoeringen door dr. W. P. Berghuis, mr. B. W. Biesheuvel, B. Roolvink, mr. A. B. Roosjen en drs. G. N. Lammens. (Buitengewone Deputatenvergadering 12 februari 1966)	- 1,—
185.	"LEIDRAAD VOOR EEN A.R. GEMEENTE- PROGRAM"	- 1,—
187.	"BLIJVEND HOUVAST" door dr. W. P. Berghuis en B. Roolvink	- 1,—
189.	"STATUTEN VAN DE A.R. PARTIJ EN DE A.R. PARTIJ-STICHTING"	- 0,75
190.	"TOEKOMST VOOR RANDSTADS GROENE RUIMTE" (rapport College van Advies)	- 1,—
191.	"LEVEN IN EEN TIJDPERK VAN AUTOMATISERING" (ARJOS-studieconferentie 1966)	- 0,75
192.	"EEN ANDERE WEG" (redevoeringen Deputatenvergadering 14 januari 1967, door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, mr. B. W. Biesheu- vel, B. Roolvink en ds. D. Biesma jr.)	- 1,—
193.	PROGRAM VAN ACTIE 1967 - 1971 VAN DE A.R. PARTIJ	- 0,50
194.	UITVOERING ALGEMENE BIJSTANDSWET (rapport College van Advies)	- 1,—

tel: 03426-
303 . 306 . 291

VAN.DEN.BORN
TERSCHUUR

Gediplomeerde
voorlichters

Onmiddellijke
service

KALVERMELK:

**MEKABO
FOKKABO**

MENGVOEDERS:

**PLUIMVEE
VARKENS
RUNDVEE
MESTKUIKENS**

FOURAGES & KUNSTMEST

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG 1966

Hoofdstuk I	pagina
Het Centraal Comité	
1. De samenstelling van het Centraal Comité	5
2. De mutaties in het Centraal Comité	10
3. De werkzaamheden van het Centraal Comité	10
Hoofdstuk II	
De Partij Conventen	
1. Het voorjaars-Partij Convent op 14 mei te Utrecht	15
2. Het najaars-Partij Convent op 15 oktober te Utrecht	15
3. Het besloten Partij Convent op 23 december te Utrecht	20
4. De samenstelling van het Partij Convent	21
Hoofdstuk II A	
De Buitengewone Deputatenvergadering op 12 februari	23
Hoofdstuk III	
De Organisatie Commissie en het Algemeen Organisatie Comité	
1. De Organisatie Commissie	26
a. De samenstelling	26
b. De werkzaamheden	26
2. Het Algemeen Organisatie Comité	28
a. De samenstelling	28
b. De werkzaamheden	30
Hoofdstuk IV	
Het A.R. Vrouwencomité	
1. De samenstelling	32
2. De werkzaamheden	34

Hoofdstuk V	
Het Comité voor Varenden	38
Hoofdstuk V a	
De Contactcommissie Herv.-Geref. A.R.	41
Hoofdstuk V b	
De Werkgroep Midden- en Kleinbedrijf	43
Hoofdstuk VI	
Commissies, partijsecretariaat en publiciteit	
1. De Financiële Commissie	45
2. De Commissie van Beroep	45
3. Het partijsecretariaat (bureau)	45
4. De publiciteitsdienst	47
5. De Documentatiedienst	48
6. Gasten op Prinsjesdag 1966	48
Hoofdstuk VII	
De gespreksgroepen-activiteit	51
Hoofdstuk VIII	
„Nederlandse Gedachten” en „A.R. Post”	61
Hoofdstuk IX	
Sprekersorganisaties, radio- en televisiezendtijd	63
Hoofdstuk X	
Buitenlands contact	
1. De Nederlandse groep van de E.U.C.D.	67
2. Studieconferentie van de Nederlandse groep te Scheveningen	67
3. Christelijk-democratisch wereldcongres te Lima	67
4. Conferentie v. partijleiders en bewindslieden te Salzburg	67
5. Conferentie van voorzitters en secretarissen der christen- democratische partijen in de landen van de E.E.G.	68
Hoofdstuk XI	
Provinciale Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen 1966	72
Bijlage I	
Vertegenwoordigingen in 1966	74

Bijlage II		
	Overzicht ledental van de A.R. Partij	76
Bijlage III		
	Financiële verslagen	81
Bijlage A		
	Verslagen van de Kamercentrales over 1966	96
Bijlage B		
	Namen en adressen van functionarissen van de Provinciale Comité's, Kamercentrales en Statencentrales	146
Bijlage C-1		
	Negentiende jaarverslag van de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs 1965/1966	161
	1. Belichting van het Arjoswerk	161
	2. Landelijk bestuur	163
	3. Dagelijks bestuur	165
	4. Secretariaat	165
	5. Ledental en clubs	166
	6. Individueel lidmaatschap	166
	7. Clubbezoek	166
	8. Provinciale verbanden	167
	9. Algemene vergadering	169
	10. Propaganda	172
	11. Publiciteitsmedia	172
	12. Uitspraken hoofdbestuur	173
	13. Verkiezingen	176
	14. Conferenties	177
	15. Kaderwerk	179
	16. Commissiewerk	180
	17. Buitenlandse werkgroep	183
	18. Stichting Arjos	184
	19. Anti-Revolutionaire Partij—Arjos	184
	20. Verhouding tot CHJO	186
	21. Verhouding met CHJO en KVPJG	187
	22. Internationaal werk	188
	23. Contacten met andere organisaties	189
	24. Besluit	191
Bijlage	Verkiezingen 1966 en 1967	192
Bijlage C-2		
	Adreslijst A.R.J.O.S.	196
Bijlage D-1		
	Verslag van het College van Advies over 1966	200

Bijlage D-2	
	Ledenlijst van het College van Advies per 1 januari 1967 204
Bijlage E	
	Verslag van de Dr. A. Kuypersstichting over 't jaar 1966 207
	Bijlage 1. Adviezen over het jaar 1966 215
	Bijlage 2. Aantal uitleningen per onderwerp 1966 218
	Bijlage 3. Financiële verslagen 220
Bijlage F	
	Jaarverslag Verband van Verenigingen van A.R. Gemeente- en Provinciebestuurders over 1966 227
Bijlage G	
	Zetelverdeling in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal 235
Bijlage H	
	Verslag A.R. Eerste Kamerfractie over 1966 237
Bijlage I	
	Verslag A.R. Tweede Kamerfractie over 1966 281
Bijlage J	
	Schriftelijke vragen gesteld door A.R. Tweede Kamerleden 289
Bijlage K	
	Overzicht van de indeling welke de A.R. Tweede Kamerfractie maakte voor het contact met de Kamercentrales 293
Bijlage L	
	Fractiecommissie uit de A.R. Tweede Kamerfractie 295
Bijlage M	
	A.R. Tweede Kamerleden in de diverse Tweede Kamercommissies 296
Bijlage N	
	A.R. leden Provinciale Staten 299
Bijlage O	
	Brochures verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité 303